

Prvi put proslavljen Dan neovisnosti

Prvi put ove godine obilježen je Dan neovisnosti, 8. listopada, kao blagdan uveden izmjenom i dopunom Zakona o blagdanima donesenim pred godinu dana.

Blagdan je posvećen 8. listopada 1991. kad je Sabor u dramatičnim, ratnim prilikama donio Odluku kojom se utvrđuje raskid državnih i pravnih veza s ostalim republikama i pokrajinama SFRJ. Time je Republika Hrvatska postala suverena i samostalna država i to je nedvojbeno iznimni, prvorazredni datum hrvatske povijesti.

Valja istaći da je Odluka donesena jednoglasno pa su time saborski zastupnici iskazali jedinstvenost koja je krasila hrvatski narod u teškim trenucima kad je trebalo braniti opstojnost hrvatske države.

*“Od nas se očekuje da budemo na visini ovog povijesnog trenutka...”
uvodno je na povijesnoj sjednici rekao tadašnji predsjednik Sabora dr. Žarko Domljan i, doista, zastupnici su bili složni i na visini povijesne zadaće i odgovornosti.*

Je li i Dan neovisnosti obilježen u skladu s važnošću datuma kojem je posvećen? Nažalost, nije. Niti su mediji posvetili tome dužnu pozornost, niti je bilo prigodnih manifestacija pa mnogi građani uopće nisu znali što se zapravo slavi.

U narednim godinama to se ne bi smjelo ponoviti, a i Hrvatski sabor je svakako jedan od onih aktera koji se u tom pogledu moraju angažirati.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	5
- Zahtjev za raspravom o Haškoj optužnici; provođenje Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Haškim sudom povodom optužbe protiv generala Janka Bobetka	16
- Prijedlog zakona o azilu	42
- Prijedlog zakona o poticanju ulaganja	49
- Prijedlog zakona o slobodnim zonama i slobodnim skladištima	56
- Prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći	59
- Prijedlog zakona o nagradi za promicanje prava djeteta	61
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Turske	62
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o suzbijanju terorizma	63
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima	64
- Prijedlog odluke o nastavku sudjelovanja hrvatskih vojnih promatrača u mirovnoj misiji UNAMSIL (Sierra Leone)	66
- Izvješće o uredbi koju je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti	67
- Izvješće o izvršenju programa statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2001. godinu	67
- Izvješće Državnog zavoda za statistiku o obavljenim poslovima i utrošenim sredstvima u 2001. godini	67
- Izvješća Mandatno- imunitetnog povjerenstva	68

PRIKAZ RADA:

- 25. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 18, 19, 20, 27. RUJNA, TE 2, 3, 4, 9, 10, 11. ... LISTOPADA 2002. GODINE

Utvrdjivanje dnevnog reda

Pozdravom svim nazočnima, koji je uputio predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**, izvođenjem himne "Lijepa naša" te minutom šutnje za sve hrvatske branitelje i civilne žrtve koji su dali doprinos u stvaranju slobodne Hrvatske započelo je jesensko zasjedanje Hrvatskog sabora, odnosno 25. saborska sjednica.

Budući da nitko nije imao primjedbe na zapisnike s prošle dvije sjednice prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda.

Predsjednik Tomčić je napomenuo da je u dnevni red uvrstio točku Prijedlog odluke o osnivanju istražnog povjerenstva za ispitivanje okolnosti i krivnje Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za objavu imena i postotaka invaliditeta hrvatskih vojnih invalida s područja Zadarske i Osječko-baranjske županije u sredstvima javnog priopćavanja, dok je s dnevnog reda maknuo Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o poljoprivrednom zemljištu zbog toga što ga je predlagatelj povukao iz procedure.

Zastupnici su se potom većinom glasova izjasnili da prihvaćaju prijedlog da pojedini zakoni budu raspravljani i doneseni hitnim postupkom, te je predsjednik Sabora Zlatko Tomčić konstatirao da se dnevni red smatra usvojenim.

Predsjednik Sabora se tada osvrnuo na prijedloge da određene točke budu izvršene u dnevni red. Rekao je da je Prijedlog rasprave o vanjskoj politici s posebnim osvrtom na odnose Hrvatske sa Slovenijom, koji su predali klubovi zastupnika DC-a i HSLŠ-a, uputio Vladi zbog davanja mišljenja i eventualne dopune materijala. Što se tiče sličnog materijala koji je predložio za uvrštavanje u dnevni red Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a još u srpnju pojasnio je kako je Vladi uputio požurnicu da dostavi potrebne materijale. Dodao je kako je Vladi upućen zahtjev i za dodatnim obrazloženjem uz Zakon o azilu te materijala glede aktualnog stanja u

Prijedlog dnevnog reda

- Aktualno prijepodne
- Izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva;
- Prijedlog odluke o održavanju bilateralnih vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država na teritoriju Republike Hrvatske;
- Prijedlog odluke o nastavku sudjelovanja hrvatskih vojnih promatrača u mirovnoj misiji UNAMSIL (Sierra Leone);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osobnoj iskaznici
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o suzbijanju terorizma
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike turske
- Prijedlog zakona o azilu
- Prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora
- Izvješće o Uredbi koju je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti
- Izvješće Državnog zavoda za statistiku o obavljenim poslovima i utrošenim sredstvima u 2001. godini
- Izvješće Državnog zavoda za statistiku o izvršenju programa statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2001. godinu
- Konačni prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju
- Prijedlog zakona o zaštiti osoba i imovine
- Prijedlog zakona o slobodnim zonama i slobodnim skladištima
- Prijedlog zakona o poticanju ulaganja
- Prijedlog nacionalne obiteljske politike, s analizom rezultata provedbe nacionalnog programa demografskog razvitka
- Prijedlog nacionalnog programa djelovanja za mlade
- Prijedlog zakona o pravobranitelju za djecu
- Prijedlog zakona o nagradi za promicanje prava djeteta
- Prijedlog zakona o Zavodu za školstvo Republike Hrvatske
- Prijedlog nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom
- Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2002. godine
- Izvješće o poduzetim mjerama radi otklanjanja uzroka kršenja ljudskih prava navedenih u Izvješću Pučkog pravobranitelja za 2001. godinu, provođenju zaključaka koje je Hrvatski sabor donio prigodom rasprave o Izvješću Pučkog pravobranitelja za 1999. i 2000. godinu, te razlozima oglašivanja tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima na zahtjeve i upite Pučkog pravobranitelja
- Dopunsko izvješće o ostvarivanju nadležnosti Pučkog pravobranitelja za 2001. godinu - povjerljivo;
- Izvješće o tijeku procesa stabilizacije i pridruživanja; Polugodišnje izvješće o ostvarivanju plana provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i europskih zajednica i njihovih država članica, za razdoblje siječanj-lipanj 2002. godine
- Godišnje izvješće o provedbi Programa državne izmjere i katastra nekretnina za 2001. godinu
- Konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju
- Prijedlog zakona o političkim strankama (predlagatelj: Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav)
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a)
- Prijedlog zakona o prijenosu vlasti (predlagatelji zastupnici: Anto Đapić, Miroslav Rožić, Tonči Tadić i Vlado Jukić)
- Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora koji je u zakupu, a u vlasništvu Republike Hrvatske, te

zdravstvu koji su uputili Klub zastupnika HDZ-a odnosno PGS-a.

Usljedila je stanka na zahtjev Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a zbog toga konzultacija oko toga što Vlada nije već tri mjeseca ispunila obvezu da se u Hrvatskom saboru provede rasprava o odnosima sa Slovenijom.

Nakon stanke dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** je naglasio kako je Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a predložio da se provede rasprava o provedbi Sporazuma između RH i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji. Imajući u vodu incidente koji su se od tada desili držimo neprihvatljivim da premijer nije dostavio Hrvatskom saboru nikakvo izvješće o provedbi tog Sporazuma, rekao je zastupnik zamolivši predsjednika Tomčića da zaštiti dignitet Sabora od, kako je rekao, "nehaja" Vlade.

Đurđa Adlešić (HSLs) je u ime Kluba zastupnika HSLs-a iskazala stav da se rasprava o toj točki dnevnog reda provede do 23. ovog mjeseca do kada traje moratorij dogovoren između ribara kako se ne bi desilo da oni vode vanjsku politiku, naglasila je.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** je odgovorio da se Vlada ne protiv raspravi o sporazumu sa Slovenijom u Hrvatskom saboru, te da će, kada to zaista bude točka dnevnog reda, Vlada dostaviti izvješće o provođenju tog Sporazuma. Naglasio je kako je taj Sporazum nemoguće promijeniti jednostranom voljom jedne strane bez teških posljedica po inicijatora.

Netočni navod ispravio je mr.sc. **Željko Glavan (HSLs)**. Smatra da Hrvatska ako je to u njenom interesu može dijelove Sporazuma privremeno ili trajno suspendirati. Argument je iznio citiravši stavak 3. Sporazuma.

Na najavu suspendiranja dijela Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji s druge strane je došla najava o suspendiranju čitavog Sporazuma, odgovorio je premijer **Ivica Račan**.

Za riječ se potom u ime Kluba zastupnika HSLs-a javio mr.sc. **Željko Glavan**, međutim, predsjednik Tomčić mu je odgovorio da to ne može jer je već u ime njegovog Kluba govorila Đurđa Adlešić.

Za povredu Poslovnika javio je tada **Ivo Lončar (nezavisni)**. Objasnio je kako je još na 21. sjednici postavio pitanje na koje još do danas nije dobio odgovor. Zbog toga je prigovorio predsjedniku Vlade i Sabora, rekavši

jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave (predlagatelj: Klub zastupnika DC-a)

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vladi Republike Hrvatske (predlagatelj Klub zastupnika HSLs-a)
- Prijedlog zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija (predlagatelj: Klub zastupnika HSLs-a)
- Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona (predlagatelj zastupnik Zlatko Canjuga)
- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodanu vrijednost (predlagatelj zastupnik Zlatko Canjuga)
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (predlagateljica zastupnica Jadranka Kosor)
- Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - sastavnica makroekonomija
- Izvješće državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije
- Izvješće o radu Vijeća za radio i televiziju za razdoblje od 19. srpnja 2000. do 31. ožujka 2002. godine
- Izvješće Hrvatske narodne banke o razvoju i radu funkcije nadzora banaka u Republici Hrvatskoj
- Izvješće Hrvatske narodne banke o odobravanju kredita banaka i kupnji dionica ili udjela od strane banaka u procesu pretvorbe i privatizacije; Informacija Hrvatske narodne banke o rezultatima obavljenih kontrola odobravanja i korištenja posebnih namjenskih kredita za kupnju dionica poduzeća u pretvorbi i kredita na osnovi zaloga polica životnog osiguranja - otpremnine; Izvješće Hrvatske narodne banke o namjenskim kreditima banaka odobrenim za kupnju dionica i udjela trgovačkih društava u postupku privatizacije s dopunskim izvješćem
- Izvješće Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja o mirovinskim tržištima u Republici Hrvatskoj u 2002.
- Izvješće Hrvatskih autocesta d.o.o. o načinu trošenja kredita za koja su izdana državna jamstva

- Program mjera za veću učinkovitost u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskog kriminaliteta, zloporabe opojnih droga, te ratnih zločina
- Analiza učinaka izvršenog spajanja bivšeg državnog pravobraniteljstva i državnog odvjetništva Republike Hrvatske
- Pokretanje pitanja povjerenja predsjedniku Vlade Republike Hrvatske gospodinu Ivici Račanu (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a)
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelji zastupnici: Đurđa Adlešić i Želimir Janjić)
- Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj zastupnik Pavle Kalinić)
- Prijedlog odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva za ispitivanje okolnosti i krivnje Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za objavu imena i postotaka invaliditeta hrvatskih ratnih vojnih invalida s područja Zadarske i Osječko-baranjske županije u sredstvima javnog priopćavanja (predlagatelj: desetina zastupnika)
- Prijedlog zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj: Klub zastupnika DC-a)
- Prijedlog zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj: Klub zastupnika DC-a)
- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o slobodnom tranzitu kroz teritorij Republike Hrvatske u i iz Luke Ploče i kroz teritorij Bosne i Hercegovine u Neumu
- Izbori, imenovanja i razrješenja

Dopune dnevnog reda

- Provođenje Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske sa Haaškim sudom povodom optužbe protiv generala Janka Bobetka
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima.

kako se radi o čovjeku koji je član HSS-a i odgovor bi, smatra narušio koalicijsku idilu.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je istaknuo da se tu radi o staroj stvari i da zastupnik mora svoje mišljenje i pravo zaštititi kroz aktualno prijedlogne ili druge institucije.

Nakon intervencije da se radi o dogovoru u Klubu zastupnika HSLs-a

da gđa Adlešić i gospodin Glavan govore u ime svog Kluba, ali svaki o drugoj temi, mr.sc. **Željko Glavan** dobio je riječ. Pojasnio je da je na prošloj sjednici Klub zastupnika HSLs-a zatražio autentično tumačenje o kategoriji nezavisnog zastupnika. Prigovorio je što to tumačenje nije dobio te je inzistirao da se ono dostavi.

M.S.

AKTUALNO PRIJEPodne

U središtu pozornosti zastupnika na Aktualnom prijedpnevnu prvog jesenjeg zasjedanja Hrvatskog sabora bili su odnosi sa susjednom Slovenijom, napose razgraničenje na moru, odnosno utvrđivanje privremenog režima ribarenja u Piranskom zaljevu. Zanimalo ih je i jesu li pripremani atentati na neke hrvatske dužnosnike i građane, hoće li zbog nedostatka radne snage doći u pitanje plan gradnje autoceste Zagreb - Split te što će se poduzeti da se okonča drama HIV pozitivnih djevojčica. Više pitanja postavljeno je u svezi sa sudbinom neraspoređenih policajaca koji štrajkaju na Markovu trgu, a upozoreno je i na tešku međunacionalnu klimu u Gvozdu, Dvoru i Udbini te na diskriminatorski odnos prema časnicima - braniteljima u MORH-u, itd.

Robna razmjena sa Slovenijom

Napomenuvši da je u modernom svijetu gospodarska suradnja najvažniji segment ukupnih političkih odnosa dviju zemalja, **Joško Kontić (HSLŠ)** se interesirao kolika je bilanca robne razmjene između Hrvatske i Slovenije za 2001. i kakav trend pokazuje u prvih šest mjeseci ove godine.

Premijer **Račan** je priznao da u Vladi nisu zadovoljni bilancom robne razmjene sa Slovenijom, zbog čega su u više navrata analizirali situaciju (zbog aktualnih zbivanja gospodarski odnosi sa susjednom zemljom su zanemareni). Srećom, ukupna bilanca razmjene roba i usluga pokazuje drugačiju sliku jer Hrvatska, kao

turistička zemlja, kroz turističke usluge kompenzira ono što gubi kroz čistu robnu razmjenu.

U zaključnom dijelu odgovora Račan je podsjetio na prijedloge da se u Hrvatskom saboru raspravlja o ukupnim odnosima između dviju zemalja. Obecao je da će u Vladinom izvješću o tim odnosima posebna pozornost biti posvećena gospodarskom aspektu.

Nakon upozorenja predsjednika Tomčića da ta točka još uvijek nije uvrštena u dnevni red, **Joško Kontić** je ustvrdio da nije dobio konkretan odgovor na svoje pitanje. U nastavku je podsjetio na to da je, prema podacima Državnog zavoda za statistiku koje je obradio Sektor za međunarodne odnose Hrvatske gospodarske komore, hrvatski deficit u robnoj razmjeni sa Slovenijom u 2001. godini iznosio 286 mln. američkih dolara. Sudeći po trendu u prvih šest mjeseci 2002. ovogodišnji trgovinski minus doseći će gotovo 400 mln. dolara, što je gotovo 2 mln. prosječnih hrvatskih mirovina. U ekonomskom smislu porazno je za nas da Slovenci u Hrvatsku realno izvoze gotovo 5 puta više nego što iz nje uvoze, ali ta činjenica nam otvara veliki politički manevarski prostor u predstojećim pregovorima, konstatira zastupnik. Kako reče, kao Račanov politički protivnik trebao bi biti zadovoljan njegovim neznanjem, ali kao građanin ove zemlje zabrinut je zbog mogućih posljedica, pa će navedene podatke dostaviti novinarima.

Premijer je nato primijetio da, za razliku od zastupnika, trenutno nema

pri sebi pisane pokazatelje o robnoj razmjeni sa Slovenijom.

Razmišljanje o ostavci

Mr.sc. **Željka Glavana** zanimalo je razmišlja li premijer o ostavci, u slučaju da sporazum o privremenom režimu na moru, koji se priprema, doživi isti fijasko kao i parafirani Sporazum o granici sa Slovenijom iz prošle godine.

Premijer **Račan** je ustvrdio da nema tu namjeru, te da je i bez tog pitanja jasno da zastupnik priželjkuje smjenu Vlade.

Kada revizija Programa prostornog uređenja

Marijanu Petir (HSS) interesiralo je namjerava li Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja RH revidirati program prostornog uređenja Republike Hrvatske, kako bi se brisale neke sporne lokacije, i u kojem roku. Prema njenim navodima tim dokumentom predviđeni su zahvati koji ne doprinose zaštiti prostora i okoliša, nego upravo suprotno, i protiv kojih se izjasnila i javnost. Primjerice, na Trgovskoj gori u Sisačko-moslavačkoj županiji predviđena je potencijalna lokacija za gradnju odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada. Ne samo da postupak odabira tih lokacija nije proveden na odgovarajući način, nego je pitanje i treba li nam uopće odlagalište tog tipa i kapaciteta. Osim toga, trasa za brzu željezničku prugu Zagreb - Sl.Brod planirana je kroz

poplavno područje Save i Parka prirode Lonjsko polje, što bi moglo uništiti prirodni potencijal ove regije. Nadalje, najopterećenija prometna dionica Zagreb - Sisak definirana je u Programu prostornog uređenja na jedan, a u Strategiji prometnog razvitka na drugi način, a problem predstavlja i hidroelektrana Novo Virje, protiv koje su se izjasnili i stručnjaci i javnost, ali i susjedi Mađari.

Ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja **Božo Kovačević** rekao je da su u Ministarstvu svjesni neusklađenosti pojedinih strateških dokumenata, ali da se lokacijske dozvole za objekte važne za državu mogu izdavati samo temeljem Strategije prostornog razvitka, odnosno Programa prostornog razvitka. Informirao je zastupnike da Ministarstvo upravo priprema Izvješće o stanju u prostoru, a nakon rasprave o tom izvješću donijet će se odluka o tome treba li ili ne mijenjati postojeću Strategiju prostornog razvitka (to bi trebalo biti okončano do kraja ove godine).

Morsko razgraničenje sa Slovenijom

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) informirala je zastupnike da se nedavno ponovno desio incident u Savudrijskoj vali, iako je još uvijek na snazi moratorij između slovenskih i hrvatskih ribara nakon postignutog dogovora dvaju premijera o privremenom režimu na moru. Naime, 14. rujna u naše more uplovio je brod slovenske policije i to tri i pol nautičke milje južno od središnje crte razgraničenja. Zastupnicu zanima zbog čega javnost nije o tome informirana (nije poznato ni je li predana prosvjedna nota) iako je sve poznato našoj policiji i promatračkoj službi HV-a. Upitala je premijera gdje je po njemu crta razgraničenja na moru, budući da više nije na snazi parafirani Ugovor o granici sa Slovenijom.

Dok se morska granica sa Slovenijom ne regulira dogovorom dviju država ili obvezatnom arbitražom, za Hrvatsku vrijedi članak 15. stavak 1. Konvencije UN-a, prema kojem crta razgraničenja u Piranskom zaljevu ide sredinom zaljeva, odgovorio je premijer **Račan**. Budući da Slovenija osporava taj stav, određivanje granice na moru je još

uvijek jedno od otvorenih pitanja između Hrvatske i Slovenije.

Radi otklanjanja konflikata i smirivanja napetosti u i oko Piranskog zaljeva, sa Slovenijom se pregovara o uspostavi privremenog režima na moru kojim bi se reguliralo ponašanje ribara, inspekcija, i policije obje zemlje u pograničnom području, naglasio je Račan. Izrazio je uvjerenje da će ti pregovori biti uspješni te napomenuo da privremeni režim u Piranskom zaljevu ni u kom pogledu ne zadire u otvoreno pitanje definiranja granice, ali bi njegovo uvođenje trebalo osigurati uvjete za traženje definitivnog rješenja. Dodao je još da se privremeni režim ribarenja pokušava definirati na osnovi Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji, jedinog dokumenta koji su usvojile dvije vlade i ratificirao ovaj Parlament. Dakako, Hrvatska će nastojati postići dogovor da se njime znatno smanji ribolovno područje u odnosu na ono predviđeno SOPS-om, o čemu će se moći više reći po okončanju pregovora.

Zastupnica je zahvalila na opširnom odgovoru, uz napomenu da u pregovorima treba istaknuti da Republika Hrvatska i njeni građani za vrijeme moratorija ribarenja nisu uzrokovali nikakve incidente. U konkretnom slučaju smatra da je trebalo reagirati na postupak slovenske policije, odnosno barem uputiti prosvjednu notu. Zatražila je, također, da Vlada nakon rasprave o privremenom režimu u Piranskom zaljevu obznani sve s tim u vezi, jer podaci objavljeni u "Nacionalu" nisu jasni.

Slučaj HIV pozitivnih djevojčica

Vesna Škare-Ožbolt (DC) osvrnula se na slučaj dviju djevojčica zaraženih virusom HIV-a, posebice probleme s kojima se suočava mala Ela koja je krenula u školu u Kaštelima. To je, kaže, otvorilo pitanje odnosa okoline prema osobama zaraženim tim smrtonosnim virusom. Zastupnica drži da je učinjena velika pogreška kad je objavljen identitet tih djevojčica i kad su se one počele pokazivati u javnosti. Smatra da je i premijer, bez obzira na njegove plemenite namjere, jednako tako duboko ušao u tu grešku, kad ih je pokazao javnosti. Upitala ga je što misli učiniti osobno, i kao predsjednik Vlade, da drama tih djevojčica zauvijek prestane.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** potvrdio je da je u zadnje vrijeme u Hrvatskoj ponovno aktualiziran problem odnosa prema HIV pozitivnim osobama. Naglasio je da će Hrvatska, očito, morati proći put koji su prošle i druge zemlje te da je pred nama ispit demokratske zrelosti, osobito odnosa prema manjinama (nacionalnim, etničkim, seksualnim, zdravstvenim i siromašnim). Trebat će, kaže, štošta učiniti da se poveća prag tolerancije prema onima koji su ionako hendikepirani zdravstvenom situacijom. Tu ima posla i za izvršnu vlast u čijim je rukama regulativa i za medije (u ovom slučaju oni su se doista pozitivno angažirali) a i za istaknute građane, itd. Spomenuo je, među ostalim, da je potpredsjednik hrvatske Vlade gospodin Simonić bio na licu mjesta i razgovarao s roditeljima djece koja pohađaju školu u koju je upisana mala Ela i da taj razgovor nije bio lak (dobiven je pristanak samo jednih roditelja da njihovo dijete ide u razred zajedno s tom djevojčicom). Rekao je da će članovi Vlade nastaviti s aktivnostima koje bi trebale pridonijeti razbijanju predrasuda i straha koji se, u pravilu, bazira na neznanju, te istaknuo da je vrlo važno da i političke snage ove zemlje budu ispravno angažirane kad je riječ o odnosu prema manjinskim kategorijama hrvatskih građana.

Komentirajući njegov odgovor zastupnica je konstatirala da je to ipak političko izlaganje. Kako reče, od prvog operativca u zemlji očekivala je da navede konkretne mjere koje Vlada kani poduzeti za obitelj male Ele te način rješavanja pitanja njena školovanja.

Premijer Račan je zaključno konstatirao da se ovdje ne radi o materijalnom zbrinjavanju spomenutih djevojčica koje nije upitno, nego o tome kako poboljšati kvalitetu njihova svakodnevnog života.

Problemi slavonsko-baranjskih tekstilaca

Dr. sc. **Vilim Herman (HSL)** založio se za rješavanje problema koji muče slavonsko-baranjske tekstilce i to bez prepirki između nadležnih ministarstava. Primjerice, osječka tvrtka "Slavonija Modna konfekcija" je u nezavidnoj situaciji iako, po mišljenju zastupnika, tako ne bi trebalo biti. Naime, Ministarstvo gospodarstva je u tri navrata (5. srpnja 2001. te 25.

ožujka i 29. kolovoza 2002.) preporučilo Ministarstvu financija nagodbu s tom tvrtkom, kako bi joj se omogućilo da preživi, ali ti se prijedlozi ne uvažavaju (zanima ga zbog čega). Među ostalim, Ministarstvo gospodarstva je pismeno sugeriralo Ministarstvu financija da ponovno preispita svoje negativno mišljenje u svezi s prijedlogom o reprogramiranju dugova Slavonije MK d.d. iz Osijeka, kao i njihovim zahtjevom za izuzimanje ovrhe sredstava na deviznom računu kod Slavonske banke.

Po riječima potpredsjednika Vlade **Slavka Linića** prva dva prijedloga Ministarstva gospodarstva nisu mogla biti provedena jer su bila u suprotnosti sa zakonskim propisima. Naime, osnovni problem spomenute tvrtke su neplaćeni dugovi u 2001. godini, a prema Zakonu o otpisu državnih potraživanja nitko, pa ni Vlada, nema pravo pregovarati o otpisu potraživanja nakon 31.12.2000. Unatoč tome, kaže, pronađeno je rješenje. Riječ je o prijedlogu da se ide u privatizaciju tvrtke, s tim da Vlada utvrdi posebne uvjete prodaje dionica (za 1 kunu, uz otpis dugova u 2001. godini). Taj je proces u toku i nakon odluke Vlade Fond za privatizaciju će provesti to rješenje, zaključio je Linić.

Prosvjed neraspoređenih (bivših) policajaca

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) postavila je pitanje ministru unutarnjih poslova Šimi Lučinu u svezi s prosvjedom neraspoređenih policajaca na Markovu trgu. Pitala je zašto prosvjednici ne smiju napustiti kapelicu, zbog čega nemaju pravo prosvjedovati. "To nam garantira Ustav i zakon. Nije li ovo potvrda degradacije svih onih koji su sudjelovali u Domovinskom ratu?", pitala je zastupnica.

Šime Lučin odgovorio je da ni MUP ni Vlada nisu reagirali pola godine sve dok je taj prosvjed bio u određenim okvirima. Međutim, kada prilikom posjeta strane delegacije jedan od prosvjednika nije želio maknuti svoj automobil, te kada se iste večeri premijera sa suradnicima počelo gadati jajima i jogurtima policija je ocijenila da je ugrožena sigurnost.

"To prije što je osoba koja je bacala jaja i jogurte osoba u čijem je stanu

nađeno 18 kg eksploziva te da postoji mogućnost da on sljedeći put ne baci jaja, nego eksploziv".

Rekao je da je uprava Zagrebačke policije ocijenila prekinuti ovaj skup, te su se prosvjednici tada povukli u kapelicu, što je njihovo pravo. "No, kada je policajac došao s njima razgovarati oni su ga zatočili unutar kapelice što je nezakonito djelo".

Šime Lučin napomenuo je da nije samo kriterij struke bio presudan prilikom preustroja i dodjela rješenja za pojedina mjesta. "Ovih nekolicina prosvjednika zastupaju interese 32 bivša policajca, od čega četvorica čekaju mjesto u MUP-u, 12 ih je dobilo poziv za razgovor u pravosudnu policiju, ali velika većina njih je odbila taj razgovor i nije se javila, jer žele raditi samo u MUP-u".

Također je naglasio da 13 prosvjednika ima sveukupno 47 disciplinskih prijava, od pijanstva u prometu do maltretiranja. "Ukoliko bi ove ljude koji imaju disciplinske mjere vratili u sustav, to znači degradirati ljude koji savjesno rade svoj posao, ali isto tako bi onda morao vratiti 150 ljudi koji su zadnjih godinu i pol udaljeni iz sustava zbog istih tih disciplinskih mjera".

Konstatirao je da ljudi imaju pravo na prosvjed, ali u okviru zakona. "Ovo nije prosvjed u okviru zakona, nema prijave, taj skup nije prijavljen, a održava se na mjestu koje nije u skladu sa zakonom".

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) u dodatnom javljanju zatražila je pisani odgovor ministra. Također je ustvrdila da su posljednji događaji razlog za ministrovu neopozivu ostavku.

Dopunski odgovor tada je dao predsjednik Vlade, **Ivica Račan**. Rekao je da se od svega može napraviti politički slučaj. "Radi se to i sada od ovih prosvjednika koji su tu 5 mjeseci, što nije u skladu sa zakonom".

Naglasio je da pravna država zahtijeva neki red i da je Vlada pogriješila što nije zahtijevala taj red. "Ja sam pogriješio što sam tražio toleranciju. Htjeli smo čak i kršenjem zakona, u ovom slučaju dozvoljavajući prosvjed i mimo odobrenja, riješiti mirno taj problem. Gomila nas iz Vlade potrošila je mnogo vremena da riješi problem jednog broja ljudi koji su ostali bez posla, ali kojima se nudilo zaposlenje". Rekao je da je u isto vrijeme formirano povjerenstvo u kojemu su trebali biti njihovi pred-

stavnicima da riješe sporne probleme kako ih oni vide, no da su oni to odbili.

Naglasio je da se problem nije želio riješiti između ostalog i zato što je bilo onih političkih snaga koji su stimulirali prosvjednike da ne prihvate nikakvo rješenje.

Ivo Lončar (nezavisni) javio se za povredu poslovnika. Upitao je predsjedavajućeg da objasni po kojem je članku Poslovnika govorio predsjednik Vlade.

Predsjedavajući je rekao da je predsjednik Vlade govorio "po praksi koju smo uveli u Saboru da nakon izjašnjavanja zastupnika o zadovoljstvu ili nezadovoljstvu predstavnik Vlade može dati dopunski odgovor". Rekao je da je to praksa koja je uvedena, no ako je zastupnici zabrane, bit će zabranjeno.

"Isto kao što smo uveli praksu da klubovi zastupnika recimo mogu tražiti stanku i da uopće predsjedatelj ne razmatra razloge traženja stanke. Uveli smo praksu da se uvijek stanke da. Dakle, to je parlamentarna praksa. Ako mislite da je ta parlamentarna praksa loša, ja ću s njom prekinuti, dakako ako se većina zastupnika u tom smislu izjasni".

Ivo Lončar (nezavisni) rekao je da je predsjedavajući opet povrijedio Poslovnik. "Sve ovo što ste sada rekli nije točno, jer toga nema u Poslovniku. Ili ukinimo ovaj Poslovnik ili donesimo drugi. Dok je ovaj na snazi, molim, držimo se Poslovnika".

Predsjedavajući je rekao da ovaj zahtjev zastupnik Lončar mora uputiti ne samo njemu nego svim zastupnicima, nadležnom odboru, a na plenarnoj sjednici donijet će se adekvatne odluke. "Ponavljam da u svim parlamentima svijeta, pa tako i u hrvatskom parlamentu postoji nešto što se zove parlamentarna praksa. Toga su se držali dosadašnji predsjednici Sabora, držim se i ja. Ako želite taj institut ukinuti, odluku o tome mora donijeti odluku plenarna sjednica".

Pomoć tekstilnoj industriji

Ivan Čehok (HSLs) postavio je pitanje predsjedniku Vlade, Ivici Račanu. Zamolio je u ime građana sjeverozapadne Hrvatske da se konačno pokuša pomoći drvno-prerađivačkoj, tekstilnoj, te kožarskoj industriji, koja u ukupnoj gospodarskoj strukturi sjeverozapadne Hrvatske jest u većini.

Naglasio je da po svim pokazateljima u hrvatskom izvoznom proizvodu više sudjeluje ukupno tekstilna industrija nego brodogradnja. Zamolio je da se konačno uvedu neke subvencije za te izvoznike, jer to nije samo teritorijalno političko pitanje. "Čini mi se da je ove godine samo grad Rijeka i riječka privreda višestruko sanirana, nažalost sjever Hrvatske nikada".

No, to je i gospodarsko pitanje, pa na kraju i pitanje ravnopravnosti spolova, jer upravo u tekstilnoj industriji radi 80% žena, rekao je Čehok. "Mislim da je jedini način da podupremo aktivno ravnopravnost spolova upravo na taj način da počnemo subvencionirati tekstilnu industriju".

Na kraju je pitao kada Vlada i kojim mjerama kani pomoći sjeverozapadnoj Hrvatskoj?

Predsjednik Vlade, Ivica Račan odgovorio je da su neki potezi već povučeni, a i da Vlada kani povući još neke poteze u smislu stimulacije izvoza i poboljšanja robnih bilanca Hrvatske s drugim zemljama. "To ćemo morati raditi s proizvodima koji mogu ići na tržišta koja se Hrvatskoj šire otvaraju, bez diferenciranja robe o kojoj je riječ, koja može podnijeti konkurenciju na tim tržištima".

Rekao je da ono što je Vlada učinila za brodogradnju nije kao do sada subvencija koja ništa ne rješava. "Mi smo povukli neke poteze koji su financijski vrlo teški, ali u isto vrijeme i postavili vrlo rigorozne zahtjeve i odredili termine brodogradilištima i njihovim upravama. Ukoliko ih ne izvrše, rekli smo javno da više neće biti potpora, najavili smo da će se ići i na zatvaranje tih brodogradilišta".

U ponovnom javljanju **Ivan Čehok (HSL)** rekao je da ne dovodi u pitanje odluku Vlade da pomogne brodogradnji, pa makar i posljednji put. No, isto tako moli da se pomogne, i to po prvi puta, i tekstilnoj industriji. Zatražio je konkretne mjere kojima bi se stimulirao izvoz tekstila, te je rekao da je uvjeren da ima robnih marki koje mogu uspjeti na tržištu.

Upitnih 580 radnih mjesta "Sloge"

Marija Bajt (HDZ) postavila je pitanje ministru financija, **Mati Crkvenu**. Rekla je da su u gospodarstvu Slavonije dominantne

dviije grane, poljoprivreda i prerađivačka industrija, od kojih je posebno teško stanje u radno intenzivnoj i nisko akumulativnoj grani tekstilu. Uputila je pitanje koje se tiče tekstilne tvrtke "Sloga" iz Požege.

Naime, "Sloga", industrija modne konfekcije, podnijela je sukladno Zakonu o naplati dospjelih, a nenaplaćenih poreza, carina, doprinosa i državnih jamstava još u veljači ove godine prijedlog o načinu namirenja duga. Kako nagodba nije zaključena, a zakonski rok je prolongiran do 31. prosinca 2002. godine zastupnica je upitala postoji li volja da se pomogne i omogućiti poslovanje tom društvu do zaključenja nagodbe, na način da se deblokira žiro-račun kako bi tvrtka mogla raspolagati svojim deviznim sredstvima.

Napomenula je da je jedini vjerovnik država, da se radi o nenaplaćenim porezima i doprinosima i da drugih vjerovnika nema. Naglasila je da u protivnom, unatoč mogućnosti da se nagodbom podmiri dospjela potraživanja, posloводство "Sloge" neće biti u mogućnosti podmirivati redovite obveze, kao što su plaće, doprinosi i režije, te će stečaj biti neminovan, iako postoje realne mogućnosti da se dospjele obveze riješe nagodbom, jer tvrtka posjeduje vrlo vrijedne nekretnine u centru Zagreba.

Naime, "Sloga" zapošljava 580 radnika, izvoznik je, ima osiguran i ugovoren posao za slijedeću sezonu i od 1. 1. 2002. godine redovito podmiruje sve svoje obveze, dakle, plaće, doprinose, poreze i režije. "Hoće li si hrvatska Vlada dati truda i pokazati razumijevanje, te pomoći "Slogi", kako bi zadržali i spasili 580 radnih mjesta", upitala je zastupnica.

Ministar financija, **Mato Crkvenac**, odgovorio je da je u Hrvatskoj na djelu i u provedbi Zakon o jednostrukoj naplati, odnosno o nagodbama o starim, a nenaplaćenim potraživanjima, odnosno dugovanjima prema državi.

"Na taj zakon i za tu operaciju prijavilo se 56 tisuća i 60 fizičkih i pravnih subjekata. To je vrlo zahtjevan proces u kojem sa svakim od tih subjekata u izravnim pregovorima, s masom dokumenata o svakom od njih, treba provesti postupak".

Napomenuo je da je do sada postupak proveden za 9 tisuća 880 subjekata, da se ubrzava, i da na

njemu uspješno rade Financijska agencija i Porezna uprava, te posebna komisija koja se time bavi. "Meni je poznat slučaj tvornice "Sloga", čak štoviše ljudi iz tvornice "Sloga" su bili kod nas i upoznali nas sa svojim problemom, oni su sada također u postupku, kao i svi drugi i kako se proces ubrzava, njihov problem će, siguran sam, biti riješen na vrijeme, prije nego osjete posljedice stečaja ili nečeg drugog", rekao je Crkvenac.

Marija Bajt (HDZ) zahvalila je na odgovoru, dodavši da se nada kako je svima isti interes, spasiti 580 radnih mjesta. "Kako zaista postoje mogućnosti dogovora i oni imaju imovinu gdje je moguće postići te dogovore, ja bih molila da se postupak ubrza, a ako nije moguće, da se bar deblokira devizni račun da oni mogu uredno poslovati, jer postoji mogućnost namirenja s ove druge strane, s razine države".

Uvoz radnika

Marin Jurjević (SDP) postavio je pitanje premijeru Vlade, **Ivici Račanu**. Prvotno je rekao kako je mišljenja da je Vlada pametno učinila kada se nije odrekla hrvatske brodogradnje, te da je pametnije i jeftinije uložiti u brodogradnju, nego je se odreći.

Pitanje je postavio u vezi autocesta. Reкао je da je Vlada čvrsto obećala da će do 2005. godine imati izgrađenu autocestu Split-Zagreb, i da on vjeruje da će to i biti. No, dodao je da su iznijeti neki zabrinjavajući podaci u svezi sa zapošljavanjem ljudi, odnosno nedostatka radne snage, potrebne za izgradnju te autoceste.

"Pošto je u Hrvatskoj nesumnjivo nezaposlenost jedan od velikih problema, ali i jedna od velikih tema manipuliranja i demagoških vrludanja, pitam premijera postoji li zaista problem oko zapošljavanja, tj. nedostatka radne snage, pa i potrebe čak i uvoza radne snage, dok istovremeno imamo problem nezaposlenosti u Hrvatskoj". Također je pitao da li s tim u svezi dolaze u pitanje rokovi izgradnje autoceste Split-Zagreb.

Ivica Račan odgovorio je zastupniku Jurjeviću da je nažalost puno toga u pitanju točno. "Mi smo suočeni s jednim paradoksom da je nezaposlenih nominalno znatno više nego onih koji stvarno traže posao. U dnevnoj komunikaciji s poduzetnicima nerijetko se žale da ne mogu doći do radnika koji su im

potrebni. Takva situacija se događa, nažalost, i u realizaciji jednog strateškog projekta kao što je izgradnja autoceste Zagreb-Split", rekao je premijer koji je na čelu povjerenstva za izgradnju te ceste.

Dodao je da se čini sve da problemi s radnom snagom ne utječu na planiranu dinamiku realizacije ovog projekta. "Snosim odgovornost da se on kvalitetno i na vrijeme završi".

No, naglasio je da je problem radne snage izrazit, te da je činjenica da je na našim zavodima za zapošljavanje mnogo ljudi, kako nekvalificiranih, tako i polukvalificiranih i kvalificiranih, koji bi mogli raditi na ovoj autocesti. "U isto vrijeme činjenica je da tih radnika nema dovoljno i da ne možemo dobiti ljude s tih istih zavoda, iako su plaće od 4,5 tisuće kuna za nekvalificiranog radnika do gotovo upola više za polukvalificiranog i kvalificiranog, plus osigurani smještaj i hrana".

Dodao je da je taj paradoks u Hrvatskoj dobrodošao nezaposlenima u susjednoj BiH, jer usprkos orijentacije Vlade da ne dozvoli uvoz radne snage, on se događa stihijski, a katkada i ilegalno. "Taj problem je otprije poznat u hrvatskim brodogradilištima, a sada se širi u još nekim granama".

U ponovnom javljanju **Marin Jurjević (SDP)** je rekao da se nada da projekt neće doći u pitanje zbog toga što se neće moći osigurati radna snaga, "koju inače imamo na tržištu, jer popis stanovništva je demistificirao neke stvari oko kvalifikacijske strukture građana Hrvatske, pa mislim da takve snage imamo na Zavodu za zapošljavanje".

Umirovljenja i unapređenja u HV

Ivica Tafra (HB) pitao je ministricu obrane koliko je od 3. siječnja 2000. do danas umirovljeno hrvatskih generala, koliko je časnika promaknuto u čin generala i koliko je od njih onih koji su došli iz JNA a koliko onih koji su svoja znanja stekli u Domovinskom ratu. Rekao je da već pune dvije i pol godine traje hajka na Domovinski rat i hrvatske branitelje pa se i onima najzaslužnijima za obranu hrvatske države poput generala Gotovine, Norca i drugih sudi na hrvatskim i međunarodnim sudovima dok drugi doživljavaju sudbinu sličnu otpuštenim pripad-

nicima MUP-a na Markovom trgu (Zagreb).

Ministrica obrane **Željka Antunović** odgovorila je da kao član Vlade, građanka Hrvatske i kao ministrica ne može prihvatiti bilo kakvu insinuaciju o nepravdom ili diskriminatorskom odnosu prema braniteljima Hrvatske. Na konkretno pitanje o brojkama odgovorit će pisano, rekla je napominjući da bez obzira jesu li časnici, dočasnici, obični vojnici HV, bili pripadnici bivše vojske JNA ili su u Hrvatsku vojsku ušli kao branitelji tijekom Domovinskog rata radi se o časnim ljudima koji su sudjelovali u ratu s vojnim znanjima ili bez njih, koji su ovu zemlju obranili. Ni jedni niti drugi ne zaslužuju diskriminatorski odnos a moja je dužnost, i u tome ću uspjeti, rekla je ministrica, uspostaviti ravnotežu koju sa strane mnogi, ne iz Hrvatske vojske, pokušavaju narušiti. U Hrvatskoj vojsci ne prepoznajem nesporedne, nesuglasice po toj osnovi i zato vas molim nemojte iz ovog visokog Doma potpirivati vatru koja je nepotrebna, rekla je.

Ivica Tafra dodao je da on upravo govori zbog tih časnih ljudi i da mu nije namjera potpirivati vatru no da prema podacima koje ime, dvije trećine umirovljenih su upravo oni koji su svoja vojna znanja stekli u Domovinskom ratu a toliko je i pridošlica iz tzv. JNA koji su u spomenutom razdoblju unaprijeđeni. Ovo pitanje nije teško i ukoliko Personalna uprava Ministarstva obrane funkcionira odgovor o tome može se dobiti do kraja aktualnog prijedpodneva, naglasio je zastupnik.

Ministrica obrane **Željka Antunović** odgovorila je da će zastupnik dobiti pismeni dogovor s preciznim brojkama. Postoje indicije da upravo ta Personalna uprava u razdoblju do 2000. godine i poslije nije baš radila po kriterijima i pravilima i da se može govoriti o pokušaju stvaranja nesuglasja između, uvjetno rečeno, ove dvije skupine. Ravnoteža postoji i ona mora postojati i sva umirovljenja i unapređenja mogu se i moraju ubuduće odvijati isključivo po jednakim kriterijima i zakonu.

Status prognanih Hrvata iz BiH

Karmela Caparin (HDZ) pitala je što je učinila ova Vlada da se riješi status prognanih Hrvata iz BiH a koji su smješteni u bijednim bungalovima u Golubiću kraj Knina (prognani iz

Drvara) i u Kninu (50 tih obitelji dobilo je nalog za iseljenje iz kuća zbog povratka Srba a nemaju alternativni smještaj). Hoće li oni ostati u RH s pravom na zdravstvenu zaštitu.

Predsjednik Vlade RH **Ivica Račan** je odgovorio da problem nije lak, da je slojevit, složen i da je Vlada spremna radi preciznosti a i potrebe suočavanja s dimenzijama problema dostaviti pismeno izvješće. Kao ilustraciju naveo je da ne bi bio problem momentalnog smještaja ovih obitelji u Kninu kako bi se uspjelo riješiti problem s onima našim sugrađanima čije su kuće obnovljene a oni iz zaposjednutih kuća ili stanova u Kninu ne žele otići.

Karmela Caparin zamolila je pisani odgovor jer da se doista radi o neravnopravnom položaju Hrvata u Kninu.

O izručenju generala Janka Bobetka

Je li istina da hrvatska Vlada treba i mora izručiti hrvatskoga generala, simbola Domovinskog rata, stvaranja i opstojnosti hrvatske države Janka Bobetka, pitao je dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** potpredsjednika Vlade dr.sc. **Gorana Granića**. - Ako o tome znate a tajite pred hrvatskom javnošću onda je to strašno a ako ne znate, još je strašnije jer o tome bruji sva hrvatska i inozemna javnost, rekao je pitajući hoće li general Janko Bobetko biti izručen i uhićen i je li protiv njega podignuta haaška optužnica. Zastupnik je i rekao da je ovog ljeta čuo kako ljudi govore "nikad goreg ljeta u zadnjih trideset godina ni gore vlasti u zadnjih 130 godina".

Potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić** nije se želio osvrnuti na ovaj potonji komentar zastupnika a u vezi s pitanjem odgovorio da Vlada ne posjeduje nikakav dokument kojim se naznačuje da je optužen general Bobetko i da će biti podignuta optužnica. Onog trenutka ako se tako nešto dogodi hrvatska će Vlada odmah izvijestiti javnost, rekao je.

Zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević** u ponovnom javljanju naglasio je da bi bilo dobro da se ovom prigodom opovrgne sve tvrdnje inozemne i domaće javnosti da hrvatska Vlada vodi nagodbenjačku politiku s Haaškim tribunalom. Zatražio je pisani odgovor jer je ovime bio nezadovoljan. Dr.sc. **Goran Granić**

naglasio je da hrvatska Vlada provodi Ustavni zakon koji je donio ovaj Sabor i da ima samo jednu obvezu - dosljedno ga provoditi.

Istina o pripremi atentata na predsjednika Mesića

Koliko su osnovane informacije da se na predsjednika Mesića pripremao atentat, pitanje je **Damira Kajina (IDS)** upućeno premijeru ili ministru unutarnjih poslova.

Austrijska je policija gospodinu Mesiću tijekom njegovog boravka u Beču posvetila posebnu zaštitu u kontekstu nedavno pronađenog eksploziva u vozilu dvojice Hrvata, rekao je zastupnik i pitao znači li to da austrijska policija zna nešto što ne zna Hrvatska obavještajna agencija, a slično se dogodilo, kaže, i u Rumunjskoj. Posebno je intrigantno, ako je istinito, da je i gospodin Ivo Pukanić zbog najavljenog atentata na njega dobio državnu zaštitu. Postavlja se pitanje što se zbiva na marginama kod ljudi koji obnašaju vlast u zemlji u kojoj je moguće dovesti u pitanje nečiji ljudski život zbog političkog izražaja. Iako u zemlji u kojoj se normalno maršira ustaškim znamenjima, kao nedavno u Splitu, ništa ne bi trebalo začuditi već bi trebalo začuditi kad bi u ovoj zemlji netko reagirao kao što reagiraju Englezi, Francuzi ili Nijemci kada se okupljaju nacionalsocijalisti, rekao je zastupnik. Pitao je hoćemo li saznati jesu li pripremani atentati na neke hrvatske dužnosnike i građane a "nakon što vjerojatno nikada nećemo saznati tko je mirirao spomenik kosturnicu na Mirogoju, podmetnuo eksploziv ispred Zagrebačkog poglavarstva, srušio "Hrvatsku pticu" Šime Vidulina a svi znaju tko je to".

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da ono što on može reći (odgovor će dati i ministar unutarnjih poslova) je i da "po našoj procjeni umnožavaju se prijetnje koje se upućuju osobama koje obnašaju javne i državne dužnosti". One idu paralelno s jačanjem sukoba pa i govora mržnje u našem političkom životu no to nije nova stvar. Definitivnih informacija o planiranju atentata na predsjednika Republike nismo imali, imali smo podatke o prijetnjama u Rumunjskoj - planira je gužva i prijetilo se Predsjedniku ako bi išao u dio Rumunjske gdje je trebao posjetiti Hrvate, kazao je.

Ministar unutarnjih poslova **Šime Lučin** također je odgovorio na ovo zastupničko pitanje. Nažalost, generalna pojava oko prijetnji političarima, javnim osobama i djelovanje policije na osnovi tako prijavljenih prijetnji nije ništa neuobičajeno a bilo je i zastupnika koji su dobivali određene prijetnje i obraćali su se Ministarstvu, policiji, i poduzimale su se određene mjere, rekao je ministar. U vezi s navodom zastupnika Kajina da netko zna ili ne zna ili se hoće ili neće otkriti neke terorističke aktivnosti kazao je da u takvim slučajevima gdje je nedostatak materijalnih dokaza, to što nešto policija zna ili ima indicije, nažalost nije dovoljno za sudski proces.

A što se tiče pitanja oko mogućeg atentata i najava atentata na predsjednika Mesića prva priča vezana za prelazak dvojice naših građana s određenom količinom oružja preko slovensko austrijske granice. Prema saznanjima policije prije je riječ o švercu oružja nego o mogućem atentatu. No kako je istraga u tijeku ne smiju se odavati detalji istrage bez odobrenja državnog odvjetnika. Premijer je već odgovorio da je u Rumunjskoj u jednom selu bilo izgreda i nemira a kako je na tom području trebao boraviti predsjednik Mesić dovedeno je to u kontekst mogućeg atentata na njega. - Prije bi bio sklon vjerovati, rekao je ministar, da je stvar u pameti da jedan strani državnik ne ide u posjet jednom kraju jedne zemlje gdje je stanje nesigurno, a vjerojatno bismo i mi tako postupili, rekao je.

Damir Kajin nije bio zadovoljan nedovoljnim činjenjem vlasti iako je svjestan, kaže, među ostalim, da je na neki način i ova vlast blokirana iznutra.

Granica na Muri - skladištenje otpada?

Velimir Pleša (HDZ) pitao je premijera je li spreman sa svojim slovenskim kolegom Drnovšekom razgovarati opet o granici na Muri i o onom što Slovenija radi na toj granici na Muri, budući da će se očito razgovori i pregovori oko granica opet pokrenuti na ovaj ili onaj način. Već prilikom parafiranja Ugovora o granici sa Slovenijom iz Međimurja je bilo signalizirano da tu dosta stvari ne štima, rekao je zastupnik i naveo (pokazao fotografije) da je riječ o

bivšim napuštenim rudarskim oknima uz granicu koja su zabetonirana i u kojoj Slovenija skladišti otpad iz Tvornice Lek a dovodi se i još nekakav otpad iz drugog dijela Slovenije pa pita, dovozi li se možda ovdje i nuklearni otpad iz NE Krško.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** odgovorio je da je taj dio kopnene granice usuglašen između dviju komisija prije 3. siječnja 2000. (zastupnik to vjerojatno zna) i da je dogovoren s lokalnom vlašću i mislili smo, kaže, da je napravljeno uspješno. To pitanje nije otvarano iznova no ako se ide na arbitražu može se otvoriti i to pitanje, a drugo je stvar koliko je to mudro. Što se tiče pitanja u vezi sa skladištenjem opasnog otpada na spornom dijelu, a bez obzira je li strah utemeljen ili ne, premijer je preuzeo obvezu da se u stalnom dijalogu sa slovenskom stranom dođe do činjenica o čemu se radi.

Velimir Pleša objasnio je da se radi o lokaciji tristo metara udaljenosti od hrvatskog, međimurskog naselja Križovec a da je prvo veće naselje Petrišovci, udaljeno 3,5 kilometra. Da se radi o ozbiljnoj stvari govori i podatak da je RH odnosno Međimurska županija u suglasnosti s Ministarstvom zaštite okoliša proglasila Muru i njen krajolik zaštićenim područjem a Slovenija je to učinila samo na potezu do Murskog Središća, a u zadnjih nekoliko godina povećao se je i broj oboljelih od karcinoma na tom području.

Situacija u Gvozdu, Dvoru, Udbini

Jadranka Kosor (HDZ) pitala je premijera zašto Vlada RH ne reagira na neki način i zašto šuti na događanja u Gvozdu, Dvoru, Udbini gdje se stvara vrlo loša i teška klima za Hrvate koji žive na tom području (to je upravo govor mržnje o kojem je premijer govorio). Mijenjaju se datumi dana općina, koji su povijesni, kad su ti krajevi oslobođeni u "Oluji", a ovog se ljeta moglo čuti od lokalne vlasti da su ti datumi zapravo dani žalosti. U Gvozdu se ne dopušta gradnja Katoličke crkve, preimenuju se ulice i trgovi, navela je, među ostalim zastupnica dodajući da su Hrvati ogorčeni na to i da je politička i sigurnosna situacija na tim područjima sve teža, u ovom trenutku, u najmanju ruku zabrinjavajuća.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio da je "bilo nas iz Vlade koji smo osudili to što se dešava na ovom području, svjesni da takva lokalna ponašanja mogu izazvati daleko šire i štetne posljedice". O tome smo razgovarali na Vladi i razmišljali što možemo učiniti da zaustavimo konflikte na toj osnovi a koji omogućuju toleranciju i suživot hrvatskih građana. Na raspolaganju imamo nekoliko sredstava i vrlo ćemo se brzo opredijeliti što je moguće napraviti, rekao je, među ostalim.

Jadranka Kosor predložila je da možda za početak Vlada javno osudi odnosno da se ogradi od takvih događaja kako se šutnjom ne bi na neki način ohrabrivalo druge jer se, nažalost, rekla je, ovdje radi i o klijanju velikosrpskih ideja.

Agrarna politika

Ivo Lončar (nezavisni) pitao je predsjednika Vlade znači li da će Vlada kao i prethodnih godina s povećanim proračunom, novcem gladnih poreznih obveznika, koji je nedavno najavio ministar poljoprivrede i šumarstva sanirati jednu potpuno nestručnu, nemoralnu i promašenu agrarnu politiku koju provodi "vaš najodaniji koalicijski partner - HSS" (time kupila njihovu odanost).

Zastupnik je svoje pitanje potkrijepio navodima o stanju u agraru počevši od toga da je plasirano 3,5 milijardi kuna poticaja iz državnog proračuna a da je pitanje gdje je završio taj novac i da je stanje u agraru sve gore, gore nego ikada u posljednjih 15 godina, da se u sanaciju kombinata uložilo oko četiri milijarde kuna te da je uvoz u protekle dvije i pol godine dosegao vrijednost nevjerovatnih 18 milijardi kuna. Tu je i šćerna afera koja blati i blamira na najgori mogući način hrvatsku državu i radi se o čistom kriminalu a Vlada se o tome još nije očitovala, rekao je, među ostalim zastupnik.

Premijer **Ivica Račan** najprije je naglasio da je Vlada na neka od tih pitanja odgovorila no da očito zastupnik s tim odgovorima nije zadovoljan i da očito nije zadovoljan s agrarnom politikom Vlade. Ukoliko se u Saboru ocijeni da treba ponovno otvoriti pitanje o toj agrarnoj politici Vlada je na to spremna no, naglašava, da se u vrlo teškim financijskim okolnostima u kojima se još uvijek

nalazi naša zemlja izdvaja dosta sredstava, posebno za poticaje. Troše li se ta sredstva najbolje to je otvoreno pitanje no Vlada je i na raspravu o tome spremna i rado će čuti bolje prijedloge za korištenje tih sredstava, rekao je, među ostalim.

Ivo Lončar odgovorio je da drži da je premijer ozbiljan čovjek i političar ali da ne može shvatiti da daje ovako neozbiljne odgovore i tako odgovara na brojke koje je on iznio. Ujedno je podsjetio da je u protekle dvije godine Hrvatska proizvodila dvostruko više pšenice nego joj treba a izvozila je po dvostruko nižim cijena i subencionirala izvoznike sa 40 do 58 lipa po kilogramu. Tu je cvjetao kriminal, tu ima što raditi i policija i pravosuđe a vi niste ništa napravili, rekao je, među ostalim.

Premijer **Ivica Račan** ponovio je ("Što god ja rekao vi nećete biti zadovoljni") da je Vlada spremna na raspravu ali da jednostrane diskvalifikacije neće primiti. Zastupnik ih je izrekao čitav niz, na račun jedne stranke, jedne politike i jedne koalicije a i s argumentima valja biti pažljiviji, upozorio je premijer pitajući koliki je bio šoping hrvatskih građana 1999. i 2000. godine, jer, tek kad se uzmu svi podaci u obzir moglo bi se govoriti odgovornije.

Ukidanje sporazuma sa BiH

Milan Kovač (HB) upitao je premijera nisu li ukidanjem Sporazuma sa BiH prekršeni Ustav i odluke Hrvatskog sabora te nanesena šteta gospodarstvu i strateškim interesima Republike Hrvatske (da se provodio, kako reče, ne bi u dvije godine izvoz u BiH bio više nego prepolovljen, dok se na mjesto zaknutih hrvatskih poduzeća ubacuju ona iz Slovenije, Austrije i sl.). S tim u svezi ukazao je i na izjavu jugoslavenskog predsjednika Koštunice kako u srcu nosi Republiku Srpsku, samo privremeno odvojenu od matice zemlje te na činjenicu da Crna Gora s Republikom Srpskom sklapa sporazume o zdravstvenoj zaštiti, prema kojima se stanovnici tog dijela BiH mogu besplatno liječiti u Crnoj Gori.

Premijer, **Ivica Račan** uvodno je napomenuo kako demokratska Hrvatska ne želi ponavljati neke greške iz novije povijesti u odnosu na Bosnu i Hercegovinu kao neovisnu i cjelovitu državu. Nakon napomene da se Kovač s time izgleda ne slaže, te izražene nade da su posezanja tipa Koštunićine

izjave isključivo u predizbornoj funkciji, premijer je izjavio da Hrvatska ne misli odgovoriti na isti način. O pomoći hrvatskom narodu bit će, obećao je, podneseno cjelovito izvješće kojim će se demantirati one koji neodgovorno tvrde kako aktualna hrvatska vlast ne pomaže Hrvate i hrvatski narod u Bosni i Hercegovini. Ako bude bilo moguće sredstva će se i povećati, dometnuo je.

Rekavši kako ga ne zanima je li retorika predizborna ili poslije-izborna, **Milan Kovač** je podsjetio da prema Daytonskom sporazumu Hrvatska ima obvezu reagirati na izjave poput Koštunićine, napomenuvši kako nigdje nije pročitao da su se Ministarstvo vanjskih poslova ili premijer usprotivili takvoj retorici.

Ustvrdivši da je pomoć BiH "na kapaljku", zastupnik je rekao da ne bi bilo problema s prodajom derivata INE ni drugih artikala Bosni i Hercegovini da se provodi Sporazum.

U dopunskom odgovoru, **Ivica Račan** je rekao da je Vlada na Koštunićinu izjavu reagirala te da će ona Sporazum poštovati, ali ne tako da joj se može prigovoriti kao što se može predsjedniku Jugoslavije.

HIV-pozitivne djevojčice

Vesna Podlipec (SDP), koja je početkom školske godine bila u Kaštelima kao podrška uključivanju HIV pozitivne djevojčice u prvi razred osnovne škole, zatražila je od ministra rada i socijalne skrbi da hrvatsku javnost upozna s mjerama poduzetim u slučaju uključivanja u predškolski odnosno školski odgoj dviju HIV-pozitivnih djevojčica.

Ministar rada i socijalne skrbi, **Davorko Vidović** rekao je da cijela drama ovih djevojčica, koje nisu jedina HIV-pozitivna djeca u predškolskim ustanovama u Hrvatskoj, proizlazi iz činjenice da je riječ o djevojčicama koje su ostale bez roditelja. One su od 2000. godine bile udomljene u udruzi "Nuevo ?? Futuro", a od srpnja ove godine su udomljene u obitelji. Ministarstvo rada i socijalne skrbi poduzimalo je sve što je bilo potrebno - prvenstveno problem stanovanja udomiteljske obitelji, koja je - nakon problema s tim u svezi u Zagrebu odlučila nastaniti se u Kaštelima. Ministarstvo im je opremilo stan, plaća im najamninu, izdvajanja za djevojčice povećana su sa 1400 na 5000 kuna. Kada se javio problem pohađanja predškolske i

osnovne škole formiran je zajednički tim stručnjaka, orga-nizirani razgovori s roditeljima i s predstavnicima škole i vrtića. Zaključeno je da se djevojčica može uključiti u trosatni popodnevni program - u već formiranu skupinu ili novu te da se na zahtjev Upravnog vijeća donese posebni program zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane, što je i učinjeno, uz suglasnost ministra prosvjete na ovaj program mjera. Tri ministarstva su zajedno s Upravnim vijećem osnovne škole donijela odluku da se nastava organizira u školskom prostoru. Budući da je većina roditelja bila za to da se nastava odvija u domu udomiteljske obitelji dodatno je zaposlen nastavnik razredne nastave i poseban psiholog za Elu, koja izdvojeno, sama, pohađa nastavu. I u Vladi je formirano stručno tijelo sastavljeno od predstavnika različitih ministarstava i stručnjaka koje će dalje pratiti i educirati roditelje ostale djece koji trebaju dati svoju suglasnost na ono što se, nažalost, ne može riješiti samo propisima.

Hrvatski vojni invalidi

Kada će hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata bez obzira na stupanj tjelesnog oštećenja biti oslobođeni plaćanja participacije, kao pripadnici HVO-a - upitao je **Juraj Njavro (HDZ)** dr.med. S tim u svezi je upozorio da je, primjerice, 40 pripadnika HVO-a 100-postotnih invalida i obitelji poginulih hrvatskih branitelja u Kninu oslobođeno participacije, dok ostali plaćaju cjelokupnu zdravstvenu zaštitu.

Ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, **Ivica Pančić** odgovorio je da će Vlada RH u narednih mjesec-dva predložiti program kompletnog rješavanja ovog pitanja, i to daleko pravičnije nego dosad. Sada se o tome raspravlja po radnim skupinama.

Dopunski je odgovorio potpredsjednik Vlade, dr.sc. **Goran Granić**, izvjestivši zastupnika da je Vlada prije deset dana imenovala radnu skupinu (on je na njezinu čelu) koja bi trebala cjelovito razriješiti taj problem i, vjerojatno, pripremiti prijedlog ugovora s Bosnom i Hercegovinom (ujednačavaju se baze podataka). Riješile bi se i pojedinačne sudbine s obzirom na veoma nesređeno stanje dokumentacije te površan način rješavanja tih problema. Mjere

za dugoročno rješenje tih odnosa pripremit će se u narednih desetak dana.

Rekavši da je pitao konkretno, **Juraj Njavro**, dr. med. pojasnio je da se radi o četrdesetak obitelji hrvatskih državljana pripadnika HVO-a koji imaju prebivalište u Kninu, a 100 postotni su invalidi ili invalidi prve skupine i obiteljima poginulih pripadnika HVO-a (ukupno 300). Pitanje je kada će imati punu zdravstvenu zaštitu i, uz to, problem nije od jučer - odavno je rečeno da će se to raspraviti s Federacijom ili Vladom BiH.

Zastupniku je obećan pisani odgovor.

Kadrovska politika

Mr.sc. **Zdravka Bušić (HB)** upitala je premijera može li željene i zadane reforme za 21. stoljeće ostvariti sa čovjekom (Gvozdenom Flegom, ministrom znanosti i tehnologije) koji je godinama bio šef katedre za marksizam, a koji je to prešutio predstavljajući se Hrvatskom saboru (životopis dostavljen zastupnicima bitno se razlikuje od onog na web stranici Hrvatskoga helsinškog odbora).

Obećavši zastupniku pisani odgovor, **Ivica Račan** je rekao kako se ne slaže da se biografija naknadno mijenja i prošlost uljepšava. Različita mišljenja i stavovi mogu, dakako, postojati o svakome, kao i o činjenicama u biografiji ovoga ili onog pojedinca - rekao je premijer, dometnuvši da je to valjda dozvoljeno u zreloom demokratskom društvu. Kako reče, za njega ne mora, kao što je za zastupnicu, biti toliko sporno što je netko bio na katedri na kojoj se predavao i marksizam. Ne sjeća se spomenutog životopisa, ali će ga ponovno pogledati te razgovarati s ministrom.

Svakako se možemo razlikovati u našim političkim i svjetonazornim pogledima, ali socijalna filozofija ipak nije katedra za marksizam, kao što je napisao gospodin ministar - bio je komentar zastupnice mr.sc. **Zdravke Bušić**.

Izjava predsjednika SRJ

Ante Beljo (HDZ) upitao je zašto se Republika Hrvatska nije dosad oglasila - kao supotpisnica Daytonu - na izjave iz najvišeg vrha SRJ. Predsjednik Koštunica je, naime, prilikom sastanka s predsjednikom

Mesićem u svezi s pograničnim problemima rekao kako "naš problem nije u Dunavu nego u Drini", a na predizbornom skupu u Zvorniku da je Republika Srpska "kao dio porodice draga, bliska, privremeno odvojena, ali uvijek naša i u našem srcu", dok je - objašnjavajući to - šef Koštuničinoga izbornog stožera rekao da je riječ o cilju kojemu se teži, a najbliži Koštuničin suradnik objasnio da je to isto kao što su nekad istočna i zapadna Njemačka težile ujedinjenju, jer je riječ o dugoročnom i povijesnom interesu srpskog naroda. Vodstvo tzv. Republike Srpske izjavilo je da isprika, što se njih tiče, nije potrebna. Hoće li se čekati dok nas se, ponovo iz istih krugova svjetske javnosti, bude optuživalo da dijelimo Bosnu i Hercegovinu - upitao je zastupnik Beljo.

Ne, to nisu stavovi Hrvatske, mi ih osuđujemo. Naš zajednički problem nije na Drini već na Dunavu, dok ne riješimo granično pitanje, na tom dijelu, odnosa između Jugoslavije i Hrvatske - rekao je **Ivica Račan**. Ustvrdio je zatim da demokratska Hrvatska nema aspiracija prema Bosni i Hercegovini. Neka odgovornost, rekao je, snose oni koji to imaju ili se igraju s vatrom oko toga.

Ante Beljo je rekao da je granica na Drini itekako značajna - ako Republika Hrvatska, kao matična država hrvatskog naroda, ima zadaću i obvezu brinuti se i za položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini. Hrvati i danas traže svoje mjesto u Bosni i Hercegovini kao državi, kao ravnopravan narod, bez svog entiteta, i nije svejedno - za 300 tisuća Hrvata protjeranih iz tzv. Republike Srpske, stvorene na genocidu - da se i taj dio hrvatskog teritorija pripoji velikoj Srbiji.

Ali gospodine zastupniče, ja sam mislio da vi osuđujete izjavu gospodina Koštunice da je naš zajednički problem na Drini - bio je komentar **Ivice Račana**, koji je zatim naglasio da problem Hrvatske može biti samo aspiracija koja dolazi iz nacionalističke Srbije prema Bosni i Hercegovini, ali ne na Drini, uz apel da se bude oprezan kad se spominje Drina.

Nadzor nad dobrovoljnim vatrogasnim društvima

Željka Pavlica (nezavisni liberali) zanimalo je hoće li MUP, odnosno njegov inspektorat zaustaviti nadzor

koji se upravo provodi nad brojnim dobrovoljnim vatrogasnim društvima po cijeloj Hrvatskoj, a što rezultira brojnim zahtjevima za provođenjem prekršajnih postupaka kod sudova. Tako se samo u Međimurju čak 20-tak dobrovoljnih vatrogasnih društava našlo pred prekršajnim sudom jer rezultati nadzora vatrogasnog inspektora pokazuju da ne udovoljavaju nekim odredbama Zakona o vatrogastvu. Ukratko radi se o različitim tumačenjima određenih zakonskih odredbi i nedostatku podzakonskih akata. Tako proizlazi da dobrovoljni vatrogasci moraju za obavljanje svojih aktivnosti u gašenju požara zadovoljiti sve kriterije kao i profesionalni vatrogasci. Ako će se dosljedno primjenjivati Zakon sva će dobrovoljna vatrogasna društva završiti na sudu gdje im prijete kazna i do 50.000 kuna, a s obzirom na funkciju koju obavljaju to bi zapravo bio kraj za ta društva. Takvu tvrdnju zastupnik potkrepljuje podatkom da je samo u prvih sedam mjeseci ove godine u Međimurju bilo 315 intervencija vatrogasaca tako što su u 85 slučajeva učinila to profesionalna vatrogasna društva, u 53 slučaja zajedno s dobrovoljnim vatrogascima, a čak u 177 slučajeva požar su gasili i ugasili dobrovoljni vatrogasci. Daljnje provođenje nadzora djeluje izrazito demotivirajuće na članove brojnih dobrovoljnih vatrogasnih društava kako u Međimurju tako i u cijeloj Hrvatskoj, zaključio je zastupnik Pavlic.

Ministar unutarnjih poslova **Šime Lučin** rekao je kako je upoznat s ovom problematikom te kako je prije izvjesnog vremena imao sastanak na tu temu s predsjednikom i predstavnicima Hrvatske vatrogasne zajednice. Primijetio je kako je Zakon o vatrogastvu postavio jako visoke standarde, ali on ne korespondira sa stvarnošću. Problem se pokušava riješiti tako da se ne krši Zakon, a da se istovremeno velikim novčanim i ostalim prekršajnim kaznama ne terete članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava. U proceduri su prijedlozi izmjena određenih podzakonskih akata kojim bi se, vjeruje ministar Lučin, otklonile te razlike između stvarnog stanja stvari na terenu i onoga što propisuje spomenuti zakon.

Željko Pavlic je u izjašnjenju o odgovoru zamolio da se izneseni problem riješi. Nadzor se može provoditi ali ne bi trebalo slati

prekršajne prijave protiv dobrovoljnih vatrogasnih društava, pa u tom smislu valja probati riješiti ovaj problem. U jednoj takvoj prijavi koju je zastupnik imao kod sebe piše da se protiv okrivljenih provodi prekršajni postupak, a to znači kada postupak počne mora se i okončati, zaključio je Pavlic.

Neisplaćene mirovine

Zastupnik **Milan Đukić (SNS)** uputio je svoje pitanje ministru rada i socijalne skrbi. Obratila mu se, kaže, Udruga umirovljenika, točnije imenom i potpisom 138 građana istočne Slavonije s pitanjem kada će Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje isplatiti neisplaćene mirovine za razdoblje od 1. svibnja 1991. do 1. rujna 1992. godine državljanima Republike Hrvatske s područja istočne Slavonije koji su umirovljeni prije 1991. godine, a mirovinu zaradili u Republici Hrvatskoj. Umirovljenicima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koji su umirovljeni prije 1991. godine uredno su isplaćivane mirovine sve do 1. svibnja 1991. odnosno do početka ratnih zbivanja kada im je ta isplata prekinuta jer su se nalazili na području izvan hrvatske jurisdikcije, objašnjava zastupnik Đukić. Tek formiranjem parafondova od rujna 1992. godine počinje ponovna isplata po njihovim tzv. propisima. Zastupnik navodi da tim umirovljenicima nije isplaćeno 15 mirovina u potpunosti te da samo u istočnoj Slavoniji ima oko 3800 takvih građana, a slična se pitanja otvaraju i u ostalim dijelovima Republike Hrvatske gdje nije bio prisutan pravni poredak.

Odgovarajući na pitanje ministar rada i socijalne skrbi, gospodin **Davorko Vidović** ustvrdio je da je u postupku rješavanje problema isplate mirovine takvim umirovljenicima, a nakon što dobije popis od spomenutih oko tih 130 osoba od zastupnika Đukića uslijedit će pisani odgovor za svaki taj slučaj pojedinačno gdje će biti naveden razlog neisplate njihove mirovine.

Zastupnik **Đukić** bio je zadovoljan odgovorom.

Administrativno-birokratske barijere u zdravstvu

Zastupnik **Petar Žitnik (HSS)** uputio je svoje pitanje ministru zdravstva. "Svjedoci smo da su pacijenti, ali i

liječnici stegnuti u gotovo već neizdržljive administrativno-birokratske barijere, i umjesto da se stanje poboljšava ono se svakim danom još više komplicira, a Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u izmišljanju svojih zahtjeva prelazi sve granice u papirologiji pa je krajnje vrijeme da se problemi počnu sistematski rješavati", rekao je zastupnik. Silni se novac umjesto na zdravlje troši na ispisivanje bezbrojnih formulara, upozorava dalje pa tako, kaže, teški bolesnik koji ima išijas i jedva se kreće za svaku blokadu svaki dan mora donijeti novu uputnicu od svoga liječnika opće prakse što graniči sa zdravim razumom. Tko zna što je išijas znade kakvim su mukama izloženi takvi bolesnici. Zar se nakon primjene svih blokada ne bi mogao za takve bolesnike isporučiti račun, a ne kao sada da se to čini svaki dan Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, pita zastupnik Žitnik. Jednako tako je i sa starim i nepokretnim bolesnicima koji su u bolničkim stacionarima, a još više to je problem s kojim se suočava njihova rodbina. Doslovno za svaki banalni lijek i pelenu valja pribaviti poseban recept čekajući pritom na red kod liječnika opće prakse. Zastupnika je stoga zanimalo zna li ministar za takve situacije, i što će poduzeti i kada da se ovo stvarno već neizdrživo stanje popravi.

Ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić** rekao je da je upoznat s problemima koje imaju neki naši građani, pogotovo oni starije dobi kada treba češće ići u liječničku ordinaciju. To je razlog zašto se ide na veliku reorganizaciju u primarnoj zdravstvenoj zaštiti pa bi se primjerice lijek mogao nabaviti za tri mjeseca, a skratili bi se i pojedini postupci. Na kraju je izrazio nadu da će do kraja godine biti gotov Pravidnik o invalidskim pomagalicama te da će se ispraviti važeća ali malo kruta pravila u zdravstvu.

Pilot program u zdravstvu

U Hrvatskoj se, među ostalim, provodi i reforma sustava zdravstva, primijetio je zastupnik **Vinko Špičko (HSL)** ali je, kaže, nažalost ne može pozdraviti kao uspješnu i učinkovitu već naprotiv kao reformu koja reducira prava pacijenata, smanjuje kapacitete i broj zaposlenih u zdravstvu pa se time s obzirom na dosadašnji nivo usluga reducira

mogućnost i opseg pružanja zdravstvenih usluga. Uz to, zaposlenicima u zdravstvu smanjuju se plaće i uvode razne restrikcije, pa sve to govori da reforma u zdravstvu nije uspješna, tvrdi ovaj zastupnik, no odmah upozorava da će se njegovo pitanje odnositi samo na jedan segment reforme u zdravstvu. Podsjetio je na 1999. godinu kada je Hrvatska uzela zajam od Svjetske banke u iznosu od 29 milijuna dolara i to za provedbu Programa tj. projekta zdravstvenog sustava u nas, a spomenutom iznosu pridruženo je i 10,9 milijuna dolara iz proračuna Republike Hrvatske. Po mišljenju zastupnika ovaj se program vrlo sporo realizira, a najviše ga, kaže, zanima sudbina jednog njegovog dijela tzv. pilot projekta u zdravstvu koji se trebao realizirati u Koprivničko-križevačkoj županiji. Dodaje kako je spomenuti pilot projekt napušten nakon tri godine provedbe ili bolje rečeno rada na pokušaju njegove provedbe uz pomoć dobro plaćene inozemne konzultacijske tvrtke. Zastupnika interesira zašto je stopiran taj pilot program u dijelu u kojem se provodi u Koprivničko-križevačkoj županiji, provedba kojega je bila obveza Republike Hrvatske prema već spomenutom zajmu dobivenom od Svjetske banke. Zanimalo je također koliko je do sada utrošeno ukupno sredstava i u koju svrhu na kako je rekao fantomsku implementaciju tog pilot projekta, i hoće li netko za to biti odgovoran?

I na ovo je pitanje odgovorio ministar mr. sc. **Andro Vlahušić**. Primijetio je da je zastupnik iznio niz netočnosti koje ne odgovaraju faktičnom stanju. Za projekt u Koprivnici ministar je rekao da normalno teče svojim tokom te dodao kako su u srpnju u Hrvatskoj bili predstavnici Svjetske banke, i ocijenili da se radi o jednom od najuspješnijih projekata koje Svjetska banka uopće ima u oblasti zdravstva u bilo kojoj europskoj zemlji, a napose u tranzicijskoj zemlji. Sve u svemu ovaj je projekt uspješan i odvija se svojim tijekom, podvukao je još jedanput ministar Vlahušić i dodao kako će vrlo rado dostaviti i financijsko izvješće o tome.

Glede općenito slike u našem zdravstvu naglasio je kako nema otpuštanja i smanjivanja plaća zaposlenih nego obrnuto pa s tim u vezi podsjeća da su još lani povećane plaće liječnicima, ove je godine napravljena korekcija plaća za

medicinske sestre, a upravo se pregovara oko korekcije plaća za prvu skupinu zaposlenih. Također nema govora o otpuštanju zaposlenih nego o izjednačavanju standarda za pojedine zdravstvene ustanove kojeg do sada nije bilo.

Zastupnik **Špičko** nije bio zadovoljan dobivenim odgovorom i očekuje da ga ministar upotpuni i pisanim odgovorom, a ministar **Vlahušić** mu je uzvratilo kako će Ministarstvo vrlo rado dostaviti odgovor sa svim financijskim pokazateljima o tome, i ne samo Svjetske banke već i Vlade RH i neovisnih revizora.

Autonomija učitelja u odgojno-obrazovnom radu

Marija Lugarić (SDP) podsjetila je na početak ove školske godine koju je obilježilo objavljivanje ali i očekivanje primjene publikacije nazvane "Kurikularni pristup promjenama u osnovnom školstvu" što je kako se u podnaslovu kaže zapravo razrada okvirnog nastavnog plana i programa u funkciji rasterećenja učenika. U uvodnoj riječi te publikacije resorni ministar ističe važnost autonomije škole i učitelja u izradi izvedbenih planova i programa, a napose autonomije i odgovornosti svakog učitelja u izboru nastavnih metoda, izvora znanja i oblika rada u ostvarivanju programa što zastupnica apsolutno podržava. No u uvodnom se tekstu dalje nude obrasci i posebne upute učiteljima za izradu operativnih planova i programa. Upute su, kaže zastupnica, iz Ministarstva preko savjetnika nadzornika, odnosno ravnatelja i pedagoga išle prema stručnim aktivima i učiteljima u smjeru da su ti obrasci obvezni za svakog učitelja. Takvo što je, tvrdi zastupnica, u izravnom sukobu i potpunog suprotnosti s iskazanom potporom autonomiji učitelja u operativnom planiranju i programiranju. S tim u vezi zastupnica **Lugarić** podsjeća da važeći zakon i pravilnici propisuju obvezu i odgovornost, ali ujedno i autonomiju učitelja u pripremanju za neposredni odgojno-obrazovni rad s učenicima. Stoga je zanima kako je moguće da se u sustavu koji zakonski jamči autonomiju učitelja istovremeno zahtijeva i popunjavanje obrazaca i šabloneziranje kada to nije svrha kvalitetne suvremene nastave i u potpunosti je

suprotnosti s konceptom otvorene škole i nastave? Ujedno to unosi neopisivu zbrku u naše zbornice i znači daljnje zatiranje profesionalizma i odgovornosti naših učitelja, i općenito stručnog kadra, zaključuje zastupnica **Lugarić**.

Dr.sc. **Vladimir Strugar**, ministar prosvjete i športa izrazio je zadovoljstvo što je zastupnica primijetila zalaganje Ministarstva kojemu je on na čelu za stručnu autonomiju škola i učitelja jer je to jedini ključ stvaranja jedne nove, suvremenije i kvalitetnije škole. Upozorio je zatim na važnost projekta rasterećivanja učenika te dodao kako se cjelokupan pristup tom problemu zasniiva upravo na autonomiji učitelja da izrađuje spomenute izvedbene i operativne programe uvažavajući pritom uvjete u kojima pojedine škole rade, a napose interese i potrebe učenika. Zastupnica s pravom ukazuje na prapratne dokumente kao što su određeni obrasci za pisanje dnevnih priprema i slično, nastavio je ministar **Strugar**, ali istodobno upozorava na neke od stranica u već spomenutoj publikaciji gdje se navodi kako je to "jedan od mogućih pristupa". Ministarstvo drži da ne postoji jedan metodički idealan model za pripremu niti u jednoj školi pa čak niti za dva razredna odjela, primjerice 1. razreda. Možda može izgledati kako se nešto želi uniformirati ali je to samo težnja da se svemu jedinstveno ili što jednostavnije pristupi, no sigurno je da se nikako ne smije sprječavati kreativnost naših učitelja, zaključio je ministar **Strugar**.

Zastupnicu **Lugarić** je u ponovnom istupu interesiralo ima li uopće i tko pravo, u kojem sadržaju i obliku i na temelju čega zahtijevati od učitelja obrasce za operativno planiranje i programiranje u njihovom neposrednom odgojno-obrazovnom radu?

Ovdje je riječ o jednom užem i stručnom pitanju koji se sasvim sigurno može raspraviti, uzvratilo je ministar **Strugar**.

Hoće li se vratiti na posao policajci prosvjednici?

Zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** uputila je pitanje ministru unutarnjih poslova. Prisjetila se obljetnice napada na New York i "blizance". U cijelom svijetu se, kaže, obilježavala ta obljetnica i odala počast žrtvama, policajcima i zahvalnost vatrogascima jedino je Hrvatska policija u to vrije-

me poslala jednu drugu sliku u eter. Umjesto da se štiju policajci i da im se zahvaljuje kao što su to učinile sve zemlje svijeta mi smo pokazali jedan drugi način na koji smo djelovali aludirajući na policajce prosvjednike. Prisjetila se premijerovih riječi da je pogriješio što je tražio toleranciju ili kako je rekla zastupnica "što su policajci prosvjednici bili tamo, ali je to dopušteno zbog demokracije i tolerancije". Zbog demokracije i tolerancije prema premijeru može se kršiti zakon, ali kada se pojave "političke snage" onda se više ne krši zakon u ime tolerancije i demokracije nego nastupa pendrek. I sama se kaže kao jedna politička snaga pojavila na Trgu Sv. Marka u pola dva u noći dok je cijeli trg bio opkoljen s tri vrste policije- specijalnom, običnom i policajcima koji su bili maskirani. Zastupnicu Nikolić zanimalo je može li ministar unutarnjih poslova zbog demokracije i tolerancije ponovno prekršiti zakon pa da prosvjednike koji su u kapelici crkve Svetog Marka i koji su optuženi da su učinili kazneni prekršaj umjesto na obavijesni razgovor primi natrag na posao. Po mišljenju ove zastupnice to bi bio najtolerantniji kraj onoga što smo gledali na Trgu Sv. Marka.

Ministar unutarnjih poslova, gospodin **Šime Lučin** objasnio je da u protekle dvije i pol godine specijalna nije izašla niti na jedan trg u Hrvatskoj te da su specijalci visoko obučena protuteroristička postrojba, a u ovom slučaju radilo se o interventnim postrojbama MUP-a i tu treba praviti distinkciju. Rekao je zatim kako nema namjeru primiti policajce natrag na posao te dodao kako on i zastupnica imaju različito poimanje o tome tko može raditi u policiji, a tko ne. Onaj tko ima devet disciplinskih mjera, od toga četiri teške i pravo-moćnu kaznenu prijavu za falsificiranje diplome ne može raditi u policiji, bio je kategoričan ministar

Lučin. U policiji je napravljena reforma i postavljeni određeni kriteriji, podsjeća ministar dalje i ako bi ove prosvjednike s disciplinskim mjerama i kaznenim prijavama te školama koje su završili nakon reforme vratio natrag u sustav policije tada bi trebalo vratiti i 150 ljudi koji su zbog sličnih ili drugih povreda radnog odnosa otišli iz MUP-a u godinu i pol dana. Ponovio je kako nema namjeru vratiti te ljude natrag u sustav policije, ali ima namjeru kao što se i dosad radilo zbrinuti ih na druga mjesta. Od 30-tak bivših policajaca četvorica bi se vratila u policiju, ali oni i dalje prosvjeduju, a 12-orici je ponuđen posao u pravosudnoj policiji no oni to ne žele raditi, zaključio je ministar Lučin.

Zastupnica **Nikolić** nije bila zadovoljna dobivenim odgovorom te upozorila ministra da nikada nije izašao s konkretnim podacima odnosno imenima i prezimenima ljudi, a ministar **Lučin** joj je odgovorio da kod sebe ima podatke za svih tridesetak ljudi. Isto tako misli da ne bi bilo korektno da s tim podacima ide van ali ih je ponudio zastupnici na uvid.

Državne granice RH

Zastupnik **Đuro Dečak (HDZ)** postavio je pitanje u vezi s državnim granicama Republike Hrvatske. Certifikat o demilitarizaciji Hrvatskog podunavlja potpisan je 30. lipnja 1996. godine, a nakon toga se čekao prijelazni period kada je hrvatska država trebala stanovati na cjelokupnom svom prostoru. Međutim, je li tome tako, pita zastupnik Dečak? Uzme li se još i situacija na Prevlaci gdje mirovne snage UN-a zabranjuju gospodarsku aktivnost iako to prelazi njihov mandat, zatim Šarengradska ada gdje se otvara puščana vatra po civilima Hrvatima, te Sveta Gera i Savudrijska vala tada se postavlja pitanje gdje su granice hrvatske

države. Zastupnik misli kako hrvatski narod zaslužuje odgovor na to pitanje te kako ne gaji nikakve aspiracije prema tuđem teritoriju. Pita stoga Vladu ima li volje, želje i sposobnosti uspostaviti ustavni poredak Republike Hrvatske na njenom teritoriju kako na kopnu tako i na moru?

Odgovarajući na pitanje, potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić** je ustvrdio kako se znaju bivše republičke granice, no granične crte moraju potpisati dvije države, a dok se to ne dogodi postoji mogućnost razlike u tumačenju što je to granica. Primijetio je zatim kako i mnoge zemlje EU-a imaju ne do kraja raščišćene granice po 10, 15, 20 i 50 godina, i odmah dodaje kako nije optimist da će Hrvatska brzo dobiti te potpise, a samo takvi dokumenti utvrđuju konačnu granicu. Iako se znaju granice bivše države odnosno republičke granice valja ih tehnički urediti, ali kod toga postoji niz problema koje valja urediti tako da to bude u korist građana. To npr. znači da dvije države moraju povući državnu granicu koja ne bi trebala ići preko polja već uz cestu tako da ljudi mogu pristupiti svom gospodarskom objektu, a to se može urediti samo sporazumno i uz suglasnost dviju vlada. Hrvatska vlada zna što je očekuje i također je svjesna da je čeka težak posao, ne tako jednostavan i ne na kratak rok.

U ponovnom istupu zastupnik Dečak je ustvrdio da je Šarengradska ada od pamtivijeka hrvatski nacionalni teritorij te pozvao našu Vladu da učini prvi korak zaključujući riječima: "Bolje da to učinite Vi nego da to učine druge snage".

Time je aktualno prijepodne završeno.

M.Ko; S.F.; Đ.K.; J.R.; J.Š.

ZAHTJEV ZA RASPRAVOM O HAŠKOJ OPTUŽNICI; PROVOĐENJE USTAVNOG ZAKONA O SURADNJI REPUBLIKE HRVATSKE S HAŠKIM SUDOM POVODOM OPTUŽBE PROTIV GENERALA JANKA BOBETKA

Preispitati ustavnost optužnice protiv generala Bobetka

U četvrtak 19. rujna, odmah nakon što je objavljena informacija o tome da je general Janko Bobetko dobio poziv od haaških istražitelja za obavijesni razgovor, u svojstvu okrivljenika, prekinuto je redovno zasjedanje Hrvatskog sabora (na inicijativu Kluba zastupnika HDZ-a). Zastupnici su zahtijevali da u sabornicu hitno dođu premijer Račan i potpredsjednik Vlade Goran Granić, inače predsjednik Savjeta za suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom, i izvijeste javnost o "slučaju Bobetko".

Nakon konzultacija Predsjedništva Sabora i predstavnika klubova zastupnika, u popodnevnom dijelu sjednice, premijer i potpredsjednik Vlade informirali su zastupnike o kronologiji događaja i izvijestili ih da je optužnica protiv generala Bobetka već u Zagrebu. Tek nakon premijerova obećanja da Vlada neće donijeti odluku o zahtjevu Haaškog suda za izručenje generala Bobetka bez rasprave u Saboru, odustalo se od zahtjeva da se o tome raspravlja još istog dana. Rasprava je odgođena za idući tjedan, kako bi se u međuvremenu članovi Vlade i zastupnici upoznali sa sadržajem optužnice i svim relevantnim činjenicama s tim u svezi.

25. rujna provedena je rasprava o provođenju Ustavnog zakona o suradnji RH s Haaškim sudom povodom optužbe protiv generala Janka Bobetka. Nakon provedene rasprave, Hrvatski sabor je jednoglasno (121 glas) donio zaključke što ih je predložila Radna grupa sastavljena od predstavnika svih parlamentarnih stranaka (donosimo ih u integralnom tekstu nakon rezimea rasprave).

Za vrijeme rasprave o Prijedlogu zakona o poticanju ulaganja, drugog dana zasjedanja Hrvatskog sabora, predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a

Vladimir Šeks zatražio je stanku radi konzultacija u vezi s informacijom objavljenom na televiziji, da je general Janko Bobetko dobio poziv od haaških istražitelja za obavijesni razgovor, u svojstvu okrivljenika. Zahtijevao je da predsjednik Vlade hitno informira zastupnike o čemu se radi. Predsjednik Tomčić odredio je petnaestominutnu stanku nakon koje je ponovno dobio riječ Vladimir Šeks. Spočitnuo je premijeru i potpredsjedniku Vlade Goranu Graniću, šefu Vladina ureda za suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, da su već dan ranije imali pouzdane informacije o tome da se protiv generala Bobetka pokreće kazneni postupak. Unatoč tome, potpredsjednik Granić je na aktualnom prijedlogu to zanjekao, što znači da premijer i potpredsjednik Vlade nisu istinito i potpuno informirali zastupnike i javnost.

Zahtjev Haaga u suprotnosti je s Deklaracijom o Domovinskom ratu, kao pravednom i osloboditeljskom, Ustavnim zakonom o suradnji s Haaškim sudom, a i Statutom tog suda.

General Bobetko je simbol Domovinskog rata (bio je načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske) naglasio je Šeks te napomenuo da zastupnici HDZ-a prosvjeduju protiv toga da ga se optužuje na temelju objektivne odnosno zapovjedne odgovornosti u okviru koje se nastoji statuirati i kolektivna odgovornost hrvatske države za najteže zločine definirane međunarodnim pravom. Upozorio je na to da su takva nastojanja u

suprotnosti s Deklaracijom o Domovinskom ratu, Ustavnim zakonom o suradnji s Haaškim sudom a i Statutom tog suda.

Zahtjev za izmjenu Ustavnog zakona, odnosno uvođenje moratorija

U nastavku je podsjetio na činjenicu da je lani u rujnu Klub zastupnika HDZ-a zatražio izmjenu Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom, kako bi se omogućilo da hrvatski sudovi ispituju osnovanost optužnica i optužnog materijala. To, međutim, nije prihvaćeno, a ni Vlada nije realizirala svoje obećanje da će sama predložiti izmjenu Ustavnog zakona. Stoga su hadezeovci nedavno aktualizirali svoj zahtjev (traže potporu ostalih klubova) i ta je točka uvrštena u dnevni red tekuće sjednice. Šeks je ujedno napomenuo da su zastupnici HSLS-a predložili da Sabor svojim zaključkom obveže Vladu RH da privremeno obustavi donošenje odluka u svezi s člankom 3. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom, odnosno proces odlučivanja u vezi s udovoljavanjem Republike Hrvatske zahtjevima za suradnju ili izvršavanjem odluka MKZ-a (taj su prijedlog poduprli i zastupnici HDZ-a). Sugerirao je da se prijedlog navedenih zaključaka uvrsti u dnevni red hitnim postupkom te predložio da se prekine zasjedanje Hrvatskog sabora dok premijer Račan temeljito ne informira zastupnike i javnost o slučaju Bobetko.

Potaknut tim zahtjevom predsjednik Tomčić je pročitao Vladino priopćenje s tim u vezi koje je prije sat i pol vremena upućeno medijima. U njemu stoji da je Vlada RH u kasnim

poslijepodnevnim satima 18. rujna zaprimila zamolbu tužiteljstva Međunarodnog kaznenog suda kojem se traži njena suradnja, kako bi se organizirao razgovor predstavnika tužiteljstva i generala Bobetka u svojstvu optuženog. Tomčić je, među ostalim, napomenuo da je dr. Granić osobno upoznao generala Bobetka s pristiglim zahtjevom, te da mu je Vlada, cijeneći njegovu ulogu i doprinos u Domovinskom ratu, ponudila, u okviru svojih ovlasti, svu potrebnu pomoć. Na njegov izričit zahtjev informacija o tome nije odmah objavljena. Tek nakon jutrošnjeg telefonskog razgovora s premijerom general se suglasio da se o svemu obavijesti

Zastupnici HSLs-a i HDZ-a zahtijevaju da Sabor obveže Vladu RH da privremeno obustavi donošenje odluka odnosno proces odlučivanja u vezi s udovoljavanjem zahtjevu Haaškog suda, dok Ustavni sud ne ocijeni ustavnost Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom.

javnost. Za sada je preuranjeno davati ocjene o čemu se radi, s obzirom na tvrdnju Vlade da ne posjeduje nikakav drugi dokument koji bi se odnosio na generalov status pred Haaškim sudom, te da se do razrješenja situacije neće upuštati ni u kakve komentare, kaže Tomčić. Obećao je, međutim, da će, na inicijativu Kluba zastupnika HSLs-a koju je poduprla 54 zastupnika, predložiti dopunu dnevnog reda. Ujedno je apelirao na zastupnike HDZ-a da odustanu od zahtjeva za prekid sjednice, barem do popodneva, kada će Vlada vjerojatno raspolagati s više informacija o slučaju Bobetko. **Vladimir Šeks** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a inzistirao na njihovu prijedlogu jer, kako reče, nije logično da Vlada ne zna ništa o optužnici. Zahtijevao je da u sabornicu hitno dođe premijer Račan i potpunije informira zastupnike.

Predsjednik Tomčić je ustrajao na stanovištu da nema nikakvog objektivnog razloga za prekid redovitog rada prema dnevnom redu, dok se ne prikupe dodatne informacije u vezi sa zahtjevom haaškog tužiteljstva. Uostalom, i general Stipetić je, kaže,

isto tako bio pozvan na obavijesni razgovor a da Vlada prethodno nije dobila optužnicu protiv njega.

U slučaju generala Stipetića nije se znalo je li pozvan u svojstvu osumnjičenoga ili svjedoka, primijetio je Šeks. Budući da ovaj put sama Vlada rabi izraz optuženi, zasigurno postoji i optužni akt, zaključio je. Predsjednik Tomčić je, međutim, ostao pri svom prijedlogu za nastavak rada. Obećao je da će nešto prije 15 sati sazvati sastanak Predsjedništva Sabora i predsjednika klubova zastupnika radi upoznavanja s eventualnim dopunskim informacijama i dogovora o daljnjem načinu rada.

Zastupnici traže da im se obrati premijer

Damir Kajin je, u ime Kluba zastupnika IDS-a, podupro inicijativu HDZ-a. Njihovu zahtjevu da se zastupnicima obrate premijer i potpredsjednik Vlade pridružili su se i ostali klubovi zastupnika, čiji su predstavnici zatražili stanku radi konzultacija (unutar i među klubovima). U ovom trenutku ništa nije važnije od optužnice protiv generala Bobetka jer to je optužnica protiv Hrvatske vojske, naglasio je mr.sc. **Anto Đapić**. Napomenuo je, također, da zastupnici ne bi trebali moliti premijera da izađe pred njih jer on ipak polaže račun Saboru.

Vesna Škare-Ožbolt prenijela je stajalište zastupnika DC-a da se Parlament ne može informirati samo putem Vladinog priopćenja. Uvjereni su, kaže, da Vlada mora imati više informacija nego što ih ovog trenutka ima bilo koji drugi građanin u zemlji. Dr.sc. **Ivić Pašalić (HB)** je ustvrdio da bi zastupnici, kada bi raspravljali o bilo kojoj drugoj temi osim o ovoj točki dnevnog reda, doveli u pitanje dostojanstvo Sabora. Predložio je, stoga, da se nakon tražene stanke nastavi s raspravom o slučaju Bobetko (ovdje nije riječ o generalu Bobetku, već o Domovinskom ratu).

Nakon izjašnjavanja predstavnika klubova zastupnika predsjednik je, na zahtjev Kluba zastupnika HSS-a, odredio polsatnu stanku.

Dnevni red dopunjen prijedlogom HSLs-a

U nastavku sjednice nakon stanke predsjednik Tomčić je informirao zastupnike o zaključcima sa zajed-

ničkog sastanka Predsjedništva Sabora i predsjednika klubova zastupnika s predsjednikom i potpredsjednikom Vlade.

Kako reče, dogovoreno je da će nakon izvješća zajedničkog izvjestitelja klubova zastupnika biti predložena dopuna dnevnog reda, na temelju zahtjeva Kluba zastupnika HSLs-a koji su svojim potpisima poduprla 54 zastupnika. Potom bi premijer i potpredsjednik Vlade Goran Granić, predsjednik Povjerenstva za odnose Republike Hrvatske s Haaškim tribunalom, trebali izvijestiti zastupnike o događajima vezanim uz zamolbu Haaškog tužiteljstva. Nakon završetka današnje sjednice klubovi će, kaže, moći detaljno upoznati svoje članove sa svim dopunskim informacijama i utvrditi stajališta, kako bi sutradan ujutro, na sjednici Predsjedništva Sabora s njihovim predstavnicima, uslijedio dogovor kada će se raspravljati o ovoj temi. Na kraju je još napomenuo da će postupiti sukladno zaključku predstavnika većine klubova zastupnika, unatoč izričitoj protivljenju predsjednika Kluba zastupnika HDZ-a.

Luka Tročnić, koji je bio određen za zajedničkog izvjestitelja klubova zastupnika predložio je da se prijeđe na rad bez posebnog izlaganja, budući da je u sabornici nazočan premijer Račan koji će se obratiti zastupnicima.

Budući da je optužnica protiv generala Bobetka već u Zagrebu, Klub zastupnika HDZ-a inzistira na tome da se još danas provede rasprava o izvješću koje će podnijeti premijer i potpredsjednik Vlade te o predloženim zaključcima, rekao je Vladimir Šeks.

Ponovno napomenuvši da će postupiti u skladu s postignutim dogovorom predsjednik Tomčić je predložio dopunu dnevnog reda novom točkom, pod nazivom: "Prijedlog zaključka kojim Hrvatski sabor obvezuje Vladu Republike Hrvatske da privremeno obustavi donošenje odluka u svezi sa člankom 3. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom (zastupnici su se s time suglasili). Potom je dao riječ premijeru Račanu. On je potvrdio da je prethodnog dana, nakon 18 sati, hrvatska Vlada zaprimila pismenu zamolbu tužiteljstva Međunarodnog kaznenog suda kojem se traži njena suradnja u organiziranju razgovora predstavnika tužiteljstva i generala

Janka Bobetka, u svojstvu optuženog. Predsjednik Povjerenstva za odnose hrvatske Vlade s Haaškim sudom je odmah nakon toga razgovarao s generalom Bobetkom, na čiju je izričitu molbu informacija o zahtjevu Suda objavljena tek sutradan. U priopćenju za javnost Vlada je, kaže, navela da ne posjeduje nikakav drugi dokument koji bi se odnosio na generalov status i da se, stoga, do razrješenja situacije, ne želi upuštati ni u kakve komentare. Istodobno je naglasila da mu je, cijeneći njegovu ulogu i doprinos u Domovinskom ratu, spremna ponuditi svaku potrebnu pomoć u okviru svojih ovlasti (to je i učinila). Prema saznanjima Vlade general Bobetko je u međuvremenu razgovarao s odvjetnicima a oni s predstavnicima Međunarodnog suda (očekuje se da će u večernjim satima stići i optužnica.

Cijela Hrvatska pred testom

Svjesna težine situacije Vlada će djelovati u skladu s Ustavnim zakonom, Deklaracijom Hrvatskog sabora o Domovinskom ratu i vlastitim zaključcima o suradnji sa Sudom u Haagu, naglasio je Račan. Napomenuo je, nadalje, da je ne samo

Ne samo Vlada, nego i cijela zemlja pred svojevrsnim je testom - kako djelovati u ovom slučaju i u korist Hrvatske i u korist generala Bobetka. Ne moramo se politički slagati, ali povijesno bismo duboko pogriješili da iz ove situacije ne izađemo u korist Hrvatske i nacionalnog jedinstva.

Vlada, nego i cijela zemlja pred svojevrsnim testom - kako djelovati u ovom slučaju i u korist Hrvatske i u korist generala Bobetka. U donošenju odluke neće nam pomoći ni oportunitizam, niti politički radikalizam, kaže Račan. Složio se sa zaključkom Predsjedništva Sabora da se, nakon što zastupnici budu upoznati sa svim relevantnim činjenicama, o tome otvori rasprava u Hrvatskom saboru. Dakako, oko ocjene o tome što je u interesu Hrvatske i što je u interesu generala Bobetka ne moramo se politički slagati, ali povijesno bismo duboko pogriješili da iz ove situacije

ne izađemo u korist Hrvatske i nacionalnog jedinstva, zaključio je premijer.

Sudi se Hrvatskoj i ocu domovine

Zamjerivši mu na demagoškom odgovoru, uz tvrdnju da je zahtjev Haaškog suda faksiran oko 17 sati, a ne iza 18 sati, **Ljubo Česić-Rojs** je konstatirao da ovdje nije podignuta optužnica protiv generala Bobetka, nego da se sudi Hrvatskoj i ocu domovine Franji Tuđmanu. Budući da su bivši predsjednik države i ministar obrane pokojni, sudi se načelniku Glavnog stožera Hrvatske vojske. Optužbama da je stvorena na zločinu Hrvatsku se želi baciti na koljena, kaže zastupnik. Ako ste pošten čovjek, predsjedniče Vlade, smjesta podnesite ostavku, i recite da ovo niste u stanju izvesti, a generalov stav je da neće živ u Haag.

Zamolivši Rojsa da institut ispravka netočnog navoda ubuduće ne koristi za političku raspravu, predsjednik Tomčić je dao riječ potpredsjedniku Vlade **Goranu Graniću**, inače predsjedniku Savjeta za suradnju s Haaškim tribunalom. On je najprije pojasnio da je Ured Haaškog tribunala u Zagrebu poziv za obavijesni razgovor s generalom Bobetkom faksirao, a njemu osobno dostavljen je oko 18:30 zahtjev Vladi iza 18 sati. Riječ je, kaže, o zamolbi koja sadrži samo jednu rečenicu, kojom se traži njena suradnja radi organizacije razgovora s generalom Bobetkom, u svojstvu optuženog. Navedeno je da bi taj razgovor, ako se general s time suglasi, 19. rujna obavila dva predstavnika Ureda u Zagrebu (zahtjev je potpisala gospođa Carla Del Ponte). Nakon kratke konzultacije s predsjednikom Vlade Granić je, kako reče, obavio poduži razgovor s generalom Bobetkom u kojem je zaključeno da bi trebalo potražiti kvalitetnog odvjetnika koji ima iskustva s Haaškim tribunalom. Dogovoreno je, također, da se u taj tim imenuju i ljudi u koje gospodin Bobetko ima povjerenja. Iste večeri angažiran je odvjetnik koji je već imao jednu obranu na Haaškom sudu. Međutim, gospodin Bobetko je izrazio želju da se informacija o zahtjevu Haaškog suda ne objavi istu večer i Vlada je poštivala tu njegovu želju. U jutrošnjem telefonskom razgovoru dogovoreno je da se najprije sastanu

odvjetnici s gospodinom Bobetkom, te da potom obave razgovor s istražiteljima, što je i učinjeno (gospodin Bobetko je imenovao još dvoje odvjetnika u svoj tim). Utvrđeno je da haaški istražitelji imaju kod sebe optužnicu protiv generala i da su je spremni uručiti Vladi RH. Po svemu sudeći, Vlada bi večeras mogla zaprimiti tu optužnicu i upoznati se s njenim sadržajem, kaže Granić. Najavio je da će sutradan najvjerojatnije održati sjednicu na kojoj bi se članovi upoznali o činjenicama i predložili odluku. O tome će ovaj Dom biti informiran naknadno, a sve ostalo bi bile špekulacije, rekao je na kraju.

Nakon njegova izlaganja **Vladimir Šeks** je zatražio stanku, radi sjednice Kluba zastupnika HDZ-a. Pridružili su mu se i predstavnici ostalih klubova zastupnika.

Vlada se mora oduprijeti neutemeljenoj optužnici

U svom ponovnom javljanju **Šeks** je konstatirao da Vlada sutra treba donijeti odluku o tome hoće li odobriti izručenje generala Bobetka Haaškom sudu ili ne. Budući da optužnica protiv njega ima sličnosti s optužnicama protiv generala Gotovine i Ademija, moguć je i isti slijed događaja, kaže zastupnik. O čemu ćemo sutra raspravljati, ako Vlada nema uporište u predloženom zaključku, odnosno odluci Sabora o privre-

Nemojmo dopustiti da se dovodi pod sumnju nastanak hrvatske države i stvara dojam da je ona nastala na zločinu.

menom moratoriju dijela Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom (dok Ustavni sud ne ocijeni ustavnost tih odredbi) - pita zastupnik. Teško da Vlada može jamčiti da neće donijeti odluku o izručenju generala Bobetka (legende, heroja Domovinskog rata i simbola obrane Hrvatske) Haaškom tribunalu, ako optužnica stoji na sličnim postavkama na kojima su bile i sve dosadašnje, kaže Šeks. Naime, premijer Račan ni ranije nije uspio uvjeriti glavnu tužiteljicu Carlu del Ponte da su optužnice koje instruiraju objektivnu odgovornost bez krivnje i kolektivnu odgovornost hrvatske države izvan našeg Ustavnog zakona, Statuta

Haaškog suda i Rezolucije UN-a. Nemojmo dopustiti da se dovodi pod sumnju nastanak hrvatske države i stvara dojam da je ona nastala na zločinu, apelirao je dalje. Založio se za to da se rasprava o premijerovu izvješću provede još istoga dana, kako bi Vlada prilikom odlučivanja o optužnici imala na raspolaganju legitimno demokratsko oruđe najvišeg predstavničkog tijela u Hrvatskoj, kojim bi se mogla oduprijeti neutemeljenoj optužnici i nalogu za uhićenje generala Bobetka.

Potrebno jamstvo da Vlada neće odlučivati bez Sabora

Govoreći u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka dr.sc. **Ivić Pašalić** je naglasio da pitanje o kojem je riječ ne može biti usko stranačka tema za politiziranje. Bilo bi krajnje opasno, kaže, da se na ovom pitanju još jedanput podijelimo, jer je to zadnja šansa za istinsko jedinstvo u našoj državi. Isto tako kao što Vlada ima svoju odgovornost i ovaj Parlament ima svoju odgovornost i mora biti svjestan zadaće i izazova koji stoje pred njim, a najmanje što može napraviti je da o ovoj temi raspravlja. U svakom slučaju Sabor mora razmotriti prijedlog što su ga inicirali kolege iz HSLŠ-a (podržala ga je i nekolicina zastupnika HDZ-a). Riječ je, kaže, o postupanju Vlade u odnosu na članak 3. Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom (u nastavku ga je citirao) što je u izravnoj svezi s predloženim izmjenama i dopunama Ustavnog zakona. Ako premijer jamči ovom Saboru i javnosti da Vlada neće donositi nikakve odluke prije rasprave u Parlamentu o prijedlogu HSLŠ-a, onda ta rasprava može uslijediti u bilo koje vrijeme kad predsjednik Sabora procijeni da su sazreli uvjeti za to. U protivnom se Klub zastupnika Hrvatskog bloka zalaže za to da se rasprava i odlučivanje provedu odmah, kaže Pašalić.

Pokušajmo nastupati zajedno

Situacija je preozbiljna da bismo se večeras ovdje nadglasavali, primijetio je **Damir Kajin**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. Najbolje ćemo pomoći generalu Bobetku i Hrvatskoj ako iz ove sabornice izađemo nepodijeljeni (ovaj optužni prijedlog Haaškog suda može destabilizirati političku scenu, pa i samu vlast). Drugim riječima, da

gospodinu Bobetku u ovom času može najviše pomoći Vlada predsjednika Račana, odnosno sam predsjednik Mesić, i stoga pokušajmo nastupati zajedno, apelirao je Kajin. Kako reče, duboko je uvjeren u to da general

Najbolje ćemo pomoći generalu Bobetku i Hrvatskoj ako iz ove sabornice izađemo nepodijeljeni.

Bobetko nije kriv, te da većina u ovoj sabornici dijeli to mišljenje, pa nema smisla preglasavati se oko dnevnog reda. Drži korektnim prijedlog klubova zastupnika da se zastupnici najprije upoznaju s optužnim prijedlogom, a potom da se otvori rasprava. Neka Vlada nakon toga donese odluku, ali prethodno treba pokušati dogovoriti na Predsjedništvu Sabora RH što je pravično, korektno rješenje, kaže Kajin.

Organizirati referendum

Glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Anto Đapić** podsjetio je na to da su zastupnici HSP-a i HKDU-a još prije nekoliko godina upozoravali da će se Hrvatska naći u ovakvoj situaciji. Sve je počelo, kaže, još onda kad smo pristali da se Haaški sud, taj ad hoc stvoreni tribunal, zove: "Tribunal za ratne zločine počinjene na području ex Jugoslavije i Ruande", da bi se nastavilo s Blaškićem i Hrvatima iz BiH, generalima Gotovinom, Ademijem i kulminiralo s generalom Bobetkom. Ključno je pitanje, kaže što se u ovom trenutku objektivno može napraviti. U Klubu zastupnika priklanjaju se prijedlogu da se još večeras raspravi o inicijativi za suspenziju članka 3. Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom. Doduše, ovim potezom problem se može odgoditi, ali ne i riješiti. Dugoročno je rješenje organizirati referendum hrvatskog naroda na kojem bi se građani očitovali o ovom pitanju, tako da svaki od njih ponese i svoj dio odgovornosti. To bi ujedno bila prilika da se vidi koliko je hrvatska država snažna i koliko građani do nje drže, kaže Đapić. Sve drugo može biti samo tema politizacije i moguće političko poentiranje vezano uz Haški sud. Ako se konsenzusom parlamentarnih stranaka možemo dogovoriti da idemo na referendum, logično je da raspravimo prijedlog za suspenziju članka 3. Ustavnog zakona

i donesemo predloženu odluku (bilo bi bolje da je ona donesena prije godinu i pol dana).

Po riječima **Joška Kontića**, predstavnika Kluba zastupnika HSLŠ-a, njegovi stranački kolege pozdravljaju istupe svih govornika koji su apelirali da se ovom problemu pride razumno, bez puno strasti i patetike. Ovo je situacija u kojoj se Hrvatska našla drugi put i, ne nađemo li ovaj put kvalitetnije rješenje, problemi će nam se i dalje ponavljati, kaže Kontić.

U nastavku je apelirao na zastupnike da večeras otvore raspravu o zaključku što ga je predložio njihov klub. Druga je solucija, kaže, da predstavnici Vlade zajamče da sutra neće pokrenuti postupak izručenja generala Bobetka, odnosno da neće odlučivati o tome prije nego što Hrvatski sabor donese odluku koja bi, u krajnjoj liniji, osnažila i pozicije Vlade prilikom rasprave o ovom teškom pitanju.

Ne smijemo pristati na izručenje hrvatskih generala

U povijesti nije bilo rata u kojem nisu počinjeni zločini, pa i od onih koji su branili svoju zemlju, konstatao je u nastavku Kontić. Stoga treba priznati da je u Hrvatskoj bilo zločina i s naše strane (riječ je o pojedinačnim zločinima) i nema nikakvog razloga da se oni ne sankcioniraju. Istodobno se moramo

Pristanemo li na izručenje hrvatskih generala, pristali smo i na optužnicu cijelog projekta hrvatske borbe za slobodu.

suočiti s činjenicom da Haaški sud ne traži izručenje onih koji su počinili ubojstva nevinih ljudi ili ih naredili. Pristanemo li na dijalog i suradnju u kojoj se zločincima proglašavaju oni koji su vodili oslobodilačke akcije Hrvatske vojske i stvarali najsajnije dijelove naše povijesti, pristanemo li na izručenje hrvatskih generala, pristali smo i na optužnicu cijelog projekta hrvatske borbe za slobodu, napominje zastupnik. Ne smijemo dopustiti da se odlukom Vlade pokrene postupak protiv generala Bobetka i da hrvatska policija uhititi čovjeka koji je simbol hrvatske antifašističke borbe, a i Domovinskog rata i naše zajedničke borbe za

neovisnost, kaže zastupnik. Ako se to dogodi, i ako se dogodi našom krivnjom, Hrvatska više nikada neće biti ista, upozorava Kontić. Uostalom, čemu takva žurba. Prošle godine su u Hrvatsku stigle dvije optužnice i mjesec dana se nagađalo o njima, a sada bi se, odjednom, sve trebalo riješiti u 24 sata. Upravo zato da Vlada ne bi donijela nekakvo ishitreno rješenje te samu sebe i svih nas dovela u neugodnu situaciju, zastupnici HSLŠ-a su, kaže, predložili onakav zaključak.

Nije točan navod kolege Kontića da je bilo zločina od pripadnika Hrvatske vojske, negodovao je **Ljubo Česić-Rojs** (to se mora dokazati argumentima). Zločin je počinjen nad hrvatskom vojskom, braniteljima i civilima, a one koje nam pokušava podmetnuti udbaško-kosovsko-srpski lobi tek treba dokazati. Ako je netko pojedinačno napravio zločin, taj zasigurno ima ime i prezime.

Utvrđiti jasnu strategiju prema Haaškom sudu

Danas se dogodio presedan, možda jedinstven u svijetu, budući da je stigla optužnica načelniku Glavnog stožera pobjedničke vojske, konstatacija je predstavnica Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt**. Budući da su ranije optuženi generali Ademi i Gotovina, a bilo je propitkivanja i o drugim generalima, jasno je da to nije suđenje ljudima već ratnim operacijama, odnosno obrani Hrvatske. Previše je ljudi poginulo i doživjelo osobne tragedije u ovom ratu, da bismo danas praktički pristali da nam se nameće nepostojeća krivica, kaže zastupnica. Upravo zbog toga moramo biti jedinstveni i odlučni kad je riječ o ovom pitanju (potrebna je jedinstvena strategija i nacionalni konsenzus). Predložila je, u ime Kluba zastupnika DC-a, da se sačeka optužnica i da se zastupnici još večeras upoznaj s njenim sadržajem. Potom bi trebalo provesti raspravu o prijedlozima HSLŠ-a i drugih klubova, kako bismo zajedno s Vladom utvrdili jasnu strategiju prema Haaškom sudu.

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, mr.sc. **Mato Arlović** je napomenuo da ne stoje tvrdnje da bi se itko u ovom Parlamentu protivio raspravi o ovim temama. Sporno je samo to kada i u koje vrijeme provesti tu raspravu. Esdepeovci smatraju da treba uslijediti kad se steknu sve bitne

pretpostavke za donošenje valjane odluke, tako da se ne naštetiti ni interesima Republike Hrvatske ni obrani generala Bobetka. Njihov glasnogovornik je dalje podsjetio da se sada ne odlučuje ni o kakvom izručenju ili o tome hoće li se Hrvatskoj moći nametati krivnja. O tome je, kaže, već odlučeno kad je pokrenut postupak za osnivanje Haaškog suda i donesen Ustavni zakon o suradnji s tom institucijom, a danas moramo imati hrabrosti suočiti se s posljedicama te odluke. Ovo je prvi put da se od Sabora traži (prijedlogom zaključka HSLŠ-a) da uvede moratorij ili odloži primjenu dijela Ustavnog zakona, napominje dalje Arlović.

U nastavku je podsjetio na to da, prema našem Ustavu, svi zakoni moraju biti u skladu s njim a drugi akti, dakle i zaključci, u skladu s Ustavom i zakonom. To znači da zastupnici zaključkom mogu izraziti svoje mišljenje (Vlada će itekako voditi računa o stajalištu Parlamenta), ali da njime ne mogu promijeniti Ustavni zakon. Budući da je Prijedlog izmjene i dopune Ustavnog zakona uvršten u dnevni red, u okviru te točke raspravimo i ovaj konkretni slučaj, u mjeri u kojoj je nadležan Parlament, predložio je Arlović. U tom slučaju odlučivat ćemo svjesni da tom odlukom preuzimamo odgovornost ne samo za ovaj Parlament nego za cijelu državu i narod, vodeći računa da ne bude nanesena šteta obrani generala Bobetka.

Slučaj Bobetko neće završiti političkom, već pravnom odlukom

Ako je točno da je Haaški tribunal spreman podići optužnicu protiv generala Bobetka, to pitanje neće završiti političkom već pravnom odlukom, napominje Arlović. Stoga treba osigurati da obrana dobije što kvalitetnije dokaze uz pomoć kojih bi se skinula svaka krivnja s generala Bobetka.

Nije točno da Sabor u konkretnom slučaju ne može ništa napraviti a da ne odmgne obrani generala Bobetka, ustvrdio je dr.sc. **Ivić Pašalić**. Parlament može još noćas promijeniti članak 3. Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom i optužnicu protiv generala Bobetka učiniti bespredmetnom, odnosno donijeti takva pravila koja će odgovornost prebaciti s Vlade na pravosudna tijela. Pitanje

je samo, kaže zastupnik, postoji li politička volja da se o tome traži suglasje.

Mora li Hrvatska biti tako dosljedna

Razumljivo je - kaže **Luka Trconić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a, da je u ovom visokom Domu, a i u hrvatskoj javnosti, optužnica protiv čovjeka koji je u najtežim trenucima Domovinskog rata obavljao najodgovornije zapovjedne dužnosti u Hrvatskoj vojsci, izazvala veliko uzbuđenje, odnosno emotivni naboj. Unatoč tome moramo ostati hladne glave i racionalni, kao što smo to bili i prilikom donošenja Deklaracije o Domovinskom ratu, na tragu koje je djelovala i hrvatska Vlada. Stoga se postavlja pitanje odakle nevjerica u njen pravi angažman i namjere, rekao je zastupnik, izrazivši uvjerenje da Vlada u ovom slučaju neće ništa učiniti bez Hrvatskog sabora. Dok ne saznamo što piše u optužnici ionako ne možemo zauzeti pravo stajalište, kaže zastupnik. To je dodatni razlog da se točka koja je uvrštena u dnevni red na inicijativu zastupnika HSLŠ-a spoji s onom koja je već u proceduri (riječ je o izmjenama Ustavnog zakona što ih je predložio Klub zastupnika HDZ-a). To će omogućiti da se sa svih aspekata temeljito razmotri pozicija Hrvatske, odnosno ocijeni jesu li okolnosti iste kao što su bile kad se donosio Ustavni zakon i mora li Hrvatska baš biti tako dosljedna, ponekad i protiv svojih interesa.

Na kraju je, u ime svojih stranačkih kolega, apelirao na zastupnike da se ponašaju odgovorno, odnosno sačekaju sve relevantne činjenice i donesu odluku koja će biti u nacionalnom interesu.

Vladimir Šeks je opovrgao njegov navod da je zahtjev glavne tužiteljice Carle del Ponte u skladu s Ustavnim zakonom Republike Hrvatske o suradnji s Haaškim sudom. Naime, u tom zahtjevu tužiteljica traži suradnju Vlade u smislu članka 29. Statuta i pravila 39. Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda. Taj zahtjev nije u skladu ni sa Statutom Haaškog tribunala koji predviđa da će države surađivati na temelju naloga za optužene osobe izdanog od raspravnog vijeća.

I ja se zalažem za to da, kad je riječ o ovom pitanju, budemo jedinstveni, rekao je **Ljubo Česić-Rojs**. Jer, da nije

bilo jedinstva hrvatskog naroda ne bi bilo ni slobodne i samostalne, nezavisne hrvatske države, na tragu politike oca Domovine, dr. Franje Tuđmana - rekao je **Ljubo Česić-Rojs**.

Vlada traži time-out

Bilo bi korektno, kaže **Damir Kajin**, da se zastupnicima dostavi na klupe zahtjev Haaškog suda i sve informacije s tim u svezi, kako bi svi bili u istoj poziciji i mogli argumentirano raspravljati.

Uključivši se u raspravu premijer **Račan** je ponovo podsjetio na složenost i ozbiljnost trenutka, te pledirao za odgovorno i razborito ponašanje i izvršne i zakonodavne vlasti. Naime, valja obraniti principe za koje smo se zajednički borili i u Domovinskom ratu te nevine pojedince, ali i osigurati suradnju ove zemlje sa svijetom, odnosno spriječiti da uđe u sukob s Europom i da bude izolirana. Kako reče, Vlada će nastojati postupiti odgovorno, a ne brzopletu. Zatražio je time-out od nekoliko dana, kako bi se temeljito upoznala sa sadržajem optužnice i svim relevantnim informacijama s tim u svezi i, na temelju toga, donijela najrazboritiju odluku u korist građana ove zemlje (po mogućnosti konsenzusom). U svakom slučaju, Vlada ne namjerava donositi nikakvu odluku bez znanja Sabora, zaključio je premijer.

Valja obraniti principe za koje smo se zajednički borili u Domovinskom ratu te nevine pojedince, ali i spriječiti da Hrvatska uđe u sukob s Europom i svijetom i da bude izolirana.

Potaknut njegovim riječima predsjednik **Tomčić** je sugerirao zastupnicima da raspravu o ovoj problematici odgode za idući tjedan.

Pozdravivši premijerovo obećanje **Vladimir Šeks** je predložio da Sabor donese i formalni zaključak u smislu članka 112. Ustava (propisuje da su odluke Parlamenta za Vladu obvezatne) kojim bi se obvezalo Vladu da ne odlučuje o zahtjevu Haaškog suda za izručenjem generala Bobetka do provedbe saborske rasprave o predloženim zaključcima i zauzimanja stajališta o njima.

Predsjednik **Tomčić** je nato konstatirao da nakon dobivenog jamstva predsjednika Vlade ne bi trebalo dalje inzistirati na ovom zaključku.

Potom je dr. **Ivić Pašalić** izrazio zadovoljstvo činjenicom da je uvaženo raspoloženje većine sudionika u raspravi i dogovoreno da se ne brza s odlukom, kako bi se dobilo na vremenu da se o ovoj važnoj temi nastoji doći do konsenzusa. Kako reče, zastupnici iz Hrvatskog bloka spremni su sudjelovati u svim konzultacijama s tim u vezi. I predstavnici ostalih klubova zastupnika (HSP-HKDU-a, HSLS-a i IDS-a) složili su se s prijedlogom da se u narednih nekoliko dana provedu radne konzultacije kako bi se pronašlo što kvalitetnije rješenje. Jedino je predsjednik Kluba zastupnika HDŽ-a inzistirao na tome da premijer obeća da Vlada neće donijeti odluku o izručenju generala Bobetka bez odluke (a ne bez znanja) Hrvatskog sabora.

Predsjednik **Tomčić** je konstatirao da bi bila šteta dovesti u pitanje izjavu predsjednika Vlade te izrazio uvjerenje da će ona otvoriti raspravu među parlamentarnim strankama, kako bi se o ovom bolnom pitanju postigao parlamentarni konsenzus. Premijer **Račan** je ponovio da narednih 6-7 dana treba iskoristiti produktivno, za razgovore i dogovore oko traženja optimalnog rješenja, te ponovno obećao da Vlada neće utvrditi svoje stajalište bez rasprave u Parlamentu.

Nakon toga je predsjednik **Tomčić** zaključio raspravu, uz apel klubovima zastupnika da do sljedećeg tjedna, na temelju prikupljenih i dodatnih informacija koje će im prezentirati Vlada, zauzmu stajališta o ovom problemu.

U nastavku 25. saborske sjednice (27. rujna) predsjednik **Zlatko Tomčić** je naglasio kako je cijeloj hrvatskoj javnosti poznata činjenica o suočenosti s teškim i odgovornim odlukama povodom postupanja u slučaju kaznenog progona generala Janka Bobetka nakon prispijeća optužnice Haškog tribunala. Dodao je da se Hrvatska nalazi na raskrižju od kojeg vodi samo jedan dobar put. Mišljenja je da treba sve učiniti da se situacija smiri te da se strpljivo i odgovorno povlače daljnji potezi u svrhu dogovaranja i traženja kompromisa u Hrvatskom saboru i drugim državnim institucijama. Pozvao je potom sve na hrvatskoj

političkoj sceni i građane Republike Hrvatske na toleranciju, dijalog i snošljivost te povijesnu odgovornost i slogu.

Predložio je tada - dopunu dnevnog reda tekuće sjednice raspravom o provođenju Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Haškim sudom. Budući da nije bilo primjedbi na dopunu dnevnog reda, predsjednik je predložio da se oformi radna grupa koja će pratiti raspravu i predložiti odgovarajuće dokumente. Taj prijedlog prihvaćen je jednoglasno (124 "za").

U ime Vlade govorio je njen potpredsjednik dr.sc. **Goran Granić**. Ukazao je na tri bitne stvari koje su, kaže, odredile ovu optužnicu te postupanje Vlade spram nje. Prvo je Domovinski rat i što se zapravo događalo na ovom prostoru, naglasio je. Istaknuo je da se tu ustvari radilo o terorizmu a da odgovor na terorizam ne može biti ništa drugo osim sile. Kao drugo naveo je ratni zločin rekavši kako se u proteklom razdoblju prema tom problemu nije odnosilo selektivno i s dovoljno dogovornosti. Treći element je, kaže, pitanje suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom i međunarodne obveze Republike Hrvatske spram njega kao članice UN-a koje su utvrđene i Ustavnim zakonom. Istaknuo je da ni u jednom trenutku nije došla u pitanje suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom te da smo kao odgovorni ljudi dužni reagirati u skladu s međunarodnim obvezama i obvezama vlastitog zakonodavstva. Pojasnio je dalje da je prilikom proučavanja optužnice ustanovljeno da postoji ozbiljna sumnja u usklađenost s Ustavom Republike Hrvatske koja je vidljiva u nekoliko elemenata. Obrazložio je, da je to u opisu konteksta, te u opisu osnovnog kaznenog djela iz članka 1. optužnice i karakteru tog djela. Potpredsjednik Vlade je rekao da se neustavnost očituje u tome što Ustav Republike Hrvatske jasno definira da je Hrvatska jedinstvena i nedjeljiva država te je priznata u granicama teritorija na kojem su bili teroristi. Smatra da se ne može mijenjati ta činjenica kao ni odgovornost najvišeg vojnog zapovjednika da štiti teritorij, cjelovitost, sigurnost i imovinu svoje države i da pridonese oslobađanju Republike Hrvatske. Zaključio je da će Vlada iskoristiti sve pravne mogućnosti u zaštiti interesa Hrvatske u

odnosu spram međunarodnog kaznenog suda.

U ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav govorio je njegov predsjednik mr.sc. **Mato Arlović**. Rekao je kako je Odbor posebno raspravio pitanje nadležnosti za davanje mišljenja o ustavnosti djela optužnice ili optužnice u cjelini protiv generala Bobetka. Naglasio je kako iz uvodnog dijela optužnice, koji definira karakter vojne akcije Hrvatske

Optužnicom se ignorira Ustav i ustavni poredak Republike Hrvatske te se negira činjenica da je Hrvatska imala obvezu prema građanima koji su se nalazili na okupiranom području poduzeti mjere kojima bi uspostavila pravni suverenitet.

vojske, može proizaći da se ignorira Ustav i ustavni poredak Republike Hrvatske. Također se, kaže, negira činjenica da je Hrvatska imala obvezu prema građanima koji su se nalazili na okupiranom području poduzeti mjere kojima bi uspostavila pravni suverenitet. S tim u svezi, naglasio je mr. Arlović Odbor je dao slijedeće mišljenje. Prvo, podržava se Vlada Republike Hrvatske i sva druga nadležna tijela da u okviru suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, a na temelju Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim sudom, u pravnom sporu pravnim instrumentima brani interese Republike Hrvatske i svih njenih građana. Drugo, na temelju članka 128. stavka 1. podstavka 5. Ustava Republike Hrvatske, Ustavni sud Republike Hrvatske je nadležan u postupku koji će Vlada Republike Hrvatske pokrenuti sukladno članku 3. stavku 2. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom da da mišljenje o ustavnosti vezano za dio ili optužnicu u cjelini protiv generala Janka Bobetka. Za pokretanje postupka pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske nadležna je samo Vlada Republike Hrvatske, odnosno Savjet za suradnju s Međunarodnim sudom i Međunarodnim kaznenim sudom Vlade. Treće, Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdit će mišljenje o ustavnosti djela ili optužnice u cjelini protiv generala Janka Bobetka

u žurnom postupku te će o mišljenju sukladno ustavnim odredbama izvijestiti podnositelja i Hrvatski sabor.

Prvi je u raspravi u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio dr.sc. **Ivo Sanader (HDZ)**. Naglasio je da pravo svake države da brine o ustavnopravnom poretku na svom teritoriju nije samo temeljno pravo, nego i dužnost i zato smo, kaže, ponosni što smo se obranili i pružili otpor daleko nadmoćnijem ratnom neprijatelju. Slaže se s time da Hrvatska surađuje s Haškim sudom iz razloga što je ona članica Ujedinjenih naroda i ima svoje međunarodne obveze. Mišljenja je dalje da time što smo članica UN-a i osnivači Međunarodnog kaznenog suda imamo puno pravo i dužnost brinuti o valjanosti rada toga suda. Smatra da se to ponajviše odnosi na pitanja njegovog rada sukladno Rezoluciji Vijeća sigurnosti iz 1993. godine, po kojoj je osnovan, rada sukladno njegovom Statutu te u segmentu ukoliko Sud radi protivno Ustavu Republike Hrvatske. Zaključio je da u konačnici treba politički prosuditi treba li možda Hrvatska biti ta koja će pokrenuti temeljnu

Potrebna je izmjena Ustavnog zakona o suradnji s Haagom kako bi se definirala odredba putem koje bi domaće pravosuđe dobilo mogućnost ispitivanja opravdanosti haških optužnica bez obzira kada one stige.

raspravu o onome što je bilo u Domovinskom ratu pred Vijećem sigurnosti ne čekajući da takvu raspravu pokrene netko drugi. Drži da Hrvatskoj ipak ostaje kao i svakom drugom međunarodnom subjektu na kraju mogućnost obraćanju Međunarodnom sudu pravde u Haagu kako bi vidjelo je li ova optužnica opravdana ili ne. Naglasio je dalje kako general Bobetko kao ni general Gotovina nisu ratni zločinci, nego ratni heroji, jer su na čelu svoje vojske branili narod i građane Hrvatske od agresora koji se usudio doći u tuđu zemlju i tamo voditi rat. Smatra kako se slučajevi optužbi iz Haaga ne bi smjeli rješavati parcijalno, nego da bi se trebao naći mehanizam koji će omogućiti da se to sustavno riješi. Predložio je stoga izmjenu i dopunu Ustavnog zakona o

suradnji s Haagom kako bi se definirala odredba putem koje bi domaće pravosuđe dobilo mogućnost ispitivanja opravdanosti Haških optužnica bez obzira kada one stige. Pojasnio je da takvu odredbu u svom zakonodavstvu imaju SAD, Italija, Francuska i neke druge države. Ako pak nisu političke prilike za takvo nešto u međunarodnoj zajednici, predlažemo daljnji napredak demokracije, a to je izravna demokracija, odnosno referendum oko izmjene Ustavnog zakona o suradnji s Haagom, dodao je zastupnik. Osvrnuo se i na istup gospodina Mesića rekavši kako je predsjednik države nastupio na potpuno različitim pozicijama političkih stranaka i velikog dijela javnosti, te da nikako ne stoji usporredba optužnice protiv Janka Bobetka i suđenja Slobodanu Miloševiću. Riječ je o tome da se Hrvatska branila i obranila te oni koji se je obranili danas iz neprihvatljivih aspekata i s neprihvatljivim razlozima bivaju optuženi zbog čega je, kaže gospodin Sanader, nužno krenuti u jednu široku diplomatsku akciju. Pozdravio je odluku Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav za ispitivanje opravdanosti optužnica zatraživši da se to pitanje riješi putem mijenjanja Ustavnog zakona o odnosu s Međunarodnim kaznenim sudom ili referendnom.

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)** je pozdravio namjeru Vlade da pravnim putem stane u obranu generala Bobetka kako bi se, kaže, pomoglo gospodinu Bobetku, ali i Republici Hrvatskoj. Smatra da svijet očito ne dijeli naše osjećaje i našu memoriju, nego administrativno, sirovo provodi svoju pravdu po principu jedan za jedan. Naglasio je da se Haagu mora poručiti da Hrvatska nije protiv sankcioniranja ratnog zločina ali da optužnice moraju biti poštene sastavljene a ne da se tuđe smeće baca pred tuđi prozor pa bio taj prozor i generala Bobetka. Ovom optužnicom je, kaže, povrijeđen nacionalni ponos od Istre preko Rijeke i diljem Hrvatske pogotovo među ljudima kojima su granate svaki dan padale po glavi. Mišljenja je dalje kako se ni u bunilu ne smije zaključkom poništiti Ustavni zakon o suradnji s Haškim sudom, jer bi nesurađivanje s tim sudom bila kardinalna greška. Oslobođanje odgovornosti suradnje s Haagom značilo bi istupanje Hrvatske iz Ujedinjenih naroda, zaključio je

zastupnik. Nečuvenim je nazvao da se ograničena vojna operacija, kako se navodi u optužnici protiv generala Bobetka, provodi zbog progona civila, iskazavši mišljenje da će ipak na kraju Haški sud odustati od optužnice generala Bobetka uvažavajući cijeli njegov život. Međutim, boji se da će se podizati neke nove optužnice u kojima neće BiH ostati netaknuta. Mišljenja je da ne treba ni razmišljati o sankcijama, jer bi to za Hrvatsku bila katastrofa. Drži da bi za sto dana imali novih sto tisuća nezaposlenih, gospodarstvo bi krahiralo, a prezadužena domaćinstva bi propala. Danas kada cijela bivša Jugoslavija surađuje s Haagom, čovjek koji je dobio mandat da Hrvatsku uvede u Europu uveo bi je u izolaciju ukoliko se s Haagom ne bi surađivalo, naglasio je gospodin Kajin. Zaključio je da će IDS braniti principe, dignitet generala Bobetka i Domovinskog rata, braniti istinu i uvjeravati međunarodnu zajednicu u ispravnost hrvatskih oslobodilačkih akcija, međutim neće manipulirati s javnošću, voditi izbornu kampanju na slučaju "Bobetko", rušiti vlast na tome i štiti pojedince koji su počinili zločin.

Dr.sc. **Ivo Sanader** je napomenuo da nije dobro da se ova rasprava politizira i ne dijele lekcije lijevo i desno.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je rekao da između predsjednika Mesića i hrvatskog naroda postoji veliki ponor jer 85 posto Hrvata nije za izručenje generala Bobetka Haagu.

U ime Kluba zastupnika LS-a govorio je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Istaknuo je da nema sumnje da je Vlada Republike Hrvatske odlučila povući jedan vrlo hrabar potez time što pokušava pravnim sredstvima osporiti optužnicu spram Janka Bobetka. Smatra da svaka politika osim hrabrosti mora imati i mudrosti. Posve je jasno, kaže dalje, da je u Hrvatskoj bila riječ o agresiji i posljednjem imperijalnom ratu u 20. stoljeću na ovim prostorima. Stoga je razumljivo nezadovoljstvo brzinom kojom Haški tribunal vodi ove procese i privodi ratne zločince. Misli kako nitko od nas neće pristati na skrivanje leševa za koje je odgovoran te se moramo suočiti s tim traumatskim dijelom naše prošlosti, zaključio je zastupnik, dodavši kako takvi događaji ne smiju baciti sjenku na vrijednost Domovinskog rata. Naglasio je potom da nijedna optužnica ne

smije dovesti u pitanje opravdanost bilo koje vojno-redarstvene akcije zvala se ona "Bljesak", "Oluja" ili "Medački džep", a bila je isključivo u funkciji oslobađanja okupiranog teritorija u Hrvatskoj. Nedopustivim drži da se u optužnici u isti rang stave Republika Hrvatska i Republika Srpska krajina. Obrazložio je potom da Statut i pravila Međunarodnog suda direktno obvezuju države neovisno o tome kakvo je stajalište tih država o ugradnji normi međunarodnog prava u njihov pravni sustav. Može se reći da su Statut i pravila Haškog suda dio domaćeg pravnog poretka svake pojedine države, zaključio je gospodin Kramarić. Pitanje je, naglašava, jedino na koji će ih način pojedina država neposredno primijeniti i to otvara mogućnost kako tumačiti implementacijsko zakonodavstvo. Temeljno načelo, objašnjava dalje zastupnik, glasi da u slučaju sukoba domaćeg zakona i međunarodnog prava, države su nužne primijeniti međunarodno pravo ili promijeniti svoje zakonodavstvo, pa i Ustav ako se to smatra potrebnim. To znači da optužnica nije akt koji bi bio u nadležnosti domaćih sudova, te je time prostor postupanja Vlade krajnje sužen, smatra gospodin Kramarić. Drži da treba dobro razmisliti stoga što će se dostaviti Ustavnom sudu na daljnje postupanje. U ime svoje stranke apelirao je na zastupnike da smireno pristupe ovom problemu jer on nije slučaj na kojem bi trebalo kupovati političke poene.

Netočni navod ispravio je dr.sc. **Anto Kovačević**. Smatra da se ne može govoriti kako su Hrvati počinili zločin jer se u Haagu ni jednom Hrvatu to nije dokazalo.

Netočni navod kako je svaka država obvezna surađivati s Haagom ispravio je potom **Ante Beljo (HDZ)**. Naglasio je da SAD, Velika Britanija i Francuska nisu svoje ljude slale u Haag ni kao svjedoke budući da su došle u pitanje određene vojne i državne tajne. Drži da bi se na taj način trebala postaviti i Hrvatska.

Klub zastupnika Hrvatskog bloka podupire osnovnu ideju o neizručenju generala Janka Bobetka, koja je izazvala neviđenu krizu u političkim odnosima u Republici Hrvatskoj, rekao je u ime Kluba **Ivić Pašalić (HB)**. Kaže kako je evidentno da se radi o optužnici koja u sebi sadrži kvalifikacije koje se protive temeljnim pravnim aktima Republike Hrvatske, pozitivnom zakonodavstvu, kao i

političkim proklamacijama Hrvatskog sabora. Mišljenja je kako je Vlada očito postala svjesna opasnosti koju krije u sebi ovako formulirana optužnica i da je istinski htjela početi štiti nacionalne i državne interese. Istaknuo je potom da Vlada pokušava sugerirati Saboru kako nema potrebe za izmjenom Ustavnog zakona o suradnji s Haškim tribunalom, jer postojeći Zakon daje dovoljno mogućnosti da se vrši kontrola nad optužnicama. Drži da ukoliko Hrvatski sabor promjenom navedenog Zakona ne riješi temeljna pitanja na pravilan način naći ćemo se uskoro u situaciji koja će biti jednaka ovoj ili teža od nje za nacionalni ponos. S obzirom na najave možemo očekivati nove optužnice, dodao je. Jedino rješenje vidi u izmjeni Ustavnog zakona o suradnji s Haagom, ali ne na način da se prekine suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom već da se stručnim pravosudnim tijelima Republike Hrvatske da mogućnost za ispitivanje utemeljenosti optužaba. Mišljenja je da ne postoji niti jedan pravni razlog da se težište odlučivanja u postupku ispitivanja optužnice ne prebaci na naše sudstvo. Drži dalje da Haški sud ovakvim optužnicama ruši legitimitet vojno-redarstvenih akcija iz razloga što jedino tako može ostvariti osnovu za svoju nadležnost nad njima. Naglasio je da je naše vojne operacije stoga potrebno obraniti kao legitime operacije jedne Vlade koje su izvršile vojska i policija radi vraćanja okupiranog područja u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske. Stoga za njih nije nadležan sud u Haagu, zaključio je gospodin Pašalić. Na kraju izlaganja je predložio da Hrvatski sabor promijeni Ustavni zakon o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu i to referendumom. Zatim da Vlada ospori optužnice temeljem članka 108. pravila o postupku i dokazima koji glasi: "Država na koju neposredno se odnosi posebna odluka raspravnog vijeća može u roku od 15 dana od dana donošenja odluke zatražiti njezino preispitivanje od strane žalbenog vijeća ako se odluka bavi pitanjima opće važnosti koje se odnose na ovlasti suda". Dodao je da je njegov Klub spreman prihvatiti sve argumente u raspravi te će učiniti sve da se postigne potpuni konsenzus oko ovog pitanja.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** tada nije dao mogućnost ispravka

netočnog navoda budući da mu Poslovníkom to nije dopušteno.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a raspravu je nastavio **Anto Đapić (HSP)**. Naglasio je da se potvrdilo kako je Haško sudište u dijelu svog djelovanja apsolutno politički instrument koji kada se radi o Hrvatskoj ima zadaću pretvoriti Domovinski rat u građanski, izjednačiti agresiju i žrtvu i poniziti hrvatski narod koji je samo ostvarivao svoje pravo na slobodu i suverenitet. Kritizirao je Veliku Britaniju zbog upozoravanja Hrvatske da mora bezuvjetno izručiti generala Bobetka, iako, kaže, nisu izgubljeni svi pravni lijekovi, te je drži na neki način sponzorom Suda u Haagu. Upozorio je da je njegov klub za suradnju s Haagom, ali ne i za bezvezni diktat koji si ne smijemo dopustiti. Smatra da bi prihvaćanje optužnice za generala Bobetka značio početak kraja suverene i nezavisne Hrvatske države i prihvaćanje statusa međunarodnog protektorata koji je možda jednak s onim koji ima Republika Srpska. Rekao je da podupire Vladu jer je prepoznala da je ova optužnica iznimno opasna za jedinstvo hrvatskog naroda i sam karakter naše nacije jer, kaže, nacija koja gubi karakter prestaje biti nacija. Dodao je da podupire Vladu dokle god će ona iznalaziti model i način da se general Bobetko ne izruči, ali postavlja pitanje, što kada se iscrpe sva pravna sredstva? Jedini izlaz vidi u referendumu. Citirao je potom Antu Starčevića riječima: "Tko ne drži do sebe, do njega ne stoji čiji će biti" pojasnivši da ukoliko nećemo sami držati do sebe te cijeliti, poštivati i štiti moral i dignitet, dostojanstvo i ponos Domovinskog rata ni drugi neće. Rekao je dalje kako su zahtjevi haških optužnica u pravilu usmjereni prema umirovljenim generalima Hrvatske vojske te drži da je suradnja s Haagom svih ovih godina jedna moralna kaljuža u kojoj se dilalo sa stenogramima, dokumentima i podacima koji su strogo povjerljivi. Veliki zadatak stoji pred Vladom i Saborom i u raspravama treba pokušati ponuditi rješenja i svatko od nas mora napraviti najviše što može, dodao je. Drži da je vrijeme da Sabor na visini svog zadatka donese odluke kojima će podržati Vladu. Zaključio je da svakako treba izbjeći što gore sankcije, ali smatra da su sankcije privremene a povijest mnogo dulja.

Stavove Kluba zastupnika DC-a iznijela je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Rekla je da njen Klub drži kako je optužnica protiv bivšeg načelnika glavnog stožera politički motivirana i kao takva neutemeljena i neistinita. Akcija Medački džep bila je legitimna akcija Hrvatske vojske čiji je cilj bio oslabiti pritisak na Gospić i okolna hrvatska sela koja su bila pod stalnim topničkim napadima, napomenula je. Smatra da nije slučajno da su generali Ademi i Gotovina optuženi u vrijeme pred odlazak Miloševića u Haag i da nije slučajno general Bobetko optužen

Jedino rješenje je izmjena Ustavnog zakona o suradnji s Haagom, ali ne na način da se prekine suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom već da se stručnim pravosudnim tijelima Republike Hrvatske da mogućnost za ispitivanje utemeljenosti optužaba.

pred samo suđenje Miloševiću. Mišljenja je da se tu ustvari radi samo o reviziji povijesti i pokušaju relativiziranja krivnje time što se navodi da je akcija Medački džep bila planirana za progon Srba, te ta optužnica samo ide na ruku Miloševiću, zaključila je zastupnica. Dodala je da Klub zastupnika DC-a podržava stajalište Vlade o ulasku u pravnu i diplomatsku bitku, međutim, drži da je tu bitku potrebno nadopuniti izmjenom ustavnog zakona o suradnji s Haškim sudom čime ćemo dokazati svoju nevinost ali s pozicije ravnopravnog partnera. Očito je, kaže dalje, da Haag ne može donositi pravedne odluke ako ne vodi računa o svim okolnostima u kojima su se događali zločini. Više se ne može prihvatiti proširena i zapovjedna odgovornost te je potrebno konačno ustanoviti individualno kažnjavanje za svaki počinjeni zločin u Hrvatskoj, konstatala je gđa Škare-Ožbolt te napomenula da nacionalni interes ne može biti svađa s cijelim svijetom nego uvjeravanje Haškog suda i međunarodne zajednice na uvažavanje hrvatskih stavova. Istaknula je da je ovo ispit za sve nas, vlasti i oporbu jer optužbe generala moraju prestati kao i razlike ne relaciji Vlada-Sabor-Predsjednik Republike. Drži da

ono što je javno rekao predsjednik Mesić ne može biti cilj Hrvatske i time je učinjena ozbiljna šteta u diplomatskim i pravnim naporima svih onih koji aktivno lobiraju za probijanje hrvatske istine. Smatra da je s takvim istupima trebao pričekati ovu saborsku sjednicu i sazvati Vijeće za nacionalnu sigurnost. Predložila je da Vlada ustraje u svim naporima a DC će kao oporbena stranka pomoći jer kada je ova tema u pitanju ne treba razlikovati oporbu od vlasti, zaključila je.

Netočni navod ispravila je **Sonja Borovčak (SDP)** rekavši da Vijeće za nacionalnu sigurnost pripada nekim prošlim vremenima.

Taktički, a ne strateški potez

Stav Kluba zastupnika HSLŠ-a obrazložio je **Dražen Budiša**, podsjetivši da su oni najprije poduprli Vladu u formalnom odbijanju optužnice, a potom i odbijanje izručenja Janka Bobetka zbog sadržaja optužnice. HSLŠ pozdravlja novu politiku atmosferu, spremnost na dijalog i dogovor bez zaobilazanja parlamenta, to više stoga što su u pojedinim situacijama neke optužnice bile više povod za diferencijaciju nacije, pa i vladajuće koalicije te pojedinih političkih stranaka. Ova je, međutim, naciju ujedinila i sve relevantne političke stranke pokazuju spremnost za suradnju i konsenzus.

Zastupnik Budiša posebno je pozdravio izjavu Ivića Pašalića, kao jednog od odgovornih ljudi iz prethodne vlasti, da su pravljene greške, dometnuvši kako će uteg grešaka sačekati i treću vladu.

Rekavši kako bi bilo najbolje "podvući crtu", ali da to nažalost ne zavisi o našoj volji, on je ustvrdio kako se više ne smije ponoviti situacija da gласnogovornica Haškog suda dijeli lekcije kako je ponašanje hrvatske Vlade ili Sabora doslovno ridikulozno - zbog toga što se u dva identična slučaja postupa na dva posve različita načina. Argumentaciju Hrvatske, naglasio je, ne snaži činjenica da se prije godinu dana tvrdilo da se ne može postići ništa, da se generali mogu obraniti samo na sudu, nema pravnih i političkih lijekova, da ne treba ništa ni pokušavati. Zastupnik je napomenuo kako da ovo ne spominje radi izvlačenja političkih poena već snage sutrašnje političke argumentacije Hrvatske.

Predstavnik HSLŠ-a rekao je zatim kako raspravu shvaća kao taktički, a ne strateški potez. Jer, strategija Hrvatske u novim okolnostima ne može se graditi na ovom slučaju, s obzirom na neriješene slučajeve i na one koji još predstoje. Argumentaciju Vlade HSLŠ u osnovi podržava, ali nemaju iluziju da je time definirana strategija budućih odnosa s Haaškim sudom, jer - to je malo, nedovoljno i nije odgovor koji bi Hrvatska trebala imati - rekao je zastupnik.

On je, zatim, upozorio da je za diplomatsku i političku borbu važnije da Vlada naglasi kako je optužnica suprotna dokumentima Ujedinjenih naroda, institucije koja je osnovala Haaški sud (Vijeće sigurnosti je područje SAO Krajina označilo u svojim dokumentima kao okupirano područje, što mora biti u opisu činjenica u svakoj optužnici).

Dražen Budiša je ukazao na apsurd da se nakon toliko godina mora govoriti o svrsi i smislu Domovinskog rata, ustvrdivši da to mora imati političku pozadinu. Upozorio je kako međunarodna zajednica nema rješenje za jugoistok Europe te da je u relevantnim političkim krugovima živa ideja integriranja prostora bivše Jugoslavije u jednu mini Europsku uniju te da nema sumnje kako tu ideju, zbog svojih nacionalnih interesa, podupire većina naroda i država, ali da to nisu hrvatski interesi te da i u povodu ovih optužnica Hrvatsku čeka redefiniranje vanjske politike u pogledu niza međunarodnih inicijativa. I to s jasnim stavom - izmirenje i dobrosusjedski odnosi da, ali ne trebaju nam ni ad hoc niti stalne regionalne inicijative, s porukom - jedna integrirana država, mezimica istoka i zapada, raspala se u krvi na štetu svih njenih naroda. Onaj tko radi na toj koncepciji radi suprotno interesima Hrvatske i vodi u politiku koja može sutra ponovno buknuti u sukobu.

Promjena zakona - interes Vlade

Nakon što je pozdravio atmosferu argumentiranog razgovora i komunikacije između vladajućih i nevladajućih političkih grupacija, **Jozo Radoš** je u ime **Kluba zastupnika LIBRE**, zamjerio generalima zbog negativnih javnih sučeljavanja, ponovivši svoja ranija upozorenja kako

generali ne bi smjeli javno polemizirati o političkim pitanjima.

On je zatim ustvrdio da se, govoreći o optužnici, mora začeti i u prošlost. Jer, kako reče, propustili smo spriječiti zločine, kazniti ih u vrijeme kad su se događali. Najveći je krimen države što je to propustila procesuirati u vrijeme mira, jer da je to učinjeno za to danas ne bi bio optužen general Bobetko, sa svim političkim značenjima koje ta optužba nosi.

Najveći je krimen države što je zločine propustila procesuirati u vrijeme mira, jer da je to učinjeno danas ne bi bio optužen general Bobetko, sa svim političkim značenjima koje nosi ta optužba.

Pozdravivši najavu glavnog državnog odvjetnika da se kraju privodi istraga o Medačkom džepu, zastupnik je naglasio da će se samo tako spriječiti da optužnice zadiru u političko područje.

Osporavajući tvrdnju da je donošenje Zakona o Haaškom sudu bila pogreška, Jozo Radoš je rekao da je to bio izraz političke nužnosti i mudrosti. Jednako se to odnosi i na ono učinjeno prošle godine. Politička je presudba bila da u tim okolnostima država koja se tek afirmira - s obzirom na to da je odnos prema Haagu bio krucijalan za njenu ukupnu vanjsko-političku poziciju - nema snage odbiti prijedlog Haaškog suda. Danas se može reći "stanite malo" zato što je Vlada i Savjet u tom smislu afirmirao Republiku Hrvat-sku.

U nastavku izlaganja predstavnik LIBRE je, među ostalim: rekao da traženje nacionalne strategije ne treba počivati na slučaju, odnosno na optužnici Bobetko nego na cjelovitosti nacionalnih interesa, s tim da Hrvatska ne smije dovesti u pitanje temelj svoje vanjsko-političke orijentacije; upozorio da već najava kompliciranja odnosa s Haaškim tribunalom ima negativne posljedice (tokovi kapitala, poslovni potezi); izjavio da se mora čuvati legitimnost države, ali i voditi briga o strateškom mirnodopskom cilju.

Klub zastupnika LIBRE dao je punu podršku Vladi, uz upozorenje kako treba biti otvoren i prema prijedlozima promjene Ustavnog zakona i raspravi o referendumu, s tim da treba prosuditi koji je čas ukupnoga

političkog oportuniteta da se to pitanje pokrene. Promjena zakona jest interes Vlade, napomenuo je, jer bi time sve političke teškoće s kakvima se danas suočava bile delegirane na druge zaštićene instance, ali ona to ne smije učiniti odnosno nije zbog prosudbe da bi olakšavajući sebi poziciju otežala poziciju Hrvatske u kontekstu međunarodnih odnosa.

Ispravljajući Radoša, **Ante Beljo (HDZ)** je rekao kako nije točno da je Hrvatska propustila spriječiti i kazniti zločine. Zbog nedjela počinjenih u ratu u Hrvatskoj vođeno je mnogo sudskih postupaka te kažnjeno mnogo počinitelja. Dok se na HTV-u danas gleda progon onoga što su Hrvati navodno ili stvarno počinili protiv agresora ili suradnika u agresiji, a jako malo se može vidjeti o progono zločina počinjenim nad Hrvatima.

Podrška Vladi i Predsjedniku Republike

Stav **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a** obrazložio je **Darko Šantić**. Oni punoj i sadržajnoj suradnji s Međunarodnim sudom u Haagu ne vide alternativu (osim izolacije). U ovom trenutku ne smatraju politički korisnim inicijative za izmjenu Ustavnog zakona o suradnji Repu-

Izjava predsjednika Mesića odraz je ispunjenja obveze Predsjednika Republike iz članka 93. Ustava i njome se Republika Hrvatska pred Međunarodnom zajednicom legitimirala kao demokratska i pravna država koja poštuje preuzete međunarodne obveze. Težište se stavlja na potrebu funkcioniranja pravne države te daje podrška institucijama vlasti, uz poseban naglasak na jednakost svih pred zakonom.

blike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu. Prihvataju i podržavaju mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav - u članku 128. Ustava vide ustavnopravnu osnovu da Vlada zatraži mišljenje o ustavnosti dijela optu-

žnice, ili optužnice u cjelini protiv generala Bobetka. U traženju mišljenja Ustavnog suda ne vide nikakav sukob s Haagom, pa niti otvaranje pravnog spora s njime već, naprotiv, korištenje pravnih instrumenata u postupku suradnje s tim sudom, radi zaštite interesa Republike Hrvatske. Pravni spor bi, eventualno, mogao nastati tek nakon što Ustavni sud dade svoje mišljenje.

Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a smatra da je izjava predsjednika Mesića odraz ispunjenja (a ne korištenja, kako kažu neki) obveze Predsjednika Republike iz članka 93. Ustava. Njome se Republika Hrvatska pred međunarodnom zajednicom legitimira kao demokratska i pravna država koja poštuje preuzete međunarodne obveze i težište se stavlja na potrebu funkcioniranja pravne države te daje podrška institucijama vlasti, uz poseban naglasak na jednakost svih pred zakonom.

Tom se izjavom, u osnovi, daje podrška Vladi RH da u okviru svojih prava poduzme odgovarajuće korake (jedan je - traženje ocjene ustavnosti od Ustavnog suda).

Stoga izjavu predsjednika Mesića ovaj klub prihvaća, a odbacuje insinucije koje se sa sadržajem i ciljem te izjave ne mogu povezati.

Vladimir Šeks (HDZ) netočnom je nazvao tvrdnju da je predsjednik Mesić postupio ispravno. Podsjetio je da je ovaj izjavio kako se zločin u Medačkom džepu nedvojbeno dogodio, govoreći u kontekstu optužnice protiv generala Janka Bobetka. Da bi moglo ustvrditi da se zločin dogodio potrebno je da to sud ustanovi u postupku, jer svatko je nevin dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi da je kriv. Stoga se, naglasio je zastupnik, Predsjednik Republike vrlo vjerojatno ogriješio o odredbe Ustava pa se njegova izjava ne može pozdraviti već osuditi.

Da je netočna izjava Darka Šantića izjavio je i **Ivan Milas (HDZ)**. Nije točno da je zadatak Predsjednika Republike braniti bilo čije interese (svijeta) nego da štiti suverenost Republike Hrvatske.

I **Jadranka Kosor (HDZ)** osporila je Šantićevu izjavu. Nije točno kako je izjava predsjednika Mesića data u pravo vrijeme, upravo suprotno - rekla je, naglasivši da se ona s njom ne slaže i da je Predsjednik time otežao posao i Hrvatskom saboru i Vladi te hrvatskoj diplomaciji. Uz to

je, po njenim riječima, zbunio domaću i svjetsku javnost, a prvi rezultati vide se već u izjavi Foreign officea.

Legitimno je pravo Hrvatske da reagira

Stajališta **Kluba zastupnika HSS-a** na tragu su legaliteta i od tih principijelnih stajališta ne mislimo odustajati - rekao je **Luka Trconić**. Ukazavši na članak 3. stav 2. Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom, kojim je utvrđeno da će se zahtjevu udovoljiti ako je utemeljen na statutu i pravilima suda i, što je najbitnije, ako nije u suprotnosti s Ustavom RH, naglasio je da nije riječ o opstrukciji Suda već o legitimnom pravu Hrvatske da reagira.

Optuživanje visokog zapovjednika jedne vojske na ovaj način ne može značiti ništa drugo nego dovođenje u pitanje digniteta akcije. A postupao je u skladu s Ustavom i zakonima - u skladu s dužnošću svakoga vrhovnog zapovjednika - branio je svoju zemlju, svoj teritorij.

Objašnjavajući zašto je optužnica šokirala hrvatsku javnost, zastupnik HSS-a je ukazao na inkriminaciju iz točke 1. optužnice, prema kojoj se generalu Bobetku stavlja na teret da je prije, za vrijeme i nakon akcije u Medačkom džepu, djelujući kao pojedinac, ili u dogovoru s drugima, planirao, poticao, naredio, počinio ili na druge načine podržavao planiranje, pripremu i izvršenje progona srpskih civila iz Medačkog džepa na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi.

Optuživanje visokog zapovjednika jedne vojske na ovaj način ne može, naglasio je, značiti ništa drugo nego dovođenje u pitanje digniteta te akcije. A postupao je u skladu s Ustavom i zakonima - u skladu s dužnošću svakoga vrhovnog zapovjednika - branio je svoju zemlju, svoj teritorij.

Prema tome, rekao je Luka Trconić, učinjeno je najmanje što se moglo da bismo bili u domeni prava i zaštitili

interese države u skladu s Ustavnim zakonom te ostalim zakonima. Situacija, dometnuo je, nije nimalo laka i treba mnogo političkog razbora, mudrosti i hladnokrvnosti da bi borba za bit onoga što očekujemo imala uspjeha.

Po njegovim riječima, drugog izbora nema - valja nastaviti suradnju s civiliziranom svjetskom zajednicom, ne smije se ostati na marginama, ali cijena ne može i ne smije biti gubitak dostojanstva i poniženje.

Predstavnik HSS-a završio je izlaganje ocjenom da pravosuđe mora daleko ozbiljnije i odgovornije postupiti nego dosad pa će Haaški sud biti prošlost. Moramo, rekao je, doći u situaciju da sve žrtve na ovim prostorima dožive satisfakciju u punom smislu - i žrtve iz Medačkog džepa kao i sve žrtve naših patnji - od Škabrnje do prvog sela spaljenog kod nas. To je domena legitimnosti na kojoj će u svim i nacionalnim elementima i nijansama inzistirati i Hrvatska seljačka stranka - rekao je Luka Trconić.

Ne mogu na optuženičku klupu narodi i države

Mr.sc. **Mato Arlović** započeo je izlaganje u ime **Kluba zastupnika SDP-a** komentarom sve češćeg upita - umanjuje li Hrvatska ili prekida suradnju s Haaškim sudom. Odlučno se odbija svaka takva tvrdnja i takav pritisak na Republiku Hrvatsku, rekao je, objasnivši da se Hrvatska koristi pravom iz Rezolucije 827, prema kojoj se odlučuje da će sve države u potpunosti surađivati s međunarodnim sudom i njegovim tijelima te dosljedno tome poduzeti sve potrebne mjere što ih predviđaju njihovi zakoni, kako bi se primijenile odredbe Rezolucije i Statuta.

Ako Hrvatska koristi to pravo i izjavi prigovor odnosno žalbu Žalbenom vijeću tada ne može stajati teza da se, u bilo kojem obliku umanjuje ili želi prekinuti suradnja s Haaškim sudom. Dapače, to je jedna nova kvaliteta u suradnji, gdje Hrvatska koristi pravo da zaštiti svoje nacionalne interese i ne samo pojedinog građanina, izjavio je Arlović.

Klub zastupnika SDP-a smatra da se za učinjeni zločin, ako je učinjen, mora odgovarati i to neovisno o tome tko ga je počinio, poglavito ako se radi o ratnim zločinima, zločinima protiv

humanitarnog prava i proganjanja, ali zločinci imaju ime i prezime i treba ih procesuirati u pravosudnom postupku. Nema, međutim takve objektivne odgovornosti koja bi na temelju danas važećega međunarodnog prava mogla staviti na optuženičku klupu narode i države, rekao je zastupnik, naglasivši da se, prije svega, moraju zaštititi državni i nacionalni interesi te kroz to kvalitetno zaštititi pojedinac.

Predstavnik ovog kluba izrazio je žaljenje i ponovio zahtjev pravosuđu da što hitnije poduzme mjere i kazni počinitelje ratnih i zločina protiv humanitarnog prava - da se privedu sudu i dokaže im se krivnja ako za to postoje razlozi. Jer to će, istaknuo je, biti najbolji dokaz suradnje ne s Haaškim sudom nego s istinom i pravdom.

Za učinjeni zločin mora se odgovarati neovisno o tome tko ga je počinio, poglavito ako se radi o ratnim zločinima, protiv humanitarnog prava i proganjanja, ali zločinci imaju ime i prezime i treba ih procesuirati u pravosudnom postupku. Nema, međutim takve objektivne odgovornosti koja bi na temelju danas važećega međunarodnog prava mogla staviti na optuženičku klupu narode i države. U cijelosti podrška zahtjevu Vlade da Ustavni sud preispita pojedine navode iz optužnice te se tako zaštite nacionalni i državni interesi i kroz to pomogne i optuženiku, Janku Bobetku.

Komentirajući u nastavku izlaganja navode iz optužnice, mr. Arlović je, među ostalim rekao; da ne stoji tvrdnja kako je sukob u Domovinskom ratu bio isključivo na nacionalnoj razini - da su Hrvati bili u sukobu s hrvatskim Srbima - u obrani samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske sudjelovalo je više od 9000 hrvatskih Srba; nije bila

riječ o akciji usmjerenoj protiv "Republike srpske krajine", jer povijesni nazivi su jedno a povijesne regije nešto drugo, a da se i ne govori o faktičkim; da se ne može govoriti o hrvatskom napadu na Medački džep, jer se radi o akciji oslobađanja okupiranog teritorija.

Rekavši da to ne znači kako nije bilo moguće i u toj akciji počiniti eventualni ratni zločin i zločin protiv humanitarnog prava, zastupnik je rekao kako počinitelj ima ime i prezime te da se ne može zbog toga suditi toj akciji i pravu Republike Hrvatske te obezbi da i Hrvate i druge građane nerspske nacionalnosti, ali i srpske nacionalnosti i pravoslavne vjeroispovijesti, oslobodi terorističke okupacije i nasilja koje je nad njima činila privremena okupirana vlast.

Za počinjene zločine valja naći krivce, procesuirati ih, ali ne suditi akciji, Republici Hrvatskoj - rekao je zastupnik.

Klub zastupnika SDP-a u cijelosti podupire Vladu i zahtjev da Ustavni sud preispita pojedine navode iz optužnice i u slučaju da se pokaže da su političke i pravne rasprave u parlamentu točne - pokrene postupak pred Haaškim tribunalom kroz institut interlokoturnih odluka te tako zaštite nacionalni i državni interesi i kroz to pomogne i optuženiku, Janku Bobetku - rekao je mr.sc. Arlović.

Iz izlaganja premijera: Vlada kani koristiti sve legalne mogućnosti

Uvodno napomenuvši kako mu nije drago što o ovoj temi mora iznova govoriti, ali da mu je drago što se o teškom i složenom pitanju raspravlja u atmosferi koja obećava, predsjednik Vlade, **Ivica Račan** je rekao da su članovi Vlade svjesni svoje odgovornosti i delikatnosti položaja s obzirom na situaciju u kojoj valja, naglasio je, biti trezven, razborit, odgovoran za svaku ideju i mogućnost.

Suradnja s Haagom nije dosad bila laka, imala je itekako tegobnih momenata, a tako je i sada, ali za Vladu nikad nije bilo sporno surađivati ili ne, što podrazumijeva - voditi dijalog, složiti se i ne složiti oko nekih stvari.

Vlada želi iskoristiti sve mogućnosti na raspolaganju da, s jedne strane, obrani vrijednost zemlje,

njenog postanka, vrijednost Domovinskog rata, a s druge strane od neopravdanih optužbi pojedince i zemlju kada mislimo da su te optužbe neopravdane, koristeći suradnju, a ne lom i sukob s Haagom niti s Međunarodnom zajednicom - rekao je premijer, dometnuvši kako se žele iskoristiti sve mogućnosti koje daje Ustavni zakon o suradnji s Međunarodnim sudom.

Premijer Račan je zatim ustvrdio kako i Vladi ne misle da će zbog tog pitanja pasti, bez obzira na teške okolnosti, jer vjeruju da imaju podršku većine građana za odgovorno i razumno ponašanje.

Vlada želi iskoristiti sve mogućnosti na raspolaganju da, s jedne strane, obrani vrijednost zemlje, njenog postanka, vrijednost Domovinskog rata, a s druge strane od neopravdanih optužbi pojedince i zemlju kada mislimo da su te optužbe neopravdane, koristeći suradnju, a ne lom i sukob, s Haagom niti s Međunarodnom zajednicom.

Precizirajući stav Vlade rekao je da kane iskoristiti sve legalne mogućnosti da obrane svoj stav i osporiti sve što misle da se može pravno osporiti.

Vlada se ne slaže, izjavio je, s onima izvan granica Hrvatske, a možda i u Hrvatskoj, koji zahtijevaju da nalog suda izvrši odmah, bespogovorno, bez korištenja pravnih mogućnosti. Mi naše ponašanje interpretiramo kao suradnju sa Sudom, a ne kao sukob - dometnuo je.

Rekao je kako se Vlada ne slaže ni s onima, pretežno u Hrvatskoj, koji traže neodgovorno zaoštavanje sukoba sa Sudom, s Međunarodnom zajednicom, koji Hrvatsku direktno vode u teške sankcije i izolaciju. Ne želi tajiti, napomenuo je, da nekih štetnih posljedica već ima te da pritisak na Hrvatsku u tom pravcu već raste.

Vlada će legitimnim sredstvima pred Sudom u Haagu braniti svoje stajalište, da neće dovesti Hrvatsku u teške sankcije, neovisno što su neke štetne posljedice već na djelu, neće

dovesti Hrvatsku u sukob sa svijetom, u izolaciju. Građani neće zbog ove Vlade i ove politike trpjeti teške posljedice i neće, kako neki pišu, jesti travu, jer smo svjesni da bi ti isti građani za mjesec-dva skidali s vlasti one za koje misle da su krivi što su ih doveli u takvu nemoguću situaciju, pored tegoba kojima su već izloženi - rekao je Ivica Račan.

Da je zločina za vrijeme akcije u Medačkom džepu i poslije nje bilo, govore već i dokazi pa i neke aktualne polemike, koje se ne vode samo među generalima, u prebacivanju krivnje i odgovornosti. To nas stavlja u poziciju da moramo odgovoriti na pitanje o našoj slabosti, našem minusu i o našoj potrebi da veličinu i vrijednost Domovinskog rata i bitnih oslobodilačkih akcija u njemu branimo od takvih nedozvoljenih, protuzakonitih, kriminalnih stvari koje se mogu kvalificirati ratnim zločinom.

Iako će Vlada braniti, kao što je i branila, pravednost Domovinskog rata, neće - naglasio je - prešutjeti ono što treba biti procesuirano i što je, nažalost, pratilo važne akcije ili se dešavalo poslije njih. Da je zločina za vrijeme akcije u Medačkom džepu i poslije nje bilo govore već i dokazi pa i neke aktualne polemike, koje se ne vode samo među generalima, u prebacivanju krivnje i odgovornosti - rekao je premijer, dometnuvši - to nas stavlja u poziciju da moramo odgovoriti na pitanje o našoj slabosti, našem minusu i o našoj potrebi da veličinu i vrijednost Domovinskog rata i bitnih oslobodilačkih akcija u njemu branimo od takvih nedozvoljenih, protuzakonitih, kriminalnih stvari koje se mogu kvalificirati ratnim zločinom.

Domovinski rat valja braniti pred svijetom, ali i pred sobom efikasnim procesuiranjem onoga što nije i ne može biti prihvatljivo, a dešavalo se - rekao je premijer, upozorivši da bismo danas bili u izglednijoj situaciji u "hrvanju i sa sudom u Haagu da smo

sami procesuirali ono što se dešavalo, paralelno s Medačkim džepom. Protekom vremena, gubljenja nekih činjenica, ponekad i zavjerom šutnje, teško se može staviti "točka na i" tih stvari, a to je nacionalni interes Hrvatske.

Obraćajući se onima koji su ukazivali na mogućnost novih optužnica, Ivica Račan apelirao je da se stvori bolja klima da hrvatsko pravosuđe bude kvalitetno i odgovorno, da procesuirati stvari koje se moraju procesuirati da to ne bi, nepotrebno, radili drugi.

Izmjena Ustavnog zakona i referendum bili bi doživljeni kao radikalni sukob

Objašnjavajući zašto Vlada nije za izmjenju Ustavnog zakona te za referendum, predsjednik Vlade rekao je da je situacija već sada vrlo složena u odnosu na Sud i Međunarodnu zajednicu te da bi spomenuto bilo doživljeno kao radikalni sukob.

Iz izlaganja premijera još izdvajamo ocjenu kako postoje određene insuficijencije međunarodne zajednice što se tiče rješavanja nekih otvorenih pitanja u jugoistočnoj Europi, ali da ne treba precjenjivati ponuđene formule o vraćanju u državnu tvorevinu koja bi okupila zemlje koje su izašle iz Jugoslavije.

Ispravljajući navod premijera, **Vladimir Šeks** je rekao kako nije točno da bi izmjena Ustavnog zakona rezultirala nepovoljnim posljedicama. Uz to je podsjetio da je Vlada, u prosincu 2000, izražavajući (pismom) nezadovoljstvo postupcima Haaškog tužiteljstva navela da će se razmotriti mogućnost predlaganja izmjene Statuta MKS-a, a i razmotriti mogućnost upućivanja prijedloga Hrvatskom saboru o izmjeni Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom.

I dr. **Ivo Sanader** javio se radi ispravka istog premijerovog navoda. Izmjenama Ustavnog zakona samo bi formalizirala ono što Vlada sada čini, to bi bilo sustavno rješenje ovakvih situacija. HDZ predlaže samo to da hrvatsko pravosuđe preispita opravdanost optužnice u slučaju Bobetka, Gotovine i svih budućih optužnica.

Tko je Haaškom sudu predao dokumente?

Milan Kovač (HB) zamjerio je premijeru što se nije samokritički

osvrnuo na ova događanja otkad je na čelu Vlade. Nije li, upitao, indikativno da je najprije započela degradacija ovih o kojima se danas raspravlja - dolaskom policajaca kod generala Bobetka radi provjere kakve pištolje ima te time što se nije pravodobno reagiralo na blaćenje Domovinskog rata kroz medije. Prigovorio mu je i što nije istražio tko je Haaškom sudu predavao dokumente s oznakom "vojna" ili "službena" tajna. Zastupnik je podsjetio da je osobno predlagao istražno povjerenstvo, ali se preko njegova prijedloga prešlo kao preko "lanjskog snijega".

Rekavši da neće odgovarati na jednostrane optužbe Vlade jer ne želi dati loš doprinos atmosferi u sabornici, **Ivica Račan** je objasnio da je za to da se ne izbjegava nijedna mogućnost kod razmatranja što činiti, ali da se istovremeno valja suočiti trezveno, bez prikrivanja, s mogućim posljedicama. Vlada je rekla da će razmotriti mogućnost izmjena Ustavnog zakona, ali je istovremeno i sagledala štetne posljedice koje bi iz toga mogle nastati. Ne smije se, naglasio je, zaboraviti da je ova tegobna situacija specifična i zbog sukoba internog prava s međunarodnom obligacijom i međunarodnim pravom te se moraju sagledati sve posljedice ako se želi realno sagledati situacija.

Dr. **Ivo Sanader** je ponovio da predlažu samo ono što i Vlada, ali da to uđe u Ustavni zakon, da ne bude presedan. Izmjena i dopuna ne bi otežala položaj Hrvatske nego je dovela u situaciju da može još ravnopravnije i bolje surađivati s Međunarodnim kaznenim sudom.

Usljedio je apel predsjednika Hrvatskog sabora Zlatka Tomčića da se pojedinačna rasprava skрати pa zatim odredi i pauza.

Pravni, politički i moralni problem

Po ocjeni dr.sc. **Zdravka Tomca (SDP)**, koji je podržao Vladin stav, tri su grupe problema - pravni, politički i moralni. Kad je riječ o prvim, podržao je stav Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. U diplomatskoj političkoj aktivnosti mora se, objasniti da Hrvatska djeluje u okviru međunarodnog prava, odluka Vijeća sigurnosti, Statuta Suda, Ustavnog zakona i hrvatskog Ustava i izraziti čuđenje što se takvo

djelovanje kvalificira kao nesuradnja. Od prijateljskih zemalja i međunarodnih institucija već dolaze pritisci koji traže da Hrvatska postupi suprotno svojim pravima i ocjenjuje da je jedini oblik suradnje s Haagom izručenje generala Bobetka. U tom smislu, naglasio je zastupnik, visoki stupanj suglasnosti ima veliko značenje.

Govoreći o pravnoj strani problema, zastupnik je rekao da će se nastojati dokazati neosnovanost optužbe, ali da se mora razmišljati i o tome što će se dogoditi ako se u tome ne uspije.

Rekao je zatim kako je Međunarodni sud u Haagu na određeni način i politički sud. Prije dvije godine Vijeće sigurnosti, na prijedlog tužiteljstva, promijenilo je koncepciju Suda - do kraja mandata suditi će se samo "krupnim ribama" - vojnom i državnom vodstvu naroda i država s područja bivše Jugoslavije što, možda, nije u skladu s njegovim Statutom. Načinjen je spisak 200 potencijalnih osumnjičenika.

Zdravko Tomac je zatim upozorio da se valja boriti protiv koncepcije Suda po kojoj su, rekao je, svi krivi i nema, jasno rečeno, velikosrpske agresije i obrane, te po kojoj stižu političke optužnice. Ako je u redu optužnica protiv Miloševića, a u redu je, jer je sve počelo velikosrpskom agresijom teško su održive političke optužnice kojima se optužuje one koji su se branili od agresora i agresije - da su planirali etničko čišćenje i legalne oslobodilačke, akcije pretvaraju u etničko čišćenje, genocid.

Govoreći o moralnoj strani problema zastupnik SDP-a je rekao kako je nepravda ako ne odgovara počinitelj zločina i podržao kažnjavanje svih koji su na hrvatskoj strani načinili zločin. Ali još je teže ako se za zločin kažnjavaju ljudi koji ga nisu počinili, rekao je, naglasivši da se ne smije, da bi se izbjegli pritisci, žrtvovati nijedan čovjek na oltar domovine "za kojeg smo sigurni da nije kriv".

Kritika Predsjedniku Republike, pohvala i zamjerka premijeru

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je izjavio da je čak dobro što je stigla optužnica protiv Bobetka, jer je to prilika da zauvijek progledaju politički slijepci - hrvatske naivčine i don kihoti i oni koji su vjerovali u

dobronamjernost Haaškog suda, u njegovu pravdu i pravednost.

Ustvrdivši da se čak 85 posto građana Hrvatske izjasnilo protiv Bobetkovog izručenja, zastupnik je rekao da se postiglo nacionalno jedinstvo kao 1990. Za točke 19. i 20. rekao je da udaraju u samo srce, u temelje, hrvatske države, da negiraju njezin integritet i priznaju srpsku državu i vojsku jer je stavlja al pari s hrvatskom državom.

Čak je dobro što je stigla optužnica protiv Bobetka, jer je to prilika da zauvijek progledaju politički slijepci - hrvatske naivčine i Don Kihoti, oni koji su vjerovali u dobronamjernost Haaškog suda, u njegovu pravdu i pravednost.

Haaški sponzori vrlo dobro znaju da Hrvatskoj treba napakirati kolektivnu krivnju, jer Hrvatskom se u povijesti moglo vladati samo tim putem - izjavio je Kovačević.

Rekavši da obvezuju žrtve Domovinskog rata te da je nacionalno jedinstvo važnije od svake stranke, zastupnik HKDU-a je zatim rekao da je Haag nastavak velikosrpske agresije na Hrvatsku, da nastoji pomoći prije svega Slobodanu Miloševiću. Da je nastavljen suradnja kao u protekle dvije godine to bi bilo uništavajuće po hrvatsku državu i vlast.

Komentirajući govor predsjednika Mesića, on je ustvrdio da je između njega i hrvatskog naroda otvoren veliki ponor. Na adresu predsjednika Vlade uputio je, međutim sve pohvale, zamjerivši mu ipak što ta smjelost i hrabrost koju je izrazio govoreći o obrani istine i digniteta Domovinskog rata nije došla do izražaja kada je otvorena hajka na Gotovinu, Ademija, Norca i druge.

Po riječima Ante Kovačevića, u Hrvatskoj agresivna manjina "omogućena" u medijima, podržava haaške huškače koji kopaju po živim hrvatskim ranama i podržavaju one koji su denuncirali Hrvatsku. Kako je, 1286 dokumenata, s obrazloženjem vojnih i državnih tajni, završilo u Haagu, upitao je Kovačević.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ocjenu da Haag Domovinski rat tumači kao građanski rat, amnestirajući tako najvećega balkanskog

krvnika; tvrdnju da u Hrvatskoj postoje oni koji Hrvatsku nikad nisu htjeli, da je riječ o fanatičnoj manjini koja kaže da bi generala Bobetka trebalo izručiti i koja ne podržava koncept Vlade. To su, rekao je isti oni koji se nisu mogli pomiriti s time da je oslobođen hrvatski heroj Mihajlo Hrasto, koji je spriječio prodor četnika preko karlovačkog mosta, niti s time da je Šibenski sud oslobodio trojicu hrvatskih branitelja bez dokaza ili što je Riječki sud pustio optužene iz pritvora jer više nije bilo pravnog temelja da tamo ostanu. To su oni, zaključio je koji Hrvate mogu vidjeti samo u zatvorima.

Mr.sc. **Mato Arlović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora izrekao je Kovačeviću opomenu zbog vrijeđanja Haaškog suda i zbog toga što je povrijedio Predsjednika Republike (koji ima pravo, kao i svatko u demokratskom društvu, iznijeti svoje mišljenje). **Stjepan Henezi (SDP)** javio se radi ispravka navoda, zahvalivši Arloviću što je upozorio Kovačevića da nije točno ni dobro djelatnost Međunarodnog suda proglašavati nastavkom velikosrpske agresije.

Pitanje ustavnosti

Joško Kontić (HSL) rekao je da daje potporu Vladi u svemu što čini kada je riječ o pravnoj zaštiti interesa i generala Bobetka i Republike Hrvatske. No, dodao je da ne može prešutjeti istinu i ne dotaknuti jedno pitanje od prije godinu dana, naime, zašto se Vlada nije ovako postavila i prošle godine kada su u Hrvatsku došle optužnice protiv generala Ademija i Gotovine.

"Dobili smo ovih dana dva obrazloženja, jedno kaže da tada nije postojao politički kontekst, odnosno da tada nisu postojali politički preduvjeti i da je procjena bila da se u tom trenutku ne može ići u taj projekt".

Kontić smatra da ovo pitanje nije pitanje političke procjene, već pitanje Ustava i jednakosti građana, što je jedna od najviših vrijednosti hrvatskog Ustava. "I ako se Vlada, kao što je to danas rekao jedan njen član, ponašala u skladu s nekakvim političkim procjenama, onda je u najmanju ruku sebe dovela u situaciju da je možda čak i prekršila Ustav".

Rekao je da je drugo obrazloženje ono Odbora za Ustav, poslovnik i politički sustav, da je zapravo cijela stvar postavljena ovako jer je general

Bobetko bio načelnik Glavnog stožera i da je to razlog zbog kojeg ta optužnica ima veću težinu. Kontić ne prihvaća taj argument. "Podsjećam Vas da je u optužnici protiv generala Gotovine optužen i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH, pokojni predsjednik Franjo Tuđman, ništa ta optužnica nije manje iritantna za Hrvatsku".

Naglasio je da je i činjenica da se prošle godine mjesec dana od hrvatske javnosti i Hrvatskog sabora "skrivala istina da su u Vladi RH zaprimljene dvije optužnice", a rok za podnošenje žalbe bio je 15 dana.

Zašto se Vlada nije ovako postavila i prošle godine kada su u Hrvatsku došle optužnice protiv generala Ademija i Gotovine.

"Skrivajući optužnice protiv Ademija i Gotovine mjesec dana od hrvatske javnosti Vlada je ne samo javnosti nego i Saboru onemogućila da u tom trenutku intervenira i kao tijelo koje je nadležno Vladi kaže da se mora poslati žalba, jer je to pravni put da u sklopu suradnje s Haagom branimo svoje interese".

Rekao je da ove "rane" mogu najbolje zacijeliti ako Vlada i u slučaju Gotovine i Ademija postupi isto kao i u slučaju Bobetko.

Naglasio je da u svakom slučaju ostaje istina da pitanje ustavnosti ovih optužnica odnosno njihove usklađenosti s Ustavom, nije najteže pitanje u odnosima Hrvatske i Haaškog suda.

Kontić smatra da ključni problem nije ta pravna neusklađenost optužnica i naših pravnih akata, već da je ključni problem Statut Haaškog suda, odnosno članak 7. stavak 3, a tiče se zapovjedne odgovornosti.

"To je jedan okvir u kojemu za zločine može biti optužen i cijeli niz ljudi koji danas sjede u sabornici, a može biti optužen i aktualni Predsjednik Republike, npr. da je odgovoran za zločine koje je JNA počinila u Borovu Selu. To može izgledati suludo, ali to je logika kojom su optuženi generali Ademi, Gotovina i Bobetko".

Rekao je da treba razmišljati što će se dogoditi ako se iz optužnica povuku oni dijelovi koji su protuustavni, a ostanu samo oni koji se temelje upravo na statutu Haaškog suda, na članku 7. i stavku 3.

Naglasio je da osobno misli da ni po koju cijenu ne smijemo pristati na taj način izručivati naše generale. "Mi znamo da se naša neovisnost i sloboda temelje upravo na uspjesima hrvatske vojske, i kada bi se sve to tako dogodilo, onda bi zapravo došao u pitanje i legitimitet Republike Hrvatske, i legitimitet našega naroda odnosno njegovo pravo na slobodu i neovisnost".

Što se tiče pitanja sankcija, Kontić drži da treba biti oprezan, i da je dobro da se pokušavaju iscrpiti sve pravne mogućnosti sučeljavanja s Haaškim sudom, no isto tako drži da nije dobro da se narod plaši tim sankcijama.

"Jer činjenica je da smo mi narod koji je prije nešto više od deset godina imao jedne vrlo teške sankcije u osvit hrvatske demokracije i hrvatske državnosti, a zvale su se embargo na oružje. Ali smo bili pametni, jedinstveni, vodili smo dobru politiku zajedništva, a na temelju te politike ipak smo obranili Domovinu".

Na kraju je pozvao zastupnike da pokušaju što više razgovarati, kako bi se postigao što viši stupanj konsenzusa.

Svi su generali isti

Dorica Nikolić (HSLŠ) iznijela je svoje stajalište u svezi s hrvatskim generalima. "Svi generali su isti, svi generali su građani RH, imaju pravo da budu obranjeni po istim kriterijima i istim trudom i marom".

Dodala je da RH jednom mora postići konsenzus oko toga da li želi poduzeti bilo koji korak da se više ne sudi po zapovjednoj odgovornosti. To pak iziskuje predlaganje i mogućnost predlaganja izmjene statuta Među-

Legalne akcije Hrvatske vojske ne mogu biti predmet Haaških optužnica.

narodnog kaznenog suda u smjeru definiranja ovlasti tužiteljstva.

"Moramo postići konsenzus da li Hrvatska želi promijeniti ustavni zakon o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju, da li se slažemo u tome da se u potpunosti mora od tužiteljstva međunarodnog kaznenog suda tražiti da prihvati kriterij individualizacije krivnje, da li se slažemo oko toga da legalne akcije Hrvatske vojske ne mogu biti predmet Haaških optužnica. Ako to možemo dogovoriti,

onda je sve ostalo samo tehnika na koji način i kojim redom".

Naglasila je da se Hrvatska, bez obzira na svoju veličinu i na svoj položaj, mora ponašati u obrani svojih interesa kao i bilo koja druga država u Europi i svijetu. "Mi smo isto tako članica UN-a, imamo priznate granice i prema tome nikome ne trebamo više tumačiti što smo i tko smo. Ali se trebamo međusobno dogovoriti da za taj interes ne možemo imati svake godine drugačije mišljenje i ne možemo prema određenom sloju hrvatskih građana, a to su oni koji su branili i obranili ovu zemlju, imati različite stavove".

Smatra da ne možemo štitiiti zajednički interes, ako i prema generalima imamo različite stavove. "Za mene su svi generali isti, ma od kuda oni dolazili, jer su sudjelovali i netko ih je na ta mjesta postavio. Legitimna vlast je ona jučer i ova danas".

Falsificiranje prošlosti

Ivan Čehok (HSLŠ) rekao je da nema pravoga opravdanja oddijeliti životne putove Ademija, Gotovine i generala Bobetka.

Čehok je rekao da pravni činjenični supstrat Bobetkove optužnice, članci 19. i 20, Ademijeve članci 25. i 26. i Gotovine članci 36. i 37. posve je istovjetan. "I ako osporavamo ustavnopravno činjenični supstrat onda moramo osporavati sve tri optužnice jednako".

Naglasio je da ne možemo izručiti ni jednog građanina zato da bi zemlja danas bila snažnije pozicije. Rekao je da je to antigradanski i protuustavno, svi mi imamo po Ustavu jednaka prava.

"Ali najgori argument kukavičje pragmatike jest onaj koji svakodnevno možemo čuti da po zapovjednoj odgovornosti ako odgovara Milošević, mora odgovarati i bilo koji hrvatski časnik. To je argument koji ne falsificira samo našu povijest. To je argument koji će falsificirati i prošlost, ali i budućnost čovječanstva, jer će naprosto sravniti krivnju i odgovornost onoga tko napada i onoga tko se brani".

Rekao je da je Francuska odbila izručiti, čak je odbila da istražitelji razgovaraju s osumnjičenikom. Amerika je to isto učinila. Upitao je zašto mi patimo od kompleksa inferiornosti i manje vrijednosti? "Koliko god smo mali, u ustavno-

pravnom poretku mi smo jednaki svima drugima”.

Čehok je rekao da u ovoj optužnici ne postoji ni jedan valjani i dovoljni razlog koji pokazuje da individualno ili po zapovjednoj odgovornosti je general Bobetko kriv, a ista je stvar i s optužnicama protiv Gotovine i Ademija.

“I zbog toga mi danas ne štitimo u prvom redu Ustav RH, nego prije svega štitimo ustavno pravo jednoga čovjeka kao što smo trebali zaštititi ustavno pravo generala u srpnju prošle godine.

Na kraju je rekao da podržava Vladu u svojoj odluci, “moleći i zahtijevajući da se preispitaju i optužnice protiv Ademija i Gotovine”.

Zakazalo hrvatsko pravosuđe

Tada je riječ uzeo predsjednik Vlade, **Ivica Račan**. Rekao je da hrvatska Vlada misli da se i dalje ponaša dosljedno u suradnji sa sudom u Haagu.

Naglasio je da nema nekog bitnog zaokreta u toj Vladinoj suradnji s Haaškim sudom, da su se i prije sporili, vodili dijalog, a da će toga biti i ubuduće.

Mi smo prihvatili zapovjedne odgovornosti onoga momenta kada smo prihvatili formiranje Međunarodnog suda za ratne zločine u Haagu.

“Želim podsjetiti da smo i u drugim slučajevima pokušali činiti sve što je bilo moguće u danim okolnostima. Hrvatska Vlada, pa i predsjednik hrvatske vlade itekako je žestoko osporavao elemente optužnice protiv gospodina Gotovine i Ademija. Bili su mogući još neki pravni potezi i sredstva da je gospodin Gotovina bio dostupan, a gospodin Ademi da je drugačije odlučio nego što je odlučio da nastupi i da prihvati suđenje u Haagu i mi ćemo mu pomagati, i pomažemo”.

Što se tiče zapovjedne odgovornosti, premijer je rekao da je ona za mnoge neprihvatljiva, no “mi smo je prihvatili onoga momenta kada smo prihvatili formiranje Međunarodnog suda za ratne zločine u Haagu”. Dodao je da smo ju prihvatili i kada je usvojen Ustavni zakon 1996. godine.

Rekao je da su još tada neki zastupnici na to upozoravali u raspravi, te da je on bio jedan od njih.

“Umjesto naknadnog izražavanja žaljenja zbog toga što se primjenjuje ekstenzivni način za određivanje zapovjedne odgovornosti, bilo bi bolje da smo smanjili tu opasnost”.

Naglasio je da je zapovjedna odgovornost i u kaznenom zakonodavstvu RH. Dodao je da bi bilo bolje da smo imali kvalitetno pravosuđe koje bi procesuiralo one koji su počinili djela koja nisu dozvoljena, pa bi se smanjila primjena zapovjedne odgovornosti i njeno ekstenzivno tumačenje.

Joško Kontić (HSL) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da ispravlja navod premijera koji je iznio stav nekih zastupnika da je do sada Vlada surađivala s Haagom, pa ju nisu podržavali, a sada ne surađuje s Haagom, pa je podržavaju. “To je apsolutno netočna tvrdnja, to nije rekao nitko i mislim da nije korektno takve stvari podmetati zastupnicima”, rekao je Kontić.

Dodao je da je samo rečeno da se nisu trebale skrivati optužnice i da je trebalo reagirati pravno, a ne politički, odnosno umjesto pisma trebalo je podnijeti žalbu, “a to nema nikakve veze s dostupnošću generala Gotovine”.

Ante Beljo (HDZ) javio se također za ispravak navoda. Rekao je da je premijer nekoliko puta u svom izlaganju izjavio da su određene stranke i određeni zastupnici za prekid suradnje sa sudom u Haagu. “To ni jedan Klub zastupnika nije rekao, niti bilo tko u Saboru, ali pojedine stranke i pojedini zastupnici traže nove modalitete u toj suradnji, gdje će hrvatski suverenitet biti zaštićen”.

Odgovornost bez krivnje

Vladimir Šeks (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da u hrvatskom pravnom sustavu, kao i u europskom, postoji i postojala je zapovjedna odgovornost i kažnjivost za zapovjednu odgovornost. Naglasio je da je to odgovornost s krivnjom.

“Ovdje se ne radi o tome, već se pod firmom zapovjedne odgovornosti koja je odgovornost s krivnjom, instalira odgovornost bez krivnje, a naziva se samo formalno zapovjedna odgovornost, a zapravo se instalira objektivna odgovornost bez krivnje”.

Tada je riječ uzeo premijer, **Ivica Račan**. Rekao je da je stajalište Vlade i njega osobno jasno, da je akcija

Medački džep legitimna akcija. No, naglasio je da kada je riječ o zapovjednoj odgovornosti, konačno se svi moraju suočiti da je sastavni dio te zapovjedne odgovornosti i kažnjavanje odgovornih počinitelja kada se sazna za nešto što se napravilo.

“Mi se moramo suočiti i s elementima organiziranog prikrivanja tih djela, što baca nedozvoljenu sjenu na ono što je veličina Domovinskog rata i oslobodilačkih akcija u njemu”.

Potreban konsenzus

Miroslav Korenika (SDP) rekao je da nitko u RH ne dovodi u pitanje Domovinski rat, što je Hrvatski sabor iskazao i svojom Deklaracijom o Domovinskom ratu.

Međutim, smatra da bi svi zajedno trebali, kako u Hrvatskoj, tako i u inozemstvu, u svim kontaktima, širiti i govoriti istinu o Domovinskom ratu. To je jedan od ciljeva i naše vanjske politike da još jače nego do sada širi tu istinu.

Naglasio je da ga raduje izuzetno tolerantna rasprava u Saboru, te da i dalje treba jačati dijalog sa svim udrugama branitelja i pokazati im da nisu sami. “Uz njih je ne samo Hrvatski sabor, nego i hrvatska Vlada koja stoji svima njima na raspolaganju”.

Pitao je da li je naše pravosuđe ovog trenutka sposobno i osposobljeno prihvatiti se analize pojedinih optužnica koje dolaze iz Haaga. “Bojim se da dosadašnja praksa nažalost pokazuje da pojedini sudovi i pojedini suci nisu ispunili tu zadaću”.

Naglasio je da upravo iz Hrvatskog sabora treba poručiti hrvatskoj javnosti da je potreban konsenzus oko odluke vezane uz suradnju s Haaškim sudom. Korenika smatra da nitko nije protiv te suradnje, jer je to jedini način da Hrvatska opstane i da demokracija u RH jača, ali isto tako Haaškom sudu treba odaslati jasne stavove oko toga što je Domovinski rat.

Naglasio je da treba smoci snage i da one pojedince koji su uistinu unutar Hrvatske radili stvari koje nisu u skladu sa zakonima i normama civiliziranog svijeta, Hrvatska kao država treba privesti pravdi.

Rekao je da daje u svoje osobno ime podršku Vladi da ustraje na ovom procesu, te se nada da će i Hrvatski sabor dati dodatnu podršku Vladi da u okvirima mogućega dobije bitku, ne samo oko generala Bobetka, nego i

svih ostalih koje se eventualno sumnjiči za djela koja u stvarnosti vjerojatno nisu postojala.

“Suradnja da, podrška Vladi da, ali pokušajmo naći taj nužni iskorak da i sami u okviru hrvatskog pravosuđa procesuiramo one koji su uistinu počinili zločine”, rekao je Korenika.

Kolektivna krivnja

Božidar Kalmeta (HDZ) rekao je da je svima apsolutno jasno da su optužnice i protiv generala Bobetka i generala Gotovine i Ademija političke optužnice i da su sve akcije koje je vodila Hrvatska vojska bile legitimne, oslobađajuće i protuterorističke. Naglasio je da su toga svjesni i naši građani, jer je samo nekoliko godina prošlo od rata, to zna i međunarodna zajednica, te predstavnici Međunarodnog suda u Haagu, “a zna to i naš aktualni predsjednik, pa se ipak obraća naciji kako se obraća, s tezom o izjednačavanju krivnje”.

Optužnice i protiv generala Bobetka i generala Gotovine i Ademija političke su optužnice.

Naglasio je da je činjenica da smo ovih dana prvi put u situaciji da i Vlada smatra da su optužnicom protiv generala Bobetka narušeni hrvatski državni interesi i zbog toga Vlada negira optužnicu, smatrajući je protuustavnom, u cilju zaštite hrvatskog naroda od kolektivne krivnje.

“Svi moramo dati potporu Vladi i izboriti se u međunarodnim okvirima da Domovinski rat jednom zauvijek bude tretiran kao obrambeni, oslobodilački, te da su ga naši generali vodili po ovlaštenjima koja im je dao hrvatski Ustav”.

Pitao je kako, s druge strane, protumačiti izjavu iz Vlade da obraćanje predsjednika Mesića javnosti nije ni u čemu u raskoraku s politikom Vlade prema Tribunalu.

Naglasio je također da su sve tri optužnice, ona protiv Bobetka, Gotovine i Ademija, identične. Rekao je da na tom pitanju o protuustavnosti optužnica, prije nešto više od godinu dana smo imali rascjep u vladajućoj koaliciji, a danas opet na tom istom pitanju imamo jedinstvo, ne samo u vladajućoj koaliciji i Vladi, nego gotovo u cijeloj zemlji, što je dobro.

“Ako je princip u pitanju, onda princip mora biti isti lani i ove godine,

odnosno princip mora biti isti za generale Ademija i Gotovinu, kao i generala Bobetka, odnosno za sve nepravredno optužene generale”.

Na kraju je rekao da je jedino pravno rješenje kako zaštititi sve generale koji su optuženi po zapovjednoj odgovornosti, izmjena Ustavnog zakona o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom.

Optužnica proturječna rezolucijama UN-a

Vladimir Šeks (HDZ) rekao je da je Republika Hrvatska kao članica UN-a, Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 827, kojom je na temelju povelje UN-a ustanovljen Međunarodni kazneni sud za ratne zločine na području bivše Jugoslavije, obvezna na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom.

“Vijeće sigurnosti odlučuje tom Rezolucijom da će sve države u skladu s tom rezolucijom, Poveljom UN-a, Statutom, u potpunosti surađivati s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu i da su sve države obvezne udovoljiti zahtjevima za pomoć i nalozima izdanim od sudbenog vijeća u smislu članka 29. Statuta”, rekao je Šeks.

Naglasio je da obveza RH proizlazi iz te odluke Vijeća sigurnosti UN-a, te da nije bio potreban nikakav zakon da bi Hrvatska kao članica UN-a bila obvezna surađivati s Međunarodnim kaznenim sudom.

Dijelovi optužnice proturječni su Povelji UN-a koja priznaje državama pravo i dužnost da štite svoj teritorijalni integritet i cjelovitost.

Dao je odgovor i na pitanje zašto je RH ipak donijela taj Ustavni zakon. Naime, on je donesen stoga da se kroz njega može ugraditi zaštitni mehanizam, u članku 3. stavak 2, gdje se kaže da RH neće udovoljiti zahtjevu za suradnju ili izručenju ukoliko je takav zahtjev suprotan hrvatskom Ustavu i ako nije u skladu sa Statutom Haaškog suda i Pravilima o postupku i dokazivanju.

Šeks je rekao da mu je drago da je Vlada prihvatila zahtjev cjelokupne hrvatske javnosti da kaže “ne” izručenju generala Bobetka Haagu i da kaže “ne” takvoj optužnici.

Naglasio je da je RH priznata 15. siječnja 1992. godine u svoj teritorijalnoj cjelovitosti, “te je jasno da je protiv svih rezolucija i odluka UN-a, u ovoj optužnici udarati na teritorijalni integritet i cjelovitost RH i priznavati legitimni status jednoj “kvislinškoj tvorevini” koja nema značajke države, niti ikakvog legalnog tijela, ni legitimiteta”.

Rekao je da Vlada ima manevarski prostor prema Haagu u primjeni pravnog instituta 108 bis iz Pravila o postupku i dokazivanju, dakle, da se uloži žalba zato što su bitni dijelovi, ključni dijelovi optužnice proturječni.

“Dijelovi optužnice proturječni su Povelji UN-a koja priznaje državama pravo i dužnost da štite svoj teritorijalni integritet i cjelovitost, te koja priznaje cjelovitost Hrvatske kao suverene, demokratske države u njenim međunarodno priznatim granicama, koja ne priznaje nikakve tvorevine koje su ilegalne sa stajališta međunarodnoga prava, i to je ključno uporište koje Vlada odnosno RH ima kao pravni instrumentarij pred Međunarodnim kaznenim sudom.

Šeks je naglasio da se u optužnici krivotvori povijesna istina, gdje se jedna legitimna, legalna akcija, misli se na Medački džep, koja proističe iz Povelje UN-a, a to je da je svaka država dužna održavati red i mir i stabilnost, a oružane snage štiti njenu nezavisnost i teritorijalnu cjelovitost i suverenost, proglašava kao akcija u svrhu progona i etničkoga čišćenja. “To je protivno svim zakonima, ustavu i rezolucijama UN-a”.

Napomenuo je da je koncem 1999. godine predsjednica Međunarodnog kaznenog suda Mc Donalds, na temelju prijave tadašnje glavne tužiteljice Luis Arbour, prijavila Hrvatsku Vijeću sigurnosti zbog toga što Hrvatska nije tada pristajala na jurisdikciju Haaškog tribunala nad operacijama “Bljesak” i “Oluja”. Tu prijavu Vijeće sigurnosti nije ni razmatralo, nego je uputilo tužiteljicu i sud da idu na promjenu pravila o postupku i dokazivanju, što je i učinjeno. Tada se glavna predsjednica i na plenarnoj sjednici UN-a požalila protiv Hrvatske, no nije uspjela, rekao je Šeks.

“Stoga treba čvrsto i odlučno ići u tom pravcu, postoji i jedinstvo i suglasnost kao rijetko do sada hrvatskog naroda, njegovih predstavnika u Hrvatskom saboru i Vladi, da se povede jedna takva pravna i

politička akcija". Treba ustrajati da se uistinu poštuje Statut Haaškog suda i pravila o postupku i dokazivanju, jer su i oni dio unutrašnjeg pravnog poretka RH, naglasio je Šeks.

"Treba pronaći sustavna rješenja, koja neće značiti prekid, nego novu, kvalitetnu suradnju, ali u punoj obrani povijesne istine i nacionalnih interesa RH".

Obraniti hrvatske branitelje

Jadranka Kosor (HDZ) rekla je da zastupnici u Hrvatskom saboru iznoseći mnoge argumente koji su se dosad čuli u raspravi, zapravo brane hrvatske branitelje.

"Dakle, mi branimo one koji su nas branili, branimo one koji su oslobađali Hrvatsku, branimo simbole branitelja, govoreći i o generalima Ademiju, Gotovini, Bobetku, koji je sasvim sigurno jedan od najzaslužnijih za obranu i oslobađanje Hrvatske. Nakon svega što nam se dogodilo, nakon više od 600 tisuća protjeranih Hrvata, više od 15 tisuća poginulih, nakon više od 35 tisuća invalida, mi danas moramo ovdje argumentima braniti naše hrvatske branitelje".

Ako se sudi zapovjedniku pobjedničke vojske koja je branila i oslobađala zemlju, onda se nesumnjivo sudi i toj zemlji i tom narodu, dakle, hrvatskom narodu.

Naglasila je da ako se sudi zapovjedniku pobjedničke vojske koja je branila i oslobađala zemlju, onda se nesumnjivo sudi i toj zemlji i tom narodu, dakle, hrvatskom narodu.

Rekla je da su brojni dosadašnji potezi Haaga utemeljeni na tezi o građanskom ratu, i tu tezu i dalje podupire većina svjetskih moćnika.

"Podsjećam da smo mi bili vrlo nezadovoljni radom Haaškog suda i da smo primjerice 1999. godine u Saboru donijeli rezoluciju o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom, gdje smo među ostalim jasno rekli da Hrvatski državni sabor utvrđuje da su iznevjerena očekivanja RH, da će tužiteljstvo i Međunarodni kazneni sud u Haagu, vodeći se načelima pravde itd. suditi pravedno".

Rekla je da je za nju optužnica protiv generala Bobetka protivna našem Ustavu, od izvorišnih osnova nadalje. Naglasila je da poslije optu-

žnice za generala Bobetka uistinu može biti svatko optužen i svatko se može nadati pozivnici za Haag.

Založila se da se u zaključke ugradi i prijedlog da se izmijeni jednim dijelom Ustavni zakon o suradnji s Haaškim tribunalom, "i onaj dio koji govori o mogućnosti referenduma".

Redefiniranje povijesti - neprihvatljivo

Zlatko Mateša (HDZ) rekao je da je problem u definiranju termina suradnje s Haaškim sudom, jer trenutačno na djelu nije suradnja, već neprekidno prihvaćanje nečega što nameće samo jedna strana.

Naglasio je da je ova optužnica neprihvatljiva, kako za ovu, tako i za bilo koju drugu hrvatsku vladu. Naime, optužnica negira da se u Hrvatskoj dogodilo terorističko djelovanje, potpomognuto i inicirano sa strane, da se ono pretvorilo u agresiju i da je stvorena jedna "kvislinška tvorevina" kojoj se sada preko ovakvih optužnica otvara prostor za stvaranje jednog novog legitimiteta, smatra Mateša.

"To je ono što je neprihvatljivo, i to je ono na što se ukazuje, na što je već Vlada ukazivala i u slučaju Gotovine, na jedan blaži način, a sada na puno odlučniji, i to je ono što mi moramo odbaciti".

Mateša drži da ovakvo otvaranje prostora tezi o promjeni karaktera sukoba na ovim područjima, praktički vodi redefiniranju novije hrvatske povijesti, što će za svaku hrvatsku vladu biti neprihvatljivo.

Sugerirao je da se u ovom trenutku mora poduprijeti aktivna politika hrvatske Vlade. "Istovremeno treba otvoriti prostor i Saboru i Vladi da ako se ta politika pokaže nedovoljno jakom, da se onda ostavi mogućnost redefiniranja Ustavnog zakona, pa na kraju krajeva i referendum, kao najvišeg oblika političkog odlučivanja u jednoj demokratskoj zemlji, gdje će onda stvarno naši ljudi reći koja je njihova konačna pozicija prema tom pitanju".

Bobetko je morao braniti zemlju

Enad Stazić (SDP) mišljenja je da je Vlada od samog trenutka kada je primila optužnicu postupila dobro što je razdvojila pravni od političkog aspekta ovoga problema. "Jer s

političkog aspekta jasno je da suradnji s Međunarodnim sudom nema alternative, alternativa je izolacija, sankcije, gurnuti ovu zemlju i sve njene građane u nemoguće životne uvjete".

Rekao je da treba dati povjerenje Vladi da će okupiti dobru ekipu stručnjaka i da će se dobro nositi u tom sporu.

Naglasio je da ono što je najviše sporno u optužnici i protiv čega Vlada s pravom protestira je da se optužnica podiže protiv načelnika glavnog stožera.

"Domovinski rat najviše kriminaliziraju oni koji su zločine počinili, oni koji su propustili da ih spriječe, i oni koji su propustili da počinitelje kazne".

"To da načelnik glavnog stožera priprema, naredi i provodi akciju, to je bila njegova ustavna dužnost. I zbog toga je s tog aspekta, što je zaključeno i na sjednici Odbora za Ustav, poslovnik i politički sustav, ta optužnica, po našem dubokom uvjerenju, neustavna", rekao je Stazić.

Dodao je da je general Bobetko na toj funkciji upravo morao braniti zemlju, "jer da to nije napravio, tada bi prekršio Ustav".

"Da u optužnici piše da je u toj i tako legitimno poduzetoj akciji prekoračio ovlasti, poduzeo neke mjere koje nisu opravdane s vojnog aspekta, onda bi već bilo teže osporavati takvu optužnicu. Ali s obzirom na to da je ona podignuta upravo u ovakvom obliku, imamo puno pravo da kao država reagiramo na ovakav način i da dokazujemo da smo imali pravo braniti se i da je to bila ustavna dužnost načelnika stožera", istaknuo je Stazić.

Naglasio je da je Sud osnovan iz razloga što je Vijeće sigurnosti imalo stajalište da zemlje koje su nastale raspadom Jugoslavije i koje su bile u sukobu neće moći same procesuirati zločine do kojih je došlo.

"Nažalost, moramo konstatirati da je Vijeće sigurnosti u tom smislu bilo u pravu. Praksa je pokazala da zemlje naprosto nisu imale snage ispuniti tu svoju zadaću i time pokazati da je taj Sud nepotreban".

Rekao je da je pretjerano govoriti da Haaški sud djeluje da bi rušio temelje hrvatske države, "niti je on u tu svrhu

osnovan, niti on na taj način djeluje, niti je sada moguće potkopati temelje hrvatske države". Naglasio je da je Hrvatska činjenica, a djelovanje suda u Haagu može utjecati eventualno na to kako će ta Hrvatska izgledati.

"Ako ovo bude opomena, kao što je premijer rekao, da neke stvari bolje da riješimo sami, onda takvo djelovanje Suda eventualno ima smisla", naglasio je Stazić.

Drži da Sud svakako ne treba shvatiti na način da bi on kriminalizirao Domovinski rat. "Domovinski rat najviše kriminaliziraju oni koji su zločine počinili, oni koji su propustili da ih spriječe, i oni koji su propustili da počinitelje kazne".

Založio se za stvaranje klime u kojoj hrvatsko pravosuđe može djelovati nepristrano.

Također je naglasio da svi trebaju razmisliti da bi eventualno predlaganje promjene Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom, bilo shvaćeno od međunarodne zajednice, kao kompliciranje ili otkazivanje suradnje, bez obzira na dobre namjere koje Hrvatska ima.

"Pa sam u tom pogledu za to da u okviru postojećeg zakona vidimo što možemo učiniti i to jest ono što Vlada čini".

Optužbe bez dokaza

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** javio se za ispravak navoda. Osvrnuo se na izjavu kolege Stazića da se ne može govoriti da Haaški sud ruši temelje hrvatske države. Kovačević drži da to nije tako, "jer optuživati Hrvate bez dokaza postala je navika, čak se pretvorilo u strast haaške optužiteljice".

Osvrnuo se i na presudu generalu Blaškiću riječima: "Nakon presude Blaškiću od 45 godina robije gdje mu nije dokazan ni jedan zločin, gdje je obrazloženje presude političke prirode, nema jačega dokaza da se na taj način ruši temelj hrvatske države, jer se ne brani istina, a svi smo živjeli u iluziji kako je Haaški sud, sud pravde i pravednosti i da je osnovan zbog agresora koji je počinio zločin nad Hrvatskom i BiH i u zemljama bivše Jugoslavije".

Smatra da kada bi se nastavila suradnja na ovakav način, da bi to bilo rušenje hrvatske države.

Drago Krpina (HDZ) javio se za repliku. Rekao je da se iz izlaganja kolege Stazića, kao i iz istupa predsjednika Vlade i nekih drugih

zastupnika, mogla čuti jedna vrsta samooptuživanja, u smislu da je naše pravosuđe procesuiralo te zločine koji su se dogodili, da nam se ne bi događalo to što nam se događa.

"Ja ne želim kazati da je naše pravosuđe bilo idealno učinkovito u bavljenju nekim nedjelima koji su se zaista događali, ali zašto se uporno prešućuje jedna notorna istina i činjenica da je više od 1500 pravomoćnih presuda izrečeno na hrvatskim sudovima za kažnjiva djela, uključujući ubojstva, razbojstva, pljačke, paljevine itd., počinjene u tijeku obrane od velikosrpske agresije".

Smatra da je ta vrsta samooptuživanja jedna vrsta mazohizma kojom nećemo ojačati svoju poziciju, nego je oslabiti.

Nenad Stazić (SDP) javio se za odgovor na repliku. Rekao je da je jedna stvar optužnica za obično ubojstvo, a druga stvar optužnica za ratni zločin, te da u Hrvatskoj do sada istrage za počinjena djela ratnih zločina nisu dovršene, ili su donesene oslobađajuće presude. "Da smo to napravili, možda ne bi bilo i ovakve optužnice".

Protuteroristička akcija

Ivan Jarnjak (HDZ) rekao je da je nesporna činjenica da je na Hrvatsku izvršena agresija. Osvrnuo se na ulogu i značaj UNPROFOR-a u to vrijeme i ono što je dovelo do toga da je poduzeta akcija "Medački džep", pa kasnije "Oluja" i "Bljesak".

Hrvatska je već tada bila međunarodno priznata i primljena kao ravnopravna članica u Ujedinjene narode, a tzv. Republika Srpska Krajina je bila tvorevina i leglo terorističkih aktivnosti na ostali dio Republike Hrvatske

Namjera je bila da međunarodne snage uđu u Republiku Hrvatsku, odnosno u UNPA zonu, da stave pod nadzor oružje koje tamo postoji, da stvore političku klimu da dođe do mirne reintegracije tih područja u ustavnopravni poredak RH, naglasio je Jarnjak.

Tu zadaću UNPROFOR nije izvršio, i agresor na RH, a posebice pobunjeni Srbi i paravojne snage su držali pod

vatrom dalekometne artiljerije 22 grada u RH. "Strategija JNA u nastavku je bila da se svako određeno vrijeme granatiraju gradovi u RH, uništavaju materijalna dobra, uznemiruje i ubija stanovništvo i na taj način se sprečava da RH može mirno živjeti".

Jarnjak je naglasio da je pod nadzorom i za vrijeme nadzora UNPROFOR-a u tzv. UNPA zonama poubijano 650 Hrvata, za što nikada nitko nije suđen, niti je odgovarao.

"Upravo to što je jedno od gnijezda iz kojeg se pucalo stalno po Gospiću, i uništavalo Gospić, bio Medački džep, bio je razlog da glavni stožer na čelu sa generalom Bobetkom donese odluku takvu kakvu je donio, odnosno da isplanira i provede akciju Medački džep, da se spriječi daljnje granatiranje i pucanje po Gospiću".

Jarnjak je naglasio da je to bila čista protuteroristička akcija, kao i kasnije "Bljesak" i "Oluja", te da je razlog za njeno provođenje bio apsolutno opravdan i dovoljan.

Rekao je da se slaže s hrvatskom Vladom da ide ne u pravni sukob, već u pravnu bitku s Haagom, jer optužnice mogu biti temeljene samo na činjenicama, što ovdje nije slučaj. "Moraju se respektirati vrijeme, prostor i uvjeti koji su bili na tom prostoru. Ne može se suditi van toga vremena, prostora i uvjeta, nakon 9 godina, negdje daleko, gdje se kaže da se praktički vršila agresija na Republiku Srpsku Krajinu".

Rekao je da se to ne može prihvatiti, jer je Hrvatska već tada bila međunarodno priznata i primljena kao ravnopravna članica u Ujedinjene narode, a tzv. Republika Srpska Krajina je bila tvorevina i leglo terorističkih aktivnosti na ostali dio Republike Hrvatske, naglasio je Jarnjak.

Pomoći Vladi

Lucija Debeljuh (SDP) rekla je da ovu raspravu prihvaća kao podršku Vladi za kvalitetniju i uspješniju suradnju s Haaškim sudom. Naglasila je da se ono što hrvatska Vlada čini u obrani generala Bobetka ne smije shvatiti kao odbijanje suradnje s Haaškim sudom, mada to neki priželjkuju. "Naprotiv, hrvatska Vlada preuzima aktivnu ulogu u toj suradnji".

Lucija Debeljuh ističe da je za takvu suradnju Vladi potrebno pružiti podršku, a i pomoć.

“Temelji Hrvatske su cijeli hrvatski narod, sa svim svojim žrtvama i stradanjima, a ne pojedinac, ma kolika bila njegova zasluga. I samo tako možemo braniti našu državu, a i pojedinca”.

Apelirala je na zastupnike da poslušaju savjet Vlade koja smatra da nije pametno u ovom trenutku mijenjati Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom, te izvoditi građane na referendum.

Ustavni zakon iz 1996. godine donesen je u dobroj vjeri da će Haaški tribunal u svom djelovanju postupati uvažavajući činjenicu da se na ovim prostorima dogodila agresija i da se Hrvatska branila.

Drago Krpina (HDZ) replicirao je zastupnici Debeljuh. Rekao je da je Ustavni zakon iz 1996. godine donesen u dobroj vjeri da će Haaški tribunal u svom djelovanju postupati uvažavajući činjenicu da se na ovim prostorima dogodila agresija i da se Hrvatska branila. Naglasio je da je upravo iz tih razloga i podržano osnivanje tog suda.

“Zamislite da je nakon osnivanja Ninberškog tribunala netko tražio od Engleske i Francuske da pošalje načelnike svojih glavnih stožera na Ninberški sud. Možete li tako nešto zamisliti? Ne možete”, rekao je Krpina, te upitao vladajuću koaliciju zašto ne pristane promijeniti ovaj, kako je rekao, “loš zakon”, misli na Ustavni zakon, “kada se pokazalo da on nije dobar, a i mi to tražimo”.

Rekao je da Klub zastupnika HDZ-a samokritički priznaje da se mogao donijeti bolji zakon.

Jadranka Kosor (HDZ) javila se za ispravak navoda na izlaganje zastupnice Lucije Debeljuh. Rekla je da je kolegica Debeljuh netočno utvrdila da je današnja oporba, a ondašnja vlast, 1996. godine donijela Ustavni zakon o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom.

“Taj zakon je donio Hrvatski državni sabor. Dakle, tadašnja vlast i današnja oporba ili ako hoćete, današnja vlast i današnja oporba. Druga je stvar što je Međunarodni kazneni sud iznevjerio naša očekivanja. Očekivali smo da će se tamo suditi Šljivančaninu, Mrkšiću,

Martiću, Radiću itd., za zločine od Škabrnje do Vukovara, Voćina, itd.”, rekla je Jadranka Kosor.

Amaterski uradak

Nikada i nikako ne mogu se u svom djelovanju, postojanju i cilju izjednačiti JNA i paravojska s Hrvatskom vojskom, ali se mogu izjednačiti žrtve jer su oni bili državljani Republike Hrvatske i svaki od njih je čovjek, ustvrdio je **Mladen Godek (LIBRA)**. Za optužnicu koja je stigla iz Haaga drži da je amaterski uradak, a ono čega se najviše grozimo i sablažnjavamo (zapovjedna odgovornost) zapravo je njezina najslabija strana i najlakše oboriva. Kaže kako odbija vjerovati da se na Sudu u Haagu, neće govoriti i o okolnostima u kojima se sve skupa događalo jer “tko će živ moći razumjeti, vjerovati i suditi da se išlo ubijati Srbe po rasnoj, vjerskoj i ne znam kakvoj osnovi, a ne oslobađati Gospić”, kaže zastupnik Godek.

Zastupnik kaže kako je mnogo toga spreman oprostiti Haagu jer sudi Miloševiću koji se npr. brani da Dubrovnik nije bio bombardiran već da su se tamo palile gume. Istodobno njegovi su se Crnogorci sami ispričali zbog bombardiranja toga našeg grada.

Za razliku od nekih zastupnik Godek ne vidi suprotnost u pogledima predsjednika Mesića i Vlade. Svatko od njih radi i progovara u skladu sa svojim ustavnim ovlaštenjima. Vlada nije rekla kako će postupiti protivno Ustavnom zakonu o suradnji s Haagom, a jedino ona može postupiti po tom Zakonu, podsjeća ovaj zastupnik. Glede prijedloga da se pristupi izmjeni Ustavnog zakona zastupnik nema ništa protiv takve rasprave kako bi se vidjelo imali li i u odnosu na postojeća i boljih rješenja, ali osobno uopće ne smatra da je važeći Zakon tako izrazito loš. Vladi predlaže da pokuša izmijeniti Statut Suda, te predloži uvođenje odredbe po kojoj bi maksimalna kazna koju Sud u Haagu može izreći bila najviša kazna propisana u kaznenom zakonodavstvu dotične države. Slaže se sa stajalištem predsjednika Mesića da nitko nema mandat dovesti Hrvatsku u izolaciju jer su strašne posljedice takvog stanja, i podsjeća na vrijeme kada je Srbija bila pod sankcijama i tvrdila kako neće izručiti Miloševića Haagu odnosno neće odustati od svojih ideja te da će njezini

državljeni radije pasti travu. Pa ipak na kraju su ustanovili da od toga ne mogu živjeti. “Ovo što Vlada RH sada poduzima sigurno nije put ka tome i ona uistinu radi, kako je i dužna, sve što može u okviru pozitivnog zakonodavstva pa nije stoga moguće da nas za to svijet može osuditi”, zaključio je zastupnik Godek.

Uslijedile su replike i dva ispravka navoda. Tako je **Jadranka Kosor (HDZ)** reagirala na Godekove riječi kako “odbija vjerovati da se na Sudu neće govoriti o okolnostima u kojima se sve događalo”. Zastupnica pretpostavlja da je ovaj nezavisni liberal time želio reći da vjeruje u pravednost Suda u Haagu. Zastupnica Kosor podsjeća, međutim, na slučaj generala Blaškića i njegovih 45 godina zatvora te na činjenicu da tamo nitko nije uvažio okolnosti događaja zbog kojih se taj general tereti.

Presuda protiv generala Blaškića nije pravomoćna i postoji šansa i nada da se ona ispravi, uzvratilo je zastupnik **Godek**. “Kazna od 45 godina zatvora nije prevelika za onoga tko je odgovoran za smrt 115 ubijenih civila u Ahmićima, a ako je netko nevin, kako je pretpostavimo general Blaškić, tada bi i 45 dana zatvora bila grozna nepravda”, kaže ovaj zastupnik.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** prisjetio se Godekove konstatacije da je sretan što je Milošević u Haagu. HKDU-ov zastupnik mu odgovara kako nije siguran da će Hrvati Bosanske posavine biti sretni zbog toga, čak ako Milošević i bude osuđen, ukoliko iza njega ostane njegov genocidni projekt -Republika Srpska, a na slobodi njegovi pomagači Karadžić i Mladić. Istovremeno se u Saboru raspravlja o optužnici živućem hrvatskom antifašisti koji je prvi put porazio antifašizam 1940., a drugi put 1990. godine. Zastupnik **Godek** je ponovio da je sretan što je Milošević u Haagu i istovremeno izrazio svoje čuđenje što i drugi ne dijele tu njegovu sreću. Ponovno će, kaže, biti sretan kada u Haag dođu Karadžić i Mladić.

Na temeljno izlaganje zastupnika Godeka repliku je imao **Drago Krpina (HDZ)**. Zastupnik Krpina u načelu se slaže da su sve žrtve iste, ali upozorava da se kod vojnih operacija, napose kada nastupa pješništvo, mora voditi računa o okolnostima u kojima se one izvode. Ima vojnih operacija u kojima nastupa pješništvo oslobađajući

kuću po kuću iz koje se puca i kada se ne zna tko je civil, a tko naoružana osoba snajperom, strojnicom i minobacačem. Upravo je to slučaj bio s vojnom operacijom "Medački džep" tj. nije se znalo tko je tamo civil, a tko naoružana osoba u kućama koje su de facto bile vojne utvrde i te se okolnosti ne mogu ignorirati. U pucnjavi iz tih kuća vjerojatno su stradali i civili, ali ubijeno je i deset hrvatskih vojnika i policajaca. Problem je, međutim, što nisu sve države u istoj poziciji kada u operacijama njihove vojske stradaju civili npr. Amerika nije u istoj poziciji kao Hrvatska. Nedavno su američki zrakoplovcu pucali i ubili ljude na jednoj svadbi u Afganistanu, a nakon istrage američke vojske zaključeno je da su američki zrakoplovcu ispravno postupili jer se na njih pucalo s te svadbe.

"Ako su doista stradali civili bili u 164 porušene kuće i 144 porušene staje ništa se ne mijenja, i dalje mi je žao što su oni stradali, a jednako tako i ljudi u Afganistanu ili bilo gdje drugdje", odgovorio mu je zastupnik **Godek**.

Radi ispravka navoda javio se **Đuro Dečak (HDZ)**. On je potpuno podržao istup zastupnika Krpina, a zastupniku Godeku poručio da ne bi donosio takve zaključke kada bi imao na umu nepobitnu činjenicu da su pobunjeni Srbi kako vojna tako i civilna komponenta bili sjedinjeni, te da je u vojno-redarstvenoj akciji "Bljesak" više od 50 posto poginulih hrvatskih branitelja ustrijeljeno s leđa od civila, kako ih zastupnik Godek naziva. A na Godekovu konstataciju da se užasava određenih sankcija koje bi Hrvatska mogla dobiti, Dečak podsjeća da je Hrvatska već pod sankcijama i to u svojim najtežim trenucima.

Vladimir Šeks (HDZ) pretpostavlja da se zastupniku Godeku omakla greška kada je izjavio da će general Bobetko dokazivati svoju nevinost u Haagu. Temeljno je načelo da netko (Sud) mora optuženom dokazati da je kriv, a ne obrnuto da optuženi treba dokazati svoju nevinost. Zastupnik **Godek** složio se da se tu doista radilo o njegovoj greški, ali misli kako nije niti trebalo gubiti vrijeme na ovaj ispravak.

Juraj Njavro, dr.med. (HDZ) nije se složio s Godekovom konstatacijom da se Crna Gora ispričala Hrvatskoj za napad i razaranje Dubrovnika, a napose za pogibije ljudi i pljačku dubrovačke okoline. Istina, pred-

sjednik Crne Gore Veselin Đukanović boraveći u Dubrovniku izjavio je samo žal, a to je bitna razlika u odnosu na ispriku, podvlači ovaj HDZ-ov zastupnik i podsjeća da je do sada ispriku s te strane uputio samo crnogorski književnik Jevrem Brković. A na tvrdnju zastupnika Godeka da mu je žao žrtava zato što su to državljani Republike Hrvatske i ljudi replicirao je mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Ovaj HSL-ovac misli da je njegov dojučerašnji stranački kolega u tom

Nastavak suradnje s Haagom onako kako se ona odvijala u posljednjih nekoliko godina bila bi uništavajuća za državu i aktualnu vlast.

nabranjanju pobrkao redosljed. "Valjda bi mu na prvom mjestu trebalo biti žao žrtava zato što su ljudi", upozorava zastupnik Glavan, a to što je Milošević u Haagu slaba utjeha za generala Blaškića i sve hrvatske državljane koji tamo završe. Neovisno o tome što presuda generalu Blaškiću nije pravomoćna činjenica je da on u Haaškom zatvoru sjedi već pet godina i pitanje je tko će mu to nadoknaditi. **Mladen Godek** je prihvatio prvu ispravku (o redosljedu nabranjanja), a zatim ustvrdio kako u svom temeljnom izlaganju nije spominjao generala Blaškića nego samo kada je odgovarao na repliku zastupnice Kosor. Stoga neće niti ovaj put komentirati slučaj spomenutog generala, ali ako na dnevnom redu sjednice bude točka o slučaju Ahmić tada će, dakako, reći svoje mišljenje, zaključio je Godek.

Suradnja sa Sudom ne može biti bespogovorna

Nastavak suradnje s Haagom onako kako se ona odvijala posljednjih nekoliko godina bila bi uništavajuća za državu i aktualnu vlast, podvukla je **Dubravka Šuica (HDZ)**. Kaže kako se ovdje ne radi samo o izjednačavanju žrtve i agresora nego i o osporavanju prava jednog naroda na slobodu, samostalnost i na državu. U svojoj raspravi gospodin Tomac je govorio o tri aspekta ovoga pitanja - pravnom, političkom i moralnom te kako treba koristiti sve mehanizme koji nam stoje na raspolaganju u odnosu na Haag, s čime se slaže ova

zastupnica, ali dodaje kako je u svemu najvažnija svijest o vlastitom identitetu i državnosti, odnosno nacionalni ponos i dostojanstvo. Svjesna da će izreći jednu herezu zastupnica kaže kako je u neku ruku optužnica protiv generala Bobetka možda dobro došla jer su sada pogledali i oni koji su bili slijepi previše dobronamjerni, a napose vjerovali u pravednost Međunarodnog suda. Drugu dobru stranu ove optužnice zastupnica vidi u uspostavljenom nacionalnom jedinstvu kakvo nije viđeno od Domovinskog rata. Vjeruje da je senzibiliziranje javnosti dodatno pridonijela časna prošlost generala Bobetka koja je bez trunke sjene, njegova životna dob i zdravstveno stanje. Iskoristila je priliku i ponovno zahvalila generalu Bobetku na njegovom doprinosu koji je bio od presudnog značaja za tijek rata i konačno oslobođenje juga Hrvatske odnosno dubrovačkog područja od crnogorskog agresora. Zanimajeka je tvrdnju zastupnika Godeka glede isprike crnogorskog predsjednika Đukanovića. Zastupnica podvlači da se nitko nikada nije službeno ispričao za ono što se dogodilo Dubrovniku. Možemo li očekivati od Suda u Haagu da nakon što je podigao optužnicu protiv generala Bobetka, a admirala Zeca pustio na slobodu, odnosno Pavla Strugara oslobodio zbog nedostatka dokaza, podigne optužnicu i protiv nekoga od branitelja Dubrovnika koji su isključivo hrabrošću i srcem, nenaoružani obranili Hrvatski jug, pita zastupnica Šuica. Ili će možda 4 milijuna Hrvata odmah sami sebi potpisati optužnicu. Da nam se tako nešto ne bi dogodilo izrazila je potporu Vladi i premijeru što su energično i jasno odgovorili Haaškom sudu, iako misli da se taj odgovor trebao dogoditi znatno prije. Nacionalno jedinstvo i obrana Domovinskog rata važniji su nam od svakog stranačkog nadmetanja i kalkulacija tko će i kakvu korist od svega izvući. Nitko ne osporava suradnju s Haagom, kaže zastupnica, podržava daljnje trezveno vođenje pravne akcije prema Sudu ali isto se tako, kaže, valja paralelno zaštititi tj. pristupiti izmjenama Ustavnog zakona o suradnji s Haagom kako bi sve ono što se sada poduzima glede optužnice protiv generala Bobetka bilo primjenjivo na sve dosadašnje optuženike i moguće buduće. Na kraju je podržala prijedlog dr. Sanadera o raspisivanju referenduma.

Sve vojno redarstvene akcije Hrvatske vojske i MUP-a bile su u funkciji obrane državnog integriteta i imale su protuteroristički sadržaj pa tako i akcija Medački džep u rujnu 1993. Obrana života naših građana u Gospiću, njihove imovine i prava na miran život iziskivali su vojno redarstvenu akciju u Medačkom džepu, a hrvatskim su snagama pripadnici paravojnih formacija te naoružani civili pružali otpor i ugrožavali njihove živote, rekao je **Ivo Baica (HB)**. Prošlo je gotovo dvije i pol godine od rasprave o Deklaraciji o suradnji RH sa Sudom u Haagu, a mnoga upozorenja koja su dolazila iz oporbenih redova u Saboru nažalost su se pokazala točna. Tako je jedan tadašnji Vladin predstavnik neutemeljenim nazvao prozivke pojedinih opozicijskih političara koji su prema njegovom mišljenju prenosili lažne glasine da postoje optužnice protiv hrvatskih generala. Međutim, 15 mjeseci kasnije u Hrvatsku su stigle dvije zapečaćene optužnice protiv hrvatskih generala Gotovine i Ademija, a na prigovor kojeg je premijer Račan uputio Haaškom tužiteljstvu nije bilo pozitivnog odjeka. Umjesto toga glavna Haaška tužiteljica dolazi u Zagreb da bi sve ubrzala. U tim se optužnicama nije radilo samo o zapovjednoj odgovornosti, što bi samo po sebi bilo neprihvatljivo, nego se Hrvatsku i njezine oružane snage optuživalo za genocid. Tako se "Oluja" koja je bila legitimna vojno redarstvena akcija tretirala kao planirana akcija protjerivanja 150 tisuća Srba iz Hrvatske. Dakle, Hrvatske oslobodilačke akcije proglašavaju se agresijom s ciljem genocida. Zastupnik se zalaže za suradnju sa Sudom, ali ona ne može biti bespogovorna već počivati na ravnopravnoj osnovi uz uvažavanje svih dokumenata koje je donio Hrvatski sabor. Dobra suradnja s Haagom od velike je važnosti za Republiku Hrvatsku, ali je očuvanje suvereniteta i nacionalnog interesa iznad svega. Suradnja mora podrazumijevati i obranu osnovnih državnih i nacionalnih interesa, no djelovanjem Suda koji se više bavi politikom nego pravosuđem želi se destabilizirati RH, smatra ovaj zastupnik. Ovdje se ne radi, kaže, o optužnicama protiv trojice hrvatskih generala već bi se na optuženičkoj klupi trebala naći RH. Uvidom u optužnice vidljivo je da se radi o nametanju kolektivne krivnje hrvat-

skog naroda te nezapamćenom izvrtnanju povijesnih činjenica i reviziji događaja iz bliske prošlosti. Definitivnom kriminalizacijom Domovinskog rata namjerava se dovesti u pitanje opstanak RH s tezom da država koja je nastala na zločinu ne može opstati. Sve su optužnice temeljene na vrlo širokom shvaćanju zapovjedne odgovornosti, a to je očito u suprotnosti s prihvaćenim deklaracijama u Hrvatskom saboru te su kao takve neprihvatljive. Stoga podržava prijedlog da se hrvatski narod na referendumu odredi da li podržava izmjenu Ustavnog zakona o suradnji s Haagom. Krivce nitko ne misli braniti, ali ni nevine nitko nema pravo izručivati u strahu od mogućih sankcija, zaključio je Baica.

Naše zablude kako imamo u međunarodnoj zajednici velike prijatelje i moćne zaštitnike te kako računamo na fer igru svaki nam se dan obijaju o glavu, a mi ne izvlačimo nikakve pouke, primijetio je **Petar Žitnik (HSS)**. Krajnje nepravедna presuda generalu Blaškiću primjer za to. Očito se u Haagu ne sudi nego vodi politika, a ako se sudi onda se sudi Hrvatskoj što se drznula braniti i obraniti od velikosrpske agresije. Sada Amerikanci unaprijed traže aboliciju za svoje obične vojnike, a nas

Uvidom u optužnicu vidljivo je da se radi o nametanju kolektivne krivnje hrvatskom narodu, te nezapamćenom izvrtnanju povijesnih činjenica i reviziji događaja iz bliske prošlosti.

se sili da izručujemo svoje generale, i to jedne pobjedničke vojske koja je vodila pravedan i oslobodilački rat. I opet nam lekciju drže Englezi kao da nam 1945. nisu nanijeli dovoljno zla i boli, kaže zastupnik Žitnik. Očito se za Hrvate vremena nisu promijenila, ali zastupnik misli da smo za neke stvari i sami krivi. Podsjeća da je Sud osnovan i na naš zahtjev. Doduše prilikom rasprave o Ustavnom zakonu o suradnji s Haagom ozbiljno se upozoravalo da će primjena Statuta i Pravila postupka Tribunala dovesti do velikih teškoća i to se i uskoro je dogodilo. Statut i Pravila Tribunala suspendiraju suverenitet Hrvatske i stavljaju hrvatsku Vladu i naše pravosuđe u totalno podređen i zavisian položaj, podvlači zastupnik

Žitnik. I dokle god su ti dokumenti na snazi Sud u Haagu po njima će raditi i neće ga niti malo zaboljeti glava što će naš Ustavni sud proglasiti neustavnom optužnicu protiv generala Bobetka jer je ona neustavna, a elemenata neustavnosti ima i u optužnici protiv generala Gotovine i Ademija. Jednako tako neustavna je bila presuda protiv generala Blaškića. Jasno je da je zbog visokih državnih interesa donesen Zakon o suradnji s Haagom, Hrvatska surađuje sa Sudom, često i više nego što se od nje traži, a posljedica svega je ova optužnica protiv generala Bobetka. U nastavku zastupnik se prisjetio svoje rasprave iz 1996. godine kada se razmatrao Zakon o suradnji RH sa Sudom u Haagu. Još tada je, kaže, upozoravano kako ta rasprava dolazi poslije potpisanih sporazuma u Daytonu i za nas predstavlja "završen slučaj", ali da nas svejedno ništa ne sprječava da u izvršenju već preuzetih obveza donesemo jedan dobar zakon koji će biti u duhu našeg Ustava, omogućiti realizaciju pravde, zaštititi suverenitet naših građana. Mi doista ne moramo robovati svakom hiru i zahtjevu međunarodne zajednice jer Hrvatska je suverena država. Sve što je tada, kaže, kazao potpisuje i danas. Zastupnik je uvjeren da će nakon ove rasprave u Saboru biti postignut konsenzus te da će se donijeti odluka koja će voditi računa o političkom i državnom interesu kao i interesu pojedinaca. Najvažnije je pred Vijećem sigurnosti UN-a ishoditi promjene (dopune) Statuta i Pravila Suda jer je bez toga, drži zastupnik, naša borba jalova i može dati samo djelomični rezultat u smislu odugovlačenja postupka. Zaključujući raspravu rekao je još kako podržava sve zaključke Vlade, a napose one koje će nakon rasprave predložiti oformljeno Povjerenstvo.

Volja hrvatskoga naroda neuništiva

Mirjana Didović (SDP) najprije se osvrnula na "zanimljive" citate američkog lobista Jacksona za proširenje NATO-a čiji je sažetak da je Republika Hrvatska malena i nevažna država u kojoj ne funkcionira pravni poredak pa time onda ni demokratski poredak. Za stranca RH je malena i nevažna država a za nas je Hrvatska golema i prevažna jer je naprosto naša jedina domovina, jer je jedino mjesto

gdje ostvarujemo posve osobni i širi kolektivni identitet, jer nam je zavičaj, rekla je zastupnica.

Dodala je kako stranac može olako konstatirati da u RH nema vjerodostojnog pravosuđa no mi želimo vjerovati da je to realno moguće, nastojimo to ostvariti uz sva svoja opredjeljenja na uspostavi vjerodostojnog pravosuđa jer ne želimo živjeti u zemlji izvan pravnog poretka, naglasila je. Osvrnula se i na optužnicu protiv generala Bobetka. Ako je načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH ratni zločinac, simbolično označavanje i analogija nužno nameće zaključak da je Hrvatska vojska s kojom je on operativno zapovijedao zločinačka vojska. Bez obzira na to što ni jedna relevantna spoznaja ne može niti izdaleka Hrvatsku vojsku dovesti u kontekst zločinačke vojske optužba protiv njenog prvog generala za zločin simbolički je čini zločinačkom vojskom.

Unatoč ovoj delikatnoj situaciji može se sasvim mirno konstatirati da Hrvatska kao država i zajednica slobodnih i ravnopravnih državljana nije značajnije ugrožena. Jer, RH nije nastala na temelju nikakvih geopolitičkih igara već temeljem volje hrvatskoga naroda da ima svoju državu i ta volja hrvatskoga naroda je doista neuništiva.

Unatoč ovoj delikatnoj situaciji može se sasvim mirno konstatirati da Hrvatska kao država i zajednica slobodnih i ravnopravnih državljana nije značajnije ugrožena. Jer, RH nije nastala na temelju nikakvih geopolitičkih igara već temeljem volje hrvatskoga naroda da ima svoju državu i ta volja hrvatskoga naroda je doista neuništiva. Treba, dakle, voditi borbu ne samo na pravnom i političkom planu nego i na području borbe simboličke vrijednosti.

Branislav Tušek (SDP) smatra, a nije želio ponavljati sve ono rečeno u ovoj raspravi, da se ovime prije svega polaže test na pitanju stabilnosti, odgovornosti i zrelosti. Ovi potezi koje je povukla Vlada RH i ova rasprava u hrvatskom Parlamentu govore da je Hrvatska duboko zakoračila upravo

kao jedna zrela, demokratska zemlja i da se pridružuje kroz dijalog, međusobno razumijevanje, upravo tim velikim vrijednostima ili demokratskim tradicijama europskih zemalja. Taj velik test smo prošli no ostaje bitno pitanje što dalje i što nas očekuje sutra, kaže zastupnik. Smatra da sami, prije svega, Vlada uz pomoć Parlamenta, svih demokratskih institucija, uz pomoć cjelokupne hrvatske pameti trebamo iskoristimo ovo vrijeme, mirno i odgovorno analiziramo sadašnju situaciju, da definiramo ono što će nam biti potrebno kao pretpostavka za "sudar" s nepredvidim što nas sutra možda očekuje.

Mi moramo potvrditi da je Hrvatska jedna demokratska zemlja a sa svojom već snažnom demokratskom zrelošću uspjeti ostvariti što želimo a to je prije svega korist, interes građana RH i generacija koje dolaze.

Što iza ovog predaha

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** kaže da u državi koja je mlađa od svojih pučkoškolaca, koja je pet godina bila izložena surovom ratu, koju je tranzicija potpuno gospodarski osiromašila, dakle državi pritisnutoj gospodarskim i socijalnim problemima, vodeće političke snage moraju se složiti u strateškim i vitalnim pitanjima za ovu zemlju. Jedno od takvih pitanja je i predmet ove rasprave a nije, dakako, riječ ni o kakvom monolitu vlasti niti jednoumlju već o konsenzusu u strateškim nacionalnim pitanjima.

Zastupniku je posve neshvatljivo da svi zajedno u Hrvatskoj nismo u stanju na približno jednak način ocijeniti prošlost koju smo svi zajedno proživjeli nego se u tome ni ne slažemo. Unatoč surovom i tvrdog faktografiji u Hrvatskoj se sustavno godinama objavljuju motrišta da je rat u Hrvatskoj bio građanski rat a ako se takva teza prihvati onda dakako nema agresije i nema agresora (citirao izjave neimenovanog jednog našeg književnika, zatim poznatog mirotvorca, gotovo svakodnevno pojavljivanje predsjednika jedne civilne udruge na tv koji uporno uvjerava da je tzv. Domovinski rat započela Hrvatska i da se on nikada ne bi opredijelio za rat pa makar Hrvatsku pregazili Turci i Mlečani zajedno itd.)

Aktualna hrvatska Vlada osjetila je da su optužnica i uhiđbeni nalog Haaškog tribunala za stožernog

general Janka Bobetka zaprijetili ozbiljnim unutar hrvatskim sukobom pa je povukla određene poteze koji svima daju predah, i građanima Hrvatske, i Haškom tribunalu i svjetskim centrima moći, kaže zastupnik. No odmah dodaje da ga zanima što stoji iza tog predaha, čemu je on namijenjen i zašto Vlada kupuje vrijeme, što svi podržavamo, na ovaj način. Stoji li iza toga neka nova strategija Vlade i svih institucija ove države, u što zastupnik želi vjerovati, ili se, kaže, vrijeme pokušava dobiti samo da bi se smirila atmosfera u javnosti.

Primijetio je i da se Hrvatska nakon toliko vremena od početka agresije opet homogenizira, nažalost, osim državnog vrha (stav Predsjednika države, kojeg je odmah podržala ministrica obrane nasuprot stavu Vlade, predsjednik HSS-a kritizirao je izjavu Predsjednika, liberali i HNS-a podržali (a te stranke imaju ministre u Vladi), pa kakve onda to poruke šalju prema van i prema unutra oni kojima su građani povjerali vođenje državnih poslova, rekao je, među ostalim.

Ovako obrazložena ova optužnica mogla bi se odnositi i na vrhovnog zapovjednika NA u doba odlazaka tenkova na Vukovar a to je u to doba bio predsjednik Predsjedništva Jugoslavije (zastupnik ne želi navesti tko je on jer bi se, kaže, izložio opomeni). Stoga smatra da moramo imati posve drugu strategiju u odnosima s Međunarodnim kaznenim sudom prije nego stignu druge optužnice u protivnom ovo će biti samo kupovanje vremena kako bi se smirilo hrvatsku javnost i umrtvio senzibilitet nacije prema ovome. Suradnja s Haagom svakako u osudi zločina, ali suradnja s Haagom u falsificiranju hrvatske povijesti i karaktera Domovinskog rata nikako, zaključio je zastupnik.

Hrvatske građane zanima pravda, a ne pravo

Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** najprije je izrazio zadovoljstvo da je ova današnja rasprava sasvim drugačije intonirana od one vođene u Saboru 7.3.2001. godine u vrijeme prosvjeda u Splitu i uhićenja generala Norca a na sebe je ponosan da na isti način raspravlja o tim optužnicama. Optužnica protiv generala Bobetka nije ništa različita od one protiv generala Gotovine i Ademija

(zastupnik ne zna zašto Vlada nije do danas dala zastupnicima tekst tih optužnica) i zastupnik je pozvao Vladu (konstatirao sa žaljenjem da nisu nazočni njeni predstavnici) da preispita svoju odluku o izručenju generala Gotovine i Ademija.

U ovom slučaju hrvatske građane ne zanima pravo, već ih zanima pravda i za njih je pravda da je ovo bio oslobodilački rat i da jednostavno treba kazniti krivce za rat i za sve ono što su počinili. Ne možemo prihvatiti optužnice koje idu za tim da se hrvatski narod optuži za genocid, za protjerivanje Srba jer naš je rat bio oslobodilački.

Začuduje ga da, kad se u optužnicama govori o nekim ekscen- nim situacijama na teritoriju Hrvat- ske izvan područja koji su bili u UNPA zonom onda se govori o teritoriju bivše Jugoslavije, a kad se govori o teritorijima koji su bili unutar UNPA zone onda se govori o Sao Krajini bez "tzv." da na to nitko službeno iz Vlade nije reagirao. Vlada jednostavno mora odbiti primiti dokumente u kojima se teritorij koji je bio pod okupacijom naziva Sao Krajina.

Dobro je što su se mnogi u ovoj raspravi sjetili Škabrnje, Vukovara, Kijeve, Dalja, sjeća ih se i zastupnik i, kaže, ne smijemo ih nikada zaboraviti. Pita zašto Haaški sud, ako su neki od zastupnika vrlo zadovoljni njegovim radom, ne ide u suđenjima vremen- skim tijekom i prvo ne sudi zločincima za zločine koji su se prije dogodili (slaba je utjeha žrtvama rata da je Milošević u Haagu). U ovom slučaju hrvatske građane ne zanima pravo već ih zanima pravda i za njih je pravda da je ovo bio oslobodilački rat i da jednostavno treba kazniti krivce za rat i za sve ono što su počinili. Ne možemo prihvatiti optu- žnice koje idu za tim da se hrvatski narod optuži za genocid, za protjerivanje Srba jer naš je rat bio oslobodilački, ponovio je zastupnik.

Zatim je uslijedila stanka s obzirom na to, kako je izvijestio predsjedatelj i predsjednik Hrvatskoga sabora

Zlatko Tomčić, da je radna grupa, koju čine predstavnici svih parla- mentarnih stranaka, završila posao i da se zaključci prepisuju. Radi racionalnosti apelirao je da se prekine s pojedinačnom raspravom, da klubovi izvrše konzultacije o sadržaju zaključaka a da nakon stanke o zaključcima raspravljaju samo pred- stavnici klubova.

U nastavku rada Sabora nakon duže stanke **Zlatko Tomčić** je konstatirao da su zaključci usuglašeni u radnoj grupi čija je i sugestija da se o tim zaključcima otvori rasprava klubova zastupnika u trajanju pet minuta.

Sustavno riješiti problem

Prvi je riječ zatražio u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Ivo Sanader**. Klub zastupnika HDZ-a pridružuje se usu- glašenim zaključcima ali uz inzi- stiranje da se ovaj problem s optužnicom protiv generala Bobetka kao i s optužnicom protiv generala Gotovine i Ademija sustavno riješi. Danas smo iznijeli čitav niz argumenata zbog kojih je to potrebno a glavna je argumentacija da u našem pravosuđu možemo stipulirati u Ustavnom zakonu ono što imaju druge države. Odredba na kojoj inzistira u ime Kluba zastupnika postoji i u novom Zakonu o Među- narodnom sudu, koji je ratificiralo više od 80 zemalja pa i Hrvatska, govori da domaće pravosuđe, zako- nodavstvo odredi, ispita vjero- dostojnost odnosno opravdanost optužnice.

Prema tome ne tražimo ništa drugo nego ono što već postoji u zakonodavstvima pojedinih zemalja i u novom Zakonu o Međunarodnom kaznenom sudu i u međunarodnom pravu. U tom smislu pristali smo da se idući tjedan održi prva konzul- tativna sjednica na temu ove inicijative, naglasio je, među ostalim.

Anto Đapić (HSP) izvijestio je da Klub zastupnika HSP-HKDU-a podržava ove zaključke iako nisu baš onakvi kakve je želio ovaj Klub no svi zajedno želimo dati šansu ovoj državi, i Vladi i Saboru i ostalim insti- tucijama da obrane ljude koji su stvarali ovu hrvatsku državu. Držimo da su ovi zaključci ozbiljan korak u tome ali i da ih neće biti jednostavno provoditi. Poručujemo Vladi RH da u sljedećim danima i tjednima ne bude previše impresionirana svim onim pritiscima koji će ići prema Hrvatskoj - i danas dok vodimo pravnu bitku s

Haaškim tribunalom već su krenuli iznimno jaki pritisci od State Departmenta i engleske diplomacije. Jer, očito je, jasno prepoznat put da postoji granica ispod koje narod koji drži do svog dostojanstva i koji drži do vlastite odgovornosti ne može prijeći preko optužnica kojima se praktički poništava rezultat Domo- vinskog rata i kojima se redefinira novija hrvatska povijest.

Moramo biti svjesni da jedina prava, provediva sankcija koja se može dogoditi Hrvatskoj je zabrana uvoza hrvatskih proizvoda a to znači opet kršenje ratificiranih sporazuma s WTO i EU (nećemo morati uvoziti genetski modificirane organizme pa će naša poljoprivreda preživjeti).

Ne smijemo dopustiti izručivanje ljudi za koje sto posto znamo da su nevini i nedužni i to mora biti granica, bez obzira na to je li u pitanju general, niži časnik ili obični hrvatski vojnik, rekao je naglašavajući da je u tome u pitanju načelo.

Traže se trajna rješenja

Dr.sc. **Ivici Pašalić (HB)** naglasio je da je Klub zastupnika Hrvatskog bloka svojim radom u radnoj skupini pokazao da je spreman tražiti suglasje oko ovog pitanja, iako neki njegovi prijedlozi nisu prihvaćeni (jedan je da se koristi članak 108. bis Pravila o postupcima i dokazima). Kad je riječ o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o suradnji zastupnik se osvrnuo na reagiranje premijera u vezi s tim (govorio dosta oštro kao o pokušaju radikalizacije na hrvatskoj političkoj sceni) te rekao da premijer u tome nije u pravu. Nije nikakva ideja tog zakona da se stvari u Hrvatskoj radikaliziraju nego obrnu- to, da se traže trajna rješenja i da pitanje suradnje s Haagom prestane biti ona tema koja svakih šest, sedam ili deset mjeseci destabilizira Hrvatsku.

Sada tražimo načine kako izaći iz ovog trenutnog kriznog žarišta i događanja ali nažalost, to će pitanje biti još godinama prisutno na hrvatskoj političkoj sceni i zato je važno, naglasio je, što prije imati trajna rješenja da se znaju pravila igre koje vrijede za sve jednako.

Vremena i tjedni koji su pred nama bit će puni iskušenja i neće biti nikome jednostavno jer vidimo kako su uslijedila priopćenja najmoćnijih država svijeta. Zato smatramo, rekao je, da bi bilo važno da Vlada i dalje ne

povlači nikakve jednostrane poteze nego da se oko bitnih poteza konzultiraju sve parlamentarne stranke. To je jedini način kako možemo očuvati nacionalno zajedništvo i jedinstvo, zaključio je.

Klub zastupnika DC-a podržava u cijelosti ove zaključke koji će omogućiti da se ustavnopravni karakter optužnice ispita pred Ustavnim sudom RH, rekla je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Ovo je važan dio strategije izlaska iz ove krize u kojoj smo se našli ali koji će i odrediti buduće odnose Haaškog suda i hrvatske države. Ne treba zaboraviti da smo upravo mi tražili suradnju s Haaškim sudom u vjeri da će on doista procesuirati ratne zločine ali tu suradnju danas moramo nastaviti, rekla je. Nama se ne smije dogoditi da smo pobijedili u ratu a izgubili u miru i zato moramo na svaki način tražiti i promijeniti rakurs gledanja Haaškog suda prema Hrvatskoj posebno na izjednačavanje krivnje i balansiranje odgovornosti za ono što se dogodilo u Hrvatskoj.

Ustavnim zakonom obvezali smo se na suradnju ali ne na suradnju s Haaškim sudom koji će proizvoljno donositi odluke. Stoga se moramo zaštititi od kolektivne odgovornosti koja nam se ovakvim optužnicama nameće. Moramo se jasno i transparentno obratiti međunarodnoj zajednici zašto baš tako postupamo, rekla je.

Najbitnije funkcioniranje pravne države

Darko Šantić (HNS) iznio je stavove Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a koji je svjestan, kako je rekao, mogućih negativnih posljedica koje mogu u međunarodnoj zajednici proizvesti ovakvi zaključci. Ovaj je Klub zastupnika uz kritičke opaske u konačnici prihvatio ove zaključke iz najmanje tri razloga. Iz njih sasvim izričito proizlazi da se suradnja s Haaškim sudom nastavlja, da u toj suradnji treba koristiti isključivo pravne instrumente te da će se postupak provoditi kroz institucije sistema. Razlog je i to što je posebno istaknuto da se nadalje trebaju procesuirati ratni zločini počinjeni u tijeku Domovinskog rata čiji obrambeni karakter i pravednost za nas nije upitna, rekao je dodajući da upravo tu dimenziju ovaj Klub smatra izuzetno važnom. Najbitnije je funkci-

oniranje pravne države i pridržavanje odnosno ispunjavanje međunarodnih preuzetih obveza, a to je ugrađeno u osnove zaključaka.

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a i prvo rekao da su možda zaključci na neki način u koliziji s govorom predsjednika RH Mesića no da dugoročno, uvjeren je, tim istupom Hrvatska ima dobru poziciju. Zastupnik brani stav Vlade u vezi s generalom Bobetkom no ujedno naglašava da Hrvatska mora nastaviti suradnju s Haagom jer računati na "velike" danas je iluzija.

U ovoj situaciji mogu pomoći samo Vlada, Predsjednik Republike, razboritost ovog Parlamenta koji bi pitanje optužnice protiv generala Bobetka trebao tretirati kao jedno nadstranačko, ustavnopravno pitanje, a jasno, da svi bez obzira na zasluge, pred zakonom budu jednaki. Isto tako Hrvatska mora shvatiti da se mora trgnuti i sama se početi baviti onim crnim stranama Domovinskog rata koje su se zaista događale na marginama oslobodilačkih akcija ili ćemo, kaže, svaka tri, četiri mjeseca prolaziti sličnu kalvariju.

Akcija u Medačkom džepu bila je legitimna i to se ne može dovoditi u pitanje, istaknuo je zastupnik dodajući da nepotrebno lišavanje života više desetak civila valja sankcionirati u čemu je Hrvatska zakasnila devet godina (za to zastupnik krivi bivšu vlast a, veli, ni sadašnja se nije snašla). Svjestan je da će biti dodatnih pritisaka na RH i da Hrvatska jednostavno nema izbora, ili surađivati s Haaškim sudom ili se samoizolirati, a IDS neće biti za izolaciju jer nam to narod ne bi oprostio, rekao je.

Klub zastupnika SDP-a u cijelosti podržava ove zaključke do kojih se došlo kompromisom i konsenzusom. Uvjereni smo da zaključci korespondiraju s važećim domaćim i međunarodnim pravom, da će zaključci i nastojanje Vlade ojačati i domaći pravni sustav na procesuiranju ratnih zločina, da će suradnja s Haaškim sudom biti nastavljena i da će ona ojačati osjećaje građana RH da Sud u Haagu razlikuje pravdu, pravicu i zadovoljštinu.

Koristiti isključivo pravna sredstva

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** prenio je stajalište Kluba zastupnika LS-a

koji će bez obzira na određene primjedbe (točka 3. zaključka nepotrebna - da se ne stekne krivi dojam da se dovodi u pitanje neovisnost Haaškog suda) podržati ove zaključke jer su na tragu svih početnih stavova ovog Kluba od početka izbijanja ove krize. A to je da se isključivo pravnim sredstvima kroz institucije sistema pokušaju zaštititi naši vitalni nacionalni interesi, dignitet Domovinskog rata kao i dignitet pojedinaca.

Mora se primijetiti, rekao je, da čak ni među našim najvećim pravnim stručnjacima ne postoji jedinstvo u vezi s ovim pitanjem i ovo bi mogao biti pokušaj da Hrvatska konačno dođe do jedinstvene pravne doktrine oko ovih vrlo delikatnih tema. Važno je da se u svim daljnjim akcijama Vlade RH i ostalih državnih tijela jako pazi da se ne prijede rubikon, a ako se osjeti da bi došlo do takve situacije onda je važno da se pokuša upravo kroz Parlament doći do određenog konsenzusa, rekao je, među ostalim.

Jozo Radoš (LIBRA) pozdravio je u ime Kluba zastupnika LIBRE činjenicu što se do ovih zaključaka došlo zajednički, kao zajedničkih zaključaka a podupire i podržavanje poteza Vlade. Daje se mogućnost Vladi da se pravno obrati i drugim institucijama, da se političkom aktivnošću intenzivnije štiti pravednost i legitimnost Domovinskog rata.

Pred nama su teški ili u najmanju ruku vrlo ozbiljni trenuci, rekao je zastupnik uz želju da ova atmosfera spremnosti na kompromis u nacionalnom interesu ostane.

Luka Tronić (HSS) tražio je riječ u ime Kluba zastupnika HSS-a. Nije siguran da je nakon (perfektnog) usuglašavanja i uloženog napora uopće potrebno da se na ovakav način komentiraju zaključci jer oni sami po sebi govore. Čak ima dojam da su istupi nekih kolega takve naravi da bi zbog izrečenih teza sada bilo potrebno otvoriti ponovno pojedinačnu raspravu, a za to nema potrebe. Napravili smo doista jednu veoma ozbiljnu i odgovornu stvar, doista smo položili prvi test pred našom hrvatskom javnošću a Vladi smo u ruke dali vrlo snažan instrument za njezino daljnje postupanje, smatra zastupnik. Upravo na osnovi ovih zaključaka Vlada će biti zaista u mogućnosti da na najvišoj razini brani interese RH, uključujući i najveće diplomatske razine.

Ovog trenutka je najvažnije da naša javnost čuje, a to je i poruka Vladi, da smo sada doista zaokupljeni ovakvim problemima ali da ne smijemo nikako zaboraviti da je naša zemlja u ovom trenutku u veoma teškom gospodarskom stanju, da je opterećena čitavim nizom drugih problema. Ne smijemo biti impresionirani ovom nastalom situacijom nego trebamo smoći snage da uz sve to odlučno djelujemo na ostvarenju onih ciljeva koje smo sami sebi zadali i u to ime HSS podržava ove zaključke i zalagat ćemo se za ono što smo proklamirali, rekao je.

I Klub zastupnika HSLŠ-a podupire ove zaključke, rekao je **Dražen Budiša (HSLŠ)**. Složio se s predgovornikom da možda nije trebalo otvarati dodatnu raspravu o zaključcima jer ona je ipak pokazala određene razli-

čite političke tendencije u interpretaciji zaključaka usvojenih od klubova zastupnika.

Mi podupiremo hrvatsku Vladu u njenoj odluci, a to smo rekli na početku i sada ponavljamo, da se ne izruči general Janko Bobetko, ne zanemarujući sve ove pravne i političke poteze koje treba napraviti. Podrazumijeva se, drži zastupnik, da onaj dogovor koji smo imali ovdje s premijerom da hrvatska Vlada neće bez Sabora o tome odlučivati vrijedi i nakon glasovanja o ovim zaključcima.

Jednoglasno prihvaćeni predloženi zaključci

Prijavljenih za raspravu o zaključcima u ime klubova zastupnika više nije bilo pa je predsjedatelj i

predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** pročitao radi hrvatske javnosti i fonograma predložene zaključke (time, kako je rekao, ispravio svoj propust učinjen prije otvaranja rasprave o zaključcima) koje je predložila i potpisala radna skupina sastavljena od predstavnika svih klubova zastupnika u Hrvatskom saboru.

Nakon toga zaključio je raspravu o predloženim zaključcima te raspravu o provođenju Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom povodom optužnice protiv generala Janka Bobetka.

Zastupnici su jednoglasno sa 121 glasom prihvatili predložene zaključke (donosimo ih u cijelosti):

ZAKLJUČCI

1. Prihvaća se mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora od 26. rujna 2002. godine o ustavnopravnim aspektima optužnice Međunarodnog kaznenog suda protiv generala Janka Bobetka;
2. Hrvatski sabor je suglasan da Vlada RH temeljem članka 128. stavka 1. podstavka 5. Ustava RH, a u vezi s člankom 3. stavkom 2. Ustavnog zakona o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom pokrene postupak pred Ustavnim sudom RH radi davanja mišljenja o ustavnosti dijelova ili cijele optužnice protiv generala Janka Bobetka, načelnika Glavnog stožera Hrvatske vojske;
3. Ustavni sud RH će dati mišljenje o ustavnosti dijela ili cijele optužnice protiv generala Janka Bobetka u žurnom postupku te će skladno ustavnim odredbama o mišljenju izvijestiti podnositelja i Hrvatski sabor;
4. Hrvatski sabor je suglasan i podržava Vladu RH i sva druga nadležna tijela u pokretanju pravnih postupaka pred Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, drugim međunarodnim sudovima i institucijama kao i u pokretanju drugih postupaka radi obrane interesa Republike Hrvatske i pojedinih hrvatskih građana, a u okviru suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu na temelju Rezolucije 827 i drugih akata Vijeća sigurnosti i Povelje Ujedinjenih naroda, Statuta Međunarodnog kaznenog suda i Pravila o postupku i dokazima;
5. Hrvatski sabor zahtijeva od Vlade RH i drugih institucija vlasti da u međunarodnim odnosima i tijelima međunarodne zajednice brane pravednost i legitimitet obrambenog Domovinskog rata i svih oslobodilačkih akcija Domovinskog rata kao i da Domovinski rat brane i nadalje procesuiranjem mogućih pojedinačnih ratnih zločina i zločina protiv humanitarnog prava utvrđujući individualnu odgovornost počinitelja;
6. Ovi zaključci će se objaviti u "Narodnim novinama".

M.Ko; M.S; V.Ž; J.R; S.F; J.Š; Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O AZILU

Europski standardi i mogućnosti države

Na prvom jesenjem zasjedanju Hrvatskog sabora zastupnici su razmotrili i prihvatili u prvom čitanju Prijedlog zakona o azilu kojim se institut azila u Republici Hrvatskoj prvi put cjelovito i sustavno uređuje, u skladu s Ustavom i relevantnim međunarodnim dokumentima. Njime se, konkretno, propisuju načela, uvjeti i postupak za priznavanje azila

Novim Zakonom uredila bi se načela, uvjeti i postupak za priznavanje azila u Republici Hrvatskoj strancima progonjenim zbog rasne, vjerske, nacionalne ili društvene pripadnosti ili političkog uvjerenja te za odobravanje privremene zaštite onima kojima je, zbog nemogućnosti povratka u njihovu izvornu zemlju, potrebna međunarodna zaštita. Ujedno bi se regulirao status, prava i obveze osoba koje u Republici Hrvatskoj traže utočište, kao i onih kojima je azil već priznat.

strancima progonjenim zbog rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja, te za odobravanje privremene zaštite onima kojima je, zbog nemogućnosti povratka u njihovu izvornu zemlju, potrebna međunarodna zaštita. Ujedno se reguliraju status, prava i obveze tražitelja azila, azilanta i stranaca kojima je odobrena privremena zaštita.

Donošenje ovog Zakona pozdravili su svi klubovi zastupnika, ocijenivši to kao daljnji civilizacijski iskorak

koji svjedoči o tome da je Hrvatska doista demokratska zemlja. Uz pohvale nomotehničkim standardima predloženog propisa, sudionici u raspravi uputili su predlagatelju niz konkretnih prijedloga i sugestija za poboljšanje pojedinih rješenja. Bili su jedinstveni u mišljenju da do drugog čitanja ovog propisa treba jasno razgraničiti status azilanta i izbjeglice te preispitati rješenje koje predviđa da stranci, koji su temeljem Zakona o kretanju i boravku stranaca stekli status izbjeglice, stupanjem na snagu ovog Zakona automatski stječu status azilanta. U raspravi su se čule i ocjene da Hrvatska nema financijske mogućnosti da tražiteljima azila osigura sve ono što je propisao predlagatelj te da predviđena sredstva za njihov smještaj i socijalna prava neće biti dostatna. Spomenimo i zahtjev zastupnika da se konačnom verzijom zakona, među ostalim, predvidi obvezna sigurnosna provjera za svakoga tko traži azil u Republici Hrvatskoj.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju predloženog Zakona Vlada podsjeća na to da je materija koja se odnosi na utvrđivanje i priznavanje statusa izbjeglice regulirana u nekoliko odredaba Zakona o kretanju i boravku stranaca iz listopada 1991. godine. Međutim, postojeće odredbe su nedorečene i opterećene brojnim nedostacima. Primjerice, nije utvrđena procedura za procjenu zahtjeva i ne postoje jasne upute o postupanju na granici s osobama koje podnose zahtjev za priznavanje statusa izbjeglice. Osim toga, postojeće odredbe Zakona koje se odnose na utvrđivanje i priznavanje statusa izbjeglice niti izdaleka ne zadovoljavaju kriterije propisane međunarodnim dokumentima čija je Republika Hrvatska potpisnica.

Naime, kao potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i nekih drugih međunarodnih ugovora koji se odnose na izbjeglice, te kao članica Vijeća Europe, Hrvatska je obvezna konkretno postupati glede prihvata i zaštite izbjeglica. Stoga već od njena osamostaljenja postoji potreba za donošenjem posebnog zakona kojim bi se na cjelovit način regulirao institut azila.

Za realiziranje prava zajamčenih tražiteljima azila i azilantima (osiguranje smještaja, zdravstvena zaštita, novčana i pravna pomoć, itd.) te zapošljavanje novih djelatnika MUP-a koji će rješavati zahtjeve i dr. trebaće osigurati oko 7,3 mln. kuna.

Osim toga, prema članku 76. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i država članica i Republike Hrvatske predviđena je suradnja stranaka na području azila koja se treba posebno usredotočiti na izradu i primjenu nacionalnog zakonodavstva, kako bi se dostigli standardi iz Konvencije i Protokola o statusu izbjeglica te radi osiguravanja poštovanja načela zabrane protjerivanja.

Predloženim Zakonom uredit će se načela, uvjeti i postupak za priznavanje azila u Republici Hrvatskoj strancima koji su progonjeni zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja, kao i onima koji bi, nakon što bi bili vraćeni u zemlju porijekla, mogli biti podvrgnuti mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. Ovim zakonskim prijedlogom uredili bi se i status, prava i obveze osoba koje u Republici Hrvatskoj traže utočište, kao i onih kojima je azil već priznat.

Osim toga, njime bi se osiguralo poštivanje načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja osoba u zemlju u kojoj bi njihov život ili sloboda zbog spomenutih razloga mogli biti ugroženi, kao i u državu u kojoj bi mogle biti podvrgnute mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. Prema navodima predlagatelja Zakonom će se urediti i načela, uvjeti i postupak odobravanja privremene zaštite strancima koji zbog određenih razloga napuštaju zemlju porijekla i kojima je potrebna međunarodna zaštita, te njihov status, prava i obveze, ako im je odobrena privremena zaštita u Republici Hrvatskoj.

U obrazloženju zakonskog prijedloga napominje se da bi njegovim donošenjem sustav azila u Republici Hrvatskoj bio uređen cjelovito i u skladu s relevantnim međunarodnim dokumentima, prvenstveno s Konvencijom i Protokolom o statusu izbjeglica te Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Primjenom predloženih rješenja osigurala bi se učinkovita provedba ustavne odredbe koja predviđa da strani državljani i osobe bez državljanstva mogu dobiti utočište u Republici Hrvatskoj, osim ako su progonjeni za nepolitičke zločine i djelatnosti oprečne temeljnim načelima međunarodnog prava. Osiguralo bi se i pružanje privremene zaštite strancima kojima je, zbog nemogućnosti povratka u njihovu izvornu zemlju, potrebna međunarodna zaštita.

Prema predloženom, zahtjevi za priznavanje azila podnosili bi se policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji a o njima bi odlučivalo Ministarstvo unutarnjih poslova (protiv njegove odluke nezadovoljna stranka moći će pokrenuti upravni spor). Stranci koji nezakonito uđu u Republiku Hrvatsku ne bi zbog toga bili kažnjavani, ako u najkraćem roku podnesu zahtjev za azil i predoče valjane razloge svog nezakonitog ulaska ili boravka. Predviđeno je, nadalje, da će se do donošenja odluke o njihovom zahtjevu tražitelja azila smještati u prihvatilište koje je ustrojstvena jedinica MUP-a. To znači da će oni moći boraviti u Republici Hrvatskoj do okončanja postupka za priznavanje azila, a imat će pravo i na osiguranje osnovnih uvjeta za život, zdravstvenu zaštitu, novčanu, pravnu i humanitarnu pomoć te na slobodu vjeroispovijesti. Azilanti će, uz to, imati pravo i na rad, školovanje, i

pomoć pri uključivanju u društveni život te pravo na spajanje obitelji.

Osobama kojima je u našoj zemlji odobrena privremena zaštita jamči se pravo na boravak, osnovne uvjete za život i smještaj, rad, primarnu zdravstvenu zaštitu, školovanje, pravnu pomoć i slobodu vjeroispovijesti.

Spomenimo, na kraju, da će donošenjem ovog Zakona prestati vrijediti odredbe Zakona o kretanju i boravku stranaca koje se odnose na utvrđivanje i priznavanje statusa izbjeglice.

Budući da se ovim Zakonom sustav azila u Republici Hrvatskoj prvi put uređuje cjelovito i sustavno, njegovo provođenje zahtijevat će izdvajanje dodatnih sredstava iz Državnog proračuna, stoji u obrazloženju predlagatelja.

Procjenjuje se da će za početak za realiziranje prava zajamčenih tražiteljima azila i azilantima, zapošljavanje novih djelatnika (20) u sjedištu MUP-a i dr. trebati osigurati oko 7,3 mln. kuna, pod uvjetom da do tada Hrvatskoj budu doznačena sredstva iz CARDS programa.

RADNA TIJELA

Matični Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podržao je prijedlog da se pitanje azila uredi posebnim zakonom, na način da se s jedne strane omogući slobodno kretanje osoba, a s druge, spriječi boravak u Republici Hrvatskoj osobama koje teroristički djeluju. U raspravi na sjednici toga radnog tijela istaknuto je da je Ustavom RH propisano da strani državljani mogu dobiti utočište u Republici Hrvatskoj, ako nisu progonjeni za nepolitičke zločine i

Realno utvrditi potreban iznos sredstava za provedbu ovog Zakona a ne uvjetovati njegovo donošenje pribavljanjem sredstava iz CARDS twinning projekta.

djelatnosti oprečne temeljnim načelima međunarodnog prava. Predviđeno je, također, da država osigurava nezbrinutim osobama pravo na pomoć te da se ne može zabraniti primanje humanitarne pomoći iz inozemstva. S tim u svezi Odbor je utvrdio da

Prijedlogom zakona treba pobliže urediti ne samo suradnju s UNHCR-om nego i odnos i suradnju s humanitarnim organizacijama koje se bave pružanjem pomoći, poput Crvenog križa, Crvenog polumjeseca, Davidove zvijezde i dr.

Preispitati rješenje prema kojem stranci koji su po Zakonu o kretanju i boravku stranaca stekli status izbjeglice danom stupanja na snagu ovog Zakona stječu status azilanta.

Konstatirano je, nadalje, da je u svijetu sve više izbjeglica i azilanta te da Republika Hrvatska treba sudjelovati u rješavanju tog problema sukladno svojim mogućnostima i preuzetim obvezama. U tu svrhu valja realno utvrditi potrebna sredstva za provedbu ovog Zakona i ne uvjetovati njegovo donošenje pribavljanjem sredstava iz CARDS twinning projekta. U slučaju da se ta sredstva ne pribave treba osigurati odgovarajući iznos u Državnom proračunu jer se u suprotnom prava propisana Prijedlogom zakona neće moći realizirati, upozorava to radno tijelo.

Članovi Odbora su, među ostalim, naglasili da treba razlikovati status azilanta od statusa izbjeglice te preispitati predloženo rješenje prema kojem stranci koji su po Zakonu o kretanju i boravku stranaca stekli status izbjeglice danom stupanja na snagu ovog Zakona stječu status azilanta. Odbor se protivi automatizmu prigodom stjecanja statusa azilanta jer takav pristup može biti suprotan nacionalnom interesu Republike Hrvatske da se izbjeglice iz susjednih zemalja, koje to žele, vrate svojim kućama.

Po mišljenju članova tog radnog tijela u članku 4. Prijedloga zakona valja pojasniti pojam pripadnosti pojedinoj društvenoj skupini na temelju koje stranac, koji je zbog toga proganjan, može zatražiti azil kako ne bi bilo poteškoća u provedbi Zakona. Daljnja je njihova sugestija da se dopunom članka 14. pojasni da o maloljetniku bez pratnje koji traži azil skrbi centar za socijalni rad, kojeg treba odmah izvjestiti kako bi mu odredio skrbnika. U članku 18. koji regulira prikupljanje osobnih podataka od tražitelja azila, valja predvidjeti i mogućnost sigurnosne

provjere na način propisan zakonima, kako se nečija teroristička djelatnost ne bi prikazala kao politički progon, predlažu članovi Odbora. Upozoravaju, nadalje, da treba razlikovati prava tražitelja azila od prava azilanata (u članku 19. propisati samo prava na osiguranje osnovnih uvjeta za život do okončanja postupka priznavanja azila). Spomenimo i njihovu primjedbu da je Prijedlogom zakona predviđeno da tražitelji azila i azilanti imaju pravo na pravnu pomoć, ali nije precizirano radi li se o besplatnoj pravnoj pomoći te tko bi je pružao i na koji način. Odbor, među ostalim, predlaže da se u članku 60. propiše da se privremena zaštita strancima prvi put priznaje na vrijeme od godinu dana. Po njegovoj ocjeni u članku 70. može se predvidjeti da ministar unutarnjih poslova donosi propise o izgledu obrazaca i načinu vođenja evidencije koji se koriste u postupcima za traženje azila ali ne o načinu rješavanja zahtjeva za priznavanje azila (taj se postupak može propisati jedino zakonom). Isto tako, propise o uvjetima oslobađanja tražitelja azila pristojbi ne može donositi ministar financija, kako je predloženo u članku 73. Prijedloga zakona.

Spomenimo i sugestiju toga radnog tijela da u prijelaznim odredbama valja pobliže urediti postupanje državnih tijela u razdoblju nakon stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno prestanka važenja odredbi Zakona o kretanju i boravku stranaca koje se odnose na utvrđivanje i priznavanje statusa izbjeglice.

Donošenje ovog Zakona podržao je i **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.**

Precizirati da se pravo na azil neće priznati strancu za kojeg postoji osnovana sumnja da je povezan s terorističkim djelovanjem.

Na sjednici toga radnog tijela predloženo je, među ostalim, da se u članku 5. tog propisa izričito navede da se pravo na azil neće priznati strancu za kojeg postoji osnovana sumnja da je povezan s terorizmom odnosno terorističkim djelovanjem, jer postoji mogućnost da su teroristička djelovanja većinom i politički motivirana. Sugerirano je, također, da se u članku 18. koji regulira pitanja prikupljanja osobnih podataka od

tražitelja azila obvezno predvidi provođenje sigurnosne provjere za svakog stranca koji zatraži azil.

U raspravi je izneseno i pojedinačno mišljenje u svezi s dodatnim troškovima koje će Republika Hrvatska imati primjenom ovog Zakona te sugerirano predlagatelju da pokuša iznaći mjere kojima bi se onemogućilo opetovano traženje azila za strance kojima je takav zahtjev prvi put odbijen. Postavljeno je i pitanje motiviranosti za donošenje ovog Zakona s obzirom na emigrantsku zbilju u Republici Hrvatskoj. Predstavnik predlagatelja obrazložio je da se taj propis donosi sukladno međunarodno preuzetim obvezama Republike Hrvatske.

Na sjednici **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** konstatirano je da se u posljednje vrijeme na granicama Republike Hrvatske pojavljuje sve veći broj osoba koje odlaze iz svojih zemalja zbog ekonomskih, a ne političkih razloga. S tim u svezi postavljeno je pitanje na koji način treba zaštititi te ljude koji bježe zbog gladi i grubo se vraćaju u zemlju porijekla u kojoj nemaju izgleda za preživljavanje.

U raspravi je izražena bojazan da članak 31. kojim se predviđa pravo azilanta na spajanje obitelji nije provediv (pogotovo s obzirom na odredbu članka 64. prema kojoj to pravo imaju maloljetna i nevjenčana djeca bez pratnje) te da zahtijeva dopunsku razradu.

Članove Odbora je, među ostalim, zanimalo na koji će način, temeljem ovog Zakona, biti tretirani Hrvati iz BiH, odnosno izbjeglice, te da li će se njima priznati status azilanata. Na kraju su upoznali predstavnika predlagatelja s prijedlozima nevladinih udruga za dopunu članaka 3. i 4. Prijedloga zakona (reguliraju zabranu prisilnog udaljenja ili vraćanja te pravo na azil), s obzirom na tretman žena u slučaju obiteljskog nasilja i seksualnog iskorištavanja ili ratnog silovanja, itd.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da prihvati predloženi zakon a primjedbe zastupnika prosljedi predlagatelju.

Donošenje ovog Zakona podupro je i **Odbor za zakonodavstvo**, uz brojne primjedbe i prijedloge. Založio se, ponajprije, za doradu članaka 2, 3, 4. i 5. (u pravnom i nomotehničkom smislu) uz obrazloženje da nije dovoljno razvidno, primjerice, radi li se o: priznavanju ili davanju azila; o

porodičnoj ili obiteljskoj putovnici, nije jasno što se podrazumijeva pod "određenom društvenom skupinom", nije razvidan pojam "treća" zemlja, itd.

Članovi toga radnog tijela, među ostalim, smatraju da nije prihvatljivo rješenje predviđeno člankom 13. prema kojem bi se prevoditelj osiguravao samo na zahtjev tražitelja azila koji je žena (čl. 13.). Zatražili su i doradu članka 15. koji predviđa da punoljetne poslovno nesposobne osobe koje traže azil imaju pravo, među ostalim, i "na osnovnu skrb" (taj pojam nije jasan, posebno imajući u vidu odredbe kojima su regulirana prava azilanata).

Po mišljenju članova Odbora trebalo bi precizirati i pojmove "političke i druge skupine" te "uključivanje u društvo" u člancima 17. i 35. Upozoravaju, nadalje, da iz članka 73. Prijedloga zakona nije razvidno o kojim se pristojbama radi, odnosno ima li nadležni ministar uopće pravo propisati uvjete za oslobađanje tražitelja azila, azilanata i osoba pod privremenom zaštitom plaćanja pristojbi.

I ovo radno tijelo založilo se za preispitivanje odredbe stavka 3. u članku 75, glede priznavanja pravnog položaja azilanta snagom ovog Zakona svim osobama koje na dan njegova stupanja na snagu imaju pravni položaj izbjeglice. Spomenimo i prijedlog Odbora da se članak 76. Prijedloga zakona dopuni određenjem da se ovaj Zakon objavljuje u "Narodnim novinama" s odgodom početka njegove primjene.

RASPRAVA

Na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora prvi se javio za riječ **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova. Uvodno je napomenuo da se institut azila u Hrvatskoj prvi put uređuje zakonom, ali da se s ovim zakonskim projektom kasni. Naime, Vlada ga je namjeravala uputiti u proceduru još u prvom polugodištu ove godine, ali to se odužilo zbog nastojanja da u njegovoj izradi sudjeluju sva nadležna ministarstva i nevladine udruge. Osim toga, najprije je trebalo sklopiti ugovore sa zemljama u okruženju o predaji i prijemu osoba čiji je boravak protuzakonit, kako bi se spriječile eventualne zloupotrebe, te pričekati da ti ugovori budu ratificirani.

Po riječima predstavnika predlagatelja predloženim Zakonom se najprije definiraju pojmovi korišteni u zakonskom tekstu, a potom se uređuje sam postupak traženja azila i tijela koja ga provode (provodi se u upravnom postupku a tražitelj azila ima pravo na sudbenu zaštitu putem Upravnog suda RH). Doministar je

Osim suradnje s UNHCR-om valja pobliže urediti i odnos te suradnju nadležnih državnih tijela s humanitarnim organizacijama i udrugama.

priznao da je bilo teško procijeniti potrebna financijska sredstva za provedbu ovog zakona, budući da se ne može unaprijed predvidjeti broj tražitelja azila i koliko će tih zahtjeva biti odobreno. Važno je, međutim, da donošenjem ovog zakona dokažemo da smo demokratska zemlja i da se njime osigura ono što nalažu međunarodni standardi, zaključio je na kraju.

Nakon uvodničara riječ su dobili izvjestitelji odbora. **Josip Leko** prenio je stajališta Odbora za zakonodavstvo, a mr. **Mato Arlović** stavove Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Dr. **Tibor Santo** govorio je u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina a **Ivan Ninić** u ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.

Glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a mr.sc. **Mato Arlović** izrazio je zadovoljstvo činjenicom da se ovaj zakon napokon pojavio u proceduri i nadu da će uskoro biti donesen. To je, kaže, itekako važno prvenstveno iz humanitarnih, socijalnih i političkih razloga, ali i radi usklađivanja našega pravnog poretka s Ustavom RH i s međunarodnim konvencijama te s objektivnim potrebama. U nastavku je podsjetio na činjenicu da je ta materija dosad bila regulirana Zakonom o kretanju i boravku stranaca te da nije bilo većih problema oko podnošenja zahtjeva za dobivanje azila.

Po riječima zastupnika predloženi Zakon treba pomno regulirati mogućnosti i pravo ne samo da se zaštite osobe koje traže azil, nego i svi koji će zatražiti utočište ili će se privremeno naći u Republici Hrvatskoj, izuzevši osobe progonjene za nepolitičke zločine ili djelatnosti oprečne temeljnim načelima međunarodnog prava. Klub zastupnika SDP-a će glasovati za ovaj

zakon u prvom čitanju, iako smatra da pored niza kvalitetnih rješenja ima i neke nedostatke koje bi trebalo dodatno urediti, kaže Arlović. Primjerice, esdepeovci dijele mišljenje matičnog Odbora da bi Prijedlogom zakona trebalo pobliže urediti, osim suradnje s UNHCR-om, i odnos i suradnju nadležnih državnih tijela s humanitarnim organizacijama i udrugama koje se bave pružanjem pomoći (Crveni križ, Crveni polumjesec, Caritas, Davidova zvijezda i dr).

Azil se ne bi trebao stjecati automatski

Po riječima mr. Arlovića hvalevrijedan je napor Republike Hrvatske i Vlade da se uredi poseban smještajni centar za tražitelje azila u bivšoj vojarni kod Dugog Sela, ali ta ustanova se može dati na upravljanje i spomenutim udrugama (obavljale bi te poslove u vidu javnih ovlasti). Prenio je i upozorenje svojih stranačkih kolega da osobama koje traže azil ne bi trebalo osiguravati prava iznad onih koja pripadaju građanima Republike Hrvatske. Esdepeovci se, inače, slažu s tim da predškolski odgoj, te besplatno osnovno i srednje obrazovanje bude dostupno i tim osobama. Smatraju da im treba omogućiti da se pod istim uvjetima kao i naši građani upisuju i na visokoškolske ustanove, ali to školovanje ne bi moglo biti posve besplatno (to više što te osobe imaju pravo raditi).

Prijedlog da osobe koje imaju status izbjeglica automatski stječu pravo na azil nije u skladu s politikom povratka.

Mr. Arlović je, među ostalim, spomenuo da esdepeovci podržavaju prijedlog da se azilantima u Republici Hrvatskoj odobri pravo na spajanje obitelji. Smatraju, međutim, da treba razmisliti o tome je li definicija obitelji iz čl. 31. dovoljno sveobuhvatna ili treba preuzeti definiciju iz Obiteljskog zakona. Drže, također, da pojedina ministarstva ne mogu imati dio zakonodavne ovlasti Sabora i u skladu s tim zahtijevaju preformulaciju članka 70. i 73. Naime, po njihovu mišljenju ministar unutarnjih poslova ne bi mogao propisivati način rješavanja zahtjeva za priznavanje

azila (na provedbu ovog zakona ionako se primjenjuje upravni postupak) a Ministarstvo financija uvjete oslobodenja tražitelja azila plaćanja pristojbi. Zastupnici SDP-a se protive i prijedlogu predlagatelja da osobe koje imaju status izbjeglica automatski stječu azil jer to ne bi bilo u duhu politike povratka svih svojim kućama i prava svake obitelji da odluči gdje će živjeti.

Ograničiti se na reguliranje prava na utočište

I u Klubu zastupnika HDZ-a su mišljenja da ovaj zakon ni u kom pogledu ne bi trebao regulirati status izbjeglica, izjavio je njihov glasnogovornik **Vladimir Šeks**. Točna je, kaže, tvrdnja predlagatelja da je Hrvatska potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 51. i nekih drugih međunarodnih ugovora koji

Ovaj propis bi se trebao ograničiti isključivo na reguliranje prava na utočište, a ne zadirati i u priznavanje statusa izbjeglica, itd.

se odnose na izbjeglice, ali to nije u uzročnoj vezi sa Zakonom o azilu. Ovaj propis bi se trebao ograničiti isključivo na reguliranje prava na utočište, a ne zadirati i u priznavanje statusa izbjeglica, uređivanje pitanja nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku i materiju koja se odnosi na odobravanje privremene zaštite strancima u Republici Hrvatskoj pod određenim okolnostima.

Za zastupnike HDZ-a posebno je neprihvatljiva odredba članka 75. stavka 3. Prijedloga zakona prema kojoj bi stranci koji su temeljem Zakona o kretanju i boravku stranaca stekli status izbjeglice danom stupanja na snagu ovog Zakona automatski stekli status azilanta (to podrazumijeva i određena prava). Naime, ne treba smetnuti s uma činjenicu da Hrvatska ima specifičan geopolitički položaj te da je snažno izražena tendencija zemalja EU da krijumčarenje ljudima, odnosno izbjegličke valove koji dolaze s Istoka, s Balkana, iz azijskih zemalja ili dijelova bivšeg Sovjetskog Saveza zadrže na šengenskim granicama. Stoga bi prije rasprave i odlučivanja o ovom zakonu trebalo razmotriti

Izješće Vlade o trenutnom i budućem riziku od izbjegličkih kriza i valova te zaštiti državne granice, kaže Šeks. Jednom riječju, predloženim zakonom treba razraditi ustavnu odredbu o pravu stranih državljana i osoba bez državljanstva na utočište u Republici Hrvatskoj i zaštitu stranaca koji se zakonito nalaze na našem teritoriju od protjerivanja i izručenja drugoj državi, a ne regulirati materiju koja se odnosi na status i utvrđivanje položaja izbjeglica, naglašava zastupnik. Kako reče, njegovi stranački kolege nisu zadovoljni ni definiranjem razloga za nepriznavanje prava na azil u članku 5. Prijedloga zakona (formulacije su preopćenite i mogu se različito interpretirati). Po

Usvoji li se odredba prema kojoj se strance u određenim okolnostima ne bi kažnjavalo zbog nezakonitog ulaska ili boravka u Hrvatskoj, prijeti opasnost da se u našu zemlju sliju - rijeke izbjeglica.

njihovu mišljenju dvojbeno je i predloženo rješenje u članku 8. Naime, odredba prema kojoj se strance ne bi kažnjavalo zbog nezakonitog ulaska ili boravka u Hrvatskoj ako bez odgode podnesu zahtjev za azil i predoče valjane razloge svog postupka omogućavala bi zloporabe. Hadezeovci procjenjuju da bi u slučaju njena usvajanja prijetila opasnost da se u Hrvatsku sliju krijumčarene skupine ljudi ili oni koji bježe iz svojih zemalja iz drugih razloga, a ne političkih. Za vrijeme trajanja postupka za dobivanje azila te bi osobe bile smještene na teret naše države, a u slučaju da im se i uskrati pravo na azil postavlja se pitanje kamo ih smjestiti, napominje Šeks.

Razgraničiti status azilanata i izbjeglica

Vesna Škare-Ožbolt je najavila da će Klub zastupnika DC-a poduprijeti donošenje ovog zakona, iako ima dosta primjedbi nanj. Kako reče, iz predloženih rješenja nije jasno želi li Vlada (de)stimulirati izbjeglice da u našoj zemlji traže azil ili ima neutralan stav prema tom problemu. Primjerice, odredba članka 4. je preširoka i tražiteljima azila omogućava

laku zloporabu. Zbog toga zastupnici DC-a sugeriraju da se njome propiše da će se strancu priznati azil ako nadležno tijelo u Hrvatskoj utvrdi da postoji namjera njegova proganjanja, mučenja i sl. kada bi se vratio u zemlju porijekla. Po njihovom mišljenju u čl.5 treba precizirati da će se zahtjev za azil odbiti tražitelju koji je počinio teško nepolitičko kazneno djelo izvan Hrvatske koje ima takvu kvalifikaciju i prema našem pravnom sustavu. Zalažu se i za to da se nezakoniti ulazak stranaca u našu zemlju ne dovodi u vezu s traženjem azila nego da ostane kažnjiv za svakog stranca. Naime, ne treba zaboraviti na to da je samo u 2000. godini u Hrvatsku ilegalno ušlo više od 24 tisuće stranaca a godinu dana kasnije više od 17 tisuća stranaca, kaže zastupnica.

Za njene stranačke kolege problematične su i odredbe članaka 26. i 39. koje predviđaju da Republika Hrvatska osigurava smještaj azilantima, a i tražiteljima azila za vrijeme trajanja postupka, budući da nisu određeni nikakvi rokovi. Neprihvatljivo je, kaže, da lažni identitet tražitelja azila te krivotvorene i namjerno uništene dokumente predlagatelj ne smatra prijevarom ako tražitelj navede opravdane razloge za svoje postupke. Po mišljenju deceovaca to bi se moglo uvažiti samo u slučajevima kad MUP utvrdi da je stranac pribjegao krivotvorenju ili uništenju dokumenata isključivo radi izbjegavanja situacija koje su razlog za priznavanje azila.

Nema sumnje da strancima progonjenim zbog nacionalne, rasne, vjerske ili društvene pripadnosti ili političkog uvjerenja moramo dati utočište, ali Vlada u tome mora naći pravu mjeru zaštite nacionalnih interesa.

Po riječima zastupnice Hrvatska nije na tako visokom stupnju gospodarske razvijenosti, niti imamo visoku razinu zaposlenosti i tako sjajan životni standard da bismo svakom tražitelju azila mogli osigurati sve ono što je propisao ovaj Zakon. Nema sumnje, kaže, da strancima progonjenim zbog svoje nacionalne, rasne, vjerske ili društvene pripadnosti ili političkog

uvjerenja moramo dati utočište, jer nas na to obvezuju i međunarodne konvencije. Međutim, Vlada u tome mora naći pravu mjeru zaštite nacionalnih interesa, jer se ovako preširokim, neselektivnim rješenjima otvaraju vrata vrlo ekstenzivnoj useljeničkoj politici. I to u vrijeme kad je cijeli svijet, posebno zemlje EU, suočen s globalnim problemom ilegalnih migracija (u posljednje dvije godine u Hrvatsku je ilegalno ušlo više od 41 tisuću stranaca, ili 6819 više nego u razdoblju od 1996. do 2000. godine). Svoje izlaganje završila je napomenom da do drugog čitanja ovog propisa treba jasno razgraničiti status azilanata i izbjeglica te nomotehnički urediti zakonski tekst.

Uključivši se u raspravu **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova, potvrdio je da su iznesene brojke o ilegalnim migracijama točne, te pojasnio da izbjeglice nisu azilanti. Naime, pravo na traženje azila ne znači da će ga netko automatski i dobiti. Za to postoji propisani postupak a upravo sa zemljama iz kojih je u Hrvatsku ilegalno ušlo najviše emigranata imamo potpisane ugovore o readmisiji (uglavnom se radi o osobama koje ne bi dobile azil kada bi ga tražile). A što se tiče pravne zaštite, ona je tražiteljima azila osigurana sve do Upravnog suda Republike Hrvatske, zaključio je doministar.

U računicu uključiti i izdvajanja za prognanike i izbjeglice

Dorica Nikolić, glasnogovornica Kluba zastupnika HSLS-a, naglasila je da njeni stranački kolege podržavaju ovaj zakon, to više što slične propise ima i većina tranzicijskih, pa i susjednih država.

Apeliraju, međutim, na predlagatelja da se još jednom proračuna koliko hrvatski građani već izdvajaju temeljem postojećeg zakona za prognanike i izbjeglice (do drugog čitanja trebalo bi predočiti podatke o njihovoj broju i statusu), koliko će to još trajati te cijenu provedbe predloženog Zakona. U protivnom bi nam se moglo dogoditi da, u silnoj želji da budemo moderni i da idemo ukorak s Europom dođemo u raskorak između želja i mogućnosti, upozorava zastupnica. Neprihvatljivo je, kaže, da procjenu sredstava potrebnih za provođenje ovog zakona predlagatelj temelji na očekivanim sredstvima iz CARDS programa, dok se istodobno

predviđa povećanje broja službenika u sjedištu MUP-a koji bi rješavali zahtjeve za priznavanje azila. Budući da se Prijedlogom zakona predviđa da će država osigurati smještaj tražiteljima azila i azilantima valja pronaći i odgovarajuće objekte za tu namjenu, itd. Iz zakonskog teksta trebalo bi biti vidljivo i na kakvu novčanu pomoć mogu računati te osobe te tko će im plaćati pravnu i pomoć pri uključanju u društveni život (pitanje je jesu li svi ti troškovi uračunati u spomenuti iznos).

Zakon visokog nomotehničkog standarda

Po riječima **Mladena Godeka**, predstavnika Kluba nezavisnih liberala, ovaj zakon je itekako potreban jer nas na reguliranje materije o kojoj je riječ obvezuju ne samo razni međunarodni ugovori nego i naš Ustav. Osim toga, ovakve zakone donijele su i druge zemlje u tranziciji te većina zapadnih zemalja (i one koje ga nemaju primjenjuju predložene norme).

Želimo li uživati ugled demokratske zemlje, moramo biti svjesni toga da će nas to i koštati.

Po ocjeni Kluba nezavisnih liberala ovaj zakon je jedan od rijetkih koji se već u prvom čitanju može pohvaliti visokim nomotehničkim standardom a istodobno predviđa i visoki standard postupanja prema azilantima. Slažu se, inače, s predlagateljem da azilantima treba pružiti maksimum, a ne da se ide na reduciranje njihovih prava. Želimo li uživati ugled demokratske zemlje moramo biti svjesni toga da će nas to i koštati, kaže Godek. Smatra, inače da nije opravdan strah pojedinih sudionika u raspravi da će azilanti i njihove obitelji imati veća prava od hrvatskih građana. Ne protivi se tome da izbjeglice postanu azilanti, ali se zalaže za to da im se taj status prizna nakon provedenog postupka. S tim u svezi Nezavisni liberali sugeriraju izmjenu članka 75. koji izjednačuje izbjeglice i azilante. Godek je na kraju izjavio da će Klub nezavisnih liberala podržati ovaj zakon u prvom čitanju, uz navedene izmjene.

Po riječima **Damira Jurića**, glasnogovornika Kluba zastupnika HNS-

SBHS-PGS-a, donošenje ovog zakona je još jedan dokaz da Hrvatska ide u dobrom smjeru. Naime, tijekom dugih desetljeća nedemokratskog sustava u zemlji deseci tisuća naših građana dobili su azil u Italiji, Austriji, Njemačkoj, Kanadi, SAD-u, itd, a sada smo u situaciji da tu povijesnu uslugu uzvratimo. Dakako, ne možemo procijeniti koliki će broj osoba u narednom razdoblju zatražiti azil ali možemo pretpostaviti da će ih većina emigrirati iz zemalja Bliskog istoka ili s područja Afrike. S obzirom na dosadašnja iskustva u većini zemalja zapadne Europe (svega oko 1 posto

Osobama koje bježe pred represijom treba dati utočište, za razliku od onih koji emigriraju iz ekonomskih razloga.

tražitelja dobiva azil) zakonom treba propisati da obrada zahtjeva bude brza i učinkovita, kaže Jurić. Po mišljenju zastupnika HNS-a, SBHS-a i PGS-a osobama koje bježe pred represijom treba dati utočište, za razliku od onih koji emigriraju iz ekonomskih razloga. Napominju da zakonska rješenja moraju omogućiti da se u slučaju odbijanja zahtjeva tražitelja azila može vratiti u zemlju iz koje je došao ili u zemlju porijekla. Njihov glasnogovornik je na kraju napomenuo da će podržati temeljnu nakanu predlagatelja jer ovim zakonom Hrvatska dostiže određene civilizacijske, odnosno demokratske standarde kojima je dugo težila.

Naši ljudi nisu bili poslani po azil nego su bježali pred komunističkim progonom, napomenula je **Zdenka Babić-Petričević**, ispravljajući navode prethodnika. Istina je, kaže, da su Hrvati u mnogim zemljama Europe i svijeta iz poznatih razloga dobivali političke azile, ali ja se nadam da se to više neće ponoviti.

Novi zakon - civilizacijski iskorak

S pojavom migracija svijet će se suočavati i ubuduće, ali razlozi migracije se mijenjaju, konstatirao je **Ante Markov**, govoreći u ime **Kluba zastupnika HSS-a**. Naime, u posljednje vrijeme je sve manje političkih migracija, budući da su demokratskim promjenama 90-ih godina u

većem dijelu Europe stvorene realne pretpostavke za ostvarivanje prava čovjeka i društva u cjelini. Ipak je dobro - kaže - da se ova materija regulira jednim okvirnim zakonom što treba shvatiti kao određeni civilizacijski iskorak, budući da su naše pozitivno zakonodavstvo i praksa već dali doprinos njenom uređenju (Zakonom o kretanju i boravku stranaca i onima koji se odnose na utvrđivanje statusa i prava izbjeglica). Međutim, izbjeglice pripadaju skupini ljudi koja ne spada u kategoriju klasičnih azilanata, upozorava zastupnik. Sudeći po broju zahtjeva podnesenih MUP-u u proteklih nekoliko godina ni ubuduće neće biti puno tražitelja azila, tako da to ne treba smatrati realnom opasnošću koja bi mogla ugroziti financijsku potporu za realizaciju prava koja proizlaze iz ovog zakona. Naime, zastupnici HSS-a pretpostavljaju da će odredišta ciljanih migracijskih skupina iz jugoistočne Europe i dalje biti razvijene zemlje zapadne Europe, a ne Hrvatska koja im služi samo kao tranzitna zemlja. Što se, pak, tiče izbjeglica i prognanika, nadaju se da će se u skoro vrijeme svi koji mogu vratiti u svoje domove, odnosno u države iz kojih su prognani ili istjerani.

U uvjerenju da primjena ovog zakona u ovakvom civiliziranom obliku ne bi trebala značajnije opteretiti budžet Republike Hrvatske, Klub zastupnika HSS-a će ga poduprijeti u prvom čitanju (uz sugestiju da se preciznije definira članak 75.) - zaključio je Markov.

Nema financijskih uvjeta za ovako veliki projekt

Hrvatska, nažalost, ima bogato iskustvo u pružanju utočišta, konstatala je **Jadranka Kosor (HDZ)**, uz napomenu da moramo biti ponosni na sve što smo učinili zbrinjavajući oko milijun prognanika i izbjeglica. S obzirom na nemali broj osoba koje ilegalno prelaze našu granicu (samo lani 17038, i to najviše iz Rumunjske, Jugoslavije, Turske, Makedonije i Iraka, itd.) smatra da bi kod odlučivanja o ovom zakonu zastupnicima koristio pregled stanja sigurnosti na hrvatskim granicama. Usporedbe radi, spomenula je da je u Sloveniji status azilanta stekao svega 41 stranac. Drži da trenutno Hrvatska nema financijskih uvjeta za ovako

veliki projekt, a posebno joj je neprihvatljivo da izbjeglice automatski stječu status azilanata.

U nastavku je primijetila da se predloženim za tražitelje azila predviđa osiguranje osnovnih životnih uvjeta - smještaja, zdravstvene zaštite, te novčane, pravne i humanitarne pomoći. Istodobno država još uvijek nije našla rješenje za Hrvate izbjegle iz Drvara koji su našli utočište u Golubiću. Oni, za razliku od azilanata, nemaju nikakvih prava - ni zdravstvenu zaštitu niti novčanu pomoć, ni regulirano prebivalište. Zbog toga je, kaže, devedesetak osoba već najavilo štrajk glađu ne riješi li se njihov status. Sudjelovanje u raspravi o ovom zakonu zastupnica je iskoristila da apelira na sve nadležne, prije svega na Ured za prognanike i izbjeglice, da pokušaju riješiti ovaj problem.

Na kraju je predložila da se članak 4. Prijedloga zakona (predviđa da će se pravo na azil priznati strancu koji se ne nalazi u zemlji svog podrijetla, uslijed osnovanog straha od proganjanja zbog rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja) dopuni riječima "ali i zbog spola". Sugerirala je i dopunu članka 5. koji govori o razlozima zbog kojih se strancu neće priznati pravo na azil. Među ostalim, stoji da će se zahtjev odbiti osobi koja je počinila teško nepolitičko kazneno djelo izvan Republike Hrvatske prije nego što je došla u našu zemlju. Prema njenom prijedlogu valja precizirati da to mora biti kazneno djelo predviđeno našim Kaznenim zakonom. Istu dopunu predložila je i u odredbi koja predviđa odbijanje azila osobama za koje postoji osnovana sumnja da su krivi za postupke koji su u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a. Na kraju se založila za usklađivanje članka 31, kojim se regulira pravo na spajanje obitelji, s Obiteljskim zakonom (u članove uže obitelji uvrstiti i posvojitelja).

I Josip Leko (SDP) je mišljenja da predloženim Zakonom treba razlučiti pojam azila i pojma izbjeglice, i to ne samo terminološki nego suštinski. Prijeko je potrebno, nadalje, pojasniti što su to susjedne a što treće zemlje te koje su obveze susjedne zemlje kod davanja utočišta. Po riječima zastu-

pnika zaštitu ljudskih prava u Republici Hrvatskoj treba predvidjeti u skladu sa standardima koje traži UN a socijalna prava azilanata do

Zaštitu ljudskih prava u Republici Hrvatskoj predvidjeti u skladu sa standardima UN-a, a socijalna prava azilantima do razine koju država osigurava svojim socijalno ugroženim građanima.

razine koju naša zemlja osigurava za svoje socijalno ugrožene građane. Nije sporno, kaže, da MUP u postupku utvrđuje zadovoljava li tražitelj azila sve kriterije da bi dobio utočište u našoj zemlji. Međutim, zaštita tog prava predviđena je pred Upravnim sudom koji nije sud pune jurisdikcije. Stoga bi do drugog čitanja ovog propisa valjalo provjeriti je li to u skladu sa standardima koje za ovakve slučajeve osiguravaju druge zemlje potpisnice povelje UN o zaštiti ljudskih prava.

Na kraju je konstatirao da je Prijedlog zakona nomotehnički vrlo dobro ureden, uz sugestiju da se umjesto termina "priznavanje" koristi izričaj "davanje" ili "utvrđivanje prava" na azil.

Predviđena sredstva nedostatna

Želimir Janjić (HSL) podsjetio je na početku svog izlaganja da Hrvatska dosad nije imala ovakav zakon, već se problematika o kojoj je riječ uređivala Zakonom o kretanju i boravku stranaca. Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU obvezali smo se donijeti Zakon o azilu i uskladiti ga s europskim standardima i konvencijama (to bismo ionako trebali učiniti želimo li visoke demokratske standarde). Spomenuo je, među ostalim, da je 2001. u nas podneseno ukupno 87 zahtjeva za azil, odnosno trostruko više nego 2000. godine, te da podnositelji dolaze iz Irana, Iraka, Pakistana, Afganistana, Nigerije i Čečenije. Tim zahtjevima još uvijek nije udovoljeno, a predlagatelj procjenjuje da bi se nakon donošenja zakona u idućoj godini moglo pojaviti

200 novih. Budući da se na temelju ove procjene osiguravaju sredstva u državnom proračunu, zastupnik sugerira da se naša situacija usporedi sa stanjem u susjednim zemljama kako ne bismo bili zatečeni. Primjerice, u Sloveniji je nakon donošenja sličnog zakona uslijedilo 4000 zahtjeva za azilom. Dogodi li se to i

Predvidjeti obveznu sigurnosnu provjeru za svakoga tko traži azil u Republici Hrvatskoj.

nama predviđena sredstva za smještaj azilanata i ostale troškove neće biti dovoljna, kao ni planirani broj djelatnika koji bi rješavali zahtjeve. Zbog toga bi predviđeni iznos od 7,3 mln. kuna u državnom proračunu za iduću godinu do drugog čitanja ovog zakona trebalo korigirati.

Po mišljenju Nenada Stazića (SDP) ovaj zakonski projekt zaslužuje svaku pohvalu, ali je ipak upozorio na sigurnosni aspekt. S obzirom na to da se terorizam u svijetu nerijetko opravdava političkim razlozima, moglo bi se dogoditi, kaže, da osobe progone zbog terorističke djelatnosti zatraže azil u drugoj zemlji, prikazujući to kao politički progon u domovini. Da bi se to spriječilo, zastupnik predlaže da se člankom 5. ponudnog zakona precizira da će se azil uskratiti svima za koje postoji osnovana sumnja da su na bilo koji način uključeni u terorističku djelatnost. Spomenimo i njegovu sugestiju za dopunu članka 18. kako bi se predvidjela obavezna sigurnosna provjera za svakoga tko traži azil u Republici Hrvatskoj.

Glasovanje o ovoj točki dnevnog reda je uslijedilo tek nakon što je Vlada, na zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a dostavila zastupnicima Izvješće o procjeni stanja sigurnosti državne granice, s naglaskom na ilegalne migracije. Većinom glasova nazočnih zastupnika (77 glasova "za", 30 "protiv" i 8 suzdržanih) prihvaćen je Prijedlog zakona, a primjedbe i prijedlozi iz rasprave prosljeđeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Spomenuto Izvješće zastupnici su primili na znanje.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O POTICANJU ULAGANJA

Povećati proizvodne kapacitete

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili Prijedlog zakona o poticanju ulaganja, u prvom čitanju.

Stupanjem na snagu ovog Zakona pružit će se poticajan, siguran i stabilan temelj ulaganjima u Republici Hrvatskoj. Njegova primjena će potaknuti povećanje gospodarske aktivnosti.

Zakonom se uređuje poticanje ulaganja domaćih i stranih pravnih osoba u cilju poticanja gospodarskog rasta, razvitka i ostvarenja gospodarske politike Republike Hrvatske, njenog uključivanja u tokove međunarodne razmjene povećanjem izvoza i jačanja konkurentne sposobnosti hrvatskog gospodarstva.

Poticajne mjere uređene ovim Zakonom odnose se na ulaganja u gospodarske djelatnosti ako se time postiže jedan ili više od slijedećih ciljeva: unos nove opreme i suvremenih tehnologija, uvođenje novih proizvodnih postupaka i novih proizvoda, veća zaposlenost i izobrazba radnika, modernizacija i unapređenje poslovanja, razvoj proizvodnji s višim stupnjem prerade, povećanje izvoza, povećanje gospodarske aktivnosti u dijelovima RH u kojima gospodarski rast i zaposlenost zaostaju za državnim prosjekom, razvoj nove ponude usluga, poboljšanje udovoljavanja standardima zaštite okoliša, ušteda energije, jačanje informatičke djelatnosti, prilagodba hrvatskog gospodarstva europskim standardima.

Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Relativno nizak bruto domaći proizvod (BDP), visoka stopa nezaposlenosti, deficit bilance tekućih transakcija, proračunski deficit, itd. su postojeće stanje hrvatskog gospodarstva. Ono su također i međusobno povezane makroekonomske kategorije. Jedna od nužnih mjera za razvoj pozitivnih trendova svih makroekonomskih veličina su ulaganja, odnosno investicije.

Ulaganje u ovom zakonu je širi pojam od ulaganja u proizvodnu opremu, kao vrstu kapitala. Cilj zakona je utjecati na povećanje proizvodnog kapaciteta privrede. Povećanje proizvodnog kapaciteta se ostvaruje povećanjem proizvodnih pogona u najširem smislu te riječi i povećanjem broja zaposlenika, kao i povećanjem njihove produktivnosti.

Povećanje proizvodnih kapaciteta za proizvodnju dobara za tržište je nužni uvjet povećanja bruto domaćeg proizvoda.

Zakon ne pravi razliku između domaćih i stranih ulagača.

Cilj zakona je potaknuti domaće poduzetnike da više investiraju i stvoriti jasan i konkurentan ambijent za strane ulagače.

Poticajne mjere za ulaganja predviđene ovim Zakonom imat će efekt na ulaganje u postojeću gospodarsku strukturu s ograničenim efektima na njenu promjenu.

Zakon ne pravi razliku između domaćih i stranih ulagača. Cilj zakona je potaknuti domaće poduzetnike da više investiraju i stvoriti jasan i konkurentan ambijent za strane ulagače.

Ukupni gospodarski interes je povećanje BDP/pc, a kroz to i povećanje standarda hrvatskih građana. Interes ulagača je povećanje vlastitog profita koje može ostvariti kroz poticajne mjere navedene u ovom Zakonu.

Prijedlogom ovog zakona propisano je da ulagatelj odnosno nositelj poticajnih mjera može biti samo trgovačko društvo registrirano u RH, te za razliku od dosadašnjeg važećeg zakona Prijedlog zakona definira pojam ulaganje kao dugotrajnu imovinu i to samo: poslovni objekti, postrojenja i oprema (strojevi), alati, transportni uređaji, pogonski i skladišni inventar, unesena u vlasništvo nositelja poticajnih mjera.

Novina je i to da nositelji poticajnih mjera prema ovom Prijedlogu mogu

biti i postojeća trgovačka društva, a iznos ulaganja koje trgovačkom društvu daju pravo na poticajne mjere je smanjen i najmanji iznos je 2.000.000 kuna.

Ulaganje u dugotrajnu imovinu u iznosu većem od 2.000.000,00 kn smatra se ulaganjem u smislu ovog Zakona. Dugotrajna imovina su poslovni objekti, postrojenja i oprema, alati, transportni uređaji i inventar koji ih prati. Ulaganje u zemljište ne može biti osnova za korištenje poticajnih mjera u skladu s ovim Zakonom jer kupnjom zemljišta mijenja se samo vlasnik, a ne povećava se proizvodni kapacitet gospodarstva.

Prijedlog isto tako, a što je bitno za istaći, sadrži i poticajnu mjeru smanjenja porezne osnovice poreza na dobit kroz određeno razdoblje ovisno o visini ulaganja.

Ovim Prijedlogom zakona jasno se izražava interes za razvitak hrvatskog gospodarstva kroz povećanje proizvodnog kapaciteta zemlje, kroz povećanje kapitalne opremljenosti rada, kroz povećanje kvalitete, a time i produktivnosti proizvodnih faktora (rada i kapitala), kroz modernizaciju i unapređenje poslovanja.

Donošenjem ovog Zakona, domaćim i stranim ulagačima, ponudio bi se odgovarajući sustav povlastica i poticaja, koji bi ih u odabiru ulagačkih lokacija, opredijelio za ulaganja u RH, jer dosadašnja primjena Zakona o poticanju ulaganja nije bila dovoljno transparentna s obzirom na to da je svega 9 trgovačkih društava ostvarilo poticajne i carinske mjere u razdoblju od srpnja 2000. do srpnja 2002. godine.

Troškove koji za proračun mogu nastati, s osnova primjene ovog Zakona nemoguće je predvidjeti ni po roku ni po iznosu, jer se ovaj Zakon neograničeno primjenjuje od dana njegova stupanja na snagu.

Ulaganje u dugotrajnu imovinu

Neposredno prije otvaranja rasprave, predstavnik predlagatelja, ministar gospodarstva, dr.sc. **Ljubo Jur-**

čić, pojasnio je ovaj zakonski Prijedlog. Rekao je da je postojeći Zakon o poticanju ulaganja Hrvatski sabor donio 2000. godine. Temeljem tog Zakona svega 9 trgovačkih društava je ostvarilo poticajne porezne i carinske povlastice, u iznosu od 830 milijuna kuna, a od toga su novčana ulaganja iznosila 592 milijuna kuna, a ostalo su bila ulaganja u opremu.

Naglasio je da sadašnji Zakon o poticanju ulaganja nije dao očekivane rezultate. Ovaj Prijedlog zakona donosi novi pristup poticanju i polazi prije svega od toga da se potiču ona ulaganja koja povećavaju proizvodni kapacitet zemlje kroz povećanje kapitalne opremljenosti rada, posebice unos novih tehnologija i ulaganje u dugotrajnu imovinu.

Ministar je rekao da u odnosu na postojeći Zakon o poticanju ulaganja ovaj Prijedlog zakona ne pravi razliku između ulaganja u postojeća društva i ne traži se osnivanje novih, da bi se ostvarile povlastice. Isto tako, Prijedlog zakona ne pravi razliku između domaćih i stranih ulagača.

Nadalje, naglasio je da najmanja vrijednost ulaganja na koje se odnose poticajne mjere je smanjena na 2 milijuna kuna, a rješenjem ovog Zakona umanjuje se porezna osnova, a ne porezne stope.

Predložene poticajne mjere odnose se na prerađivačku industriju, turizam, istraživanje i razvoj. Na kraju je ministar zaključio da su navedene poticajne mjere, odnosno dana rješenja u Prijedlogu zakona o poticanju ulaganja u potpunosti u funkciji reindustrijalizacije našeg gospodarstva.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Prijedloga dao je slijedeće primjedbe i prijedloge.

Tako u članku 2. treba preispitati odredbu točke 2. u odnosu na alate, a drugu i treću rečenicu točke 3. treba izdvojiti u materijalne odredbe.

U članku 6. treba preispitati ovlast Ministarstva da procjenjuje gospodarski interes za dodatna oslobađanja od plaćanja carine, kao poticajne mjere za ulaganje. Istodobno, upitno je odnosi li se zabrana otuđenja imovine koja se smatra ulaganjem, u trajanju od 5 godina i na alate.

Primjedba na članke 7, 8. i 11. je da treba preispitati rješenja o davanju nepovratnih novčanih sredstava, odnosno davanje nekretnina u zakup bez naknade. Istodobno, nužno je objasniti pojam "korištenje nekretnine" jer nije razvidno, a ne radi se o zakupu ili davanju koncesija. Istodobno, ukazuje se na to da o prijedlogu za odobrenje poticajnih mjera rješava Ministarstvo, a da žalba na takvo rješenje nije dopuštena.

Primjedba na članak 9. je da nomotehnički treba urediti naslov iznad članka 9. i naziv 4. poglavlja, jer se očito ne radi o postupku "pred Ministarstvom".

Što se tiče članaka 13. i 14. Odbor je mišljenja da je nužno uskladiti odredbu članka 13. stavka 3. i s odredbom članka 14. stavka 1. podstavka prvog, jer se ocjenjuje previše strogom da posljedica nepodnošenja izvješća do određenog roka jer prestanak prava korištenja odobrenih poticajnih mjera i povlastica i istodobno obvezu plaćanja zapriječene novčane kazne, jer se takvo ponašanje smatra prekršajem.

Konačno, primjedba na članak 15. je da je nužno doraditi izričaj, jer podzakonske propise ne donosi Ministarstvo, već ministar.

Poticajne mjere za određene djelatnosti

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predmetnom Zakonu u svojstvu matičnoga radnog tijela.

Odbor je raspolagao pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske udruge poslodavaca o predmetnome aktu.

Nakon uvodnoga izlaganja predstavnika predlagatelja, članovi Odbora u raspravi su podržali donošenje novog Zakona o poticanju ulaganja.

Članovi Odbora suglasni su u ocjeni da vrijedeći Zakon o poticanju ulaganja koji djeluje u pravnom sustavu od 29. srpnja 2000. godine nije ispunio utvrđene ciljeve, to jest nije u zadovoljavajućoj mjeri doprinio gospodarskom rastu, razvitku i ostvarenju gospodarske politike RH, njenog uključivanja u tokove međunarodne razmjene povećanjem izvoza i jačanja konkurentne sposobnosti hrvatskog gospodarstva.

Naime, u razdoblju od dvije godine samo je devet trgovačkih društava

koristilo poticajne mjere, pri čemu je ukupno uloženo 770.818.621 kuna.

Ukazano je na problem nedovoljnog korištenja poticaja propisanih i drugim zakonima kada su u pitanju ulaganja.

Pozitivnim je ocijenjeno predloženo rješenje, prema kojem su poticajne mjere usmjerene na određene djelatnosti koje će pridonijeti rastu gospodarstva i zapošljavanja.

U raspravi je pojašnjeno pitanje u svezi s rješenjem predloženog člankom 2. podstavkom 3. prema kojem nositelji poticajnih mjera mogu biti trgovačka društva, a ne i fizičke osobe - obrtnici, na način da je sustav povlastica za navedenu kategoriju subjekata ureden Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva.

U odnosu na tekst Prijedloga zakona iznesene su slijedeće primjedbe i prijedlozi. Primjedba na članak 1. je da u stavku 2. treba brisati podstavak 8, a sadržaj istog uključiti u podstavak 2. ovog članka, te da treba preispitati potrebu navođenja zadnjeg podstavka stavka 2.

U članku 2, u podstavku 2. treba preispitati predloženo rješenje prema kojem ulaganje u dugotrajnu imovinu, primjerice, poslovni objekti, ne smije biti starije od godinu dana. U podstavku 3. treba uskladiti pobrojane djelatnosti s Jedinственom klasifikacijom djelatnosti, te definirati način na koji će Ministarstvo gospodarstva utvrđivati postojanje gospodarskog interesa za korištenje poticajnih mjera u drugim djelatnostima.

U članku 4. treba definirati početak umanjenja porezne osnovice poreza na dobit kada se radi o investicijama čija realizacija traje više godina, te preispitati predloženi broj novih zaposlenika s aspekta različitih potreba za zaposlenike u različitim djelatnostima.

U članku 5. trebalo bi razmotriti mogućnost ublažavanja sankcija u slučaju smanjenja broja zaposlenika, te jasno odrediti od kada se, u slučaju povrata sredstava obračunavaju zatezne kamate.

U članku 7. potrebno je definirati ulagački pothvat od posebnog gospodarskog interesa za koji se mogu povećati predložene poticajne mjere i odrediti dodatne poticajne mjere.

Posljednja primjedba na članak 10. je da bi bilo poželjno razmotriti mogućnost da se Zakonom propiše sadržaj prijedloga i priloga koje

trgovačka društva podnose za odobrenje poticajnih mjera.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti prihvaćanje ovog Prijedloga zakona, dok bi se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi dostavili predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

Izvješće u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu podnijela je predsjednica Odbora, **Dragica Zgrebec (SDP)**.

RASPRAVA

Olakšice na vrijeme od 3-15 godina

Nakon uvodnog izlaganja ministra gospodarstva dr. Ljube Jurčića, o stajalištima Odbora za zakonodavstvo izvijestio je **Josip Leko**, a Odbora gospodarstvo, razvoj i obnovu **Dragica Zgrebec**.

Osnovni ciljevi - povećanje gospodarskog rasta, odnosno društvenog bruto proizvoda, smanjenje nezaposlenosti, osiguranje tehnološkog napretka odnosno konkurentnosti domaće proizvodnje na domaćem i stranom tržištu.

Zatim je i u ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**. Na početku je rekla da je njen Klub suglasan da se donese novi Zakon o poticanju ulaganja, s osnovnim ciljevima kao što je povećanje gospodarskog rasta, odnosno društveno bruto proizvoda, smanjenje nezaposlenosti, osiguranje tehnološkog napretka odnosno konkurentnosti domaće proizvodnje na domaćem i stranom tržištu.

Razlika ovog Prijedloga u odnosu na postojeći Zakon je u tome što je postojeći stimulirao samo poticanje ulaganja za nova trgovačka društva i sve djelatnosti, dok po ovom Prijedlogu sva trgovačka društva imaju tu mogućnost, odnosno društva ciljanih djelatnosti. Također, značajne su razlike u poreznim olakšicama.

“Danas imamo prema posljednjim statističkim podacima, neki se odnose

na prvo tromjesečje, neki na prvo polugodište, rast društveno bruto proizvoda za 4,6%, i u tome značajno učestvuju investicije i osobna potrošnja, s time što ističemo da je rast investicija nešto što je poželjno u našoj ekonomiji”, rekla je Zgrebec.

Za razliku od toga, industrijska proizvodnja nam bilježi rast od 2,1%, što je nisko, pogotovo ako se uzme u obzir činjenica drastičnog pada industrijske proizvodnje u odnosu na baznu 1990. godinu, tj. prvu prijeratnu godinu.

“Udio prerađivačke industrije u ukupnoj industriji više je od 73%, pa stoga ocjenjujemo da je dobro da se ovim Zakonom upravo fokusiraju ulaganja u prerađivačku industriju, nadalje u turizam, istraživanje i razvoj”.

Zastupnica je postavila pitanje zašto svi zakoni koji reguliraju olakšice i poticajne mjere zapravo ne daju rezultate. Smatra da bi o tom pitanju trebalo provesti raspravu, u koju bi trebalo uključiti sve zainteresirane.

Tada je iznijela nekoliko konkretnih primjedaba u ime Kluba. U članku 2, u kojem se utvrđuje minimalno ulaganje u vrijednosti od 2 milijuna kuna, što smatraju dobrim, drugi stavak, u kojem se govori što je to ulaganje u dugotrajnu imovinu, smatraju da bi trebalo jasnije odrediti kada počinje mogućnost korištenja olakšica. Također, u stavku 3. ovog istog članka, koji govori o ciljanim olakšicama za prerađivačku industriju, turizam, istraživanje i razvoj, što Klub podržava, no u tom istom stavku govori se i o iznimkama, a zastupnici Kluba zastupnika SDP-a drže da to treba izbjegavati.

Zastupnica Zgrebec ovaj stav objasnila je riječima da iznimke “uvijek upućuju na diskrecijske ocjene, jer nisu definirani konkretniji kriteriji u kojem trenutku se može govoriti o gospodarskom interesu za RH, a slično je i sa člankom 7. ovog Zakona”.

Osvrnula se i na smanjenje porezne osnovice poreza na dobit definirane u članku 4. Ovdje se daje raspon olakšica na visinu ulaganja od 2 milijuna do iznosa većeg od 50 milijuna kuna. Olakšice se mogu koristiti na vrijeme od 3 do 15 godina i uz uvjet da se zapošljava od 7 do 60 novih zaposlenika. “Zgrebec je istaknula da Klub zastupnika SDP-a smatra da je čitav članak 4. dosta nejasan i da bi ga trebalo preformulirati, proanalizirati, a možda i simulirati što

svaka od pojedinih olakšica donosi za ulagatelja. Pogotovo bi to trebalo analizirati sa stanovišta različitih djelatnosti, da li su radno intenzivne ili su kapital intenzivne djelatnosti.

“Sigurno je da je jedna mogućnost zapošljavanja u prerađivačkoj industriji ili u tekstilnoj industriji, dok je nešto drugo u istraživanju i razvoju gdje trebaju uložiti ogromna sredstva po jednom zaposlenom”, rekla je Zgrebec.

Također mišljenja su da je raspon od 15 godina prilično dugačak, s obzirom na napredak tehnologije. “Možda je za razmisliti da se povećaju olakšice, ali onda na kraći rok kako bi se što prije postigli efekti novih ulaganja”.

Osvrnula se i na članak 14, na dio koji se odnosi na obveze podnošenja izvješća. Smatra da bi trebalo razmisliti je li potrebno propisati određene kaznene mjere i za zlorabu korištenja poticajnih sredstava.

Na kraju izlaganja zastupnica je rekla da bi u prijelaznim i završnim odredbama trebalo riješiti status korisnika poticajnih mjera koji ih već koriste po postojećem Zakonu o poticanju ulaganja. Klub zastupnika SDP-a prihvaća ovaj Prijedlog zakona.

Izostavljeni obrtnici

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorila je **Ljubica Lalić (HSS)**. Kada se u srpnju 2000. godine donosio Zakon o poticanju ulaganja govorilo se o potrebi donošenja potpunog, primjenjivog, efikasnog i pravodobnog Zakona, koji će potaknuti ulaganja, oživjeti gospodarske aktivnosti, a sve u funkciji smanjenja nezaposlenosti i realizacije svakom građaninu zajamčenog prava na rad, podsjetila je zastupnica.

Nositelji poticajnih mjera po novom Prijedlogu mogu biti i postojeća trgovačka društva, a iznos ulaganja koji trgovačkom društvu daje pravo na poticajne mjere iznosi 2 milijuna kuna.

“Danas nakon nešto više od dvije godine iz obrazloženja Prijedloga novog zakona možemo zaključiti da tada doneseni zakon nije bio ni potpun ni efikasan, a niti primjenjiv, što dokazuje podatak da je svega 9 trgovačkih društava ostvarilo

poticajne i carinske mjere", rekla je Lalić.

Smatra da cilj zakona nije postignut, jer se nije imalo sluha za iznesene primjedbe i sugestije, koje su upozoravale da će zakon biti neefikasan. Također, jedan od razloga je i činjenica da gotovo godinu dana nije bilo provedbenih propisa, da se zainteresiranim ulagačima nije davala jasna i principijelna uputa o primjeni zakona. Nadalje, cilj Zakona nije postignut i stoga što su nositelji poticaja mogla biti samo novo-osnovana trgovačka društva, a porezne olakšice su bile predviđene samo za ulaganja koja iznose najmanje 10 milijuna kuna uz obvezu zapošljavanja najmanje 30 radnika. "Jedan od razloga je svakako i visina ulaganja od 4 milijuna kuna koji je tek tada davao pravo trgovačkim društvima na poticajne mjere".

Zastupnica je rekla da Prijedlog koji je pred nama predstavlja pokušaj ispravljanja pogrešaka prethodnog Zakona, tako da primjerice definira pojam ulaganja kao dugotrajnu imovinu. Nositelji poticajnih mjera po novom Prijedlogu mogu biti i postojeća trgovačka društva, a iznos ulaganja koji trgovačkom društvu daje pravo na poticajne mjere iznosi 2 milijuna kuna.

Smatra da primjena novog Zakona neće dovesti do angažiranja gospodarskih potencijala u onolikoj mjeri koliko je to potrebno, kako bi se zabilježio znatan pomak, makar samo u zapošljavanju. Naime, prema ovom Prijedlogu zakona nositelj poticajnih mjera može biti samo trgovačko društvo registrirano u RH.

"Dobro je što to može biti i postojeće društvo, a ne samo novoosnovano, kako je to sada, ali nije dobro što se to pravo daje samo trgovačkom društvu, a ne svima onima koji daju manji ili veći doprinos ostvarenju ciljeva ekonomske politike i strategije, a to je povećanje BDP-a, povećanje BDP/pc, puna zaposlenost, stabilna privreda, ravnoteža u ekonomskim odnosima s inozemstvom", rekla je Lalić.

Naime, znatnu ulogu u ostvarenju navedenih ciljeva ima obrtništvo, a sve veću će imati zadrugarstvo. Danas u RH ima 90 tisuća obrtnika sa ukupno 212 000 zaposlenih, te čine 60% gospodarskih subjekata. Podaci govore da je u zadnje dvije godine upravo u tom segmentu gospodarstva otvoreno 27 tisuća novih radnih mjesta. Zastupnica smatra da u odnosu na trgovačka društva koja su

u međuvremenu nestajala u stečaju, obrtnici su dokazali svoju vitalnost i sposobnost brzog prilagodavanja novim uvjetima poslovanja uz pomoć države".

"Iz sredstava javnog priopćavanja informirani smo da je jedan od razloga što obrtnici i zadruge nisu obuhvaćeni ovim Zakonom privatno vlasništvo obrtnika i zadrugara. Zar imovina trgovačkih društava kojima su osnivači fizičke osobe također nije privatna imovina", pita Lalić.

Smatra nedopustivim prisiljavati obrtnike koji se generacijama bave obrtom da sada registriraju trgovačka društva, a za to nema opravdanih razloga "osim ideoloških".

Ustvrdila je da su u ovom Prijedlogu zakona diskriminirani obrtnici i zadrugari. "Mi nismo protiv trgovačkih društava, ali se zalažemo za ravnopravnost svih gospodarskih subjekata koji sudjeluju u realizaciji ciljeva ekonomske politike i strategije od kojih izdvajamo punu zaposlenost".

Tada je zastupnica iznijela neke konkretne primjedbe. Osvrnula se na članak 2. koji određuje pojam dugotrajne imovine, gdje se navodi samo materijalna imovina. "Ulaganje je moguće izvršiti i u obliku informatičkih programa, licenci i slično. Ne vidimo razloga da takvi ulagatelji budu izuzeti od primjene poticajnih mjera", rekla je Lalić.

Nadalje, osvrnula se na odredbu po kojoj poticajne mjere mogu koristiti oni koji obavljaju djelatnost prerađivačke industrije, turizma, istraživanja i razvoja. Iznimno ako Ministarstvo ocijeni da za to postoji gospodarski interes poticajne mjere mogu se odobriti trgovačkim društvima koja obavljaju druge djelatnosti. "Smatramo da su prerađivačke djelatnosti i turizam preusko određene, pa bi trebalo predvidjeti i mogućnost da i druge djelatnosti koriste poticajne mjere, primjerice poljoprivreda i uslužne djelatnosti".

Naglasila je i da Klub zastupnika HSS-a nije zadovoljan s utvrđivanjem gospodarskog interesa u nadležnosti Ministarstva gospodarstva. Smatraju da bi trebalo propisati kriterije temeljem kojih bi se utvrđivao gospodarski interes i taj interes bi utvrđivala Vlada RH.

Dakle, temeljna primjedba odnosi se na diskriminaciju obrtnika i zadrugara. Na kraju je zastupnica rekla da će njen Klub zastupnika podržati Prijedlog zakona o poticanju ulaganja u prvom čitanju.

Izostala procjena troškova

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je Tonči Tadić (HSP). Rekao je da se slaže s kolegicom Lalić da je ovaj Zakon u članku 1. potpuno zaobišao hrvatske obrtnike, jer potiče ulaganja samo pravnih osoba, a ne obrtnika i tzv. male privrede.

Ovaj zakon pozdravljamo u prvom redu kao otvaranje rasprave o politici ulaganja, a ne kao nekakvo konačno rješenje, mada ćemo dati cijeli niz amandmana na njegovo drugo čitanje", rekao je Tadić.

Osvrnulo se na članak 4. koji govori o raznim rokovima oprosta poreza, ovisno o tome koliko je ljudi zaposleno i koliko je novaca investirano. Smatra da nije jasno na temelju kojih činjenica je dobiven broj, odnosno utvrđen omjer tih novozaposlenih i iznos investicije s rokom oprosta poreza.

U okolnostima vrlo brzih promjena u gospodarstvu nitko ne može jamčiti da će neki posao biti profitabilan u razdoblju od 15 godina, pa čak ni da će neka od tih trgovačkih društava postojati.

Drži da bi rokove u članku 4. do drugog čitanja trebalo bitno promijeniti, odnosno izbaciti rokove duže od 3 do 5 godina.

Članak 5. stavak 1. govori da trgovačko društvo koje je jednom primilo poticaj ne bi smjelo imati loše periode poslovanja u razdoblju od 3 do 15 godina, ovisno o visini poticaja. Tadić je rekao da u slučaju da društvo u tom razdoblju zapadne u teškoće, pa mora smanjiti broj zaposlenih, Ministarstvo će samo doprinijeti tim teškoćama, pa možda i otjerati društvo u stečaj, jer će zatražiti povrat poticaja i to sa zateznim kamatama. "To su dvojbe s kojima će se suočiti svaki ulagač kada vidi postojeću situaciju u ovom Zakonu".

Mišljenja je da u okolnostima vrlo brzih promjena u gospodarstvu nitko ne može jamčiti da će neki posao biti profitabilan u razdoblju od 15 godina, pa čak ni da će neki od tih trgovačkih društava postojati. "Dakle, ovaj bi članak trebalo preformulirati na način da poticaji prestaju onda kada društvo više ne bude ispunjavalo uvjete neophodne za njihovo dobivanje, a da povrat dobivenih povla-

stica ostane kao mogućnost izvršenja, ovisno o razlogu prestanka ispunjenja zakonskih odredbi, dakle ako se radi o nemaru, neradu, o neznanju ili pljački", rekao je Tadić.

Što se tiče članka 12. smatraju da bi na slučajeve poništavanja ili ukidanja rješenja o odobrenju poticajnih mjera također trebala postojati mogućnost pokretanja upravnog spora kao što ta mogućnost postoji protiv rješenja o odobrenju poticajnih mjera.

Također se osvrnuo na činjenicu da u Prijedlogu stoji da se ne mogu procijeniti troškovi za proračun koji će nastati primjenom ovog zakona, pa čak da se ne mogu procijeniti ni opće koristi. "To je nedopustivo i očekujemo da ćemo do drugog čitanja dobiti detaljniju procjenu učinaka na hrvatsko gospodarstvo i državni proračun".

Očekuju bitnu doradu ovog Prijedloga do drugog čitanja, a ako do tog vremena ne budu usvojene primjedbe Hrvatske udruge poslodavaca i Hrvatskih obrtnika "mi ćemo iznijeti cijeli niz amandmana o čemu će onda ovisiti prihvaćanje ovog Zakona u drugom čitanju". Do tada, Klub zastupnika HSP-HKDU-a daje potporu ovom Prijedlogu u prvom čitanju.

Dr. sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** javio se za ispravak navoda. Osvrnuo se na stav Tadića da bi ovakav Zakon mogao pomoći samo tvrtkama, odnosno poduzećima i projektima koji su na rubu ili na margini profitabilnosti i u tom smislu im pogodovati. Njavro je mišljenja da bi ovaj Zakon trebao Hrvatsku prije svega kao lokaciju za investicije učiniti konkurentnom, "a ne da služi za spašavanje marginalno profitabilnih projekata".

Prijedlogom obuhvaćene i postojeće tvrtke

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Hrvoje Vojvoda (HDZ)**. Rekao je da ono što je dobro u ovom Zakonu je da se on odnosi na sve gospodarske subjekte, pa i one koji su poslovali do donošenja ovog Zakona.

Osvrnuo se na zakonsku odredbu gdje se kaže da se ovaj zakon odnosi samo na poduzetnike, odnosno na sve one koji se nalaze u sustavu poreza na dobit. "Trebamo biti fleksibilniji i vjerujemo da ćemo do drugog čitanja to promijeniti i u korist hrvatskih obrtnika".

Naglasio je da bi trebalo promisliti da se kroz zakonske akte propišu sva

prava i obveze Agencije za poticanje ulaganja.

Na kraju je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a podržati ovaj Prijedlog zakona u prvom čitanju.

Najmanji iznos ulaganja - 2 milijuna kuna

U ime **Kluba zastupnika HSLA-a** govorio je **Jadranko Mijalić (HSLA)**. Rekao je da njegov Klub zastupnika prihvaća osnovne intencije Prijedloga zakona, smatrajući da su ulaganja nužna mjera za razvoj pozitivnih trendova svih makroekonomskih veličina i ostvarivanja cilja ekonomske politike, kao što su povećanje BDP-a, puna zaposlenost, stabilna privreda i stabilni ekonomski odnosi s inozemstvom.

Značajna je poticajna mjera i smanjenje porezne osnovice, poreza na dobit kroz određeno razdoblje, ovisno o visini ulaganja.

Posebno podržavaju mjere poticanja realnih investicija. "Naime, povećanje BDP-a uvelike je determinirano povećanjem proizvodnih pogona, broja zaposlenih i njihove produktivnosti, tj. povećanja produktivnih kapaciteta privrede za proizvodnju dobara za tržište".

Ocjenuju kako će poticanje mjera predviđenih ovim zakonom utjecati na ulaganje u postojeću gospodarsku strukturu, ali s ograničenim efektima na njenu primjenu.

Upozorili su na činjenicu da RH nema razraden dugoročni program gospodarskog razvoja, u kojem bi bilo navedeno koje djelatnosti želimo razvijati i na koje se moraju usredotočiti poticajne mjere.

Istaknuo je potrebu utvrđivanja kriterija prioriteta za one djelatnosti koje bi bile osnovica daljnjeg gospodarskog razvitka. "Jedan od problema u RH je vrlo mali broj investitora za koje bi se moglo reći da su profitabilni, pa izražavamo sumnju u njihova značajna ulaganja temeljem ovakvih poticajnih mjera". Naime, da bi se investiralo, prvi preduvjet je visoka prosječna stopa interne rentabilnosti ulaganja koja je izravno vezana uz prosječnu rentabilnost gospodarstva, koja je u našem slučaju vrlo niska, istaknuo je Mijalić.

Istaknuo je da su Prijedlogom zakona nedvojbeno definirana trgovačka društva registrirana u RH kao nositelji poticajnih mjera. Za razliku od važećeg zakona ovim prijedlogom zakona definirana je dugotrajna imovina za koju se potiču ulaganja.

Podržavaju promjenu kojom je najmanji iznos ulaganja koja trgovačkom društvu daju pravo na poticajne mjere ovim prijedlogom zakona smanjen, te iznosi 2 milijuna kuna.

Ocjenuju također kao značajnu poticajnu mjeru i smanjenje porezne osnovice, poreza na dobit kroz određeno razdoblje, ovisno o visini ulaganja. Očekuju, također, da će primjena ovog zakona utjecati na pozitivne korekcije cijene rada i poboljšanje odnosa produktivnosti rada i njegove cijene kao bitnog elementa za ulagače, osobito strane.

Upozorio je na nesredjenost zemljišnih knjiga, što je često ističani problem, prvenstveno od stranih ulagača. Na razini županija i gradova, kod donošenja prostornih planova, generalnih urbanističkih planova, te provedbenih, uočena je velika sporost, te problem određivanja zona predviđenih za ulaganje, što bi uvelike moglo zasmetati u realizaciji ovog zakona, konstatira Mijalić.

"Stajališta smo kako bi ovaj Prijedlog u svom obrazloženju trebao sadržavati cjelovitu procjenu troškova koji će nastati njegovom primjenom, i koje će dugoročne koristi proračun imati od primjene ovog zakona. U protivnom, teško je u cijelosti sagledati efekte i primjene ovog zakona na gospodarski rast".

Mišljenja su da ovaj Prijedlog zakona treba obuhvatiti obrtnike, kao pravne sudionike gospodarskog razvoja RH, u skladu sa člankom 49. stavkom 2. Ustava RH, koji svim poduzetnicima jamči jednak pravni položaj na tržištu.

Mijalić je rekao da želi ukazati na nelogičnost odredbe članka 2. točke 2. kojom je propisano kako ulaganje u dugotrajnu imovinu može biti u stvarima i objektima kojima od dana proizvodnje nije prošlo više od godine dana. Takva ograničenja drži nejasnim, osobito kada se radi o građevinskim poslovnim objektima.

Također smatra nužnim preispitati točku 3. članka 3. kojim je determinirano da poticajne mjere mogu koristiti tvrtke koje obavljaju djelatnosti prerađivačke industrije, turizma, istraživanja i razvoja, dok

ostala trgovačka društva mogu koristiti poticajne mjere samo na temelju diskrecione ocjene Ministarstva gospodarstva o postojanju gospodarskog interesa. Mišljenja je da se ovakvom predloženom odredbom ponovo narušava načelo članka 49. Ustava RH.

Vezano pak uz definiranje vrsta poticajnih mjera u članku 3, drži kako bi upravo u tom članku trebalo cjelovito navesti sve vrste tih mjera.

Istaknuo je da premda je jedan od ciljeva zakona stimulirati novo zapošljavanje, u članku 4. stavku 8. nejasno je propisano novo zapošljavanje. Također niz dvojbi, te mogućnost pogrešnih interpretacija otvara navedena definicija novih zaposlenika kao zaposlenika s kojima je zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s tim da se broj zaposlenika utvrđuje od broja zaposlenih 6 mjeseci prije razdoblja korištenja porezne povlastice, ističe Mijalić.

Stoga predlaže da se pod brojem novih zaposlenika smatra razlika prosječnog broja zaposlenih u razdoblju korištenja poreznih povlastica, te prosječnog broja zaposlenih u razdoblju od 6 mjeseci prije izvršenja ulaganja.

“Prosječni broj zaposlenika utvrdio bi se na temelju broja zaposlenih, te prema stanju na posljednji dan mjeseca u obračunskom razdoblju”.

Ocijenio je kako je odredba članka 5. stavak 1. vrlo rigorozno definirana, naime, da nositelju poticajnih mjera sa smanjenjem broja zaposlenika prestaje pravo korištenja povlastica za cijelo razdoblje uz obavezu povrata sredstava, uvećanu za iznos zakonske kamate prema poreznim propisima.

Mijalić je rekao da njegov Klub zastupnika želi ukazati i na nedorečenost članka 7. Prijedloga zakona kojim su regulirane posebne poticajne mjere u iznimno opravdanim slučajevima. Stajališta su kako je navedenim člankom potrebno nedvojbeno jasno definirati ulagačke pothvate od posebnog gospodarskog interesa, za koje Vlada RH na prijedlog Ministarstva može povećati zakonom propisane ili odrediti dodatne poticaje.

Smatraju da članci 7. i 8. iziskuju dopunu kojom bi se odredio model ostvarivanja poticaja za određene projekte, te ujedno definirala uloga lokalne uprave i samouprave kao i drugih institucija, na primjer Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore i drugih.

Predlažu da se u članku 10. uz Ministarstvo gospodarstva, kome trgovačko društvo koje namjerava koristiti poticajne mjere podnosi pisani prijedlog, doda i Ministarstvo financija. “S obzirom na to da poticajne mjere sadržavaju porezne i carinske olakšice onda se podrazumijeva da će zahtjev za korištenje poticaja na ulaganje razmatrati i odobravati nadležne službe Ministarstva financija.

Nositelju poticajnih mjera sa smanjenjem broja zaposlenika prestaje pravo korištenja povlastica za cijelo razdoblje uz obavezu povrata sredstava, uvećanu za iznos zakonske kamate prema poreznim propisima.

Što se tiče obveze nositelja poticajnih mjera da u razdoblju korištenja povlastica, podnose godišnje izvješće ministarstvu, smatraju da bi rok za njegovo podnošenje trebalo izjednačiti s rokom za predaju završnih računa, tj. kraj mjeseca travnja.

“Držimo kako bi trebalo razmotriti opravdanost uvrštavanja odredbe članka 14. Prijedloga zakona kojom se određuju novčane kazne za prekršaje nositelja poticajnih mjera i odgovorne osobe nositelja. Smatramo kako bi ovu problematiku trebalo regulirati u sklopu Konačnog prijedloga zakona o financijskim prekršajima”.

Na kraju je Mijalić rekao da Klub zastupnika HSLS-a podržava ovaj Prijedlog zakona, uz napomenu da prilikom izrade Konačnog prijedloga ministarstvo ozbiljno razmotri iznijete primjedbe i prijedloge.

Nema poticaja za male gospodarstvenike

Vesna Škare-Ožbolt (DC) govorila je u ime **Kluba zastupnika DC-a**. Rekla je da dok se ne riješi pitanje zemljišnih knjiga i katastra ništa bitno se neće promijeniti. Klub zastupnika DC-a neće prihvatiti ovaj Prijedlog zakona, naglasila je u početku svog izlaganja Vesna Škare-Ožbolt. Osnovni razlog za tu odluku je u isključivanju obrtnika i drugih malih gospodarstvenika iz mjera poticanja i ulaganja, “iako Vlada u

svojim programima ističe da je razvoj malog gospodarstva osnova budućeg gospodarskog razvitka i moguće rješenje za smanjenje nezaposlenosti”.

“Klub DC-a se zalaže, kao što se zalagao i prigodom usvajanja Zakona o poticanju ulaganja i Zakona o porezu na dobit, da se smanji iznos ulaganja temeljem kojeg se i stječe pravo na poticaj i to na razinu koja bi omogućila i malom gospodarstvu korištenje tog vida poticaja. Dakle, iako je smanjen iznos od 2 milijuna kuna, držimo da je i dalje previsok”.

Rekla je da ostaje otvoreno pitanje da li je i ovaj zakonski prijedlog provediv bez izmjene poreznih zakona.

Jesu li takve zakonske odrednice koje ne osiguravaju jednak položaj na tržištu svim poduzetnicima, u skladu s Ustavom.

Prema ovom zakonskom prijedlogu iz mjera poticanja ulaganja su izuzeta i sva trgovačka društva koja ne obavljaju djelatnost prerađivačke industrije, turizma, te istraživanja i razvoja, te je zastupnica postavila pitanje da li su takve zakonske odrednice koje ne osiguravaju jednak položaj na tržištu svim poduzetnicima, u skladu s Ustavom.

Na kraju je rekla da zastupnici Kluba DC-a neće prihvatiti ovaj zakonski prijedlog, u prvom redu što su isključeni obrtnici i drugi mali gospodarstvenici.

Tada je otpočela pojedinačna rasprava.

Poticati strateške investicije

Branislav Tušek (SDP) na početku je rekao da podržava ovaj zakonski prijedlog. Zalaže se da se u zakon ugradi jedan element, a to je poticanje ulaganja u naše gospodarske strateške ciljeve, odnosno da se potiču strateške investicije.

“Mislim da bi prije svega trebali definirati što su to hrvatske strateške investicije do možda 2005. ili 2010. godine”. Smatra da svakako ne bi smjela biti izbjegnuta prehrambena industrija, poljoprivredna proizvodnja, drvna industrija, pogotovo za područje Slavonije i Baranje.

“Definiranjem tih ciljeva lagano je onda i zakonskim projektima poticati upravo ulaganja u hrvatske strateške

investicije, dakle, otvoreno je pitanje da li je u Prijedlogu zakona o poticanju ulaganja moguće ugraditi odredbe koje će govoriti o onim proizvodnjama kojima će se dati maksimalna potpora, poticaji i stimulacije”.

Na kraju je dao i jednu primjedbu tehničke naravi, naime, izostalo je poglavlje 3, “to je jedna tehnička omaška”.

Opadaju ulaganja u industriju i građevinarstvo

Dario Vukić (HDZ) rekao je da je po podacima Narodne banke u posljednjih 10 godina u Hrvatsku uloženo negdje oko 6,6 milijarde američkih dolara, od čega tek 10% otpada na investicije koje donose nove tehnologije, nova radna mjesta, nove standarde, te za sobom povlače razvoj obrta i uslužne djelatnosti.

“Ono što treba pozdraviti je otvaranje centra za ulaganje, koji na neki način želi ulagačima na jednom mjestu dati sve moguće informacije”. Također je pozdravio odlučnost Vlade u rješavanju problematike zemljišnih knjiga.

“Koliko je Hrvatska uspješna bila ovih zadnjih 10 godina bez obzira što do 1995. godine Hrvatska apsolutno nije bila atraktivna za ulaganje zbog ratnih zbivanja, može dati podatak da je u RH po glavi stanovnika uloženo iznad 1000 dolara, što nas stavlja ispred Slovenije u kojoj je oko 700 dolara”.

Dakle, po ovom pokazatelju RH se nalazi u grupi uspješnijih tranzicijskih zemalja.

“Kod nas konstantno opada značenje ulaganja u industriju i građevinarstvo. Još 1994. godine ta ulaganja su bila oko 85%, a nakon toga su strana ulaganja većinom bila u Sektoru financijskih usluga, dakle banaka, osiguravajućih društava itd. Kapital izvana uglavnom ulazi u kapitalno intenzivne djelatnosti, pri čemu bi se u pravilu brzo oslobađao postojećeg viška zaposlenih, a nije ulazio u radno intenzivne djelatnosti”, rekao je zastupnik.

Naglasio je da postoji 3 vala investicijskih politika kako privući kapital bez kojeg nema razvoja.

“Mislim da je ovaj zakon na razini prve investicijske promocijske politike, što treba pozdraviti, a to znači ponuditi olakšice i probati skinuti birokratske barijere za strane

ulagače. Međutim, mi još nismo i ova Vlada to ni ne čini, na tragu drugog vala promocijske politike, a to znači jačanje marketinga same zemlje”. Naime, danas postoji oko 160 agencija u svijetu koje marketinški prezentiraju zemlje u cjelini, a kroz to i mogućnosti koje država nudi ulagačima.

“Treća generacija investicijskih promocijskih politika koja se javlja u zadnje vrijeme poduzima općenito osiguranje okvira za aktivni pristup prema privlačenju stranih ulagača ili pak domaćih”.

Na kraju je rekao da se nada da će Vlada RH za drugo čitanje ovaj zakon učiniti još više prepoznatljivim.

Promjene i u sustavu obrazovanja

Đuro Njavro (nezavisni) rekao je da se RH sa svojih 5000 dolara po stanovniku nalazi još daleko od cilja ispunjenja gospodarskih preduvjeta za ulazak u gospodarski prostor EU. Smatra da ako je hrvatski strateški dugoročni cilj priključenje gospodarskom prostoru EU, onda je u dijelu gospodarske politike cilj čim prije stići na 10 tisuća dolara po stanovniku, a to bi pak značilo osigurati ekonomsku politiku koja će iduće desetljeće podržavati visoke stope rasta od 5, 6 i 7%. Da bi se to postiglo, Hrvatska treba ulaganja i štednju svijetu nas, štednju i ulaganja obrtnika, poduzetaca i tvrtku koje djeluju u Hrvatskoj, ulaganja i znanje iseljene Hrvatske, svjetskih investitora i velikih tvrtki, istaknuo je Njavro.

“Hrvatska mora postati gospodarski konkurentan prostor, dakle, lokacija gdje će se događati ulaganja, gdje će i domaći i inozemni poduzetnici investirati, praviti tvornice”.

Njavro je mišljenja da Hrvatskoj ne treba samo jedan Zakon o poticanju ulaganja, već cijela gospodarska politika koja će biti usmjerena poticanju ulaganja.

“Treba nam gospodarska politika koja neće oporezivati kupovinu tehnologije i znanja što činimo danas, gospodarska politika koja neće oporezivati nerazumno visoku dobit što se čini danas, gospodarska politika koja neće mijenjati zakone previše često i tako onda onemogućiti ekonomsku računnicu ulagača, što se našalost još uvijek čini”.

Smatra da nam za veća ulaganja treba promjena društvene klime,

promjena mišljenja. “Treba nam promjena i prekid s onim širenjem nepovjerenja u poduzetnike ili sa širenjem one tzv. antipoduzetničke klime”.

Naglasio je da je dobro da se ovaj zakon donese, da on ima određenih poboljšanja u odnosu na zakon koji je još uvijek na snazi. No, isto tako naglasio je da ne očekuje previše od novog zakona. “Jer ako ne bude riješeno pitanje kvalitete javne uprave, učinkovitosti administracije, onda će i ovaj zakon ostati mrtvo slovo na papiru, i onda će ga ova ili neka druga Vlada ponovno pokušati mijenjati”.

Također, naglasio je da se mora urediti katastar i gruntovnica, odnosno srediti zemljišne knjige, da bi kapital u Hrvatskoj počeo funkcionirati.

Potrebne su i promjene u obrazovanju, da se djeca obrazuju za zanimanja 21. stoljeća, a ne za ona s početka dvadesetoga. Na kraju je rekao da zakon mora napustiti to da razlikuje vlasništvo pojedinca, dakle, vlasništvo obrtnika nad tvrtkom, ili tzv. vlasništvo korporacije.

Radikalna izmjena fiskalnog sustava

Ante Markov (HSS) drži da je ovaj Prijedlog zakona dobar, da ima realnije pretpostavke za svoje djelovanje, provedbu i efikasnost. No, jasno da on neće sam po sebi riješiti sve ciljeve ekonomske politike i strategije. “On je samo jedan od mjera ekonomske politike kojom se pokušava utjecati na ovaj uski segment u okviru fiskalnog sustava, odnosno drugim riječima on pokušava nedoradenost i neefikasnost sadašnjeg poreznog sustava na svojevrsan način promijeniti u smislu efikasnosti”.

Naime, neupitno je da se jedino ukupnim mjerama makroekonomske politike, znači od politike cijena, do fiskalne politike, monetarne politike, politike odnosa s inozemstvom može utjecati na ukupnu prosudbu o budućnosti daljeg privrednog rasta zemlje.

“Za privredni rast zemlje jedan od bitnih, ako ne i najvažnijih preduvjeta je radikalna izmjena fiskalnog sustava, prije svega poreznog sustava koji u današnjim uvjetima i okolnostima u kojim posluje hrvatsko gospodarstvo vrlo značajno i bitno

utječe na njegovu neefikasnost i to prije svega u neravnopravnosti borbe na međunarodnoj utakmici, jer hrvatska poduzeća suočena su s ne istim poreznim stopama i poreznim sustavima u konkurenciji". Jasno je da se takva nekonkurentnost odražava na izvoz i na povećanje uvoza na jednoj strani, a na drugoj strani to stimulira i tzv. bijeg financijskog sektora hrvatskog kapitala iz zemlje i njegovo prelijevanje na druga tržišta.

Dvojbe ustavne naravi

Vesna Škare-Ožbolt (DC) govorila je u ime Kluba zastupnika DC-a u petominutnoj završnoj raspravi. Rekla je da njen Klub neće podržati ovaj Prijedlog zakona, drže da nisu učinjena bitna poboljšanja u odnosu na Zakon koji već imamo. Navela je nekoliko razloga zbog kojih neće poduprijeti ovaj Prijedlog.

Iz mjera poticaja izuzeta su sva trgovačka društva koja ne obavljaju djelatnost prerađivačke industrije, turizma, te istraživanja i razvoja.

Tako, prvi razlog i zasigurno najvažniji je taj što su iz ovih poticajnih mjera ulaganja izuzeti obrtnici, jer se podnositeljem

poticajnih mjera smatra isključivo trgovačko društvo, registrirano u RH. Naglasila je da iz ovog Prijedloga nisu isključeni samo obrtnici, nego i ostali subjekti malog gospodarstva, s obzirom na to da se poticajne mjere mogu ostvarivati tek za ulaganja u dugotrajnu imovinu unesenu u vlasništvo, u najmanjoj vrijednosti od dva milijuna kuna, i uz obvezu zapošljavanja najmanje sedam novih zaposlenika u roku od tri godine.

Kao drugi razlog neprihvatanja ovog Prijedloga zastupnica je navela da se on po svom konceptu teško može nazvati zakonskim propisom, jer sadrži samo skup načelnih opredjeljenja. Dodala je da mjere poticanja razvoja ovise o rješenju zakonskih odredbi koje su sadržane, ne samo u ovom zakonu, nego i u poreznim i carinskim zakonima.

"Kada smo donosili prethodni zakon, ovaj isti zakon, tada je već bilo jasno da se bez izmjene i dopuna poreznih i carinskih zakona, neće moći ništa bitno napraviti, i da će taj zakon koji smo tada donosili, biti samo mrtvo slovo na papiru". To će se dogoditi i s ovim Prijedlogom, ako ga ne budu slijedile promjene i u carinskom i u poreznom zakonu.

Zalaže se da se smanji iznos ulaganja, temeljem kojeg se stječe pravo na poticaj, i to na razinu koja bi omogućila i malom gospodarstvu korištenje tih poticaja. Drže da je

iznos od dva milijuna kuna i nadalje prevelik.

Zastupnica je rekla da je treći razlog neprihvatanja Prijedloga taj što su prema ovom zakonskom prijedlogu iz mjera poticaja izuzeta sva trgovačka društva koja ne obavljaju djelatnost prerađivačke industrije, turizma, te istraživanja i razvoja. Klub zastupnika DC-a drži da takve odrednice ne osiguravaju jednak položaj na tržištu svim poduzetnicima, što je upitno i s ustavnog stajališta.

Vesna Škare-Ožbolt naglasila je da bi ovaj zakonski prijedlog trebao sadržavati barem minimum podataka o stanju i mogućim projekcijama, o investicijama koje se predviđaju postići primjenom njegovih odredaba.

"Zaključno podvlačimo da je isključivanje obrtnika i subjekata malog gospodarstva po nama neprihvatljivo. A činjenica je da bez donošenja novih rješenja u poreznim i carinskim zakonima, i bez uređenja katastra i gruntovnih knjiga, teško da možemo povećati interes za ulaganjima, bez obzira kakav teoretski zakon mi ovdje donosili", rekla je Škare-Ožbolt.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, sa 83 glasa "za" prihvatili Prijedlog zakona o poticanju ulaganja u prvom čitanju.

S.F.

PRIJEDLOG ZAKONA O SLOBODNIM ZONAMA I SLOBODNIM SKLADIŠTIMA

Poticaji ulaganjima

Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o slobodnim zonama i slobodnim skladištima kojim se u svrhu stvaranja dodatnih poticaja za povećanje ulaganja i zaposlenosti nacionalnih resursa (proizvodnja za izvoz i plasman domaćih roba) uređuju uvjeti i postupak osnivanja te prestanak postojanja slobodnih zona i slobodnih skladišta u carinskom području RH, uvjeti i postupak davanja koncesija za upravljanje slobodnom zonom i za poslovanje slobodnih skladišta,

njihovo unutarnje ustrojstvo te druga pitanja poput mjera za ulaganja u slobodnoj zoni ili slobodnom skladištu.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestat će važiti Zakon o slobodnim zonama iz 1996. godine.

O PRIJEDLOGU

Slobodne zone i slobodna skladišta dijelovi su državnog teritorija koji

uživaju carinsku eksteritorijalnost. U carinskom smislu takve zone i takva skladišta su za domaće tržište inozemstvo, a u svakom drugom smislu su dio državnog teritorija kojem pripadaju i ne mogu biti naseljene, navodi predlagatelj uz Prijedlog ovog zakona.

Slobodne zone i slobodna skladišta imaju veliku važnost za vanjsko-trgovinski promet u svijetu i za tranzitne poslove a sudionicima međunarodnog poslovanja omogućuju fleksibilnije, djelotvornije i

profitabilnije poslovanje. Zbog toga mnoge slobodne zone u svijetu imaju razvijenu industrijsku proizvodnju kao i poslove oplemenjivanja robe.

Slobodne zone i slobodna skladišta dijelovi su državno teritorija koji uživaju carinsku eksteritorijalnost. U carinskom smislu takve zone i takva skladišta su za domaće tržište inozemstvo, a u svakom drugom smislu su dio državnog teritorija kojem pripadaju i ne mogu biti naseljene.

Pogodnosti za korisnike slobodnih zona i slobodnih skladišta oslobađanje je od carinskih i poreznih opterećenja kod proizvodnje za izvoz i na taj način oni povećavaju svoju konkurentnost.

Osnovne razlike predloženog zakona u odnosu na postojeći su, kako je obrazložio na sjednici Hrvatskog sabora ministar gospodarstva dr.sc. Ljubo Jurčić, usklađivanje sa Carinskim zakonom, povlastice koje se koriste u slobodnim zonama vezuju se za ulaganja u dugotrajnu imovinu i usklađivanje sa zakonima EU. Pored toga Prijedlog zakona propisuje drugačiji tretman slobodne zone u odnosu na slobodna skladišta kad se radi o osnivanju a uvodi se ponovno carinski nadzor koji je bio ukinut postojećim Carinskim zakonom.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona, nije imao primjedaba ustavnopravne naravi no ukazao je na nužnost pravnoga i nomotehničkog uređenja izričaja predloženih odredbi.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je Hrvatskom saboru nakon rasprave o ovom zakonskom prijedlogu da ga prihvati. U raspravi je konstatirano da slobodne zone djeluju u pravnom sustavu RH od 1991. godine i s tim u vezi je ukazano da u Ocjeni stanja nije prezentiran njihov rad. Među iznesenim konkretnim primjedbama na pojedine odredbe predloženog zakona je i ona da treba definirati razliku između slobodne zone i slobodnog

skladišta, razmotriti mogućnost da kriterije za utvrđivanje visine naknade za koncesiju propisuje Vlada RH.

U raspravi je ocijenjeno da odredbe predloženog zakona koje se odnose na smještaj robe u slobodnoj zoni ili slobodnom skladištu i na carinski nadzor nad time treba uskladiti s Carinskim zakonom na način da se predlože odgovarajuće izmjene potonjeg. Ukazano je i da se ovim zakonom ne uređuje pitanje osnivanja i upravljanja slobodnom zonom u riječkoj luci (primjerice, slobodna zona Osijek) čiji osnivač i upravljač nije lučka uprava.

RASPRAVA

Najprije je uvodno o predloženom zakonu govorio ministar gospodarstva dr.sc. **Ljubo Jurčić** podsjetivši da je 1996. godine Sabor donio Zakon o slobodnim zonama temeljem kojeg je u Hrvatskoj otvoreno 12 slobodnih zona sa 3070 zaposlenih i ukupnim ulaganjem od 23 milijuna dolara. Prevladavajuće djelatnosti u ovim slobodnim zonama bile su pretovar, skladištenje roba, drvo, kamen, rude, lučke djelatnosti, drvna industrija, malo brodogradilište, plastična stolarija i slično.

Nedostaje analiza dosadašnjeg stanja

Nakon izlaganja ministra riječ je zatražila **Dragica Zgrebec (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Podsjetila je da je pitanje slobodnih zona dosad u Hrvatskoj rješavano s dva zakona, iz 1991. i 1996. godine te da podaci govore o značajnim neiskorištenim mogućnostima rada i zapošljavanja u slobodnoj zoni. Imajući u vidu prednosti i nedostatke te dosadašnja iskustva u radu u slobodnim zonama novi bi zakon trebao otkloniti barijere za veći broj korisnika koji će ulagati u proizvodne programe.

Bitan nedostatak predloženog zakona je što u Ocjeni stanja ne analizira dosadašnje stanje - nedostaju podaci o broju zona i korisnika, o broju zaposlenih, o ograničavajućim zakonskim odredbama za ulagače itd. - i to bi trebalo učiniti do drugog čitanja, rekla je zastupnica. Osnivači zona ukazuju na rigorozan i skup carinski nadzor nad robom te na nedovoljne olakšice za ulagače. Klub zastupnika SDP-a predlaže da se u vezi s tim

Carinski zakon uskladi s ovim zakonom, da se u predloženom zakonu jasnije regulira dio koji se odnosi na posebne, druge zakone (primjerice, Zakon o porezu na dobit) a u vezi s poticajnim mjerama i olakšicama. Nije dovoljno jasno kako bi korisnik mogao koristiti olakšice iz ovog zakona i, primjerice iz Zakona o poticanju ulaganja, jesu li to kumulativne olakšice, a trebalo bi razmotriti i mogućnost da se kao stimulativna mjera uzme u obzir i zapošljavanje domaće radne snage s obzirom na velik broj nezaposlenih u Hrvatskoj.

Na isplativnost ulaganja u zonu ne utječu samo zagarantirane zakonske olakšice već i smještaj zone, pristupačnost transportu, blizina tržišta itd. a do drugog čitanja ovog zakona trebalo bi simulirati učinke olakšica predviđenih ovim zakonom, navela je, među ostalim (usklađivanje pojedinih odredbi predloženog zakona, utvrđivanje kriterija za određivanje visine naknade za koncesiju itd.) zastupnica kao stajalište Kluba zastupnika SDP-a, koji podržava ovaj zakon u prvom čitanju.

Klub zastupnika HSS-a s posebnim zadovoljstvom raspravlja o svakom prijedlogu zakona koji mu je cilj brži razvoj gospodarstva i zapošljavanje što većeg broja građana RH, rekla je **Ljubica Lalić (HSS)** govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a, koji podržava predloženi zakon. S obzirom na stanje našeg gospodarstva i materijalno stanje naših građana bilo bi dobro da takvih zakonskih projekata ima što više, no, upozorila je zastupnica, to nije dovoljno jer se nažalost zakoni u svojoj provedbi pretvaraju u vlastitu nakazu. Ni jedan zakon ne može biti toliko loš koliko ga lošim napravi njegova provedba, a dokaze tome nalazimo i u zakonskom reguliranju slobodnih zona, rekla je zastupnica u nastavku govoreći o ključnim preprekama razvoju slobodnih zona u Hrvatskoj. Naime, prema ocjeni osnivača to je vrlo rigorozan i skup carinski nadzor nad robom koja se smješta odnosno koristi za proizvodnju u tim zonama, nedovoljne porezne olakšice za privlačenja kvalitetnih ulagača. Zakon o slobodnim zonama donesen je 1996. a njegove odredbe o pitanju carinskog nadzora i postupanja s robom u zoni prestale su važiti početkom primjene Carinskog zakona 1. siječnja 2000. godine čime dolazi do vrlo kompliciranog postupanja carinske

službe što je počelo znatno otežavati poslovanje već uhodanim korisnicima koji su počeli razmišljati o napuštanju zona a dolazak novih u takvim uvjetima poslovanja nije moguće ostvariti. Dakle, pozitivne nakane i ciljeve jednog zakona dokinuli su drugi zakoni i što je još gore, njegovi provedbeni akti.

Može se zaključiti da nije bilo jedinstvenoga stava o značaju slobodnih zona u poticanju gospodarskih aktivnosti, a ako tog stava nema nemojmo donositi zakon i dovoditi u zabludu sebe i sve one koji imaju namjere ulagati.

Može se zaključiti da nije bilo jedinstvenoga stava o značaju slobodnih zona u poticanju gospodarskih aktivnosti, a ako tog stava nema nemojmo donositi zakon i dovoditi u zabludu sebe i sve one koji imaju namjere ulagati, rekla je zastupnica uz zaključak da Hrvatskoj treba novi zakon o slobodnim zonama koji će biti poticajniji od sličnih zakona u konkurentnijim zemljama i koji će ulagaču kapitala dati odgovor na sva pitanja vezana uz ulaganja kapitala u RH. U želji da dobijemo takav zakon primjedbe ovog Kluba su najdobronamjernije a kreću se od one na naslov zakona (definirati što je slobodna zona a što je slobodno skladište, predloženi zakon na to ne daje odgovor) do onih na odredbe o dobivanju statusa korisnika, da treba propisati dokumente koje potencijalni korisnik slobodne zone treba dostaviti koncesionaru prije zaključenja ugovora o korištenju itd. Kod potencijalnog ulagača javlja se nepovjerenje zbog nepreciznosti i nejasnoća i to je nužno otkloniti, rekla je zastupnica naglašavajući da Klub zastupnika HSS-a očekuje da će predlagatelj do drugog čitanja ove primjedbe prihvatiti.

Obveza ulagačima - zapošljavanje domaće radne snage

Dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a HKDU-a naglašavajući da je smisao ovog zakona da se ukaže ulagačima da postoji dio teritorija Republike Hrvat-

ske na kojem ne vrijede sve odredbe Carinskog zakona odnosno na kojem vrijede posebni uvjeti za ulaganje.

Iz ovog zakona mora biti vidljiva prednost za ulagače u slobodne zone, ako ništa drugo moraju se jasno razlikovati odredbe Carinskog zakona na čitavom teritoriju od odredbi Carinskog zakona za područje slobodnih zona. Dosad to nije bilo tako i vjerujemo, rekao je, da je ovih zadnjih deset godina rada slobodnih zona i teškoća koje su imali njihovi korisnici bilo dovoljno da se napravi kvalitetniji zakon od ovog predloženog.

Nas u HSP-u iritira činjenica, a to je i ključna načelna primjedba na predloženi zakon, da se ovakvi zakoni (i onaj o poticanju ulaganja) pišu bez dovoljne suradnje s Hrvatskom gospodarskom komorom i Hrvatskom udrugom poslodavaca. To su u prvom redu zakoni kojima država reagira na zahtjeve i potrebe ulagača pa ako se dobije zakon garniran s cijelim nizom primjedbi spomenutih udruga onda je jasno da predlagatelj, Ministarstvo gospodarstva, nije do kraja i na pravi način odradio svoj posao. Najveći interes u slobodnim zonama je zapošljavanje i to je ono na čemu prolazi ili pada svaka Vlada u Hrvatskoj ali i svaka vlada u tranzicijskim zemljama.

Jedina obveza svih ulagača po našem sudu treba biti zapošljavanje domaće radne snage u slobodnim zonama i to je ključni uvjet inače sve skupa nema smisla, rekao je, među ostalim upozorivši i na pitanje stabilnosti ulaganja. Do drugog čitanja treba uskladiti ovaj zakon s Carinskim zakonom odnosno s ostalim zakonima koji su poticajni za gospodarstvo tako da ulagači doista vide da na području slobodnih zona postoje povoljnije okolnosti za njihovo ulaganje (ključno je da im ostanu ista prava unutar deset godina neovisno o tome mijenja li se Carinski zakon, porezni itd.). Naime, ako jedna zemlja u jednoj godini promijeni Porezni zakon šest, sedam puta s duplo više podzakonskih akata kao što smo mi to činili u 2000. godini onda je potpuno jasno da se ni jedan ulagač ovdje ne može osjećati sigurno, rekao je, među ostalim u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji podržava predloženi zakon najavljujući za drugo čitanje cijeli niz amandmana ne budu li uvažene preporuke Hrvatske udruge poslodavaca i Hrvatske gospodarske komore.

O predloženom zakonu ali i smislu i značenju slobodnih zona te iskustvima iz drugih zemalja u tome opširno je govorio dr.sc. **Ivan Čehok (HSLs)** a u ime Kluba zastupnika HSLs-a. Ovaj će Klub zastupnika podržati predloženi zakon prije svega jer je riječ o zakonskom tekstu koji je pripremio i javnosti predočio član ove stranke i bivši ministar gospodarstva gospodin Vojković a i stoga što taj zakon, uz zakon koji će doći poslije njega, o poticanju ulaganja, neposredno izražava bitne interese, prije svega gospodarske interese RH, koji su u našem stranačkom programu, rekao je. Zakon je dobro napisan i pravno i nomotehnički i sa stajališta gospodarske politike, naglasio je zastupnik ali i upozorio da bi Vlada trebala i javno dati podatke o gospodarskim učincima postojećih slobodnih zona odnosno režima poslovanja slobodnih zona na temelju postojećeg Zakona iz 1996. a to posebno kako bi se mogli usporediti učinci u primjeni ovog zakona, i hoće li oni biti veći u ciljanim područjima, prije svega u zapošljavanju, većem izvozu roba i tranzitu roba na hrvatskom području. A svi ti ciljevi nisu postignuti prema postojećem Zakonu i nisu bitno pridonijeli većoj konkurentnosti na tržištu rada i ukupno na tržištu. Treba uvažiti činjenicu da Hrvatska nije konkurentna, posebno u usporedbi s drugim tranzicijskim zemljama koje su privukle daleko više ulagača i da su ipak upitne green field investicije. Nemamo jakog tekstilnog odnosno automobilskeg proizvođača, naglasio je zastupnik navodeći da je Lewis (slično je i s Wolksvagenom) u Poljskoj dobio badava zemljište, infrastrukturu i da je uz to država uložila znatna sredstva kako bi osposobila radnike i osigurala kvalitetnu radnu snagu.

Samim zakonom, iako je dobar, nećemo postići pravu svrhu slobodne zone jer svatko tko želi uložiti zapravo očekuje da nema nikakvih infrastrukturnih poteškoća (tu su najveći problem državne tvrtke - to ne znači da Hrvatska treba sve pokloniti) a i potrebna papirologija je takva (zastupnik navodi svoje iskustvo gradonačelnika Varaždina) da najčešće strani ulagači traže druga područja. To bi poslovanje trebalo što je moguće više prilagoditi zahtjevima stranih ulagača, mišljenje je zastupnika koji je u vezi s tim naveo niz pojedinosti a i primjedbi (poteškoće s

dokazima o vlasništvu nad objektima ili pravu korištenja zemljišta i objekata) na pojedina zakonska rješenja te zaključio da većina naših slobodnih zona djeluje praktički kao skladište za prepakiravanje robe.

U provedbenim aktima trebalo bi biti što je manje administrativnih pa i svakih drugih zapreka za koncesionare, zahtjev je ovog Kluba zastupnika uz napomenu da bi trebalo razmisliti o tome da država pomogne lokalnoj samoupravi, ako se već pobrinula za zemljište, da dovrši potrebnu infrastrukturu (energetika).

Potreban moderan financijski i obrazovni sektor

U pojedinačnoj raspravi dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** je rekao da ga predloženi zakon u isto vrijeme veseli, jer se nada da će donijeti još jedno radno mjesto ili jednu investiciju ali i čini tužnim, jer obično zemlje koje nisu u stanju do kraja urediti same

sebe da budu pogodne za ulaganje na cijelom svom prostoru onda pribjegavaju konceptu slobodnih zona. Založio se da Hrvatska postane jedna zona, dakle jedno područje u koje će se lako i rado ulagati pa bi stoga iz načelnih razloga bio protiv a iz praktičnih razloga za predloženi zakon, rekao je, među ostalim.

Nedostatak i ovog zakona je što nema prateće analize o posljedicama koje će on donijeti hrvatskom gospodarstvu jer bi tada zastupnici o tome lakše raspravljali. Česta izmjena zakona i propisa u Hrvatskoj postaje ozbiljan problem i domaćim i stranim ulaganjima i vode tome da se u naše slobodne zone lociraju poslovi isplativi na kratak rok (prepakiravanje robe, čisto trgovačke, uslužni poslovi) umjesto industrijske investicije. Zatim, dugoročno za ulaganja je štetna nesigurnost uvjeta po kojima je investicija učinjena (promjena oporezivanja itd.) a pro-

blem ulaganja u Hrvatskoj izvan slobodnih zona je neuređenost zemljišnih knjiga odnosno vlasništva i dok se to pitanje ne uredi ne mogu se očekivati veća ulaganja, rekao je, među ostalim zastupnik smatrajući da za ulaganje u Hrvatsku treba i jedan moderan financijski sektor i moderan obrazovni sektor koji će to pratiti i stvarati obrazovanu radnu snagu za sutra. Kada bi se sve to u Hrvatskoj promijenilo daleko bi nam manje trebale slobodne zone, zaključio je.

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je rasprava o ovom Prijedlogu zakona bila zaključena.

Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o slobodnim zonama i slobodnim skladištima. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O HUMANITARNOJ POMOĆI

Oblici i korisnici humanitarne pomoći

Vlada Republike Hrvatske podnijela je ovaj zakonski prijedlog jer je ocijenila da je potrebno ukloniti nedostatke iz postojećeg Zakona koji je postao preuzak okvir za nove mirnodopske okolnosti. Ovaj zakonski prijedlog naišao je na opću podršku u zastupničkim klupama što se potvrdilo i prigodom jednoglasnog prihvaćanja predloženoga zakonskog teksta.

O PRIJEDLOGU

U podnijetom tekstu predlagatelj uvodno podsjeća na kronologiju i značaj važećeg Zakona o humanitarnoj pomoći koji se primjenjuje od prosinca 1992. godine.

Prijedlogom zakona o humanitarnoj pomoći podnositelj namjerava urediti više važnih pitanja. Prvenstveno se to odnosi na oblike i korisnike humanitarne pomoći, kao i subjekte koji se mogu baviti pružanjem humanitarne pomoći. Njegovim donošenjem uklanjaju se nedostaci i nelogičnosti iz postojećeg Zakona, koji se u praksi pokazao kao preuzak okvir za sve razvijeniju i stručniju humanitarnu djelatnost nevladinih organizacija. Naime, težište interesa nevladinih udruga koje se bave siromašnima i socijalno isključenima tijekom posljednjih desetak godina, pomicalo se s pokušaja ublažavanja posljedica ratnih razaranja i društvenog raslojavanja, prema otklanjanju uzroka i modelima rada koji bi trebali omogućiti socijalnu rehabili-

taciju. Time bi se ugrožene i socijalno isključene skupine, predstavile kao ravnopravni članovi jedne nove i prosperitetne zajednice. Raznovrsni programi na području pružanja humanitarne pomoći i usluga socijalno ranjivim skupinama, samo su neki od primjera kako se može prevenirati, ublažiti i suzbiti socijalna isključenost na način koji se ne provodi u okviru institucija državnog sustava socijalne skrbi. Između ostalih programa navode se: pučke kuhinje i podjela namirnica siromašnima, domovi za roditelje i skloništa za žene i djecu žrtve nasilja, sponzoriranje i skrb za djecu i udovice poginulih branitelja, komune i drugi oblici pomoći i samopomoći ovisnicima, liječnička i druga pomoć oboljelim od posttraumatskog stresa,

stručna pomoć u ostvarivanju određenih prava te organiziranje pomoći i skloništa za beskućnike.

Jednako vrijedan rezultat rada nevladinih organizacija ogleda se u sposobnosti civilnog sektora da mobilizira velik broj volontera, odnosno ljudi koji svojim besplatnim radom omogućuju oživotvorenje njihovih programa i projekata za opće dobro. Posebno je društveno korisno okupljanje mladeži, kao skupine koja mnogo spremnije prihvata programe ukoliko su i sami kreatori. Sudjelujući u njihovom provođenju, mladi ih ne doživljavaju kao nametnute od društvenih institucija sustava. Neformalnost, duh pionirstva i razbijanje društvenih tabua kojima teže mladi ljudi, svojstveni su upravo nevladinim institucijama. Međutim, nevladine organizacije ne okupljaju samo mladež, već i druge dobne skupine, učeći ih toleranciji i prihvaćanju dobrih, spolnih, kulturnih i drugih razlika. Primjeri tzv. neformalne međusektorske suradnje kroz volontiranje pripadnika pomažućih profesija u nevladinim organizacijama, koji ograničenje svoga rada unutar državnih i javnih ustanova prevladavaju radom u nevladinim organizacijama, utrljali su put budućem partnerstvu. I pripadnici profitu posvećenog poslovnog sektora, potrebu rada za opće dobro zadovoljavaju svojim uključivanjem u akcije i članstvo nevladinih udruga.

Sukladno rečenom, Zakonom o humanitarnoj pomoći se uvode novi oblici humanitarne pomoći kao što su laička i stručna psihosocijalna pomoć, kao i socijalni servisi koje humanitarne organizacije pružaju socijalno ranjivim skupinama stanovništva. Humanitarne organizacije se zbog naravi djelatnosti koju obavljaju definiraju kao organizacije koje djeluju za opće dobro i uspostavlja se partnerstvo humanitarnih organizacija i tijela državne uprave, kao i područne (regionalne) samouprave na području zadovoljavanja osnovnih životnih potreba socijalno ugroženog stanovništva. U svezi s time, i nadzor se vrši na razini lokalne zajednice, a Ministarstvo rada i socijalne skrbi obvezno je pak, voditi javnu evidenciju humanitarnih organizacija i programa pomoći koje provode.

U temeljnim odredbama predloženog zakonskog teksta definiraju se poslovi vezani uz pružanje humanitarne pomoći, kao i suradnja ovih organizacija s nadležnim tijelima

državne i lokalne uprave. Tako se primjerice precizira da humanitarne organizacije u pružanju pomoći djeluju za opće dobro i kao takve uživaju poseban pravni položaj. U nastavku teksta razrađuju se uvjeti pružanja humanitarne pomoći. Između ostalih zakonskih preduvjeta koje je potrebno zadovoljiti za nesmetani rad na ovom polju, navodi se i obveza prema kojoj su humanitarne organizacije dužne voditi evidenciju o korisnicima i načinu pružanja humanitarne pomoći, te o tome dostavljati izvješća Ministarstvu rada i socijalne skrbi. Ministarstvo istovremeno vodi jedinstvenu evidenciju humanitarnih organizacija i programa pomoći, koje provode na temelju izdanih suglasnosti za pružanje humanitarne pomoći. Predloženi zakonski tekst završava prijelaznim i završnim odredbama u kojima se propisuju poslovi i zadaci koje moraju obaviti pravne osobe koje se bave prikupljanjem i raspodjelom humanitarne pomoći, najdulje 120 dana po stupanju na snagu ovoga Zakona.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona i nije iznio primjedbe ustavnopravne naravi. Upozorio je, međutim, da je izričaj odredbi potrebno nomotehnički doraditi.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav razmotrio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je ukazano da je osnova za donošenje ovoga Zakona osim članka 2., stavka 4. i članak 57. Ustava Republike Hrvatske, koji uređuje pitanje pružanja humanitarne pomoći. Tim je člankom propisano da se ne može zabraniti primanje humanitarne pomoći iz inozemstva što ne proizlazi iz Prijedloga zakona kojim se predviđa niz ograničenja za pružanje te pomoći što bi se eventualno moglo primijeniti na domaće, ali ne i strane udruge koje pružaju humanitarnu pomoć.

Po ocjeni Odbora, Prijedlogom zakona više se uređuje postupanje državnih tijela prigodom pružanja humanitarne pomoći, nego humanitarna pomoć, te je predloženo da se sadržaj odredbi Zakona usuglasi s njegovim nazivom. Također je

predloženo da se u Prijedlogu zakona ugrade odredbe o pružanju humanitarne pomoći azilantima. Odbor je ukazao da se prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona, treba voditi računa o potrebi usklađivanja s odredbom članka 57. Ustava Republike Hrvatske, s odredbama međunarodnih konvencija, te sa zakonima koji uređuju i pitanje pružanja humanitarne pomoći. Radi se o zakonima kojima se uređuje pravni položaj vjerskih zajednica, te zakonske urede o udrugama i o Hrvatskom Crvenom križu.

Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao matično radno tijelo. Ukazao je da je nova definicija humanitarnih organizacija proistekla iz naravi djelatnosti koje obavljaju. Osobito je važno omogućiti socijalnu rehabilitaciju ugroženih i iz zajednice isključenih skupina, zaključili su članovi Odbora. Kroz obvezu vođenja javne evidencije humanitarnih organizacija i programa pomoći koje provode, postiže se veća dostupnost podataka svim zainteresiranima, informira javnost i omogućava ocjenjivanje stanja na području humanitarne djelatnosti.

Uvođenjem novih oblika humanitarne pomoći, kao što su laička i stručna psihosocijalna pomoć i socijalni servisi, uz ostale raznovrsne programe na području pružanja pomoći i usluga socijalno ranjivim skupinama, može se postići znatna prevencija, ublažavanje i suzbijanje socijalne isključivosti. Utvrđivanjem obveze lokalne i područne samouprave o davanju informacija o korisnicima humanitarne pomoći, te utvrđivanje lokalne zajednice kao optimalne razine na kojoj se treba odlučivati, financirati i poduzimati mjere, napušta se model rješavanja socijalnih problema iz jednog centra.

I pored primjedbi predstavnika pojedinih udruga o potrebi jasnijeg definiranja pojmova kao što su status i naziv humanitarnih organizacija, Prijedlog zakona je ocijenjen kao dobar za uređenje stanja u ovom području, a moguće primjedbe iz rasprave te primjedbe udruga, predlagatelj će uzeti u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona. Članovi Odbora većinom su glasova

predložili Saboru donošenje zaključka, kojim se prihvaća Prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći, u tekstu predlagatelja - Vlade Republike Hrvatske, u prvom čitanju. Sve primjedbe, prijedloge i mišljenja istaknute u raspravi, dostavit će se predlagatelju da ih uzme u obzir pri izradi Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

U raspravi koja je uslijedila, prvi je riječ dobio zastupnik dr.sc. **Ivica Kostović**, govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Razloge podnositelja za donošenje novog zakonskog akta o humanitarnoj pomoći, ocijenio je opravdanim i razložnim, budući da Hrvatska više nije u ratnoj opasnosti. Pohvalio je ujedno i uvodni dio u kojemu se govori da je Hrvatska bila žrtvom agresije, te podatke o opsegu pomoći u tom periodu.

Suradnja s lokalnom samoupravom

Predloženim se tekstom predviđa registracija svih subjekata koji su ovlaštene za pružanje humanitarne pomoći, a dobro je razrađena i suradnja s lokalnom samoupravom koja najbolje prepoznaje potrebe za humanitarnom pomoći. Analizirao je zatim i razloge zbog kojih se pred-

lagatelj odlučio za strožu zakonsku regulaciju humanitarne pomoći, a posebice na polju pružanja zdravstvenih usluga. Ova vrsta pomoći, upozorio je zastupnik, u cijelosti ovisi o stručnosti i vrlo strogim zdravstvenim propisima. Napomenuo je da zakonski propis istovremeno treba biti i dovoljno fleksibilan kako se brojne udruge ne bi obeshrabrile zbog pretjerane administracije. Zamjerio je što je izostavljen članak koji govori o potrebi usmjeravanja humanitarne pomoći, ukazujući na mogućnosti kriznih stanja. Tijekom humanitarne krize u Hrvatskoj, sve velike akcije i donatori EU, poštovali su potrebe koje su dobivali od Vladinog Ureda za prognanike ili od tijela lokalne samouprave. Predložio je da se iznijete primjedbe i prijedlozi ozbiljno razmotre kako bi se predloženi zakonski tekst poboljšao.

Potica nevladinim organizacijama

Zastupnica **Snježana Biga - Friganović** govorila je u ime Kluba zastupnika SDP-a. Ocijenila je da se ovim zakonskim prijedlogom uklanjaju nedostaci i nelogičnosti iz postojećeg zakona koji se u praksi pokazao kao preuski okvir za sve razvijeniju i stručniju humanitarnu djelatnost nevladinih organizacija. Podsjetila je na specifične potrebe koje su bile izazvane ratnim stradanjima

znatnog broja stanovništva Republike Hrvatske koji su prognani iz vlastitih domova. Danas je humanitarna pomoć usmjerena prioritarno prema socijalnoj rehabilitaciji ugroženih, pa je potrebno donošenje novog zakona. Ukazala je zatim na značajne potencijale civilnog sektora, podsjećajući istovremeno na europska iskustva na ovom polju ljudske djelatnosti. Sumirajući navedene podatke, poduprla je potrebu za novom definicijom humanitarnih organizacija kao udruga koje djeluju za opće dobro.

Osim toga, nastavila je zastupnica, potrebno je voditi evidenciju humanitarnih organizacija kao i programa pomoći koji se provode na terenu. Time se postiže sve veća dostupnost podataka, obavještava zainteresirana javnost kao i potencijalni korisnici. Upozorila je i na potrebu da se izbjegnu sve moguće manipulacije, izbjegavanje plaćanja poreznih obveza kao i zlorabe humanitarne pomoći. Zato je važno definirati sve važnije detalje i standarde oko statusa socijalno ugroženih ili siromašnih osoba, zaključila je zastupnica.

Ovim je apelom zaključena rasprava, a u nastavku rada pristupilo se glasovanju o predloženom zakonskom tekstu. Jednoglasno je prihvaćen zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

v.ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O NAGRADI ZA PROMICANJE PRAVA DJETETA

Ustanovljavanjem Nagrade za promicanje prava djeteta Republika Hrvatska usklađuje se sa suvremenim europskim i svjetskim iskustvima sa svrhom poticanja pojedinaca ili skupine pojedinaca na unapređenje zaštite prava i interesa djeteta, s obzirom na značenje područja zaštite djece te potrebu osiguranja kontinuiteta, predviđeno je da osnivač i financijski pokrovitelj takve nagrade bude Republika Hrvatska. Nagrada se ustanovljuje kao nagrada za životno djelo i godišnja nagrada, a dodjeljuje se u obliku posebnog priznanja i u novcu jedanput godišnje. Utvrđuje se da poslove dodjele Nagrade obavlja Odbor koji osniva Hrvatski sabor. Sredstva za nagradu i sve poslove vezane uz uručivanje

nagrade osiguravaju se u Državnom proračunu.

Odbori za zakonodavstvo, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, te za obitelj, mladež i sport predložili su Saboru da prihvati predloženi Zakon.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je mr. **Željko Glavan (HSLs)**. Naglasio je da svakako podržava Zakon koji predstavlja prvi korak o stvarnoj brizi za prava djece. Smatra kako treba stimulirati ljude koji brinu o djeci, ali paziti da sve ne ispadne parada, kokteli i prikazivanje političke elite u prvim redovima kada se dodjeljuju nagrade, nego da se zaista pogodi cilj ove zakonske inicijative.

Podršku predloženom Zakonu dao je i Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a. U ime Kluba je **Darko Šantić**

(HNS) je držao neprimjerenim isticanje novčane nagrade te je predložio da se novčana nagrada daje samo za životno djelo, a u pogledu godišnjih nagrada izdaju samo posebna priznanja.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Sonja Borovčak (SDP)** složila se s prethodnim govornicima i podržala donošenje ovog Zakona naglasivši da se o pravima djece premalo govori u Hrvatskom saboru. Založila se potom za to da novčane nagrade budu i za životno djelo te da predlagatelj u tom pogledu razmisli o preraspodjeli sredstava.

Zastupnici su potom jednoglasno u prvom čitanju prihvatili Zakon o Nagradi za promicanje prava djeteta.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE TURSKE

Poticaaj razvoju gospodarskih odnosa

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Turske.

O PRIJEDLOGU

Ministar gospodarstva, dr.sc. **Ljubo Jurčić**, obrazložio je Prijedlog ovog zakona. Reкао je da je Ugovor o slobodnoj trgovini između RH i Republike Turske potpisan 13. ožujka 2002. godine, a njegova primjena započet će nakon postupka potpisivanja u Hrvatskom saboru i Parlamentu Republike Turske.

Naime, pregovori za sklapanje ugovora o slobodnoj trgovini započeli su u prosincu 2000. godine i odvijali su se unutar okvira koji za RH predstavlja Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju RH i Europske unije, pa se stoga trgovinski režim koji se uspostavlja ovim ugovorom podudara s trgovinskim režimom iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU.

Ministar je rekao da što se tiče Republike Turske, okvir za pregovore bila je Carinska unija između Republike Turske i Europske unije. Naglasio je da je važno istaknuti da se Ugovorom Hrvatskoj otvara još jedno veliko europsko tržište s oko 80 milijuna stanovnika. Značajka ovog ugovora je da je u dijelu industrijskih proizvoda isti asimetričan u korist Republike Hrvatske, što znači izvoz za proizvode hrvatskog podrijetla, bez carinskih i količinskih ograničenja na tržište Republike Turske.

Što se pak tiče otvaranja hrvatskog tržišta za turske proizvode, veći dio proizvoda će imati također bescarinski pristup, dok je za najosjetljivije proizvode, npr. tekstil, željezo i čelik utvrđeno prijelazno razdoblje postupka liberalizacije do 1. siječnja 2007. godine.

Za poljoprivredne proizvode utvrđene su za manji broj proizvoda međusobne koncesije na razini

carinskih kvota, također s većim koncesijama za našu zemlju. Na kraju je ministar rekao da se predlaže donošenje Zakona o potvrđivanju kako bi ugovor mogao stupiti na snagu krajem 2002. godine, odnosno početkom 2003. godine.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predmetnom Zakonu u svojstvu matičnog radnog tijela. Odbor je prihvatio prijedlog predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja je istaknuo da se predmetnim Zakonom potvrđuje Ugovor o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Turske sklopljen u Zagrebu, 13. ožujka 2002. godine.

Također, predstavnik predlagatelja obrazložio je osnovne odrednice Ugovora o slobodnoj trgovini između RH i Republike Turske, čijim stupanjem na snagu će se uspostaviti područje slobodne trgovine za najveći dio međusobne trgovine između dviju zemalja.

Nakon uvodnog obrazloženja, Odbor je bez rasprave, jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između RH i Republike Turske.

RASPRAVA

Nepovoljna struktura trgovinske razmjene

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Petar Žitnik (HSS)**. Reкао je da njegov Klub

zastupnika podržava ovaj Zakon, koji će sigurno biti poticaaj razvoju međudržavnih, a naročito gospodarskih odnosa između naše države i Republike Turske, kao jedne moderne, razvijene i bogate države, koja je i posebno sklona Hrvatskoj. "Nažalost, ovu činjenicu mi do sada nismo htjeli, a izgleda niti znali iskoristiti".

Rekao je da je Republika Turska jedan od trgovinskih i gospodarskih partnera RH, te da je u 2001-oj godini sudjelovala sa 0,37% u ukupnoj robnoj razmjeni naše zemlje. Klub zastupnika HSS-a mišljenja je da je to puno premalo. "Ako tako stojimo s Turskom koja nam je posebno sklona i koja je ekonomski bogata zemlja, kako ćemo onda s drugima, kome ćemo prodavati svoje proizvode, ako ne takvima?", pita zastupnik.

Smatra da je greška na hrvatskoj strani. Naime, u 1999-oj godini ukupna robna razmjena između dviju zemalja iznosila je 38,86 milijuna američkih dolara, od čega je izvoz iznosio 9,14 milijuna američkih dolara, a uvoz 29,72 milijuna američkih dolara. Ukupna robna razmjena povećala se za 15,6% u odnosu na 1998. godinu, a deficit trgovinske bilance iznosio je 20,57 milijuna američkih dolara.

U 2000-oj godini ukupna robna razmjena između dviju zemalja iznosila je 61,35 milijuna američkih dolara, od čega je izvoz iznosio 38,21 milijun, a uvoz 23 milijuna američkih dolara. Ukupna robna razmjena bilježi, dakle, povećanje od 57% u odnosu na 1999. godinu, a suficit trgovinske bilance je iznosio 15 milijuna dolara, dakle, osjetno poboljšanje i stvarno veći naš izvoz nego uvoz.

"I sada kada je to tako trebalo nastaviti i na tim temeljima graditi dalje poboljšanje u 2001. godini dolazi do stagnacije". Naime, ukupna robna razmjena između dviju zemalja iznosila je sada 50 milijuna američkih dolara, od čega je izvoz iznosio 8 i pol milijuna, a uvoz 41 milijun. Ukupna robna razmjena smanjila se dakle za 18,4%, a deficit trgovinske bilance iznosio je 32 milijuna američkih dolara.

“To je primjer kako se ne bi trebalo raditi. Ako pogledamo strukturu te trgovinske razmjene onda vidimo da i ona za nas nije povoljna, da kod našeg izvoza prevladavaju sirovine, a da kupujemo i ono što i sami previše imamo, naime, prevladava kupnja tekstilne robe”, bio je kritičan Žitnik.

Naglasio je da što se tiče sklapanja ugovora, hrvatska strana tu kasni, jer takav ugovor već imaju i Slovenija, Makedonija, Latvija i Bugarska.

Mišljenja je da možemo i moramo s Republikom Turskom povoljnije za nas trgovati.

Na kraju je rekao da Klub zastupnika HSS-a podržava Zakon, te da je ugovor dobrodošao. Nadaju se da će uskoro robna razmjena prijeći iznos od 100 milijuna dolara i to s našim većim izvozom od uvoza. Smatraju da bi upravo ovaj ugovor mogao dovesti do toga da se “mršavih” 0,37% ukupne robne razmjene popne barem na 2% sa Turskom.

Formirati agenciju za promicanje izvoza

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik **Tonči**

Tadić (HSP). Ocijenio je ovaj Sporazum o slobodnoj trgovini s Republikom Turskom posebno značajnim za Hrvatsku. Podsjetio je da je riječ o zemlji koja je 2000. godine imala 68 milijuna stanovnika sa blizu 3000 dolara po glavi stanovnika bruto nacionalnog dohotka. “Zato je u tom svjetlu doista sramotno da je ukupna razmjena RH s Republikom Turskom prošle godine iznosila samo 50 milijuna dolara.

Drži neshvatljivim da je hrvatski izvoz u zemlju od 68 milijuna stanovnika bio vrijedan svega 8 i pol milijuna dolara.

Smatra da odgovornost snose Ministarstvo gospodarstva i Hrvatska gospodarska komora. “Ovo je još jedan u nizu sporazuma o slobodnoj trgovini koji Hrvatska sklapa. Ali Hrvatska, za razliku od Turske, nema svoju korporaciju, nema ni jednu državnu službu koja bi se bavila promocijom izvoza”.

Naglasio je da je proboj u tako veliko tržište doista skup, te da on može biti učinkovit jedino ako ga sufinancira hrvatska država. “No, brojke su neumoljive, 50 milijuna

dolara razmjene, od čega 8,5 milijuna izvoza u Tursku je doista sramotna brojka, i tu nešto doista treba promijeniti”. Dodao je da promjene neće biti, bude li to Hrvatska pokušavala izvesti samo kroz ovakve sporazume, a bez agencije ili korporacije za promociju izvoza.

Na kraju je rekao da njegov Klub podržava ovaj Sporazum o slobodnoj trgovini, te je ujedno zamolio ministra da se u Hrvatskoj čim prije formira agencija za promociju izvoza.

Predstavnik predlagatelja, ministar **Jurčić**, u završnoj riječi informirao je zastupnike da je Vlada na pretposljednjoj sjednici donijela odluku o osnivanju agencije za poticanje izvoza i promicanje, potporu ulaganja. “Do kraja godine će se oformiti ta agencija koja će raditi na način kako to rade agencije u uspješnim zemljama”, rekao je ministar.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su jednoglasno, sa 88 glasova “za”, donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Turske.

S.F.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU EUROPSKE KONVENCIJE O SUZBIJANJU TERORIZMA

Hrvatski sabor jednoglasno je donio predloženi Zakon kojim se potvrđuje pristupanje Konvenciji. Hrvatska ispunjava obvezu preuzetu 15. ožujka 1996. godine u postupku pristupanja RH Vijeću Europe.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da se ovaj Zakon donese hitnim postupkom. Ocjenjujući da je potvrđivanje navedene Konvencije u interesu RH radi njezinog uključivanja i aktivnog sudjelovanja u suzbijanju terorizma u međunarodnoj zajednici, Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podržao je donošenje predloženog Zakona. U raspravi su postavljena pitanja u svezi s odredbom predloženog članka 13. kojim se svakoj državi potpisnici Konvencije daje pravo odbijanja izručenja u odnosu na bilo koje kazneno djelo iz članka 1. ove

Konvencije koje smatra političkim kaznenim djelom, dok se istodobno u stavku 3. ovoga članka utvrđuje da država koja je stavila takvu rezervu ne može zahtijevati primjenu odredbi članka 1. Konvencije od neke druge države. Predstavnik predlagatelja izvjestio je članove Odbora da uskoro predstoji određena izmjena ove Konvencije upravo u dijelu koji se odnosi na pitanja iznesena u raspravi te smatra da će ona biti preciznije i bolje riješena.

Isto tako, upoznao je članove Odbora i s činjenicom da su sve zemlje potpisnice Konvencije stavile rečenu rezervu kojom im se omogućava da same procijene smatra li se kazneno djelo političkim kaznenim djelom, djelom povezanim s političkim kaznenim djelom odnosno politički motiviranim djelom, ili se radi samo o teškom kaznenom djelu povezanom s

terorizmom sukladno odredbama članka 1. Konvencije. U tom smislu predloženo je da Hrvatska riješi pitanje članka 13. na način kako su to učinile ostale države potpisnice ove Konvencije.

U raspravi u Odboru za pravosuđe načelno su podržana predložena rješenja kao i razlozi predložene hitnosti postupka, uz opasku o potrebi dorade članka 4. Zakona na način da se za provedbu ovoga Zakona, osim predložene nadležnosti ministarstava, utvrdi i nadležnost sudbenih tijela u RH jer se u provedbi Konvencije očekuje neposredna suradnja sudbenih tijela RH sa sudbenim tijelima država stranaka Konvencije. U tom smislu Odbor je amandmanski intervenirao u spomenutoj zakonskoj odredbi.

Uvodno je o zakonskom prijedlogu govorila ministrica pravosuđa, uprave

i lokalne samouprave **Ingrid Antičević-Marinović**. Napomenula je kako je Europska konvencija o suzbijanju terorizma sastavljena u Strasbourgu 27. siječnja 1977. godine kako bi se omogućilo izručenje osoba koje su počinile kaznena djela u vezi s terorizmom. Borba na sprječavanju i suzbijanju terorizma zahtijeva učinkovitu i koordiniranu akciju te zajedničko djelovanje svih demokratskih država svijeta, a zemlje jugoistočne Europe, posebno one koje su u zadnjih desetak godina bile zahvaćene ratnim vihorom i prolaze kroz procese društvene tranzicije i uspostavljanja demokratskih temelja civilnog društva i sveukupnog razvoja te se uključuju u europske integracijske procese posebno su osjetljive na sve oblike nasilja,

organiziranog kriminala i terorizma, nastavila je ministrica. Europska konvencija o kojoj je riječ taksativno navodi listu kaznenih djela koje države stranke ne smatraju političkim djelima niti djelima povezanim s političkim kaznenim djelima. Riječ je o osobito teškim kaznenim djelima otmice zrakoplova, otmice i uzimanja talaca, ugrožavanja sigurnosti osoba napadima vatrenim oružjem kao i drugim teškim kaznenim djelima. Odredbe Konvencije djelomično su pokrivene našim pozitivnim kaznenim zakonodavstvom, u prvom redu odredba Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i Zakona o kaznenom postupku, a u pripremi je Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona kojim će se, između ostalog,

inkriminirati pripremne radnje kao kod kaznenog djela međunarodnog terorizma sukladno Rezoluciji 1373 UN-a.

Svjesna da svi uloženi i objedinjeni naponi na suzbijanju terorizma neizostavno mogu dovesti do stvaranja zajedničkog europskog i svjetskog prostora sigurnosti i pravde bez koje nema sigurnosti, Republika Hrvatska je vrlo aktivna u provođenju Konvencije pa je prava šteta što se ona tek sada našla u raspravi u Saboru, primijetila je ministrica i rekla još kako u ime predlagatelja prihvaća amandman Odbora za pravosuđe.

Kako je uvodno spomenuto, zastupnici su jednoglasno i bez daljnje rasprave sa 86 glasova "za" prihvatili Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o suzbijanju terorizma.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O EUROPSKIM KRAJOBRAZIMA

Zaštita prirode i biološke raznolikosti

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima.

Zakonom se potvrđuje Konvencija o europskim krajobrazima koja je usvojena u Strasbourgu 19. srpnja 2000. godine, a koju je Republika Hrvatska potpisala 20. listopada 2000. godine, a sve u cilju ostvarenja održivog razvoja, na temelju uravnoteženoga i skladnog odnosa socijalnih potreba, gospodarskih aktivnosti i okoliša.

O PRIJEDLOGU

Konvencija o europskim krajobrazima usvojena je 19. srpnja 2000. godine, u Strasbourgu na 718. zasjedanju Ministarskog odbora Vijeća

Europe. Konvenciju je potpisao ovlašteni predstavnik Republike Hrvatske tijekom održavanja Europske konvencije o zaštiti krajobraza u Firenci 20. listopada 2002. godine.

Konvenciju su do sada potpisale dvadeset i dvije države, a ratificirala ju je Norveška. Potrebno je da deset država potpisnica ratificira Konvenciju kako bi stupila na snagu, a što se očekuje tijekom 2002. godine.

Konvencija je pripremljena u okviru cjelovitog sagledavanja europske strategije biološke i krajobrazne raznolikosti koja naglašava da se zaštita prirode, odnosno biološke raznolikosti provodi zajedno sa zaštitom krajobraza. U pojedinim dijelovima Europe izvorna priroda u većoj mjeri je izmijenjena te je potrebno pojedine tipove krajobraza zaštititi, kako bi se sačuvala njihova vrijedna obilježja. Potreba očuvanja

kvalitete životnog okruženja postaje sve značajnija u Europi, te se poduzimaju određene aktivnosti, vezane uz očuvanje krajobraza.

Glavni cilj Konvencije jest potaknuti nadležna tijela stranaka na usvajanje i provedbu ujednačenih programa i mjera zaštite, upravljanja i planiranja krajobraza širom Europe na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i međudržavnoj razini, kako bi se održala i poboljšala njihova kvaliteta. Ujedno je namjera ukazati svim lokalnim i regionalnim tijelima vlasti, institucijama i cjelokupnoj javnosti na značaj krajobraza koje određena zemlja posjeduje. Konvencija se odnosi na sve dijelove Europe, a uključuje prirodna, seoska, gradska i prigradska područja. Također, podjednako se odnosi na prirodnu komponentu krajobraza, te na kulturnu baštinu koju je stvorio čovjek.

Cilj Konvencije nije zamrzavanje postojećeg stanja pojedinog krajobraza, već prevladavanje budućih promjena na način koji prepoznaje naslijeđenu raznolikost i kvalitetu koju je potrebno očuvati ili čak unaprijediti, umjesto dozvoliti njihovo propadanje i nestanak.

Hrvatska je podijeljena na 16 osnovnih krajobraznih jedinica od kojih se većina može dalje raščlaniti.

Stranke Konvencije o europskim krajobrazima nemaju financijskih obveza u smislu članarine.

Za provedbu Konvencije ne predviđaju se posebni izravni troškovi, a poslove provedbe Zakona obavljat će u sklopu svoje redovne djelatnosti Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja. Vlada RH ovlaštena je za donošenje propisa o provedbi ovog Zakona.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša predloženi akt razmatrao je u svojstvu matičnog radnog tijela. Odbor je podržao prijedlog predlagatelja da se predloženi zakon donese po hitnom postupku.

U uvodnom izlaganju naglašena je važnost Konvencije radi cjelovitoga sagledavanja europske strategije biološke i krajobrazne raznolikosti. Konvenciju su, kako je rečeno, do sada ratificirale tri europske države, te je na summitu u Johannesburgu upućen poziv da se tom činu pridruže i ostali.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima.

RASPRAVA

Odlučivanje lokalnog stanovništva

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorila je zastupnica **Mirjana Petir (HSS)**. Rekla je da Republika Hrvatska posjeduje raznoliku krajobraznu baštinu koja se razvila na osnovi prostorne i klimatske raščlanjenosti i znakovite multikulturalne tradicije koja je uvelike nosilac našeg nacionalnog identiteta. Smatra da je veliki dio te baštine ugrožen predstojećim gospodarskim promjenama, urbanizacijom i neravnomjernom izgradnjom.

Naglasila je da je zaštita krajobraza jedan od temelja na kojem počiva sveukupno vrednovanje prostora, ali tek od onog trenutka kada je briga o zaštiti okoliša sve veća počelo se voditi računa o ugroženosti krajobraza kao dijela tog okoliša.

Napomenula je da zakonski propisi nedostatan tretiraju krajobraz, a i u stručno znanstvenim okvirima također nema zapaženije mjesto. Iako po Konvenciji o europskim krajobrazima krajobraz znači određeno područje viđeno ljudskim okom čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i ljudskih čimbenika, krajobraz je prije svega bio u domeni individualnog i osobnog.

Smatra da je u vrednovanju krajobraza teško zamisliti univerzalna mjerila, no većina ljudi složiti će se oko nekih krajobraznih vrijednosti, kao što su atraktivan reljef, vodene površine, slikoviti proplanci i drugo.

Rekla je da je potvrđeno da očuvan krajobraz predstavlja kvalitetu življenja, a u razvitku turizma taj krajobraz sve više poprima i gospodarsku dimenziju. No, krajobrazna raznolikost ne mora istodobno značiti i veću kvalitetu, a s obzirom na to da je osim prirode prisutan i čovjek sa svim svojim djelovanjem, krajobraz poprima i obilježja kulturne baštine pojedinog kraja i prostora. Upravo ta uloga čovjeka prepoznata je u Konvenciji o europskim krajobrazima.

Konvencija inzistira na demokratskom procesu uključivanja lokalnog stanovništva i civilnog sektora koji sudjeluje u odlučivanju kako će

nešto izgledati i kako će se vrednovati, dakle klasifikacija nije prepuštena samo znanstvenim krugovima, što je obično slučaj, već ključnu ulogu ima lokalno stanovništvo sa svojim svakodnevnim krajobrazom koji nije samo nedirnuta priroda, već obuhvaća ruralna, prigradska i gradska područja, te ona iznimne vrijednosti i degradirana, naglasila je zastupnica.

“Krajobrazno vrednovanje treba biti sastavni dio prostorno planske dokumentacije, a obveza zaštite krajobraza treba biti ugrađena u naše zakonodavstvo”. Tako, sagledavajući veće prostore, u svakom krajobrazu moguće je izdvojiti 4 temeljne sastavnice, a to su reljef, vegetacija, vode i djela ljudskih ruku.

Hrvatska je podijeljena na 16 osnovnih krajobraznih jedinica od kojih se većina može dalje raščlaniti. Da bi se efikasnije provodila prostorna politika potrebno je detaljno poznavanje cjelokupnoga krajobraznog fonda.

Zastupnica je istaknula da iako Konvencija ne izgleda previše komplicirano zasigurno će trebati uložiti velike napore da se napravi klasifikacija na europskoj razini, a sukladno tome i na razini države.

“Važno je to napraviti, jer krajobrazno naslijeđe predstavlja korijene suvremenog čovjeka, njegovu pripadnost, vezu sa prošlošću, te zbir zamisli o tome kako koristiti zemlju koja je vitalni izvor kulture i duhovnog stvaralaštva. Dodala je da je to ogroman naslijeđeni kapital ljudskih nastojanja koje možemo ili zanemariti i potratiti ili pak odlučiti da ga koristimo i prilagodimo.

Na kraju je zastupnica rekla da će Klub zastupnika HSS-a podržati ratifikaciju Konvencije o europskim krajobrazima, s obzirom na to da se zalažu za korištenje krajobraza na temeljima održivog razvoja, što je i preporuka nedavno održanog svjetskog summita o održivom razvoju u Johannesburgu.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, sa 87 glasova “za” donijeli Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima.

S.F.

PRIJEDLOG ODLUKE O NASTAVKU SUDJELOVANJA HRVATSKIH VOJNIH PROMATRAČA U MIROVNOJ MISIJI UNAMSIL (SIERRA LEONE)

Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno su donijeli Odluku o nastavku sudjelovanja hrvatskih vojnih promatrača u mirovnoj misiji UNAMSIL (Sierra Leone) koju je predložila Vlada RH. Tom se odlukom u tu mirovnu misiju UN-a upućuje deset pripadnika Oružanih snaga RH u statusu vojnih promatrača.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ove Odluke, a na njezin tekst nije imao primjedaba. U provedenoj raspravi članovi Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podržali su donošenje predložene Odluke ocjenjujući da je ona u interesu RH radi njezinog uključivanja u europske atlantske organizacije i aktivnog sudjelovanja u uspostavi mira u široj međunarodnoj zajednici, a što je sukladno i politički utemeljeno na odredbama Ustava, stavovima u Strategiji nacionalne sigurnosti, Strategiji obrane RH, Zakonu o obrani i Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav utvrdio je da je Prijedlog odluke u skladu s odredbom članka 7. Ustava i odredbama Zakona koji uređuje ova pitanja. Istodobno drži da se sukladno ustavnoj odredbi zakoni i drugi propisi državnih tijela prije nego što stupe na snagu objavljuju u "Narodnim novinama" te je u tom smislu Odbor jednoglasno amandmanski intervenirao u točki II. Prijedloga odluke.

O Prijedlogu odluke vodila se kratka rasprava. Najprije je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio **Luka Bebić**. On je ukratko podsjetio na činjenicu da Republika Hrvatska sudjeluje ne samo u mirovnoj misiji UN-a (UNAMSIL) u Sierra Leoneu nego i u mirovnoj misiji UN-a u

Etiopiji i Eritreji (UNMEE). U sklopu ocjene dosadašnjeg stanja u Prijedlogu odluke navodi se da je rizik od miniranog područja na području Sierra Leonea minimalan, ali je zato zdravstvena situacija vrlo teška i naši su ljudi tamo izloženi mogućim ugrozama kako od zaraznih bolesti tako i nedostatka lijekova. Također se ukazuje da najveću kratkoročnu i dugoročnu opasnost od kontaminacije predstavlja izloženost arseniku u područjima na kojima se eksploatira ruda i vade dijamanti. Na kraju se u predloženoj odluci kaže da je opća prosudba da se situacija općenito u toj misiji smiruje i da se u ovom trenutku njenog razvoja ocjenjuje kao srednje rizična misija. Imajući to u vidu zastupnik je u ime Kluba zamolio da se uzimajući u obzir dosadašnje iskustvo u slanju naših časnika u spomenute mirovne misije UN-a, i moguće posljedice, posebice zdravstvene koje se mogu pojaviti, analiziraju. Također bi trebalo uvesti općenito praksu da se o provedbi odluka i suglasnosti koje je donio Sabor nakon nekog vremena izvjesti naš parlament, a u slučaju ove odluke bio bi to Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost odnosno njegov pododbor za obranu. Klub će, kaže zastupnik **Luka Bebić**, poduzeti donošenje ove Odluke.

Prihvatanjem predložene odluke Republika Hrvatska bi uputila već četvrtu grupu vojnih promatrača u mirovnu misiju u Sierra Leone, a svoje vojne promatrače osim Eritreje i Etiopije ima još u Indiji i Pakistanu, primijetio je **Ivan Ninić** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Podvukao je zatim da je sudjelovanje u mirovnim misijama navedeno u Strategiji nacionalne sigurnosti i Strategiji obrane kao jedan od načina hrvatskog doprinosa miru i sigurnosti u svijetu. Na taj se način Republika Hrvatska legitimira kao odgovorna članica međunarodne

zajednice koja je spremna preuzeti svoj dio tereta globalne sigurnosti. Uz to, sudjelovanje u mirovnim misijama jedan je od partnerskih ciljeva Republike Hrvatske dogovorenih sa NATO-om u sklopu provođenja postupka pristupanja u NATO kroz stupanje u Membership Action Plan tj. MAP procese, podvukao je zastupnik **Ninić** dodavši kako će Klub zastupnika SDP-a podržati Odluku o nastavku sudjelovanja hrvatskih vojnih promatrača u mirovnoj misiji u Sierra Leoneu.

U ime Vlade govorio je zamjenik ministrice obrane **Zlatko Garelić**. Naglasio je da priprema sudionika pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnim misijama podrazumijeva niz pripremnih aktivnosti od obuke i osposobljavanja po nastavnim središtima za mirovne operacije do zdravstvenih pregleda i priprema pojedinaca, a tu su uključene i sigurnosne pripreme koje podrazumijevaju analizu političkih i društvenih prilika u područjima koja su po logici stvari trusna. Ministarstvo obrane spremno je u svakom trenutku prezentirati sve ono što je radilo, radi ili kani raditi kada su u pitanju mirovne misije i biti u stalnom kontaktu i zajedničkom radu s Odborom za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i njegovim Pododborom za obranu. Na taj će način Ministarstvo dobiti povratnu informaciju pa i poticaje za kvalitetniji rad, zaključio je gospodin **Garelić** i rekao još kako predlagatelj prihvaća predloženi amandman Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Bez daljnje rasprave i jednoglasno sa 83 glasa "za" zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Odluku o nastavku sudjelovanja hrvatskih vojnih promatrača u mirovnoj misiji UNAMSIL u Sierra Leoneu.

J.Š.

IZVJEŠĆE O UREDBI KOJU JE VLADA REPUBLIKE HRVATSKE DONIJELA NA TEMELJU ZAKONSKE OVLAŠTI

Hrvatski je sabor bez rasprave prihvatio ovo Izvješće kojim Vlada RH izvješćuje da je na temelju zakonske ovlašt donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o naplati dospjelih a nenaplaćenih poreza, carina, doprinosa i državnih jamstava.

Ovim se izmjenama i dopunama Zakona briše prvobitni rok od 180 dana a u kojem je trebalo zaključiti nagodbu, a s obzirom na složenost

postupka obrade zahtjeva za nagodbu (s dužnicima) i opsežnost dokumentacije. Nagodbe će se zaključivati sa svim dužnicima koji su u roku podnijeli zahtjev i udovoljavaju uvjetima iz zakona (najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja odluke Vlade). Jasno se navodi da ti dužnici prije zaključenja nagodbe moraju izvršiti svoje obveze za 2001. godinu a i utvrđuje se da se obveza pokretanja

stečajnog postupka nad poslovnim subjektom (članak 41. Zakona o platnom prometu) ne odnosi na poslovne subjekte koji su podnijeli zahtjev za nagodbu dok se taj zahtjev ne zaključi ili odbije.

Prihvatanje ovog Izvješće Hrvatskom je saboru jednoglasno predložio i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu.**

Đ.K.

IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU PROGRAMA STATISTIČKIH ISTRAŽIVANJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001. GODINU

Hrvatski je sabor bez rasprave i jednoglasno prihvatio ovo Izvješće iz kojeg proizlazi da su se poslovi državne statistike, posebno prikupljanje i obrada podataka obavljali na temelju stručnih i znanstvenih spoznaja.

Sva tijela koja provode Program statističkih istraživanja svoje su poslove obavljala prema načelu neutralnosti, objektivnosti i stručne

neovisnosti. Zabrinjava činjenica neizvršavanja planiranih poslova na razvoju statističkog sustava. Naime, zbog nedostatka kadrova, tehničke pomoći te posebno financijskih sredstava stručno-metodološki radovi i projekti nisu realizirani u predviđenoj dinamici. Uključivanjem Hrvatske u proces udruživanja EU otvorena je mogućnost dobivanja tehničke pomoći, ali će pridruživanje donijeti i

velike obveze, stoji u uvodu ovog Izvješća.

Kažimo da je i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** predložio Hrvatskom saboru prihvaćanje ovog Izvješća kao i Izvješća Državnog zavoda za statistiku o obavljenim poslovima i utrošenim sredstvima u 2001. godini (proveo objedinjenu raspravu).

Đ.K.

IZVJEŠĆE DRŽAVNOG ZAVODA ZA STATISTIKU O OBAVLJENIM POSLOVIMA I UTROŠENIM SREDSTVIMA U 2001. GODINI

Hrvatski je sabor jednoglasno i bez rasprave prihvatio ovo Izvješće Hrvatskog zavoda za statistiku koje se podnosi na temelju odredbi Zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova za 2001. godinu.

Ovaj Popis je proveden u uobičajenom desetogodišnjem ciklusu u skladu s preporukama UN a njegov osnovni cilj bio je dobivanje broja

popisnih jedinica i njihov teritorijalni raspored. Podaci su prikupljeni na cijelom području RH prema stanju u istom trenutku i jedinstvenoj metodologiji. Popis je organizirao Državni zavod za statistiku, provela su ga tijela određena Zakonom a proveden je u razdoblju od 1. do 15. travnja 2001. ali sa stanjem 31. ožujak 2001. u ponoć.

Za potrebe Popisa utrošeno je ukupno, kako postoji u Izvješću (specificirane stavke) 108,863.909,73 kune što je podmireno iz državnog proračuna za 2001. godinu - 58,950.000 - i iz tekućih zaliha državnog proračuna za 2001. godinu - 49,913.909,73 kune.

Đ.K.

IZVJEŠĆA MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Hrvatski sabor je jednoglasno donio niz odluka vezanih uz dolazak novih odnosno starih zastupnika. Konkretno se radilo o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika dr.sc. Hrvoja Kraljevića i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Drage Novine, prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Jose Radoša i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Hrvoja Zorića, o početku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika dr. sc. Ante Simonića i početku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Marijana Mačine, prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Marija Kovača i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Stanka Zrilića te o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Dražena Budiše i o prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Vinka Špička.

Odluke je predložila i pojasnila predsjednica Mandatno-imunitetnog povjerenstva **Milanka Opačić (SDP)**.

Za riječ se u ime Kluba zastupnika HSLS-a javio **mr.sc. Željko Glavan (HSLS)**. Smatra da nije potrebno donositi Odluku o povratku u Sabor Dražena Budiše i Marija Kovača, jer se oni vraćaju po sili zakona i to je deklaratorne naravi. Prigovor je također imao i na obrazloženje o početku mirovanja zastupničkog mandata zastupnice Gordane Sobol i početku zastupničkog mandata njezina zamjenika Borisa Mahača. Mišljenja je da je taj prijedlog protuzakonit jer se u obrazloženju ne poziva na adekvatne zakonske odredbe i ne spominju stranačke liste s kojih su zastupnici izabrani.

Zastupnici su potom ipak većinom glasova (64 "za", 33 "protiv" i 2 "suzdržana") prihvatili prijedlog Mandatno-imunitetnog povjerenstva temeljem kojeg je novim zastupnikom

postao Boris Mahač.

Mr.sc. Željko Glavan je potom zatražio autentično tumačenje članka 11. i 12. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor.

Nakon odgovora predsjednika Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se autentično tumačenje mora zatražiti u pisanoj formi, **mr. Glavan** je zatražio stanku.

Nakon stanke **mr. Željko Glavan** je rekao kako se u Saboru donijela odluka, glede početka mirovanja zastupničkog mandata zastupnice Gordane Sobol i početka zastupničkog mandata njezinog zamjenika Borisa Mahača, koja nije u skladu sa zakonom te da je to primjer kako se ne mari za zakone kada se radi o silovanju većine nad manjinom.

Novoimenovani saborski zastupnici su potom prisegnuli na svoju dužnost. **M.S.**

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarltija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora